

შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო
ფონდი

Shota Rustaveli National Science Foundation

აღნიშნული პროექტი (N vef/1/1 – 20/11). განხორციელდა შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით. წინამდებარე პუბლიკაციაში გამოთქმული ნებისმიერი მოსაზრება ეკუთვნის ავტორს და შესაძლოა, არ ასახავდეს ფონდის შეხედულებებს.

This project has been made possible by financial support from the Shota Rustaveli National Science Foundation (Grant N vef/1/1 – 20/11). All ideas expressed herewith are those of the author, and may not represent the opinion of the Foundation itself”.

www.rustaveli.org.ge

უფასო გამოცემა

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის
ინსტიტუტი
Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

V საერთაშორისო სიმპოზიუმი
ლიტერატურათმცოდნეობის
თანამედროვე პრობლემები

მითოსური აზროვნება, ფოლკლორი და
ლიტერატურული დისკურსი.
ევროპული და კავკასიური გამოცდილება

ექლვნება
ვაჟა-ფშაველას დაბადებიდან 150-ე წლისთავს

V International Symposium
Contemporary Issues of Literary Criticism
Mythological Thinking, Folklore and
Literary Discourse.
European and Caucasian Experience

Dedicated to
Vazha-Phshavela's 150th Anniversary

თეზისები • Abstracts

Institute of
Literature Press

რედაქტორი
ირმა რატიანი

სარედაქციო კოლეგია
მაკა ელბაქიძე
ირინე მოდებაძე
მარიამ ნებიერიძე
მირანდა ტყეშელაშვილი

Editor
Irma Ratiani

Editorial Board
Maka Elbakidze
Irine Modebadze
Mariam Nebieridze
Miranda Tkeshelashvili

© შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი, 2011
© Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature, 2011

შინაარსი

ZAZA ABZIANIDZE

Georgia, Tbilisi

Space of One Poem

“My Entreaty” by Vazha-Phshavela.....29

ზაზა აბზიანიძე

საქართველო, თბილისი

ერთი ლექსის სივრცე

(ვაჟა-ფშაველას „ჩემი ვედრება“).....30

RASHID AKAVOV

Republic of Dagestan, Makhachkala

Folklore as an Integral Part of

Kumyk Educational Literature

("Collection of Poems" by Abusufyana Akayev).....31

РАШИД АКАВОВ

Республика Дагестан, Махачкала

Фольклор как неотъемлемая составляющая

просветительской кумыкской литературы

(на примере «Сборника стихов» Абусуфьяна Акаева).....32

ABDYLDZHAN AKMATALIEV

Kyrgyz Republic, Bishkek

Institute of Language and Literature Named

After Aytmatov Ch NAS KR.....33

АБДЫЛДАЖАН АКМАТАЛИЕВ

Кыргызская Республика, Бишкек

Грузинская баллада и творчество Ч.Айтматова.....33

POVILAS ALEKSANDR AVIČIUS

Lithuania, Vilnius

Heidegger and Myth.....34

ПОВИЛАС АЛЕКСАНДРАВИЧЮС

Литва, Вильнюс

Хайдеггер и миф.....34

AMIRAN ARABULI <i>Georgia, Tbilisi</i> Real and Symbolic Dimensions of the Mountain, Eagle and Aragvi in Vazha-Pshavela's Artistic Thought.....	34
ამირან არაბული <i>საქართველო, თბილისი</i> მთის, არწივისა და არაგვის რეალური და სიმბოლური განზომილებანი ვაჟა-ფშაველას მხატვრულ ნააზრევში.....	36
MURGHVA (NIKO) ARDOTELI <i>საქართველო, თბილისი</i> On the Identification of One Protagonist from Vazha-Pshavela's Poem <i>Host and Guest</i>.....	38
მურღვა (ნიკო) არდოთელი <i>საქართველო, თბილისი</i> ვაჟა-ფშაველას პოემა „სტუმარ-მასპინძლის“ ერთი პერსონაჟის ვინაობის და ზუსტებისათვის.....	38
VIDA BAKUTYTÉ <i>Lithuania, Vilnius</i> The Legend, Myth, Symbol: Definition of the Phenomenon in the Context of Dramaturgy's and Theatre's Development in Lithuania.....	39
ВИДА БАКУТИТЕ <i>Литва, Вильнюс</i> Легенда, миф, символ: дефиниция явления в контексте развития драматургии и театра в Литве.....	40
NINO BALANCHIVADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Resurrected Son of the Mythical Past.....	40
ნინო ბალანჩივაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> „მკვდრეთით აღმდგარი ძე მითოლოგიური წარსულისა“	43

TAMAR BARBAKADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Vazha-Pshavela’s “A Night in the Mountains” and <i>Vepkhistqaosani</i> (On the Issue of Nature in the Poetry).....	47
თამარ ბარბაკაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> ვაჟა-ფშაველას „ღამე მთაში“ და „ვეფხისტყაოსანი“ (პოეზიის ბუნებრიობის საკითხისათვის).....	48
NATALYA BARTOSH <i>Russia, Novosibirsk</i> Archetypal Model of Sacred Marriage in Wagner’s Musical Drama “Tristan und Isolde”.....	49
НАТАЛЬЯ БАРТОШ <i>Россия Новосибирск</i> Архетипическая модель священного брака в музыкальной драме Вагнера «Тристан и Изольда».....	50
LUDMILA BEJENARU <i>Romania, Iasi</i> Daymoniona Phenomenon in the Philosophical Conception of Lucian Blaga.....	51
ЛЮДМИЛА БЕЖЕНАРУ <i>Румыния, Яссы</i> Феномен Даймониона в философской концепции Лучиана Благи.....	52
NAIRA BEPIEVI <i>Georgia, Tbilisi</i> The Mythic World of the Tsartsats.....	52
ნაირა ბეპიევი <i>საქართველო, თბილისი</i> ცარციათების მითოლოგიური სამყარო.....	53
DIANA BIT-VARD <i>Georgia, Tbilisi</i> Myth and Archetype in the Construction of Space (The Stories of Anton Chekhov).....	54

ДИАНА БИТ-ВАРДИ <i>Грузия, Тбилиси</i> Миф и архетип в построении пространства (по рассказам А.П.Чехова).....	55
LYUDMILA BORIS <i>Russia, Moscow</i> Metamorphosises of Signs of Russian Christmas Fairy Tale on a Boundary of Millenia.....	56
ЛЮДМИЛА БОРИС <i>Россия, Москва</i> Модификация признаков русской Рождественской сказки на рубеже тысячелетий.....	57
KONSTANTINE BREGADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Modernism as a Mythless Age in Konstantine Gamsakhurdia's Novel "The Smile of Dionysus"	58
კონსტანტინე ბრეგაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> მოდერნიზმის ეპოქა, როგორც მითოსს მოკლებული დრო კონსტანტინე გამსახურდიას რომანში „დიონისოს ღიმილი“	59
LEVAN BREGADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> The German Translation of „Aluda Ketelauri“	61
ლევან ბრეგაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> „ალუდა ქეთელაურის“ გერმანული თარგმანი.....	62
RŪTA BRŪZGIENĖ <i>Lithuania, Vilnius</i> Rhetoric of “Caucasian Legends” by Lithuanian Writer Antanas Vienuolis.....	63
РУТА БРУЗГЕНЕ <i>Литва, Вильнюс,</i> Риторика «Кавказских легенд» литовского писателя Антанаса Вьенуолиса.....	64

GASTON BUACHIDZE <i>France, Nante</i> Mindialization Or Sweat Greeting of Green.....	64
გასტონ ბუაჩიძე <i>საფრანგეთი, ნანტი</i> მინდიალიზაცია ანუ ტკბილი სალამი მწვანისა.....	66
IA BURDULI <i>Georgia, Tbilisi</i> The Female Beginning and Chronotropic Archetype in the Tragedy of Mindia and Siegfried (The Snake Eater and the Misery of the Nibelungs).....	67
ია ბურდული <i>საქართველო, თბილისი</i> ქალური სანწყისი და ქრონოტოპული არქეტიპი მინდიასა და ზიგფრიდის ტრაგიზმში (გველისმჭამელი და ნიბელუნგების გასაჭირი).....	68
RUSUDAN BURJANADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> European Values from Caucasian Angle.....	69
რუსუდან ბურჯანაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> ევროპული ფასეულობები კავკასიურ ქრილში.....	69
MAMUKA CHANTURAI <i>Georgia, Tbilisi</i> Vazha-Pshavela's L' Art Poétique.....	70
მამუკა ჭანტურია <i>საქართველო, თბილისი</i> ვაჟა-ფშაველას L' Art Poétique.....	71
EKA CHIKVAIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> “Gvelismchameli” (“The Snake-eater”) By Vazha Pshavela and Biblical Parallels.....	73
ეკა ჩიკვაიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> ვაჟას „გველისმჭამელი“ და ბიბლიური პარალელები.....	73

MARY CHILDS <i>USA, Washington</i> Speaking for Nature: Vazha-Pshavela and Eco-Criticism.....	75
მერი ჩილდსი <i>აშშ, ვაშინგტონი</i> საუბარი ბუნებასთან: ვაჟა-ფშაველა და ეკო-კრიტიკა.....	75
NATELA CHITAU <i>Georgia, Tbilisi</i> Vazha-Pshavela in Georgian Emigrant Literature.....	75
ნათელა ჩიტაური <i>საქართველო, თბილისი</i> ვაჟა-ფშაველა ქართულ ემიგრანტულ მწერლობაში.....	76
EKA CHKHEIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Faustus Paradigm in Folk Epic story “Eteriani” and “Eteri” by Vazha Pshavela.....	78
ეკა ჩხეიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> ფაუსტური პარადიგმა ხალხურ ეპოსში „ეთერიანი“ და ვაჟა-ფშაველას პოემაში „ეთერი“.....	79
RUSUDAN CHOLOKHASHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> The Difference and Similarity of Vazha Pshavela’s “Snake Eater” with Mythical World.....	80
რუსუდან ჩოლოყაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> ვაჟა-ფშაველას „გველის-მჭამელის“ მსგავსება და განსხვავება მითოსურ სამყაროსთან.....	81
KETEVAN ELASHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> Poet of the Sky Path (Aspiration Range in Vazha-Pshavela’s Fiction).....	82

ქეთევან ელაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> ცის ბილიკის პოეტი (ზესწრაფვის მხატვრული დიაპაზონი ვაჟა-ფშაველასთან).....	83
MAKA ELBAKIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Transformation of Archetype in Medieval Arthurian Cycle.....	84
მაკა ელბაქიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> არქეტიპის ტრანსფორმაცია არტურის ციკლის რომანებში.....	85
MOHAMMAD EXIR <i>Iran, Bushehr</i> The Reflection of Epistemological Anxieties in Joseph Conrad’s <i>Heart of Darkness</i> through the Mythic Character “Kurtz”	86
მოჰამად ექსირი <i>ირანი, ბუშერი</i> ეპისტემოლოგიური შიშების ანარეკლი ჯოზეფ კონრადის „წყვიდიან გულში“	86
MARIA FILINA <i>Georgia, Tbilisi</i> Self-Assessment of Creativity in the Heritage Group of Polish Poets of Caucasus.....	86
МАРИЯ ФИЛИНА <i>Грузия, Тбилиси</i> Самооценка творчества в наследии группы «польских кавказских поэтов».....	87
JULIETTA GABODZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Two Sides of a Medal A Real Story about Akaki’s and Vazha’s Two-Century Polemics.....	88

ჯულიეტა ბაგოძე <i>საქართველო, თბილისი</i> მედლის ორი მხარე აკაკისა და ვაჟას „ორასაუკუნოვანი“ პოლემიკის რეალური ისტორია.....	89
NUGESHA GAGNIDZE <i>Georgia, Kutaisi</i> Grigol Robakidze’s Tale “Two Brothers”	90
ნუგეშა გაგნიძე <i>საქართველო, ქუთაისი</i> გრიგოლ რობაქიძის ლიტერატურული ზღაპარი „ორი ძმა“	91
IAMZE GAGUA <i>Georgia, Tbilisi</i> Beholding Beauty and Delighting in It (According to Vazha Pshavela and Ovid).....	92
იამზე გაგუა <i>საქარართველო, თბილისი</i> მშვენიერების ჭვრეტა და მისით ტკბობა (ვაჟასა და ოვიდიუსის მიხედვით).....	93
MANANA GELASHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> Mythical Time in Ezra Pound’s <i>The Cantos</i>	93
მანანა გელაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> მითოსური დრო ეზრა პაუნდის „კანტოებში“	94
MERAB GHAGHANIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Myth of Tamar in the 20 th Century Georgian Novels.....	95
მერაბ ღაღანიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი თამარის მითოსი XX საუკუნის ქართულ რომანისტიკაში.....	95

ELENE GOGIASHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> Interpretations of Collective Beliefs in Folk Tales (Folk Tale Study and Psychoanalysis).....	96
ელენე გოგიაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> კოლექტიური რწმენა-წარმოდგენების ინტერპრეტაცია ხალხურ ზღაპრებში (ზღაპარმცოდნეობა და ფსიქოანალიზი).....	97
NANA GUNTSADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Symbolism and Mythology.....	98
ნანა გუნცაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> სიმბოლიზმი და მითოლოგია.....	99
ETER INTSKIRVELI <i>Georgia, Tbilisi</i> Functional and Structural Analysis of the Foklore Model of Transformation.....	100
ეთერ ინსკირველი <i>საქართველო, თბილისი</i> ტრანსფორმაციის ფოლკლორული მოდელის ფუნქციონალურ-სტრუქტურული ანალიზი.....	101
VIRGINJA JAKIMENKO <i>Lithuania, Vilnius</i> Are Mythological Worlds the Logically Probable Ones?	102
ВИРГИНИЯ ЯКИМЕНКО <i>Литва, Вильнюс</i> О логической возможности мифических миров.....	103
DAVID JACQUES <i>UK, Cambridge</i> Time and time again: new insight into the significance of Vespasian's Camp in the Stonehenge landscape.....	103

დევიდ ჟაკი <i>დიდი ბრიტანეთი, კემბრიჯი</i> ისევ და ისევ დრო: ახალი მოსაზრება ვესპასიანეს ბანაკის მნიშვნელობაზე სტოუნჰენჯის პეიზაჟში.....	103
MAIA JALIASHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> Aspects of the Poetics of Myth According to Georgian Modernist Novel.....	104
მანია ჯალიაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> მითის პოეტიკის ასპექტები ქართულ მოდერნისტული რომანში.....	105
ELISO KALANDARISHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> Peculiarities of Biblical Paradigmatics and Tropology in Vazha-Pshavela’s Creativity.....	106
ელისო კალანდარიშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> ბიბლიური პარადიგმატიკისა და სახისმეტყველების თავისებურებანი ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაში.....	107
INNA KALITA <i>Czech Republic, Usti nad Labem</i> Magic Realism versus National Mythology (illustrated by Dmitry Lipskerov’s works).....	108
ИННА КАЛИТА <i>Чехия, Усти на Лабѐ,</i> Магический реализм vs. национальная мифология (На примере творчества Дмитрия Дипскерова).....	109
ETER KAVTARADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Archive of Vazha Pshavela in the National Center of Manuscripts.....	109
ეთერ ქავთარაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> ვაჟა-ფშაველას არქივი ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში.....	110

NINO KAVTARADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Word and Myth: Magic World of Pascal Quignard.....	111
ნინო ქავთარაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> სიტყვა და მითი: პასკალ კინიარის ჯადოსნური სამყარო.....	112
ALMIRA KAZIEVA <i>Pyatigorsk, Russia</i> Transforming of the Folklore Foundations in the Poetry of the North Caucasus 20th-early 21st Centuries.....	113
АЛЬМИРА КАЗИЕВА <i>Россия Пятигорск</i> Трансформация фольклорных основ в поэзии Северного Кавказа XX – начала XXI веков.....	114
LELA KHACHIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> “Georgian Psalter” and Some of its Testaments in Old Georgian Literature.....	115
ლელა ხაჩიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> „ქართული დავითნი“ და მისი ზოგიერთი დამონუმება ძველ ქართულ მწერლობაში.....	116
MADINA KHAKUASHEVA <i>Russia, Kabardino-Balkaria</i> Features of Folklore in the Young North Caucasian Literatures (Review absed on the works of Russian scientists).....	117
МАДИНА ХАКУАШЕВА <i>Россия, Кабардино-Балкария</i> Фольклоризм молодых северокавказских литератур (Обзор по материалам трудов российских ученых).....	118
NATELA KHINCHIGASHVILI <i>Georgia, Gori</i> East Legends in a Context of Creativity of A.I. Cuprin.....	119

НАТЕЛЛА ХИНЧАГАШВИЛИ <i>Грузия, Гори</i> Восточные легенды в контексте творчества А.И.Куприна.....	120
EKATERINE KOBAKHIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> The Etruscans in Greek Mythology.....	120
ეკატერინე კობახიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> ეტრუსკები ბერძნულ მითოლოგიაში.....	121
IRAIDA KROTENKO <i>Kutaisi, Georgia</i> Introduction of Literary Discourse to Literary Text Interpretation.....	122
ИРАИДА КРОТЕНКО <i>Грузия, Кутаиси</i> Проблема ввода литературного дискурса и мифологической герменевтики в интерпретацию художественного текста.....	123
GOSHA KUCHUKHIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Comparative Analysis of “The Life of St. Nino” and the Folk Verse “The Leopard and the Young Man” (“ <i>vepkhvi da Moq’me</i> ”).....	124
გოჩა კუჭუხიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> „წმიდა ნინოს ცხოვრება“ და „ლექსი ვეფხვისა და მოყმისა“	125
NONA KUPREISHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> Vazha’s <i>Suleti</i> as Topos of Cyclic Time.....	126
ნონა კუპრეიშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> ვაჟას სულეთი როგორც ცირკულარული დროის ტოპოსი.....	127

TEIMURAZ KURDOVANIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Vazha Pshavela and folklore.....	128
თეიმურაზ ქურდოვანიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> ვაჟა ფშაველა და ფოლკლორი.....	129
NESTAN KUTIVADZE <i>Georgia, Kutaisi</i> Literary Tale of Vazha-Pshavela.....	130
ნესტან კუტივაძე <i>საქართველო, ქუთაისი</i> ვაჟა-ფშაველას ლიტერატურული ზღაპარი.....	131
MANANA KVACHANTIRADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> The Concept of Encounter in Vazha-Pshavela’s Poems.....	132
მანანა კვაჭანტირაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> შეხვედრის კონცეპტი ვაჟა-ფშაველას პოემებში.....	133
SHARLOTA KVANTALIANI <i>Georgia, Tbilisi</i> Biblical Paradigm of Cain’s Sin in Vazha-Pshavela’s Poem “Conscience”.....	134
შარლოტა კვანტალიანი <i>საქართველო, თბილისი</i> კაენის ცოდვის ბიბლიური პარადიგმა ვაჟა-ფშაველას პოემაში – „სინდისი“.....	136
MANANA KVATAIA <i>Georgia, Tbilisi</i> Paradigmatics of Logos and Vazha-Pshavela’s Phenomenon.....	138
მანანა კვატაია <i>საქართველო, თბილისი</i> ლოგოსის პარადიგმატიკა და ვაჟა-ფშაველას ფენომენი.....	139

IRMA KVELASHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> Folk Prose, Saint George and “Patron Saint” in Vazha-Pshavela’s “Bakhtioni”	141
ირმა ყველაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> ხალხური პროზის წმინდა გიორგი და „ბატონი“ ვაჟა-ფშაველას „ბახტრიონში“	142
NINO KVIRIKADZE <i>Georgia, Kutaisi</i> Mythological Details in Th. Mann’s “Buddenbrooks”	143
НИНО КВИРИКАДЗЕ <i>Грузия, Кутаиси</i> Мифологические детали в романе Томаса Манна «Будденброки»	144
JURATE LANDSBERGYTE <i>Lithuania, Vilnius</i> The Myth of Creation of the World as the Vision of M. K. Ciurlionis and Its Transformation in the Lithuanian Culture of the 20th Century	145
იურატე ლანდსბერგიტე <i>ლიტვა, ვილნიუსი</i> სამყაროს ქმნადობის მითი როგორც მ.კ. კიურლიონისის ხედვა და მისი ტრანსფორმაცია XX საუკუნის ლიტვურ კულტურაში	145
PILLE-RIIN LARM <i>Estonia, Tartu</i> Estonian Mythopoeia	146
პილე-რიინ ლარმი <i>ესტონეთი, ტარტუ</i> ესტონური მითოპოეზია	146
MILANA LAZARIDI <i>Kyrgyzstan, Bishkek</i> “Itaka” in Poets’ Heart and Creative Work: Homeland Interpretation and Various Ways of Its Cognition	147

МИЛАНА ЛАЗАРИДИ <i>Кыргызстан Бишкек</i> «Итака» в душе и творчестве поэтов: осмысление родины и различный путь ее познания.....	148
ANA LETHODIANI <i>Georgia, Tbilisi</i> For Interpretation (Understanding) of “Aluda Ketelauri” (Theory of Liminality and “Aluda Ketelauri”).....	148
ანა ლეთოდინანი <i>საქართველო, თბილისი</i> „ალუდა ქეთელაურის“ გააზრებისათვის („ლიმინალობის“ თეორია და „ალუდა ქეთელაური“)	149
KAKHABER LORIA <i>Georgia, Tbilisi</i> For defining the Importance of Vazha-Pshavela in Georgian Literary Process.....	150
კახაბერ ლორია <i>საქართველო, თბილისი</i> ვაჟა-ფშაველას ადგილის განსაზღვრისათვის ქართულ ლიტერატურულ პროცესში.....	151
YORDAN LYUTSKANOV <i>Bulgaria, Sofia</i> The Myth of the Teacher and the Gifted Pupil in the Literature of Early Modernism.....	152
ЙОРДАН ЛЮЦКАНОВ <i>Болгария София,</i> Миф об учителе и гениальном ученике в литературе раннего модернизма.....	153
TRISTAN MAKHAURI <i>Georgia, Tbilisi</i> Vazha-Pshavela and Folk Rhymers.....	153
ტრისტან მახაური <i>საქართველო, თბილისი</i> ვაჟა-ფშაველა და ხალხური მელექსენი.....	154

KHVTISO MAMISIMEDASHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> Dzuars in Osetian Folklore.....	155
ხვთისო მამისიმედიშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> „ძუარები“ ოსურ ფოლკლორში.....	156
ESMA MANIA <i>Georgia, Tbilisi</i> Archival-Personified Information – Research Sources of Psychological Portrait of Vazha-Pshavela.....	157
ესმა მანია <i>საქართველო, თბილისი</i> საარქივო-პერსონიფიცირებული ინფორმაცია – ვაჟა-ფშაველას ფსიქოლოგიური პორტრეტის კვლევის წყარო.....	158
ERVAND MARGARYAN <i>Armenia, Yerevan</i> Mithraism as a Religious-Ideological System in Hellenistic Armenia and the Adjacent Kingdom of Commagene (mythology, ideology, ethics).....	160
ЕРВАНД МАРГАРЯН <i>Армения, Ереван</i> Митраизм как религиозно-мировоззреческая система эллинистической Армении и сопредельном царстве Коммагена (мифология, идеология, этика).....	160
MAGDA MCHEDLIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Divine Wrath and Demoniac Anger.....	161
მაგდა მჭედლიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> ღვთაებრივი მრისხანება და ეშმაკეული რისხვა.....	162
TATIANA MEGRELISHVILI <i>Georgia Tbilisi</i> A Myth "Dream about the Own Death" in the Lyrics of Mikhail Lermontov.....	163

ТАТЬЯНА МЕГРЕЛИШВИЛИ <i>Грузия, Тбилиси</i> Мифологема «Сон о собственной смерти» в лирике М.Ю.Лермонтова.....	164
DAREJAN MENABDE <i>Georgia, Tbilisi</i> On the Issue of Dinara-Tamar Identity.....	165
დარეჯან მენაბდე <i>საქართველო, თბილისი</i> დინარა-თამარის იდენტურობის საკითხისათვის.....	166
INGA MILORAVA <i>Georgia, Tbilisi</i> Artistic Transformation of the Myth in Modernist Text (“Mindia’s Circle”).....	167
ინგა მილორავა <i>საქართველო, თბილისი</i> მითის მხატვრული ტრანსფორმაცია მოდერნისტულ ტექსტში („მინდიას რკალი“).....	168
IRINE MODEBADZE, TAMAR TSITSISHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> “Medea in Corinth” in the Discourse of the 20th-Century Georgian Literature.....	170
ИРИНА МОДЕБАДЗЕ, ТАМАР ЦИЦИШВИЛИ <i>Грузия, Тбилиси</i> «Медея в Коринфе» в грузинском литературном дискурсе XX века.....	170
NANA MREVLISHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> Cultural-Social Aspects of Phenomenon of Fear in Vazha Pshavela’s Works.....	171
ნანა მრევლიშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> შიშის ფენომენის კულტურულ-სოციალური ასპექტები ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაში.....	172

MICHAELA MUDURE <i>Romania, Cluj</i> Mythologies and Cervicides	173
მიქაელა მუდურე <i>რუმინეთი</i> მითოლოგიები და „Cervicide“	173
KETEVAN NADAREISHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> The Mythological Tradition about Medea and “Medea “ of Euripides	173
ქეთევან ნადარეიშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> მითოლოგიური ტრადიცია მედეას შესახებ და ევრიპიდეს „მედეა“	174
EKATERINE NAVROZASHVILI, NANA GONJILASHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> Pat-physics of Alfred Jar	175
ეკატერინე ნავროზაშვილი, ნანა გონჯილაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> ალფრედ ჟარის პათაფიზიკა	176
ADA NEMSADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Mythologism and Demythologization (in Modern Georgian Literature)	177
ადა ნემსაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> მითოლოგიზმი და დემითოლოგიზაცია (თანამედროვე ქართული ლიტერატურის გამოცდილებით)	178
MARI NIITRA <i>Estonia, Tartu</i> Reflections of Mythological Worldview in Contemporary Children’s Literature	179
მარი ნიიტრა <i>ესტონეთი, ტარტუ</i> მითოლოგიური მსოფლმხედველობის ანარეკლი თანამედროვე საბავშვო ლიტერატურაში	179

AVTANDIL NIKOLEISHVILI <i>Georgia, Kutaisi</i> The Problem of Foreign Migrants in Georgia According to Vazha-Pshavela's Viewpoint.....	180
აპთანდილ ნიკოლეიშვილი <i>საქართველო, ქუთაისი</i> საქართველოში უცხოელ ხიზანთა პრობლემა ვაჟა-ფშაველას თვალთახედვით.....	181
LIA NOZADZE <i>Georgia, Kutaisi</i> Neomythologism in Marcel Proust's "vann's Way".....	182
ლია ნოზაძე <i>საქართველო, ქუთაისი</i> ნეომითოლოგიზმი მარსელ პრუსტის რომანში „სვანის მხარეს“.....	183
KADISHA NURGALI <i>Kazakhstan, Astana</i> Mythology in Kazakh Literary Prose.....	184
КАДИША НУРГАЛИ <i>Казахстан, Астана</i> Мифологизм казахской художественной прозы.....	185
OTAR ONIANI <i>Georgia, Tbilisi</i> The Snake-Eater and Georgian Mythology.....	186
ოთარ ონიანი <i>საქართველო, თბილისი</i> გველის მჭამელი და ქართული მითოსი.....	188
TAMAR PAICHADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Consider of Symbolical Luminaries "Correct Area" Vazha-Pshavela - Galaktion Tabidze.....	190
თამარ პაიჭაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> მნათობთა სიმბოლური გააზრების „მართებული არე“: ვაჟა ფშაველა – გალაკტიონ ტაბიძე.....	191

NUGZAR PAPUASHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> ‘Suliko’ by Akaki and ‘Praise’ by Solomon.....	192
ნუგზარ პაპუაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> აკაკის „სულიკო“ და სოლომონის „ქებათა ქება“.....	193
LARISA PISKUNOVA <i>Russia, Yekaterinburg</i> The Pragmatism of Literary Discourse in a Consumer Society (“Totem figures” of local literary myths as a way of positioning the territory and the formation of collective identity).....	194
ЛАРИСА ПИСКУНОВА <i>Россия Екатеринбург,</i> Прагматизация литературного дискурса в обществе потребления («Тотемные фигуры» локальных литературных мифов как способ позиционирования территории и формирования коллективной идентичности).....	194
MANANA PKHAKADZE, RAUL CHAGUNAVA <i>Georgia, Tbilisi</i> Golden Fleece – Myth and Reality.....	195
მანანა მანანა, რაულ ჩაგუნავა <i>საქართველო, თბილისი</i> ოქროს სანმისი – მითი და რეალობა.....	196
MASOUMEH RAHIMI <i>Iran, Bushehr</i> The Great Myth of the “King Arthur” in Mark Twain’s <i>A Connecticut Yankee in King’s Arthur Court</i> at the Service of Social and Political Satire.....	197
მასომი რაჰიმი <i>ირანი, ბუშერი</i> მეფე არტურის დიდი მითი მარკ ტვენის თხზულებაში „კონექტიკუტელი იანკი მეფე არტურის კარზე“, როგორც სოციალური და პოლიტიკური სატირა.....	197

IRMA RATIANI <i>Tbilisi, Georgia</i> <i>Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature</i> Anthropological Theory of “Sacrifice” and Al. Qazbegi's Fichon.....	197
ირმა რატიანი <i>საქართველო, თბილისი</i> „მსხვერპლისა და მსხვერპლშენიერვის“ ანთროპოლოგიური თეორია და ალ. ყაზბეგის პროზა.....	198
NESTAN RATIANI <i>Georgia, Tbilisi</i> One Strange Custom – a Fact or a Ficon.....	199
ნესტან რატიანი <i>საქართველო, თბილისი</i> ერთი უცნაური ჩვეულება – სინამდვილე თუ გამონაგონი?	200
INGA SANIKIDZE <i>Tbilisi, Georgia</i> For Historical Function of Heathen [gats] Goddess.....	201
ინგა სანიკიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> წარმართული გაც ღვთაების ისტორიული ფუნქციისათვის.....	202
LYUDMILA SAVOVA <i>Bulgaria, Sofia</i> Between Myth and Reality <i>Vladimir Nazor (May 30, 1876 in <u>Postira</u>,</i> <i>Brač - June 19, 1949 in <u>Zagreb</u>).....</i>	203
ЛЮДМИЛА САВОВА <i>Болгария, София</i> Между мифами и реальности <i>Владимир Назор (30.05.1876 – 19.06.1949).....</i>	205
MANANA SHAMILISHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> Vazh-Pshavela – Columnist.....	206

მანანა შამილიშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> ვაჟა-ფშაველა – მესვეტე.....	207
TAMAR SHARABIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> To Link Mythological and Christian Motives in Creative Work of Vazha-Pshavela.....	208
თამარ შარაბიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> მითოსური და ქრისტიანული მოტივების შერწყმა ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაში.....	209
KETEVAN SIKHARULIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Mythologema of Enchaining and Its Folkloric Diversity.....	210
ქეთევან სიხარულიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> მიჯაჭვის მითოლოგემა და მისი ფოლკლორული მრავალსახეობა.....	211
TIGRAN SIMYAN <i>Armenia, Yerevan</i> “Top”/“Bottom” Binary Opposition as a Key to the Description of Brotherhood Model (By the example of “Journey to the East” by Herman Hesse (1932)).....	213
ТИГРАН СИМЯН <i>Армения, Ереван</i> Бинарная оппозиция “верх”/”низ” как ключ описания модели Братства (на примере повести Германа Гессе “Паломничество в страну Востока” (1932)).....	213
ELEONORA SOLOVEY <i>Ukraine, Kiev</i> A Myth on Poet (Pushkin’s festivities of 1937: the Ukrainian variant)	214

ЭЛЕОНОРА СОЛОВЕЙ <i>Украина, Киев</i> Миф о поэте (Пушкинские торжества 1937 года: украинский вариант)	215
NESTAN SULAVA <i>Georgia, Tbilisi</i> Two Ways of Obtaining Heaven’s Citizenship in Byzantine and Georgian Hagiography.....	215
ნესტან სულავა <i>საქართველო, თბილისი</i> ზეციური მოქალაქობის მოპოვების ორი გზა ბიზანტიურ და ქართულ ჰაგიოგრაფიაში.....	216
NANA TONIA <i>Georgia, Tbilisi</i> The Collapse of the Projects of the Ancient and Modern Multiculturalizm.....	217
ნანა ტონია <i>საქართველო, თბილისი</i> მულტიკულტურალიზმის ანტიკური და თანამედროვე პროექტების კრახი.....	218
ANASTASIYA TOPUZ <i>Ukraine, Kiev</i> The Image of Judas Interpretation in Ukrainian Literature of the 21st Century.....	219
АНАСТАСИЯ ТОПУЗ <i>Украина, Киев</i> Интерпретация образа Иуды в украинской литературе XXI ст.	219
RUSUDAN TSANAVA <i>Georgia, Tbilisi</i> Reflectinf Archaic Rituals in Vazha-Pshavela’s Poems.....	220
რუსუდან ცანავა <i>საქართველო, თბილისი</i> არქაული რიტუალების ასახვა ვაჟა-ფშაველას პოემებში.....	221

MARINE TURASHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> Modern Fabulative and Memorative Mythological Traditional Narratives.....	222
მარინე ტურაშვილი თანამედროვე ფაბულატური და მემორატული მითოლოგიური გადმოცემები.....	223
GABRIELA VOJVODA-ENGSTLER <i>Germany, Saarbrucken</i> Serbian Nationalism, Myth and Folklore in Dževad Karahasan's Novel <i>Noćno vijeće</i>.....	224
გაბრიელა ვოევოდა-ენგსტლერი <i>გერმანია, ზაარბრიუკენი</i> სერბიული ნაციონალიზმი, მითი და ფოლკლორი ჯევად კარაჰასანის რომანში „ <i>Noćno vijeće</i> “.....	224
JENIFFER WALLACE <i>Cambridge, UK</i> Abraham, Agamemnon and the Myth of Tragic Sacrifice.....	224
ჯენიფერ უოლესი <i>დიდი ბრიტანეთი, კემბრიჯი</i> აბრაამი, აგამემნონი და ტრაგიკული მსხვერპლშენიერვის მითი.....	224
MARZIEH YAHYAPOUR, MARYAM SAMEI <i>Tehran, Iran</i> Mythology of Ferdosi's Shahnameh and it's influence on the Russian Literature.....	225
მარზიე იახაპურ, მარჯამ სამეი <i>Иран, Тегеран</i> Мифология в «Шахнаме» Фирдоуси.....	226
IA ZUMBULIDZE <i>Georgia, Kutaisi</i> Existential Myth and the Art Concept of the Person in V. Makanin's Creativity.....	228
ИЯ ГУРАМОВНА ЗУМБУЛИДЗЕ <i>Грузия, Кутаиси</i> Экзистенциальный миф и художественная концепция личности в творчестве В. Маканина.....	229

ZAZA ABZIANIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Space of One Poem “My Entreaty” by Vazha-Phshavela

“My entreaty” by Vazha does not really belong to his lyrical masterpieces. Such authorities as Aleksandre Abasheli and Giorgi Leonidze did not even include this poem into their compilation of Vazha’s poems.

However, Time passed by and during the long period excesses disappeared, consumed irrelevant so much to the refined poetic pitch of Abasheli and Leonidze. Therefore after a while turning back again to “My entreaty” we are staring at the text that is unique to Vazha Phshavela’s art - at the poetic word of his world perception.

“My entreaty” exists as a regular work in the list of Vazha’s published literature as Ilia Chavchavadze’s poem “Poet” and Akaki Tsereteli’s poem named similarly. We would mention that with this “genre” shape we conclude the resemblance between “My entreaty” and two poems of Georgian lyrics mentioned above.

Both Ilia and Akaki are unanimous in the concern of poetic mission – as if the mission of messiah, the savior, the “mediator” between the Earth and the heaven, the leader of the nation speaking with God.

Let us remember the self-portrait of Akaki from his poem “Poet”: “I am not what you think,/ Nor who the others think!/ I am the mediator simple/ Sometimes belong to the sky, sometimes to the Earth”(1886). Ilia as well declares pathetically: “I am talking to the God,/ To be the leader for my nation” (1860).

In a poetic credo of Vazha Phshavela (We will specify: “My entreaty” was written in 1893) we cannot notice biblical Moses’ allusions neither the ambition of the leader of a nation.

His literate credo is flowing out of his personal world perception. The wish declaring from the lines of the poem excludes not only strength (“being a wolf”), but even more - being the “Sheppard” of the flock: “If I were a grass for mowing,/ I would not wish to be a scythe/ Wish I stayed the sheep/ To get rid of being a wolf /. Please, do not spoil this saint work of mine, my lord”.

If we attentively observe “the list of wishes” of “My entreaty”, there is a clear possibility to think that the emphasized worship of “My entreaty” not of the God prayer, but the worship of the prayer being destroyed by the unfair life - is some kind of a hidden polemic in one of the famous two Georgian writer’s poems.

It is a possible way to think that despite enormous respect towards Ilia and Akaki, Vazha decided to declare his artistic credo by means of his poem as additional confirmation of his spiritual autonomy. Maybe our thoughts stay very close to the truth.

ზაზა აბზიანიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ერთი ლექსის სივრცე (ვაჟა-ფშაველას „ჩემი ვედრება“)

ვაჟას „ჩემი ვედრება“ მის ლირიკულ შედევრებს ნამდვილად არ განეკუთვნება. ისეთ ავტორიტეტებს, როგორც ალექსანდრე აბაშელი და გიორგი ლეონიძე იყვნენ, ეს ლექსი მათ მიერ შედგენილ ვაჟას კრებულებში არც კი შეუტანიათ. მაგრამ, გამოხდა ხანი და დროთა დინებაში თითქოს განილინა ის გაურანდავი კორძები, ესოდენ რომ ეხამუშებოდნენ აბაშელისა თუ ლეონიძის დახვეწილ პოეტურ სმენას და ამდენი ხნის შემდეგ „ჩემს ვედრებასთან“ თავიდან მიბრუნებულნი, ჩვენ ჩავცქერით ვაჟას შემოქმედებისათვის უნიკალური კონცეპტუალური მნიშვნელობის ტექსტს – მისი მსოფლალქმის პოეტურ გაცხადებას.

„ჩემი ვედრება“ ისეთივე პროგრამული ნაწარმოებია ვაჟასათვის, როგორც ილიას „პოეტი“ ან აკაკის ამავე სახელწოდების ლექსი. შეიძლება ითქვას, რომ ამ „ჟანრული“ ყალიბით მთავრდება მსგავსება ვაჟას „ვედრებასა“ და ქართული ლირიკის ორ ზემოდნახსენებ ნიმუშს შორის.

ილიაც და აკაკიც ერთსულოვანი არიან თავიანთ გაგებაში პოეტის მისიისა – როგორც მესიის (უნებლიედ, სიტყვათათამაში გამომივიდა), მხსნელის, ზეცისა და მიწის შორის „შუამავლის“, ღმერთთან მოლაპარაკე ერის წინამძღოლისა. გავიხსენოთ აკაკის „ავტოპორტრეტი“ მისივე „პოეტიდან“: „თქვენ რომ გგონიათ, ის არ ვარ,/ სხვებს რომ ჰგონიათ, არც ისა!/ შუაკაცი ვარ უბრალო,/ ხან მიწისა ვარ, ხან ცისა“ (1886 წ.), ან ილიას კიდევ უფრო პათეტიკური წამოძახილი: „ღმერთთან მისთვის ვლაპარაკობ, / რომ წარვუძღვე წინა ერსა“ (1860წ.).

ვაჟას პოეტურ კრედიტში (დავაზუსტებ: „ჩემი ვედრება“ 1893 წელსაა დაწერილი) ვერ შეხვდებით ვერც ალუზიებს ბიბლიური მოსესი, ვერც ერის წინამძღოლობის ამბიციას. მისი შემოქმედებითი კრედიტის მისივე მსოფშეგრძნებიდან მომდინარეობს: „ჩემს ვედრებაში“ გაცხადებული სურვილი: „ბალახი ვიყო სათიბი,/ არა მწადიან ცელობა;/ ცხვრადვე მამყოფე ისევა,/ ოღონდ ამშორდეს მგელობა;/ არ წამიხდინო, მეუფევ,/ ეს ჩემი წმინდა ხელობა“ – არა თუ „მგელობას“, – ამ ფარის „მწყემსობისაც“ კი გამორიცხავს.

თუ კარგად ჩავუკვირდებით „ჩემი ვედრების“ „სურვილთა ნუსხას“, შესაძლოა გავიფიქროთ, რომ „ჩემი ვედრების“ ხაზგასმული თავმოდრეკაც, ზეციურ მეუფესთან არა თანამოსაუბრის, არამედ ცხოვრების უსამართლობით შეძრწუნებული მავედრებელის მუხლმოდრეკაც, – ერთგვარი, შეფარული პოლემიკაა მისი დროის ორ უდიდეს ქართველ მოღვაწესთან; შესაძლოა, ისიც გავიფიქროთ, რომ ილიასა და

აკაკისადმი განუზომელი მონინების მიუხედავად, ვაჟამ მაინც გადაწყვიტა ლექსადვე გაეცხადებინა თავისი შემოქმედებითი კრედო, – როგორც კიდევ ერთი დასტური მისი სულიერი ავტონომიისა. და ისიც შესაძლებელია, რომ ჩვენი გაფიქრება ჭეშმარიტებასთან ახლოს იყოს...

RASHID AKAVOV

Republic of Dagestan, Makhachkala

Dagestan Branch of Herzen State Pedagogical University of Russia

**Folklore as an Integral Part of Kumyk Educational Literature
("Collection of Poems" by Abusufyana Akayev)**

Abusufyan Akayev is a very interesting figure in the history of Kumyk educational movement of the early 20th century. Abusufyan was a mathematician and linguist, teacher and scientific geographer, a folk wisdom-hunter and a translator, promoter of the educational ideas of his contemporaries and he was a very prominent writer. He was a true educator, fully conscious of the education promotion.

Abusufyan gave historical-cognitive value to historical songs, legends, folk proverbs, seeing them as a reflection of peoples' life, mind and character. According to Abusufyana, folk art helps to recreate ancient history of the people. The world of peoples' creative thinking, its code of ethics, beauty and energy of the native language emerged in more than six hundred proverbs, collected and printed by Abusufyanom (Abusufyan Mazhmua al-shiri-al-Jamiyat. Collection of Poems - Simferopol, 1903).

Abusufyan paid much attention to creativity in his anthology of folk songs. Ideological and topical structure of folk songs, as well as the anthology in general is based on the aesthetic educator's program. In his collection of short cossack-yyrov, as well as numerous songs about love (chastushkas) the idea of free individual is praised.

Folk songs mostly sung as a duet (girl and boy, man and boy, etc.) differ in the ideological and topical focus: love, social life and limericks. However, all these collections share a common idea of a moral purity of the individual.

Collection of poems by Abusufyan is a significant literary phenomenon of the early 20th century. Anthology by Abusufyana played a major role in the public life and struggle between Sufi-religious and educational literature.

РАШИД АКАВОВ

Республика Дагестан, Махачкала

*Дагестанский филиал Российского государственного
университета им. Герцена*

**Фольклор как неотъемлемая составляющая
просветительской кумыкской литературы
(на примере «Сборника стихов» Абусуфьяна Акаева)**

Абусуфьян Акаев представляет собой в высшей степени интересную фигуру в истории кумыкского просветительского движения начала XX столетия. Абусуфьян был математиком и лингвистом, педагогом и создателем научного труда по географии, собирателем народной мудрости и переводчиком, популяризатором просветительских идей своих современников и сочинителем в самом высоком значении этого слова. Он был истинным просветителем, всемерно заботящимся о распространении образования.

Историческим песням, легендам, народным пословицам Абусуфьян придавал историко-познавательное значение, видя в них отражение жизни народа, его ум и характер. По мнению Абусуфьяна, произведения народного творчества помогают воссоздать многовековую историю народа. В более шестистах пословицах, собранных и напечатанных Абусуфьяном (Абусуфьян Мажмуа-ал-шиъри-ал-жамият. Сборник стихов. – Симферополь, 1903), перед молодой кумыкской литературой возник мир художественного мышления народа, его этический кодекс, красота и энергия родного языка.

Большое место в своей антологии Абусуфьян уделил народному песенному творчеству. Идеино-тематическое построение народных песен, как и антологии в целом, обусловлено эстетической программой просветителя. В циклах коротких казак-йыров, а также в многочисленных песнях-частушках о любви, воспевается идеал свободной личности.

Народные песни-частушки, которые в основном поются дуэтом, (девушка и парень, старик и юноша и т.д.), различны по идейно-тематической направленности: любовно-лирические, социально-обличительные и частушки-шутки. Однако все эти циклы объединяет общая, сквозная для всех, идея о моральной, нравственной чистоте личности.

«Сборник стихов» Абусуфьяна - значимое литературное явление начала XX столетия. Антология Абусуфьяна сыграла серьезную роль в общественной жизни, в борьбе между религиозно-суфийской и передовой просветительской литературой.

АБДЫЛДАЖАН АКМАТАЛИЕВ

Кыргызская Республика, Бишкек

Институт языка и литературы им. Чингиза Айтматова НАН КР

Грузинская баллада и творчество Ч.Айтматова

Вспомним, что в повести «Пегий пес, бегущий краем моря», в романе «И дольше века длится день» писатель широко обращается к обычаям, традициям и психологии разных народов. В «Плахе» он не изменяет этой традиции, воссоздавая на этот раз грузинскую балладу.

Данный эпизод, уместился всего на двух-трех страницах, но впитал в себя всю кровь и плоть произведения.

...Период гражданской войны. Оказывая ожесточенное сопротивление коммунаркам, шестеро отщепенцев пролили немало человеческой крови, превратив свою борьбу в национальную трагедию. Вспомним последнюю ночь, проведенную шестерыми и седьмым. Откуда им было знать, что завтра всех ожидает смерть. Ведомые Гурамом Джохадзе, ни о чем, не ведая, они относились друг к другу как кровные братья, прощались отчизной, где они родились и выросли, пели протяжные грузинские песни, вызывающие в душе невыразимую грусть, щемящую печаль. Они пели от души, зная, что безжалостная смерть придет, к каждому и нет в мире нечего ценнее и дороже жизни. Колыхалось пламя, семеро танцевали вокруг костра, положив руки на плечи друг другу. А в это время на кону стояли жизнь и смерть, нить между ними натягивалась...

«Такой баллады, конечно, нет, и я с некоторым беспокойством жду, как отзовутся о ней мои грузинские читатели и собратья по перу, насколько точно я сумел передать реалии», - говорит сам писатель (Айтматов Ч. Статьи, выступления, диалоги, интервью. – С. 301).

POVILAS ALEKSANDRAVIČIUS

Lithuania, Vilnius

Mykolas Romeris University

Heidegger and Myth

Can we envisage the revival of mythological thought in Heidegger's, one of the most influential speculators of the 20th century, philosophy? The world of myths was own to Hölderlin, whose poetry to Heidegger's philosophy was more than source of inspiration: it was the source and task of its philosophy itself. But mythological thought was also characteristic to fascism ideologists, the activity of whom, as it is known, Heidegger relates himself in the most unusual way and

for rationally difficultly explainable reasons. Did this meeting happen because of mythological nature of Heidegger's thought? Didn't in the 20th century the myth reveal in Heidegger's personality what was unclosing in him as the deepest global mystery and what is the most dangerous that lies in him?

ПОВИЛАС АЛЕКСАНДРАВИЧЮС

Литва, Вильнюс

Университет им. Миколаса Ромериса

Хайдеггер и миф

Можем ли мы узреть в философии Хайдеггера, одного из самых влиятельных мыслителей XX в., возрождение мифологического мышления? Мир мифов был своим для Гёлдерлина, чья поэзия являлась для философии Хайдеггера гораздо большим, нежели источником вдохновения: она была источником и задачей самой его философии. Однако мифологическое мышление было характерно и для идеологов фашизма, с деятельностью которых, как известно, Хайдеггер самого себя связал самым странным образом и в силу с трудом поддающихся рациональному объяснению причин. Произошло ли это вследствие мифологического характера мышления Хайдеггера? Не раскрыл ли миф в XX веке в лице Хайдеггера того, что обнаруживается в мифе как глубочайшая тайна мира и то опасное, что в нем таится?

AMIRAN ARABULI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Real and Symbolic Dimensions of the Mountain, Eagle and Aragvi in Vazha-Pshavela's Artistic Thought

There exist numerous significant examples of "subjective" reading of a literary text. Proper understanding of an author's intent also implies more or less successful understanding of his creative evolution and orientation in outlook. Disregard of historical context of an epoch quite oftentimes creates danger of elaboration the incorrect views. It might be possible to place "blame" and ascribe to the writer such things he did not even think about...

In Georgian literary criticism there has been emphasized more than once that the nature and source of Vazha-Pshavela's artistic visions is in the mountains. It was also said that figurative, authentic, extremely expressive and profound picture of mountains sacral reality is given in Vazha's poetry, prose, ethnographic letters... but in the aspect of figurative or, in modern terms, "tropological" thinking in reader's perception and consciousness along with others occupies completely distinct, so to say, "leading" place, establishes and preserves three things: **mountain, eagle and the Aragvi.**

Each of them has, on the one hand, totally realistic, empirical, obviously touchable, objective but, on the other hand, symbolically-allegoric content and dimension...

A mountain in Vazha's artistic world is steady and unchangeable phenomenon, with its visual greatness fascinating the viewer and, at the same time, personifies the means of striving up, aspiration to the sky, approaching to divine foundations.

Climbing the mountain ("mtaze viyav") is a precondition of the fact that the subject, lyrical hero of the poem, is "talking" with God and as a mediator between sacred and "downtrodden" spaces, medium, has astral attributes of the Sun and the Moon on the breast.

Gloomy, abandoned, (*pirqushi, tiali, ushtari*) and "carrier of bitter thoughts" of the land the mountain is at the same time unambiguous symbol of eternity which is firmly and inseparably linked with abundant meadow situated at its foot. The interconsistency of mountain and meadow – "**ertobis gzaze viarot, kerdzobis gza fintia**" ("Let us walk in unity, it is bad to walk separately") is a clear expression of the appeal to Georgia's spiritual or physical ("sxeulebrivi") unity.

A proud ("*laghi*") eagle is inseparable from the mountain, without mountain its existence is dull and colorless. If there is no mountain breeze, its heart is crying ("*qalebut tiris*"). An eagle is a pride of the highlands; it does not conclude a "fruitless" truce and keeps itself up only from what it has hunted. And if it makes friends with anybody like him it is an "untrained" hunter, a young man remained in the solid rocks.

This is what partially takes place in a real plain and in the imaginative aspect the king of birds sometimes personifies motherland torn to tatters by crows and ravens, sometimes it is a protector of its precious *qma* (young man) being in trouble, the son of God, and at times a symbol of sublimation and spiritual elevation of poet's imagination, who prefers to have an eagle on the right shoulder of the chosen ("**roca arcivi tan maxlavs, mazis marjvena mxarzea..**")...

The third picturesque ring of the chain is the Aragvi, a river with trout crazily ("*gizhmazhad*") enlarged by the mountains. According to Vazha's poetry, its primary appeal and characteristics is an uncompromised, merciless fight. The roaring Aragvi (like the Terek river in Ilia's "Letters of a Traveller"), an immanent feature and habit for energetic action and noise on the path of moving

forward to overcome the obstacles on the way that does not allow the inhabitants of the gorge to relax, sleep but be constantly on the alert...

Through artistic understanding and generalization of the **mountain, eagle and the Aragvi** three significant traits of the world outlook belief are emerged without which it is rather hard to imagine Vazha-Pshavela's versatile creative heritage.

ამირან არაბული

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

მთის, არწივისა და არაგვის რეალური და სიმბოლური განზომილებანი ვაჟა-ფშაველას მხატვრულ ნააზრევში

მხატვრული ტექსტის „სუბიექტური“ წაკითხვის ბევრი საგულისხმო მაგალითი არსებობს. მწერლის ჩანაფიქრის სწორად ამოცნობა მისი შემოქმედებითი გზისა და მსოფლმხედველობრივი ორიენტაციის თავისებურებათა მეტნაკლებად წარმატებულ წვდომასაც გულისხმობს. ეპოქის ისტორიული კონტექსტის გაუთვალისწინებლობა, არცთუ იშვიათად, უმართებულო თვალსაზრისთა შემუშავების საშიშროებას ქმნის. შესაძლოა ავტორს ისეთი რამ „დაბრალდეს“ და მიენეროს, რაც გულში ფიქრადაც არ გაუვლია...

ვაჟა-ფშაველას მხატვრული ხილვების დვრიტა და სათავე რომ მთაშია საგულვებელი, არაერთგზის აღნიშნულა ქართულ ლიტერატურათმცოდნეობაში; თქმულა ისიც, რომ მთის საკრალური სინამდვილის სახიერი, უტყუარი, უაღრესად მეტყველი და ღრმააზროვანი სურათია მოცემული მის პოეზიაში, პროზაში, ეთნოგრაფიულ წერილებში... ხოლო სახეობრივი, ანუ, დღევანდელი ტერმინით – „სახისმეტყველებითი“, აზროვნების ასპექტით, მკითხველის აღქმასა და ცნობიერებაში, სხვასთან ერთად, სრულიად გამორჩეულ, ასე ვთქვათ, „საუფროსო“ ადგილს იკავებს, იმკვიდრებს და ინარჩუნებს სამი რამ: **მთა, არწივი და არაგვი**.

თვითეულ მათგანს ახლავს და ესიტყვება, ერთი მხრივ, სავსებით რეალური, ემპირიული, ხელშესახებად ცხადი და საგნობრივი, ხოლო, მეორე მხრივ, სიმბოლურ-ალეგორიული შინაარსი და განზომილება...

მთა ვაჟას მხატვრულ სამყაროში მდგრადი და ნიშანტუცვლელი ფენომენია, თავისი ვიზუალური სიდიადით რომ ხიბლავს მხილველს და, იმავდროულად, ზესწრაფვის, ცისკენ ლტოლვის, ღვთიურ სანყისებთან დაახლოების საშუალებასაც განასახიერებს.

მთაზე ასვლა („მთას ვიყავ“) წინაპირობაა იმისა, რომ სუბიექტი, ლექსის ლირიკული გმირი, ღმერთთან „ლაპარაკობდეს“ და ვითარცა წმინდა და „ნალახ“ სივრცეთა შორის შუამავალს, მეენესა და მედიუმს, გულზე ასტრალური ატრიბუტები – მზე და მთვარე „ესვენოს“.

„პირქუში“, „ტიალი“, „უშტარი“ და ნიადაგ „მწარის ფიქრის მზიდველი“ მთა, ამასთან, არაორაზროვანი სიმბოლოა მარადიულობისა, რომელიც მტკიცედ და ურღვევად არის დაკავშირებული მის ფერხით მდებარე ბარაქიან ბართან. მთისა და ბარის ურთიერთშეთანხმება — **„ერთობის გზაზე ვიართ, კერძობის გზა ფინთია“** — საქართველოს სულიერი თუ „სხეულებრივი“ ერთიანობისკენ მოწოდების მკაფიო გამოხატულებაა.

მთისგან განუყრელი და განუცალკევებელია „ლალი“ არწივი, უმთებოდ მისი სიცოცხლე ლუგუმი და უფერულია. თუ მთის ნიავე არ სცემს, მისი გულიც „ქალებურ ტირის“. არწივი სიამაყეა მთათა მალალთა, ბელნთ ზავით რომ არ „შაეკვრება“ და მხოლოდ პირადი ნანადირევით ირჩენს თავს. და თუკი ვინმეს უმეგობრდება, მისებრ „უნურთინ“ მუხლად მონადირეს, პიტალო კლდეთა შიბებს შერჩენილ მოყმეს.

ეს ნაწილობრივ რეალურ პლანში, ხოლო წარმოსახვით ჭრილსა თუ განასერში ფრინველთა მეფე ხან ყვავ-ყორნებისგან ნაძიძგნი სამშობლოა, ხან განსაცდელში მყოფი თავისი უნჯი ყმის მფარველი ღვთისშვილი, ხან კიდევ პოეტის შთაგონების, სულიერი ამალლებისა და სუბლიმაციის სიმბოლო, რჩეულის მარჯვენა მხარს რომ ამჯობინებს საბრძნისად (**„როცა არწივი თან მახლავს, მაზის მარჯვენა მხარზედა...“**)...

ჯაჭვის მესამე კოლორიტული რგოლია არაგვი, მთების მიერ „გიჟმაჟად“ გაზრდილი კალმახიანი მდინარე. მისი უმთავრესი მოწოდება და მახასიათებელი, ვაჟას პოეზიის მიხედვით, დაუდეგრობა და ხელში „ლახტით“ ავ ძალებთან უკომპრომისო, დაუცადებელი, დაუნდობელი ბრძოლაა. „დაურუმარი“ არაგვის (მსგავსად ილიას „მგზავრის წერილების“ თერგისა) იმანენტური ნიშან-თვისება და ჩვევაა წინსვლის გზაზე აღმართულ და ბრკოლებათა დასაძლევად მიმართული ენერგიული ქმედება და ხმაური, რაც მოშვების, სიფხიზლის კლებისა და ჩაძინების ნებას არ აძლევს ხეობის მკვიდრთ...

მთის, არწივისა და არაგვის მხატვრული გააზრებისა და განზოგადების გზით მსოფლმხედველობრივი მრწამსის ის სამი დიდად ნიშანდობლივი შტრიხი იკვთება, რომელთა გარეშე ვაჟა-ფშაველას უმრავალფეროვნესი შემოქმედებითი მემკვიდრეობის წარმოდგენა ძალზე ძნელია.

MURGHVA (NIKO) ARDOTELI
Georgia, Tbilisi

**On the Identification of One Protagonist from
Vazha-Pshavela's Poem *Host and Guest***

In this work we survey the available to us family narratives concerning Zviad Zviadauri of Lagaz an inhabitant of the village Ardot in the northern Khevsureti.

Zviad of Lagaz a resident of the village Ardot and Zviadi were folk heroes, courageous men and “the good young men” (*kai qma*).

It is noteworthy that in the poem *Host and Guest* more than one real story, passage is found that gives the opportunity to establish Zviadauri's identity and background.

In 1988 Valerian Elanidze's monograph “The Issues of Tushian History” was published. Along with other important issues the author narrates on a certain Tushian folk hero Luis Lukhum who was distinguished in the village for his deeds and speech. According to Valerian Elanidze the latter became one of the protagonists of Vazha-Pshavela's poem, namely the prototype of Zviad Zviadauri that seems to us erroneous information and conclusion.

Finally, we touch upon one more issue according to which Zviad the son of Lagaz Zviadauri from Ardot and Meleke Giorgi – Sixot Uturgad Giorgi have been still regarded by people as one and the same person.

მურღვა (ნიკო) არდოტელი
საქართველო, თბილისი

**ვაჟა-ფშაველას პოემა „სტუმარ-მასპინძლის“ ერთი
პერსონაჟის ვინაობის დაზუსტებისათვის**

ნაშრომში მიმოვიხილავთ ჩვენ ხელთ არსებულ საგვარეულო გადმოცემებს პირიქითა ხევსურეთის მილმახევის სოფელ არდოტში მცხოვრები ლაგაზათ ზვიად ზვიადაურის შესახებ.

სოფელ არდოტში მცხოვრები ლაგაზათ ზვიადი და ზვიადი სახალხო გმირები, ღირსეული ვაჟაყვი და „კაი ყმები“ იყვნენ.

საყურადღებოა, რომ პოემა „სტუმარ-მასპინძელში“ არაერთი რეალური ამბავი, პასაჟი გვხვდება, რომლებიც ზვიადაურის ვინაობისა და სადაურობის დაზუსტების საშუალებას გვაძლევს.

1988 წელს გამოიცა ვალერიან ელანიძის მონოგრაფია „თუშეთის ისტორიის საკითხები“, რომელშიც ავტორი სხვა მნიშვნელოვან საკითხებთან ერთად მოგვითხრობს ვინმე თუშ სახალხო გმირზე — სოფელში თავისი სიტყვა-პასუხითა და საქმეებით გამორჩეულ ლუის

ლუხუმზე. ვალერიან ელანიძის გადმოცემით, სწორედ ეს უკანასკნელი გახდა შემდგომში ვაჟა-ფშაველას პოემის ერთ-ერთი მთავარი პერსონაჟი, კერძოდ, ზვიადაურის პროტოტიპი, რაც, ჩვენი აზრით, არასწორ ინფორმაციად და დასკვნად მიგვაჩნია,

დაბოლოს, ვისაუბრებთ კიდევ ერთ საკითხზე, რომლის მიხედვითაც, დღემდე მოსახლეობაში არდოტელი ზვიად ლაგაზის ძე ზვიადაური და მელექე გიორგი -სიხოთ უთურგათ გიორგი ერთ და იმავე პიროვნებად მიიჩნევა.

VIDA BAKUTYTĖ

Lithuania, Vilnius

Lithuanian Culture Research Institute

The Legend, Myth, Symbol: Definition of the Phenomenon in the Context of Dramaturgy's and Theatre's Development in Lithuania

Reflections of mythological thinking, that are perceptible in playwright's works, give a special color to the embodiment of creator's idea as well as promote the search for diversity in work dramatization. The striving for base oneself on legend, myth, symbol in Lithuanian dramaturgy and theatre has an interesting and often controversial prehistory. Lithuanian playwrights' works created on legends' themes were among the first written after the revoking a Lithuanian language prohibition at the beginning of the 20th century. The folk story's or legend's personage as well as a Lithuanian character was more significant than the word of still not improved Lithuanian language at that time. This phenomenon is partly due to ethnic and cultural identity development. Legend and myth have contributed to the formation of national consciousness. The different aspect has the earlier application of the Lithuanian mythology in non-Lithuanian language playwrights' works. That was used to expression of language (word-symbol) and image peculiarity: Lithuanian word in non-Lithuanian text took the meaning of the symbol and gave archaic. But this process was of the controversial nature, as Lithuania for that period was considered just a beautiful legend of the past; the vision of its revival was forgotten. Myth and symbol as a measure of people's uniting was significant to symbolic dramaturgy. It has played a significant role in Lithuanian playwrights' creative idea at the time when the striving for national theatre was consolidated.

ВИДА БАКУТИТЕ

Литва, Вильнюс

Институт исследований культуры Литвы

Легенда, миф, символ: дефиниция явления в контексте развития драматургии и театра в Литве

Рефлексии мифологического мышления, имеющие место в творчестве драматурга, придают особенную окраску воплощению его идей, поощряют поиск многообразия инсценировки произведения. Стремление сослаться на легенду, миф, символ в литовской драматургии имеет свою предысторию, интересную, часто - контрверсийную. Сочинения на темы из легенд были среди первых, написанных драматургами сразу после отмены запрета на литовский язык в начале XX века. Персонаж из народного сказа-легенды, образ литовца в то время был более важен, чем слово еще неизощренного литовского языка. Это явление частично связано с развитием национального и культурного идентитета. Легенда и миф способствовали формированию национального самосознания. Иной аспект присутствует при использовании литовской мифологии в еще более ранний период в творчестве драматургов, писавших не на литовском языке, с целью выражения своеобразия речи (слово-символ) и образа. Литовское слово в нелитовском контексте приобретало значимость символа, придавало архаичность. Но этому явлению присущ контрверсийный характер, так как сама Литва в то время воспринималась всего лишь как красивая легенда из прошлого, возрождение которой представлялось немислимим. Миф и символ, как объединяющее начало, были важными для символической драматургии, сыгравшей важную роль в период стремления литовской интеллигенции к созданию национального театра.

NINO BALANCHIVADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Resurrected Son of the Mythical Past

Human nature, its inner aspiration, passion, mortal weakness, the courageous nature of Georgians, - all the mentioned features make us to reiterate Elelene Virsaladze's words about Vazha Pshavela "even in the profound sorrow he had never been broken down"

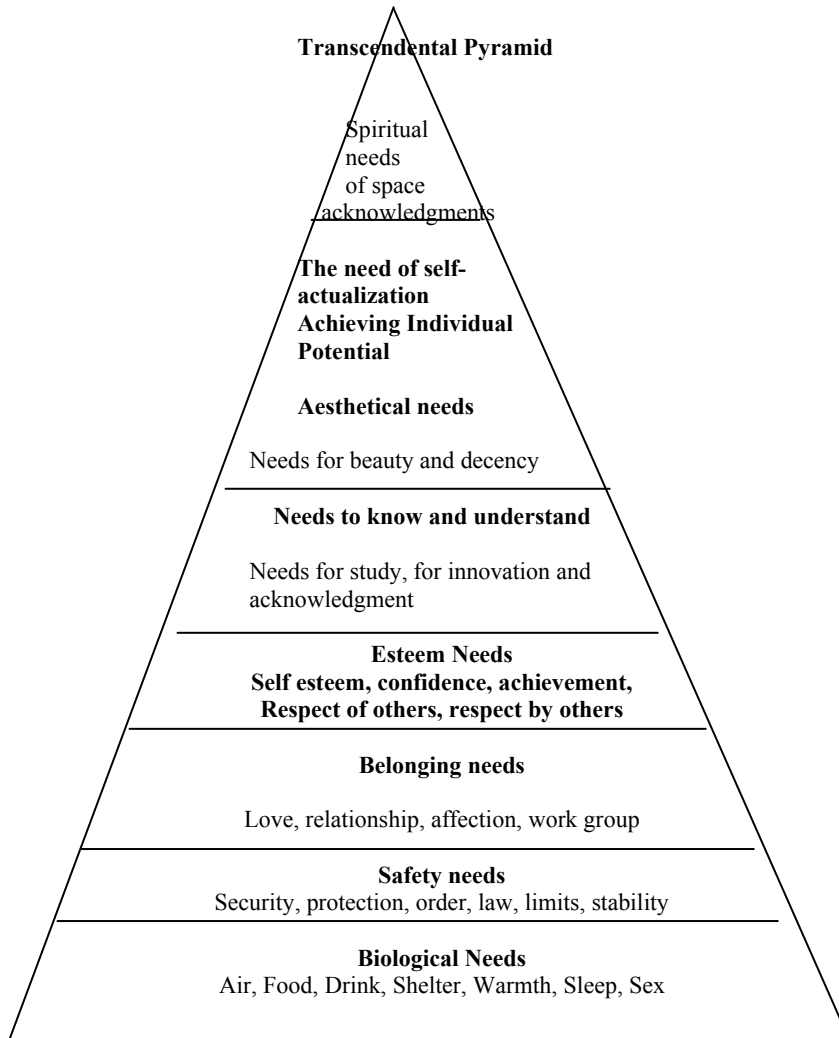
Hero can make the enemy mad. Hero itself is the victim of life: he feeds others, he starves himself, "he dies while struggling to save others lives"

From one side Vazha creates the ideal character of a man, his “good bloke” is physically, spiritually and mentally perfect, but from other side the author is in despair while seeing how his heroes become wild and selfish.

Vazha Pshavela is not happy, “it is difficult to distinguish evil from good in real life” thus he reveals his pity “what created me to be the man, it would be better for me to be rain” he wanted to maintain the spiritual statehood and to water the soil with his sweat to revive the nature.

Here Vazha does not deny human burden of life, but he dreams about the nature of rain (sacrifice and gratuity), he dreams to vanquish the death.

Abraham Maslow “Hierarchy of needs” conception is very interesting. Maslow’s hierarchy of needs is most often displayed as a pyramid, the lowest levels of the pyramid are made up of the most basic needs, while the more complex needs are located at the top of the pyramid. Needs at the bottom of the pyramid are basic physical requirements, the next level, **esteem** needs, include the need for recognition from others, confidence, achievement, and self-esteem. Maslow’s Hierarchy of Needs (often represented as a pyramid with five levels of needs) is a motivational theory in psychology that argues that while people aim to meet basic needs, they seek to meet successively higher needs in the form of a hierarchy. Maslow noted two versions of esteem needs, a lower one and a higher one. The lower one is the need for the respect of others, the need for status, fame, glory, recognition, attention, reputation, appreciation, dignity, even dominance. The higher form involves the need for self-respect, including such feelings as confidence, competence, achievement, mastery, independence, and freedom. Note that this is the “higher” form because, unlike the respect of others, once you have self-respect, it’s a lot harder to lose, inner and external conditions affect the human behavior, he also mentions that man has unique ability to make choice and possesses the sense of willpower.

The man at the last level of Maslow pyramid has his own space vision about his importance, only the special men are able to rise the level, Vaja is the very person.

“Space nature conception of Vaja is manifested in his personage ” Human ability has no limit is in Vaja –Pshavela works, in Snake-Eater it is clearly depicted. Lukhumi heroically sacrifices himself to make snake kind, he wants snake to have a sense of love, it is the great attempt to save good from evil. “Host and Guest” by Vaja-Pshavela is devoted to the struggle for just (Agaza, Jokola and Zviaduri) the last supper is the attempt to acknowledge the main aspects of rising from the dead.

Vaja Pshavela masterfully depicts the mythical stories. Aesthetical approach of Vaja Pshavela covers all the human and spiritual nature of man , his aesthetical vision is very subjective , he gives great significance to the habits dispersed along the centuries. He had his unique point of view about the immortality and space significance of a man.

The performance of the sense of this universal poet could be called as – mythical; The poet hears and perceives all the occurrences of the nature, nature is his close relative, springs and mountains are his inner spiritual aspiration. His works are the symbol of freedom and unity.

ენო ბალანჩივაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

„მკვდრეთით აღმდგარი ძე მითოლოგიური წარსულისა“

ადამიანური ბუნება, მისი შინაგანი მისწრაფებანი და ვნებათა ღელვა, წუთისოფლისაგან გატანჯული წამიერი სისუსტე, მაგრამ ქართველთათვის ოდითგანვე დამახასიათებელი შეუპოვრობა და დაუდგრომლობა – აი, ყოველივე ის, რომლის გამოც თამამად შეგვიძლია გავიმეოროთ ელენე ვირსალაძეს სიტყვები ვაჟაზე, ვინც „უდიდესი გასაჭირის დროსაც არ ეძლეოდა სასონარკვეთილებას, ვისაც გული ჯავრით და მძიმე ცხოვრებით სიკვდილის პირას მისულს, გული ამას უკარნახებდა: „იყავ, აჯავრე მტერია!“

მტრის გაჯავრება გმირთა ხვედრია. გმირი კი მსხვერპლია სოფლისა: სხვას აძლობს, თვითონ მშვიდია, „სხვისი სიცოცხლისათვის მებრძოლი თვითონ ეძლევა სიკვდილსა“.

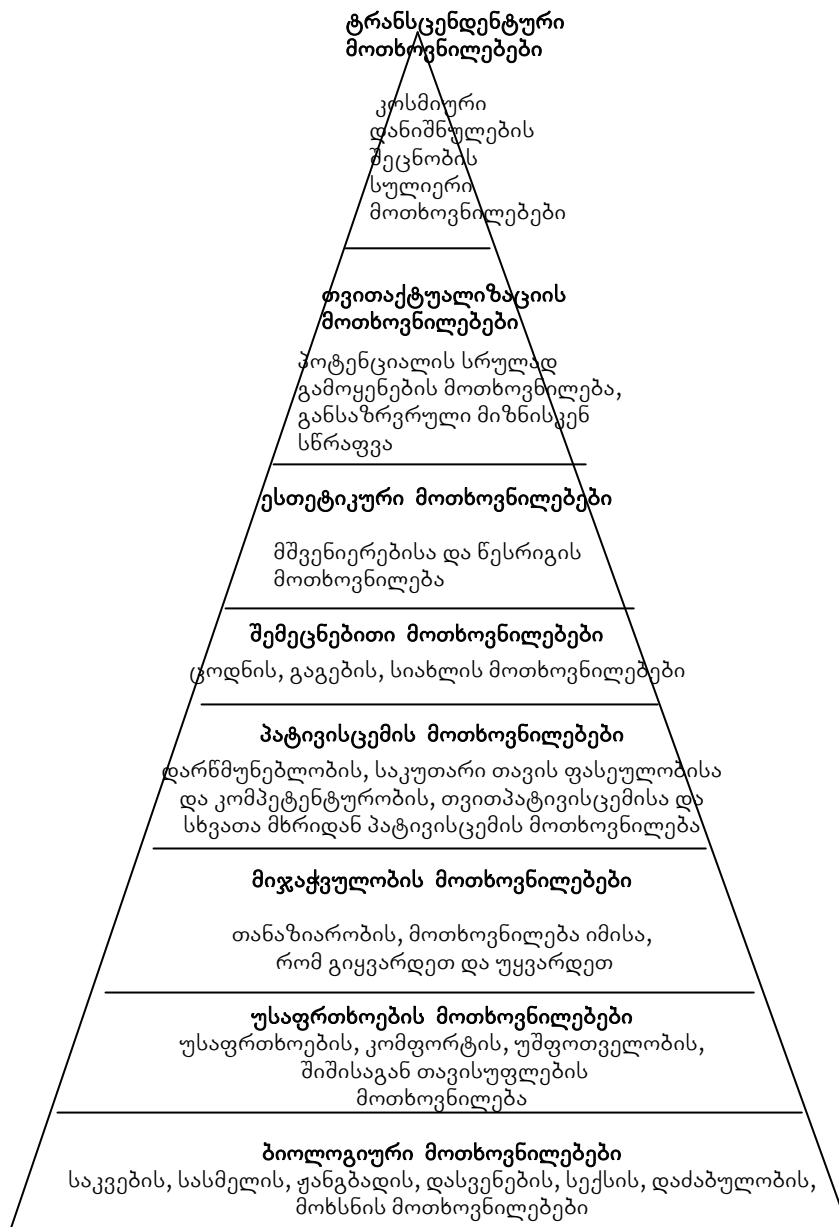
ერთი მხრივ თუ ვაჟა ქმნის იდეალური (კაი ყმის) ვაჟკაცის სახეს, რომელიც არავისგან დაიწუნება, რამეთუ ფიზიკური, გონებრივი, მორალური და სულიერი თვალსაზრისით საუკეთესო ადამიანია, მეორე მხრივ, წუნს, როცა შეჰყურებს „ყოფილ ადამიანებს“, რომელთაც გულიც დაჰკარგვიათ, სიყვარულიც აღარ შეუძლიათ და ცხოველური სახელა შერჩენიათ: თავკერძა და მსუნავი.

ამიტომაც ვეღარ ლაღობს ვაჟა ამქვეყნად, „ავ-კარგის გაცნობას თურმე თან ცრემლი ხლებოდა“; ეს ნუხილი კი იმდენად დიდი და აუტანელია მისთვის, რომ სინანულით ამბობს: „რამ შემქმნა ადამიანად, რატომ არ მოვედ წვიმადა“, რათა მადლით სავსეს სულიერი სიმაღლე არ დაეკარგა, თავისი ოფლით მოერწყა მინა და მომაკვდავი არემარე გაეცოცხლებინა;

აქ ვაჟა უარს კი არ ამბობს ადამიანობის ტვირთზე, არამედ ნატრობს წვიმის უნარს(თვითშენიერვის სიტკბობებასა და მადლს), რათა სიკვდილის დამარცხებით სიცოცხლე აზეიმოს.

მეტად საყურადღებოა მეოცე საუკუნის ამერიკელი ფსიქოლოგი აბრაამ მასლოუ თავისი „ადამიანის მოთხოვნილებების“ კონცეფციით. მასლოუს ადამიანის მოთხოვნილებათა იერარქიას პირამიდის სახე აქვს, სადაც ძირითადი მოთხოვნილებები პირამიდის ძირშია მოქცეული. პირველ ორ მოთხოვნილებას მასლოუ უწოდებს პირველად მოთხოვნილებებს, ხოლო მესამედან მოთხოვნილებები შექნილი სახისაა. ადამიანს უფრო მაღალი მოთხოვნილება მაშინ უჩნდება, როცა მასზე დაბალი საფეხურის მოთხოვნილება მეტნაკლებად მაინცაა დაკმაყოფილებული.

თუ პირამიდას დავუკვირდებით, დავინახავთ, რომ იერარქიული საფეხურების მწვერვალზე იმყოფებიან ადამიანები - გამოკვებილნი, დაცულნი საფრთხისაგან, ვისაც უყვართ და ვინც უყვართ, საკუთარ თავში დარწმუნებულნი, მოაზროვნენი და შემოქმედნი; ადამიანები, რომლებსაც მეტ-ნაკლებად დაკმაყოფილებული აქვთ ელემენტარული მოთხოვნილებები, თუმცა მნიშვნელოვანია ისიც, რომ შეიძლება ადამიანი არ იყოს დაკმაყოფილებული ელემენტარული მოთხოვნილებებით, მაგრამ ჰქონდეს შემეცნებითი და ესთეტიკური მიდრეკილებები. მასლოუს მიაჩნდა, რომ ადამიანის ქცევაზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს როგორც შინაგანი, ისე გარეგანი ძალები და ყურადღებას ამახვილებდა იმაზე, რომ ადამიანს არჩევანისა და ნებისყოფის უნიკალური უნარი აქვს.

მასლოუს პირამიდის უკანასკნელ საფეხურზე მდგომ ადამიანს სამყაროში საკუთარი დანიშნულების კოსმიური ხედვა გააჩნია და ამ საფეხურზე ასვლა მხოლოდ განსაკუთრებულ ადამიანებს თუ ძალუძთ. განსაკუთრებულ ადამიანთა შორის კი თამამად შეგვიძლია ვაჟა მოვიხსენიოთ, რამეთუ „ვაჟას ბუნების კოსმიური კონცეფცია მის პერსონაჟებშია განსახიერებული; ადამიანთა შესაძლებლობათა ფარგლები მისი გმირების მაგალითზე წარმოდგენილად ვრცელი და ფართოა: გველისმჭამელის სახეში ირეკლება გარესინამდვილესთან ვაჟას დამოკიდებულების ძირეული ასპექტები; ლუხუმის თავგანწირვასა და გველის გაკეთილშობილებაში მცდელობა კაცობრიობის მტრის გულში სიყვარულის გახარებისა; „სტუმარ-მასპინძლის“ ფინალში ლამლამობით უსამართლობისაგან განწირული სამეულის (ალაზას, ჯოყოლასა და ზვიადაურის) იდუმალ სერობაში მონაწილეობა კი ღვთაებადა ქვესკნელს ჩახდომისა და ხელახლა აღდგომის გაცოცხლების ნათელი გამოხატულებაა.

ვაჟა ფშაველას სხვადასხვა ფოლკლორულ-მოთოსური სახის, მოტივისა თუ სიუჟეტის გამოყენებით საკუთარი თვალთახედვის, შემოქმედებითი პრინციპების, ეთიკური მრწამსისა და ესთეტიკური გემოვნების კვალობაზე მკითხველამდე მოაქვს ის მითოსური ამბები, რომლებიც ჭეშმარიტი შემოქმედის სუბიექტური ხედვის პრიზმაშია გარდატეხილი, თუმცა ტრადიციულ, ხალხურ თემებს, სუჟეტურ თუ არქაულ საუკუნეთა შორეთიდან მომდინარე რწმენა-წარმოდგენებს გადამწყვეტ როლს ანიჭებს ამა თუ იმ ნაწარმოების შექმნაში. მას ჰქონდა უნარი იმისა, რომ მკაცრი ადათური ნორმებით შეზღუდული ეპოქის სულიერი ფასეულობანი ზეადამიანურ ქმედებათა დამაჯერებელი ჩვენებით უკვდავებისათვის ეზიარებინა, რამეთუ სამყაროში საკუთარი დანიშნულების კოსმიური ხედვა გააჩნდა.

ამ გამოუცნობი პოეტის შემოქმედებითი ცნობიერება შესაძლოა განისაზღვროს – როგორც მითოლოგიური; ის – გრძნობა და აზრი პოეტისა – ყურს უგდებს ბუნების ყოველ მოვლენას და ინტენსიურად შეიცნობს რაღაც მახლობელს, მშობლიურს; ესმის, - გულსა და გონებას პოეტისას, – რაკრაკი მთის ნაკადულისა და ამაში თავის სულიერ მღელვარებათა რიტმის გამოძახილს გრძნობს. ცნობიერება (პოეტისა) თავის სახეს ჰქმნის ბუნებაში და ამით მას ასულიერებს, – და ბუნების ასარკვაში ქმნილი სახე ცნობიერებისა ხდება სიმბოლო მათი – ცნობიერებისა და ბუნების – ერთიანობისა.

TAMAR BARBAKADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**Vazha-Pshavela's "A Night in the Mountains" and
Vepkhistqaosani
(On the Issue of Nature in the Poetry)**

In Vazha-Pshavela's philosophical poem "A Night in the Mountains" there is a picture of storm depicted against the background of the unity of Nature and man that has close resemblance, a parallel with the poem *Vepkhistqaosani*: we mean the lines 1408-1419 from the chapter "Counsel of Tariel":

*"Listen to my words about Avtandil and Tariel and Pridon;
The rain bursts down from the clouds, and leaps in a stream down the
mountain,
The stream then enters the glens with a grinding of stones and uproar.
But when it unites with the sea the turmoil subsides into silence.*

*Fridon and Avtandil were as brave as lions and unrivalled in valour,
Yet none, not even these heroes would dare to engage Tariel.
The sun hides even the planets, the stars do not shine in its presence.
Listen, then, to my story: of terrible fights is its burden".*

"A Night in the Mountains" is "read" by the shine of stars: the sky gazes down upon the earth and their unity is natural and necessary for the existence of the world. The name of the main character of the *Vepkhistqaosani*, "Tariel" (Tari-el /Star, El –God) is linked by Zviad Gamsakhurdia with the stars God, the ruler of the universe, Pantocrator, the Savior.

During the siege to the Kajeti fortress (hurricane) Avtandil and Pridon obey Tariel in the same way as rivers flow, meld into the sea and cal, down ("A Night in the Mountains"). The stars (in the sky) and the sea (on the land) as an allegory of wholeness of the soul and body is found in other poems by Vazha-Pshavela ("My Prayer").

In his literary letters ("Where is Poetry?", "Pondering over *Vepkhistqaosani*, 'PRO DOMO SUA', "Thoughts", etc.) Vazha-Pshavela expresses his judgment on the similarity and wholeness of the laws of Nature and poetry with adherence to his principals. In his view the greatness and immortality of *Vepkhistqaosani* consists in naturalness of the poem: "There is no place for the immoral who break the laws of Nature...Until Nature with its power is a governor of men's life, *Vepkhistqaosani* will be also the ruler of the mind for us" ("Where is Poetry?").

თამარ ბარბაქაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ვაჟა-ფშაველას „ღამე მთაში“ და „ვეფხისტყაოსანი“ (პოეზიის ბუნებრიობის საკითხისათვის)

ვაჟა-ფშაველას ფილოსოფიურ ლექსში „ღამე მთაში“, ბუნებისა და ადამიანის ერთიანობის ფონზე, დახატულია ქარიშხლის სურათი, რომლის ანალოგიას, მსგავსებას ვპოულობთ „ვეფხისტყაოსანში“: ვგულისხმობთ თავში „თათბირი ტარიელისა“ 1418-1419-ე სტროფებს:

ჩემი ან ესე ნათქვამი მათი სახე და დარია:
რა ზედა წვიმდეს ღრუბელნი და მათათა ატყდეს ღვარია,
მოვა და ხვეთა მოგრაგნის, ისმის ზათქი და ზარია,
მაგრა რა ზღვათა შეერთვის, მაშინ ეგრეცა წყნარია.

თუცა ფრიდონ და ავთანდილ სიკეთე-მიუნვდომნია,
მაგრა ტარიას შებმანი არვისგან მოსანდომნია;
მზე მნათობთაცა დაჰფარავს, არცალა ნათლად ხომნია.
ან იყურებდით, მსმენელნო, გესმნეს ფიცხელნი ომნია!

„ღამე მთაში“ ვარსკვლავების შუქზე „იკითხება“: ცა დაჰყურებს მინას და მათი ერთიანობა ბუნებრივი და აუცილებელია სამყაროს არსებობისათვის. „ვეფხისტყაოსნის“ მთავარი გმირის „ტარიელის“ სახელსაც (ტარი-ელ შტარ – ვარსკვლავი, – უფალი), ზვიად გამსახურდია ვარსკვლავეთის უფალს, სამყაროს მეფეს, პანტოკრატორს, ვარსკვლავეთის მიერ მაცხოვარს უკავშირებს.

ტარიელს ემორჩილებიან ავთანდილი და ფრიდონი ქაჯეთის ციხის ალების (ქარიშხლის) დროს, ისევე, როგორც ზღვას ერთვიან, ერწყმიან და მშვიდდებიან მდინარენი („ღამე მთაში“). ვარსკვლავები (ცაში) და ზღვა (ხმელეთზე) სულისა და სხეულის მთლიანობის ალეგორიად ვაჟა-ფშაველას სხვა ლექსებში („ჩემი ვედრება“) გვხვდება.

ვაჟა-ფშაველა სალიტერატურო წერილებში („სად არის პოეზია?“ „ფიქრები „ვეფხისტყაოსნის“ შესახებ“, „ღ შ“, „ფიქრები“ და სხვ.) განსაკუთრებული პრინციპულობით მსჯელობს ბუნებისა და პოეზიის კანონების მსგავსებასა და მთლიანობაზე; იგი ფიქრობს, რომ „ვეფხისტყაოსნის“ გენიალობისა და უკვდავების მიზეზი პოემის ბუნებრიობაა: „უნესო, ბუნების წინააღმდეგი იქ არაფერი მოიპოვება... ვიდრე ბუნებაა თავისი ძალით მმართველი კაცთა სიცოცხლისა, „ვეფხისტყაოსანიც“ იქნება ჩვენთვის გონების მმართველი“ („სად არის პოეზია?“).

NATALYA BARTOSH
Russia, Novosibirsk
Novosibirsk State University

Archetypal Model of Sacred Marriage in Wagner's Musical Drama "Tristan und Isolde"

Richard Wagner's tendency of using the mythological framework and his reliance on the system of sacred cultural meanings compel him to turn to ritual and mythological pattern of the sacred marriage consisting of a ritual union of the Great Goddess with the dying and resurrecting god, her son and lover, and his subsequent sacrifice. The most striking embodiment of Wagner's ideas is his mystery opera, "Tristan und Isolde." From a Breton legend, Wagner leaves only the narrative stem which manifests the simplicity and the wholeness of the archaic myth. The plot of the "Tristan und Isolde" reveals the elements of the Babylonian myth, "The Descent of Ishtar into the Underworld." If we compare the musical drama by Wagner and the Babylonian hymn, we can see the original idea of the author: to create a drama-mystery as a principle of a "spiritual path" – the initiation of the hero by his lover-death. The dominant motif of the drama is "Liebestod" (Love-death) – soul's renunciation of everything but divine Love and Death.

In his drama, "Tristan und Isolde," Wagner communicates to us not the courtly spirit of the medieval legends, but the mythical antithesis of love and death. The images of the heroes are formed within the antinomical paradigm: love–death, dreams–reality, light–darkness, night–day, etc. The utmost intensity of binary fields gives us a sense of the universal significance of what is happening. Wagner removes the later historical, social, and psychological strata. The images of the heroes, along with their universal human nature, display the traits of the divine nature where the heroine (Isolde) becomes the Great Goddess. The following mythological pattern emerges from the relationship of the heroes: Tristan, the dying and reviving vegetation god, brings Isolde, the Goddess of Death, into the world, and enters with her into marital union which has the features of the ritual marriage of the king-priest with the Great Goddess. At the same time, this union becomes the mystical initiation of the hero. In the text of Wagner, Isolde – the goddess of Death – is merged with the goddess of Love in the consciousness of her lover (Tristan) and of the audience. The image of the lover-death is a reference to the myth of the goddess Ishtar. In the musical drama, the image of Isolde-Ishtar is united with the image of the Night. The night as a dark and irrational principle explains the actions and intentions of the heroine. In the myths, the darkness precedes the revival or the origination of the world, and becomes a semantic derivative of the initiation and enlightenment – the true purpose of the heroes. Thus, in the "Tristan und Isolde," Wagner successfully implements the main message of his theoretical works: the true work

of art should be constructed as a myth-creation, which recreates the cosmos through sacrifice and pain in the union of male and female principles.

НАТАЛЬЯ БАРТОШ

Россия Новосибирск

Новосибирский государственный университет

Архетипическая модель священного брака в музыкальной драме Вагнера «Тристан и Изольда»

Ориентация Вагнера на мифологический модус, опора на сакральные реестры культуры заставляют его обратиться к ритуально-мифологической схеме *священного брака*, состоящей из ритуального сочетания Великой богини с умирающим-воскресающим богом, ее сыном и возлюбленным, и его последующего жертвоприношения. Самым ярким воплощением идей Вагнера является его опера-мистерия «Тристан и Изольда». От бретонской легенды Вагнер оставляет только сюжетный ствол, в котором проявляются простота и целостность архаического мифа. В сюжете «Тристана и Изольды» проявляются мотивы древневавилонского памятника «Нисхождение Иштар в преисподнюю». При сопоставлении музыкальной драмы Вагнера и древневавилонского гимна открывается изначальный замысел: создать драму-мистирию как принцип «духовного пути» – инициацию героя возлюбленной-смертью. Доминантный лейтмотив драмы – «Liebestod» (любовь-смерть) – отказ души от всего, кроме божественной Любви и Смерти.

В драме «Тристан и Изольда» композитор передает не куртуазный дух средневековых легенд, а мифологическую антитезу любви и смерти. Образы героев формируются внутри антиномической парадигмы: любовь – смерть, грезы – реальность, свет – тьма, ночь – день и пр. Предельная напряженность бинарных полей дает ощущение всеобщности происходящего. Вагнер снимает позднейшие напластования: исторические, социальные, психологические. В образах героев вместе с общечеловеческой сущностью проступают и черты божественной природы, где героиня (Изольда) – Великая богиня. Во взаимоотношениях героев вырисовывается следующая мифологическая схема: Тристан – умирающий и воскресающий растительный бог – приводит в мир Изольду – богиню Смерти – и вступает с ней в брачный союз, который несет в себе черты *ритуального брака* царя-жреца с Великой богиней и одновременно становится мистической инициацией героя. В тексте Вагнера Изольда – богиня Смерти сливается с богиней Любви в сознании и возлюбленного (Тристана), и зрителей. Образ возлюбленной-смерти – отсылка к мифу о богине Иштар. В музыкальной драме образ Изольды-Иштар соединяется с образом Ночи. Ночь, как темное иррациональное начало, объясняет поступки и замыслы героини. В мифах

темнота предшествующую возрождению или космогенезу, т.е. становится семантическим дериватом инициации и просветления – истинной цели героев. И так, в «Тристане и Изольде» Вагнеру удается реализовать основной тезис его теоретических работ: истинное произведение искусства должно строиться как миф-творение, в котором происходит сотворение космоса через жертвоприношение и боль в соединении мужского и женского начал.

LUDMILA BEJENARU

Romania, Iasi

Alexandru Ioan Cuza University of Iasi

Daymoniona Phenomenon in the Philosophical Conception of Lucian Blaga

Romanian philosopher Lucian Blaga, following Goethe's theory of genius, created his theory about the phenomenon and the role of Dymon in the development of genius personality. Philosopher dedicated to the amazing phenomenon of human nature -genius - the work "Dawn and stages". In 17 essays, Blaga reveals the nature of genius personality as a deep metaphysical subject. The genius is not the result and consequence of education, or imparting certain skills. The genius is rooted in special soul properties. The source of such qualities is to be sought in human organization, in those of his inclinations, which, drawing through certain occupations, form the Genius predisposition to creation. Romanian philosopher examines the phenomenon and the role of internal Dymon of genial personality from different angles. In the metaphysical plane Blaga examines the phenomenon of Dymon as a paradoxical element, in terms of historical - it is a supra-historical principle of belonging to a historical time, ethically Dymon of genial personality, according to the Blaga's philosophical concept, sums up the irrationality of the metaphysical arts.

ЛЮДМИЛА БЕЖЕНАРУ

Румыния, Яссы

Госуниверситет им. Ал.И.Кузы

Феномен Даймониона в философской концепции Лучиана Блага

Румынский философ Лучиан Блага, следуя гётевской теории Гения, создал свою теорию о феномене и роли Даймона в становлении гениальной личности. Философ посвятил удивительному феномену человеческой природы – гениальности – работу «**Зори и этапы**». В 17 эссе, Блага раскрывает характер гениальной личности как предмет глубоко метафизический. Гениальность – это не результат и следствие воспитания или привития определённых навыков. Гениальность коренится в особенных свойствах души. Источник таких качеств следует искать в самой организации человека, в тех его наклонностях, которые, увлекая его занятиями известного рода, составляют предрасположение Гения к творчеству. Румынский философ рассматривает феномен и роль внутреннего Даймона гениальной личности в различных ракурсах. В метафизическом плане Блага рассматривает феномен Даймона как парадоксальный элемент; с точки зрения исторической – это сверхисторический принцип принадлежности к историческому времени; в этическом плане Даймон гениальной личности, согласно философской благианской концепции, резюмирует метафизическую иррациональность искусства.

NAIRA BEPIEVI

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

The Mythic World of the Tsartsats

The Tsartsats and Narts represent mythic world of the Ossetian people. They coexist in time (“they lived in times of the Narts and Devis” – Tsarstsats legends) and in space (they visited each other). They have almost identical mode of life and elements of culture, they defend customs and traditions characteristic only to them, fight against the enemy with similar persistence. They know how to combat and with a good name gained in this fight they live all their life being proud of it. To gain a name is of utmost importance for them, the way of their existence. The most important value for them is to preserve and establish a name. Despite such similarity, there are equally striking contrasts in

the myths about them. There is no doubt, both the Tsartsiat and Narts represent one people but in the same way as ethnic groups of one and the same background within one nation differ from each other by the mode of life in different provinces, here too there is certain difference in their life style, attitudes to life and relation to the Supreme Being itself.

In the Narts epic the Narts oppose God and face bravely this challenge. In a choice between worthy offspring or unworthy offspring, they prefer death and end up their life. The world of Tsartsiat perceive the Narts as fraternized with Gods and according to these legends the elimination of the Tsartsiat was initially the Narts' idea. God did not wish to destruct the Tsartsiat but the act aimed against God's will had led to this contradiction. It appeared fatal for the Tsartsiat; they were doomed by God. A nuance difference of the mythic episode concerning the elimination of the Tsartsiat seems to repeat the history of the end of the Narts with a little variant difference. This is one more evidence that the richest mythic world of the Ossetian people contains in itself numerous epic branches and the most important thing in this epic is that the history of the Ossets' ancestors is represented in a mythic aspect where the essence of their entire life, main coordinator is courage, fight for justice and establishment of a name.

ნაირა ბაჰიევი

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი

ცარციათების მითოსური სამყარო

ცარციათები და ნართები ოსი ხალხის მითოსური სამყაროა. ისინი დროშიც თანაარსებობენ („ისინი ნართებისა და დევების დროში ცხოვრობდნენ“ – ცარციათების თქმულებები) და სივრცეშიც (ერთმანეთთან მისვლა-მოსვლა აქვთ). თითქმის ერთნაირია მათი ცხოვრების წესი, ყოფისა და კულტურის ელემენტები, ერთნაირად იცავენ მხოლოდ მათთვის დამახასიათებელ წეს-ჩვეულებებს, ერთნაირი შეუპოვრობით უმკლავდებიან მონინალმდეგეს. იციან შეუპოვარი ბრძოლა და ამ ბრძოლაში მოპოვებული სახელით ამყობენ მთელი ცხოვრების განმავლობაში. სახელის მოპოვება, ესაა მათთვის უმთავრესი, მათი არსებობის წესი. ცხოვრების დასასრულსაც მხოლოდ სახელის შენარჩუნება-დამკვიდრებაა მათთვის უმთავრესი ღირებულება. მიუხედავად ყველაფრისა, მათზე არსებული მითები მარავალ განმასხვავებელ ნიუანსსაც შეიცავს. ეჭვი არაა, ცარციათები და ნართები – ესაა ერთი

ხალხი, მაგრამ ისევე, როგორც განსხვავდება ერთი ერის, ერთი და იმავე ეთნიკური წარმომავლობის, მაგრამ კუთხური სხვადასხვაობის მქონე ჯგუფთა ცხოვერების ყოფის დეტალები, აქაც გარკვეული სხვაობაა მათს არსებობაში, ცხოვრებასთან დამოკიდებულებაში და თვით უზენაესთან მინმართვებაშიც.

ნართების ეპოსში ნართები ღმერთს უპირისპირდებიან და მის საზღაურს სასჯელს ვაჯკაცურად ხვდებიან. არჩევანს – ღირსეული შთამომავლობა თუ მხოლოდ უღირს ნაშიერთა დარჩენა – სიკვდილი ამჯობინებს და ასე გაასრულეს სიცოცხლე. ცარციათების სამყარო ნართებს აღიქვამს ღმერთთან დაძმობილებულებად და ცარციათების ამონყვეტაც სწორედ თავდაპირველად ამ თქმულებათა მიხედვით, ნართების იდეა იყო. ღმერთს ცარციათების ამონყვეტა არ უნდოდა. მაგრამ ღვთის ნების საწინააღმდეგო ქმედებამ თავისთავად შეუწყობ ხელი მათს დაპირისპირებას. ამან კი ცარციათებისთვის სავალალო შედეგი გამოიღო – ისინი ღმერთმა განირა. თითქოს ნიუანსობრივი სხვაობა ცარციათების ამონყვეტის მითოსური ეპიზოდი მცირე ვარიანტული სხვაობით იმეორების ნართების აღსასრულის ისტორიას – ეს კიდევ ერთი დამადასტურებელია, რომ ოსი ხალხის უმდიდრესი მითოსური სამყარო შიგნითვე მოიცავს მრავალ ეპოსურ განშტოებას და უმთავრესი კი ამ ეპოსში არის მითოსურ ასპექტში წარმოდგენილი ოსი ხალხის წინაპართა ისტორია, სადაც მთლიანად მათი ცხოვრების არსი, ძირითადი მაკოორდინირებელი არის შემართება, სამართლიანობისათვის ბრძოლა და სახელის დამკვიდრება.

DIANA BIT-VARD

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Myth and Archetype in the Construction of Space (The Stories of Anton Chekhov)

The interpretation of a literary text through the prism of mythological thinking is based on the recognition of no more than a few dozen subjects that migrate through time and space, some of the archetypes in the fabric of a literary text, which because of their versatility can manifest itself in any direction in the literature including the realism.

Laconic narration of Chekhov's works supposes increased functionality of details containing the idea of the whole work (the principle of representation). Such semantic load of each element, a non-random interconditionality of all elements of a literary text and their strict associative relationship with each

other can be related with a strict selectivity and valence of the elements of myth and ritual. With the organization of space in Chekhov creates the effect of reflectivity, symmetry, correlated with the likes of Infinity, which is characteristic for the mythological system.

In the stories from a cross-organization of the space character is identified with the center, a reflection of the hero sets the motion from the center in all directions, presenting an open top for knowledge ("Priest"). Chekhov's experience becomes the criterion of truth of statements for each of the characters. In this case also suggests a parallel with the mythological system, preferring the experience of intellectual knowledge.

ДИАНА БИТ-ВАРДИ

Грузия, Тбилиси

ТГУ им. Ив.Джавахишвили

Миф и архетип в построении пространства (по рассказам А.П.Чехова)

Интерпретация художественного текста через призму мифологического мышления основывается на признании существования не более нескольких десятков сюжетов, мигрирующих во времени и пространстве, неких архетипов в ткани художественного текста, которые в силу своей универсальности могут проявлять себя в любом литературном направлении, в том числе и в реализме.

Лаконизм повествования произведений Чехова предполагает повышенную функциональность детали, содержащей в себе идею всего произведения (принцип репрезентации). Подобная смысловая нагрузка каждого элемента, неслучайная взаимообусловленность всех элементов художественного текста и их строгая ассоциативная связь друг с другом может соотноситься со строгой избирательностью и валентностью элементов мифа и ритуала. При организации пространства у Чехова создается эффект зеркальности, симметрии, соотносящийся с бесконечностью подобий, характерный для мифологической системы.

В рассказах с крестовой организацией пространства герой отождествляется с центром, рефлексия героя задает движение от центра по всем направлениям, представляя открытое для познания начало («Архиерей»). У Чехова переживание становится критерием истинности высказываний каждого из персонажей. В данном случае также напрашивается параллель с мифологической системой, предпочитающей переживание интеллектуальному познанию.

LYUDMILA BORIS

Russia, Moscow

Higher School of Translation and Interpretation,

Lomonosov Moscow State University

Metamorphoses of Signs of Russian Christmas Fairy Tale on a Boundary of Millenia

The genre of the Christmas fairy tale in Russian literary discourse represents itself a surprising alloy of signs magic (on V.J.Propp), a social fairy tale and Evangelical – and is faster apocryphal – parables. These are steady signs with expressive function at level visual, tactile and audio-perceptions. For example Charles Peterson's poem "Poor the Orphan" (beginning XIX century): we distinctly perceive a winter bad weather, the unfortunate hero, the Way, Christmas Light, Rescue – at will of the God, but created by hands of the person. Such signs and symbols were characteristic for romanticism and partly for leaving sentimentalism – after all Christmas fairy tales should cause feeling of compassion and affection.

Then, with development of realism, history "are made heavier": new signs, characteristic for «natural school» increase, the transparency and unambiguity leaves, psychological throwings of the protagonist, – everything are added that was characteristic for prose of II-th half XIX century in general and for N.Leskov's and F.Dostoevskiy's, M.Saltykov-Shchedrin's Christmas stories. The happy fantastic end for these stories isn't so obligatory, however an instructive conclusion, characteristic for a parable, remains.

In the XX century when in Russia the church has been separated from the state and culture, the new ideology of happiness and holiday attributes was developed. But there was Father Frost (Santa Claus?) surprisingly reminding Nikolay Ugodnik, the girl in white or blue clothes (Snegurochka), "a New Year's" sparkling fir-tree and – belief in a miracle: «Speak, on New Year's Eve, that will be wished – all always will occur, all always comes true».

Young writer Sergey Cheljaev in a fairy tale "Sklejka" (Connection) written on a boundary of millenia, has shown symbiosis of party, New Year's and religious attributes, a mask of actors, characteristic for "den", and also fast removal of all alluvial and ideological signs when it was necessary to rescue children. It also was the Christmas miracle.

ЛЮДМИЛА БОРИС
Россия, Москва
МГУ им. М.В.Ломоносова

Модификация признаков русской Рождественской сказки на рубеже тысячелетий

Жанр Рождественской сказки в русском литературном дискурсе представляет собою удивительный сплав признаков волшебной (по В.Я. Проппу), социально-бытовой сказки и Евангельской – а скорее апокрифической – притчи. Это устойчивые признаки с ярко выраженной изобразительной функцией на уровне визуального, осязательного и аудиовосприятия. Даже в простом примере - стихотворении Карла Петерсона "Сиротка" (начало XIXв.) – мы отчетливо воспринимаем зимнюю жесткую непогоду, несчастного героя, Путь, Рождественский Свет, Спасение – по Божье воле, но сотворенное руками человека. Такие признаки и символы были характерны для романтизма и отчасти для уходящего сентиментализма – ведь рождественские сказки должны вызывать чувство сострадания и умиления.

Затем, с развитием реализма, истории «утяжеляются»: прибавляются новые признаки, характерные для «натуральной школы», уходит прозрачность и однозначность, добавляются психологические метания главного героя, – все, что было характерно для прозы II-й половины XIXв. вообще и для рождественских историй Н.С.Лескова и Ф.М.Достоевского, М.Е.Салтыкова-Щедрина. Счастливый сказочный конец для этих историй вовсе не обязателен, однако назидательный вывод, характерный для притчи, сохраняется.

В XX веке, когда в России церковь была отлучена от государства и культуры, вырабатывалась новая идеология счастья и атрибутика праздника. Но странным образом появился Дед Мороз, удивительно напоминающий Николая Угодника, девушка в белых или голубых одеждах, «новогодняя» сверкающая елка и – вера в чудо: «Говорят, под Новый год, что ни пожелается – все всегда произойдет, все всегда сбывается».

В сказке Сергея Челяева «Склейка», написанной на рубеже тысячелетий, показан симбиоз партийно-новогодней и религиозной атрибутики, почти вертепные маски актеров, а также моментальное «отшелушивание» всего наносного в связи с произошедшим чудом и спасением детей.

KONSTANTINE BREGADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Modernism as a Mythless Age in Konstantine Gamsakhurdia's Novel "The Smile of Dionysus"

In the 20s of the 20th century **Konstantine Gamsakhurdia (1891-1975)** defined modernism as a mythless age (cf. the essay "Literary Paris"), therefore metaphorically indicating the spiritual crisis of the epoch. It implied the presence of the existential human fear, his alienation with metaphysical-mythic prototype, the impossibility of self-identification and dehumanization. On the one hand, historical processes and cataclysms – total development of technical civilization, world war and revolutions and, on the other hand, fundamental metaphysical "quake", which Nietzsche called the death of God and revaluation of values provoked the above mentioned consequences.

Correspondingly, western as well as Georgian modernistic literature highlighted the quest for an exit route of a human's spiritual-cultural crisis and therefore acquisition of sense to his existence. From this standpoint, it is worth mentioning German researcher's Silvio Vietta's study: "Reflection of social changes – industrialization, urbanization, new forms of communication (telephone, telegraph, railway and vehicles), new forms of media (radio, newspapers) – do not represent the main issues of a modernistic novel. The questions that are raised here are completely different: the problem of modern subjectivity in society, its inner split and collapse in modernism. The instability of mentality is unveiled, an inevitable historical process peculiar for modernism" (see S. Vietta, "European Modernistic Novel" // S. Vietta, "Der europäische Roman der Moderne, München, 2007. S. 20-21).

K. Gamsakhurdia's "The Smile of Dionysus" is a typical modernistic literary text, with its discourse emphasizing existential and spiritual crisis of a modernist human being. Simultaneously, an attempt is made to overcome the existential crisis provoked by the death of God – an unsuccessful attempt to reanimate Dionysus' aesthetic culture – ending in failure hence demonstrating human's existential lack of prospects in the epoch of modernism ("you are lying in a cold grave and the soul is sad").

In modernistic texts a priori mythological paradigms are integrated (i.e. J. Joyce "Ulysses". Gr. Robakidze's "Snake Skin" and others), where those paradigms have double meaning: on the one hand, purely poetical-aesthetic, when mythical paradigms form compositional, narrative and imagological foundations of a text, and, on the other hand, purely ideological, when an author uses myth as means for overcoming crisis (i.e. Gr. Robakidze's novel "Snake Skin").

From this standpoint, K. Gamsakhurdia's "The Smile of Dionysus" is no exception. Mythical paradigms and imagology having double meaning are also

represented in the text: on the one hand (Dionysian) myth, as a foundation for text composition, narrative line and imagology and, on the other hand, (Dionysian) myth as an ideological foundation for the novel – an attempt to overcome mythless existence and establish new values. However, the revival of the myth did not turn out to be means for overcoming existential crisis but an illusionary-ephemeric ideological action.

The paradigm of father-son interrelation is worth mentioning in “The Smile of Dionysus”, which is of onto-existential character and is one of the motifs of modernistic texts (cf. Gr. Robakidze’s “Snake Skin”, or J. Joyce’s “Ulysses”). Mythical image of a father is a symbolic representation of a lost prototype in modernism, and the denial of a father by the son and the father’s curse of his son demonstrates the onto-existential lack of prospects and alienation with metaphysical basis of a contemporary human being.

კონსტანტინე ბრეგაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

მოდერნიზმის ეპოქა, როგორც მითოსს მოკლებული დრო კონსტანტინე გამსახურდიას რომანში „დიონისოს ლიმილი“

XX ს. 20-იან წლებში კონსტანტინე გამსახურდიამ მოდერნიზმის ეპოქა განსაზღვრა როგორც *მითოსს მოკლებული* დრო (შდრ. ესსე „ლიტერატურული პარიზი“), რითაც მან მეტაფორულად მიანიშნა მოდერნიზმის ეპოქის სულიერ კრიზისზე, რაც გულისხმობდა ადამიანის ეგზისტენციალური შიშის ქვეშ ყოფნას, მის მეტაფიზიკურ-მითოსური პირველსაწყისებისაგან გაუცხოებას, ყოფიერებაში თვითიდენტიფიკაციის შეუძლებლობას, დეჰუმანიზაციას. ხოლო ყოველივე ეს გამონვეული იყო, ერთი მხრივ, ისტორიული პროცესებითა და კატაკლიზმებით — ტექნიკური ცივილიზაციის ტოტალური განვითარება, მსოფლიო ომი და რევოლუციები, ხოლო, მეორე მხრივ, ფუნდამენტური მეტაფიზიკური „რყევით“, რასაც ნიცშემ *ღმერთის სიკვდილი* და *ღირებულებების გადაფასება* უწოდა.

შესაბამისად, მოდერნიზმის მწერლობის ძირითადი თემა და პრობლემატიკა, როგორც დასავლეთში, ისე ჩვენში იყო მოდერნიზმის ეპოქის ადამიანის სულიერ-კულტურული კრიზისიდან გამოყვანის გზების ძიება და ამგვარად მისი ეგზისტენციისათვის საზრისის მოპოვება. ამ თვალსაზრისით საინტერესო დაკვირვებას გვთავაზობს მოდერნიზმის გერმანელი მკვლევარი *სილვიო ვიეტა*, რასაც მეც ვიზიარებ: „სოციალური ცვლილებების ასახვა — ინდუსტრიალიზაცია, ურბანიზაცია, კომუნიკაციის ახალი ფორმები (ტელეფონი, ტელეგ-

რაფი, რკინიგზა, ავტომანქანები), ახალი მედია საშუალებები (რადიო, ყურნალ-გაზეთები) — არ ქმნის მოდერნისტული რომანის ცენტრალურ პრობლემატიკას. პრობლემატიკა, რაც აქაა მოცემული, სულ სხვაგვარია: ეს არის საზოგადოებაში თანამედროვე სუბიექტურობის პრობლემატიკა, მოდერნისტულ ეპოქაში მისი შინაგანი დაქუცმაცუბულობა და დაშლა. სწორედ აქ ვლინდება მენტალობის ცვალებადობა, რაც მოდერნიზმს, როგორც ისტორიულ პროცესს ადამიანისათვის მოაქვს“ (იხ. ს. ვიეტა, „ევროპული მოდერნისტული რომანი“ // S. Vietta, “Der europäische Roman der Moderne, München, 2007. S. 20-21).

კ. გამსახურდიას „დიონისოს ღიმილიც“ სწორედ ტიპიური მოდერნისტული მხატვრული ტექსტია, რომლის საზრისისეული დისკურსი მოდერნიზმის ეპოქის ადამიანის ეგზისტენციალური და სულიერი კრიზისის წარმოჩენაზეა მიმართული. ამავედროულად ტექსტში მოცემულია ცდა ღმერთის სიკვდილით გამოწვეული ეგზისტენციალური კრიზისის დაძლევისა — მოდერნიზმის ეპოქაში დიონისოს ესთეტიზებული კულტის წარუმატებელი რეანიმირების ცდა, რაც მარცხით მთავრდება (მდრ. რომანის თავი “ტაია შელიას უკულმართ გზებზე”), რითაც რომანში ინტენციურებულია თვალსაზრისი მოდერნისტულ ეპოქაში ადამიანის სრული ეგზისტენციალური უპერსპექტივობის შესახებ („წევხარ ცივ სამარეში და არც სულს უხარია“).

მოდერნისტულ მხატვრულ ტექსტებში a priori მითოსური პარადიგმებია ინტეგრირებული (მაგ. ჯ. ჯოისის „ულისე“, გრ. რობაქიძის „გველის პერანგი“ და სხვ.), სადაც მითოსური პარადიგმების მოხმობას ორმაგი დატვირთვა აქვს: ერთი მხრივ, წმინდად პოეტიკურ-ესთეტიკური, როდესაც მითოსური პარადიგმები გვევლინება რომანის ტექსტის კომპოზიციის, ნარატივისა და სახისმეტყველების ფუნდამენტად, და მეორე მხრივ, წმინდად მსოფლმხედველობრივი, როდესაც ავტორი მითოსს მოიხმობს როგორც კრიზისის დაძლევის საშუალებას (მაგ. იგივე გრ. რობაქიძე რომანში „გველის პერანგი“).

ამ თვალსაზრისით არც კ. გამსახურდიას „დიონისოს ღიმილია“ გამონაკლისი, აქაც მოცემულია მითოსური პარადიგმები და სახისმეტყველება, რასაც რომანის ტექსტში ორმაგი დატვირთვა აქვს: ერთი მხრივ, (დიონისური) მითოსი როგორც ტექსტის კომპოზიციის, ნარატიული ხაზისა და სახისმეტყველების ფუნდამენტი, მეორე მხრივ, (დიონისური) მითოსი როგორც რომანის მსოფლმხედველობრივი ფუნდამენტი — როგორც უმითო ყოფის დაძლევისა და ახალი ღირებულებების დამკვიდრების ცდა. თუმცა ავტორის მიერ ესთეტიკურ განზომილებაში (მხატვრული ტექსტის ონტოტექსტუალურ სივრცეში) მითოსის აღორძინება არ აღმოჩნდა ეგზისტენციალური კრიზისის დაძლევის საშუალება, არამედ იგი წმინდად ილუზორულ-ეფემერული არსის მატარებელი მსოფლმხედველობრივ ქმედებად მოგვევლინა.

„დიონისოს ღიმილში“ ასევე მნიშვნელოვანია მამა-შვილის ურთიერთმიმართების პარადიგმა, რაც თავისი არსით ონტო-ეგზისტენციალური ბუნებისაა და რაც მოდერნისტული ტექსტების ერთ-ერთი უმ-

თავრესი მოტივია (შდრ. იმავე გრ. რობაქიძის „გველის პერანგი“, ან ჯ. ჯოისის „ულისე“). კ. გამსახურდიას რომანში მამის მითოსური ხატი სიმბოლურად მოდერნისტულ ეპოქაში დაკარულ პირველსაწყისებს განასახიერებს, ხოლო შვილის (კონსტანტინე სავარსამიძის) მიერ საკუთარი მამის უარყოფა და მამის მიერ შვილის დაწყევლა სიმბოლურად მითოსმოკლებულ მოდერნისტულ ეპოქაში თანამედროვე ადამიანის სრულ ონტო-ეგზისტენციულ უპერსპექტივობასა (მ. ჰაიდეგერის მიხედვით „გადაგდებულობას“ („Geworfenheit“) და მეტაფიზიკური პირველსაწყისებისაგან მის სრულ გაუცხოებას განასახიერებს.

LEVAN BREGADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The German Translation of “Aluda Ketelauri”

The German translation of “Aluda Ketelauri” by Vazha-Pshavela, translated by Reiner Kirsch (first published in: “Sinn und Form”, 1970, No. 6), is translated as rhymed verse (the odd lines are rhymed as in the original), but in some places is replaced by unrhymed verses (the unrhymed lines are indented).

We can say that this translation is an excellent equivalent to the Georgian original.

Let us see and compare with the translation some lines from the poem that are very well known and popular for Georgian readers:

„ცუდას რად უნდა მტერობა, / კარგია მუდამ მტრიანი“;
 (“The Bad does not make enemies, / The Good has always enemies”);
 „Wer befeindet den Schlechten? / Der Gute hat immer Feinde“;

„ზღვენსა ნუ გამიმსუბუქებ“;
 (“Don’t make my gift light”);
 „Mach mir nicht meine Gabe leicht“.

Or this metaphor:

„მუხლებ არ მამდევს, გულშია / ბნელი ჩამიდგა სვეტადა“;
 (“My knees fail me, **in the heart** / **stands darkness like a column**”)
 „Schon das Knie versagt mir, **im Herzen** / **Finsternis wie eine Säule steht**“.

At this place even the enjambement is transferred from the original!

Sometimes it is impossible to translate original idioms exactly, but the meaning is well-translated by other artistic means:

„ტყუილად სცდები, ალუდავ, / **ტყუილად იცვეთ პირსაო**“;
 („Aluda, you are wasting your time, / **You are wearing out your mouth in vain**“).

„Umsonst, Aluda, ist dein Wort, / **Gleich dem Wind nur ist sein Geräusch**“;
 („Aluda, your word is in vain, / Your sound is only like the wind“).

It is certainly a shortcoming, that „მით ვაქებ ვაჟკაცობასა, / არ იყიდება ფულადა“ („I praise the bravery, / because it cannot be bought with money“) is not an aphorism any more in the translation, because it is closely linked with Mutsal: „Um so mehr lob ich **dessen** Mut / Nicht für Geld kauft man solch ein Herz“ („I praise **his** bravery, such a heart you cannot buy with money“). Here we can trace also some other mistakes).

The mythological places are very well transferred into the translation. The Georgian mythological terminology is mostly well “Germanized” (for example სამხვეწრო – “Bittgebet”), but some other terminology could be exacter.

ლევან ბრეზაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

„ალუდა ქეთელაურის“ გერმანული თარგმანი

ვაჟა-ფშაველას „ალუდა ქეთელაურის“ გერმანული თარგმანი, რაინერ კირშის მიერ შესრულებული (პირველი პუბლიკაცია: „ზინ უნდ ფორმ“, 1970, 6), თარგმნილია რითმიანი ლექსით (გარიტმულია კენტი სტრიქონები, როგორც დედანში), რომელსაც ალაგ-ალაგ ენაცვლება ურითმო ლექსით შესრულებული სტრიქონები (ისინი შეწვევით არის დაბეჭდილი).

შეიძლება ითქვას, რომ ეს თარგმანი ჩინებული გერმანული ეკვივალენტია ქართული პოემისა.

ვნახოთ ქართველი მკითხველისთვის კარგად ნაცნობი, ჩვენში ერთობ პოპულარული ზოგიერთი ადგილი პოემიდან და შევადაროთ თარგმანს:

„ცუდას რად უნდა მტერობა, / კარგია მუდამ მტრიანი“;
 „Wer befeindet den Schlechten? / Der Gute hat immer Feinde“;

„ზღვენსა ნუ გამიმსუბუქებ“;
 „Mach mir nicht meine Gabe leicht“.

ან ეს მეტაფორა:

„მუხლებ არ მამდევს, გულშია / ბნელი ჩამიდგა სვეტადა“;
 „Schon das Knie versagt mir, **im Herzen / Finsternis wie eine Säule steht**“.

აქ თარგმანში დედნისეული ანუამბემანიც კი გადასულა!
ზოგჯერ დედნისეული იდიომის სიტყვასიტყვით თარგმნა ვერ ხერხდება, მაგრამ აზრი ზუსტად გადაიტანება სხვაგვარი მხატვრული სახის მეშვეობით:

„ტყუილად სცდები, ალუდავ, / ტყუილად იცვეთ პირსაო“;
„Umsonst, Aluda, ist dein Wort, / Gleich dem Wind nur ist sein Geräusch“
(„ამაოა, ალუდა, შენი სიტყვა, ქარის მსგავსია მისი ხმაური“).

ნაკლად უნდა ჩაითვალოს, რომ „მით ვაქებ ვაჟკაცობასა, / არ იყიდება ფულადა“ თარგმანში აღარ აღიქმება აფორიზმად, ვინაიდან ძალიან მჭიდროდ უკავშირდება მუცალს ნაცვალსახელის მეშვეობით: „Um so mehr lob ich **dessen** Mut / Nicht für Geld kauft man solch ein Herz“ („მით უფრო ვაქებ **მის** სიმამაცეს, ასეთ გულს ფულით ვერ იყიდი“. აქ სხვა უზუსტობებიც შეინიშნება).

ნაშრომში განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა მითოლოგიური მოტივების შემცველ პასაჟთა თარგმანის ხარისხს. ქართული მითოლოგიური ტერმინოლოგია უმეტესად წარმატებით არის „გაგერმანულებული“ (მაგალითად, „სამხვეწრო“ — „Bittgebet“), ზოგიერთ ცნებას კი დაზუსტება მოუხდებოდა.

RŪTA BRŪZGIENĖ

Lithuania, Vilnius

Mykolas Romeris University

Rhetoric of “Caucasian Legends” by Lithuanian Writer Antanas Vienuolis

The paper will analyze the collection of novels “Caucasian Legends” (1908-1910) written by Lithuanian writer, Antanas Vienuolis (1882-1957). In the beginning of the 20th century the author lived in Caucasus the culture of which left an indelible impression and became the source of inspiration to write the legends on the basis of Caucasian legends or motifs. The paper discusses the peculiarity of semantics and rhetoric of legends, analyzes the transformations of myth poetics and structural features, overviews the expression of national folklore emotional attitude and stylistic features. The structure of legends is analyzed also from the position of the musicality of form. The paper also emphasizes the position of “Caucasian legends” in the perspective of Lithuanian literature of myth and Caucasian motifs interpretation. The study refers to the works of Vytautas Kubilius, Silvestras Gaižiūnas, Regina Koženiauskienė, Donatas Sauka, Vladimir Propp, Algirdas Julius Greimas, Werner Wolf and others. Comparative and other methodologies are used.

РУТА БРУЗГЕНЕ

Литва, Вильнюс

Университет им. Миколаса Ромериса

**Риторика «Кавказских легенд» литовского писателя
Антанаса Ветуолиса**

В докладе анализируется сборник литовского писателя Антанаса Ветуолиса (1882-1957) «Кавказские легенды» (1908-1910). Писатель в начале XX в. жил на Кавказе, культура которого произвела на него неизгладимое впечатление и вдохновила на написание цикла по мотивам легенд и мифов Кавказа. В докладе обсуждается самобытность семантики и риторики легенд, анализируются трансформации поэтики и структурных особенностей мифа, рассматривается проявление национального фольклорного мироощущения и стилистических черт. Структура легенд анализируется также с позиции музыкальности формы. В работе определяется место «Кавказских легенд» как в перспективе литовской интерпретации мифа, легенды, так и в перспективе литературы по мотивам Кавказа. Автор исследования опирается на работы Витаутаса Кубилюса, Сильвестраса Гайжюнаса, Регины Коженяускене, Донатаса Сауки, Владимира Проппа, Альгирдаса Юлюса Греймаса, Вернера Вольфа и др., пользуется сравнительной и другими методологиями.

GASTON BUACHIDZE

France, Nanti

**Mindialization
Or Sweat Greeting of the Green**

Luka Razikashvili chooses Vazha-Pshavela as his nom de plume. The son of mountain-valley has his own perception of the universe. The verses created in different times led to the creation and release of a poem “Snake Eater”. What does the poem tell us one hundred and ten years later, what does Mindia offer us?

Let’s observe the nature, listen to its voices. “Mountains have bowed” as a form of greeting, they are eager “to grow flowers, / carry mist on their necks”.

Snake eater Mindia listens to the chatter of flowers. Chatter is just chatter, but the primary mission of flowers is to cure illnesses.

The peace between brothers is endangered but it is stable for mountains. Peace caresses brother-mountains.

Once Mindia “approached a tree with an axe in his hand / and said: “I must cut it!”/ Every time he hits the tree, / he hears groan of the tree: / “Do not kill me my Mindia”. Proceeding from this, astounded Mindia preaches: “Come on Men, do not commit a crime, sin / do not cut a tree.”

No one listens to Mindia and they consider his advice nonsense. However, Mindia’s perception of environmental protection proceeds the flourishing of the current Green movement. “Mindialization” provides us with clues before the establishment of mondialisation (globalization).

Like flowers, some animals cure us better than doctors. With their assistance “an ill person will recover immediately”.

The movement of colors is of dualistic nature: in other words, either nature offers us its own colors, or our mood colors the universe. Black can indicate threat or beauty. Fortunately, black used to be beautiful and alluring at the same time when it reflected woman’s eyes. Red takes its turn “we have seas of bloods”. Begging the God has green coloring. Confrontation between black and green equals a battle between life and death. Green portrays apotheosis of color.

Femininity smiles us from two flowers. However, a snake pricks its head between violet and rose.

Unfortunately, peace is established only after immense violence and opposition. The snake attacks a violet, or cruelty kindness, ugliness beauty.

Khevsurs are looking for Mindia while expecting an attack with the Kists. “There is a fuss in the village / there are loud cries: / let them know where a snake-eater Mindia is.” “Women and their children find shelter in castles” and protect themselves.

In spite of the commencement of war “there is life in mountain region, / all covered in green (...).” Women can be seen in the castles who are like mountain flowers. It seems as the confrontation between peace and war is solved between women and flowers.

The Khevsur Army ask Mindia for help. Mindia responds: “I cannot advice you anything, you Khevsurs, there is no use of me as an advisor any longer.” A snake-eater in solitude decides: “I should fight alone, / that’s why I am here now on the battle field.”

Mindia says only the following: “I can give no other advice, but let’s meet the Kists in the poisoned mountain region”. The army agrees “they are marching towards the place showed by Mindia.”

The horrible battle lasts for two days.

A fatal spectacle. “Five or six Khevsurs, / with smoky faces, / were carrying a tightened man”. They dropped him on a valley and “addressed with a complaint”: “why are you killing yourself, / are you searching for death? Why are you heading in the middle of the enemy’s army?”

There is no definite answer heard. When it got darker, the captive made his dream come true, he loosened both of his hands, got up fatigued and at that time he saw fire, a bad sign - losing a hope “he touched the sword with a thumb, and directed its top against his chest”.

Nature suffers. "Blood, rushed like a stream from his chest, the moon has shown as well and stared at the person who committed a suicide., with the color of a lazy woman".

The ending plays between two colors. "The wind was blowing / without sorrow, slowly / touches the top of the sword with a wing / colored by a worm color / with the juice from human chest and plays on the green, gaily and whistling".

Painful but lucky ending. Death is defeated by eternal life. The rest is comparative.

We should strive to reduce violence, give preference to peace over war and establish happiness everywhere. Let's open the fan of nature and give Mindia "sweat greeting of green".

ბასტონ ბუაჩიძე

საფრანგეთი, ნანტი

მინდიალიზაცია ანუ ტკბილი სალამი მწვანისა

1901 წელს გამოიცა ვაჟა-ფშაველას პოემა „გველის მჭამელი“. ას ათი წლის შემდეგ ეს წინასწარმეტყველური ტექსტი რას გვიხმობს ?

ყვავილთა ტიტინი დაავადებათა მკურნალია.

ხეს უნდა გაუფრთხილდე და არ მოსჭრა. ეს მონოდება წინ უსწრებს „მწვანეთა“ მოძრაობის გაფურჩქვნას. „მინდიალიზაცია“ (ანუ გლობალიზაციას) „მინდიალიზაცია“ უღებს კარს.

ომში მონაწილეობასა და მტრის მოსპობას მინდია თვითმკვლელობას ამჯობინებს.

სატკენი, მაგრამ ბედნიერი დასასრული: სიკვდილს მარადიული სიცოცხლე დასძლევს. დანარჩენი შედარებითია. ვეცადოთ ძალადობა შევკვეცოთ, ომს მშვიდობა ვამჯობინოთ და სიხარული ვთესოთ. ბუნების მარაო გავშალოთ და მინდიას ვარგუნოთ „ტკბილი სალამი მწვანისა“.

IA BURDULI
Georgia, Tbilisi
Georgian Technical University

**The Female Beginning and Chronotropic Archetype in the
Tragedy of Mindia and Siegfried
(The Snake Eater and the Misery of the Nibelungs)**

*We dream to travel in the Universe,
Isn't the Universe in us?*
Novalis

Legend: the story including the miracle features, the structure of the confession.

Fairy Tale: the resistance between the individual person and community, the tool of the artificial communication.

Tree: the archetypal symbol of the communication: the common Axis of the earth, sky and the underworld.

Cosmological Tree: the material for the female bed in the mythology of the Sumerians; The female beginning in the Scandinavian legends.

Tree guard: chronotron features and Arabos- two beginnings of the timeless earthly circle.

The symbol of the raised snake; the cross made from the tree of life.

The archetypal icons of the wooden cross, the symbol of the mother, cross road and the ruler dragon of the four elements.

The Scandinavian eddas; legends about Zigurd and Gudrun; the mystery of the fog-treasure and the mystery of Eucharist by the blood.

The meaning of the tree and the comparative aspects of Mindia's return to the first beginning.

Being, woman's being- the circle of the Universe.

The tragedy of the owner of foggy- treasure Siegfried and the natural secret Mindia.

Fairy tail: the artificial multilateral fiction, or the obstacle, expressed by the play.

ია ბურღული

საქართველო, თბილისი

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

ქალური სანყისი და ქრონოტოპული არქეტიპი მინდიასა და ზიგფრიდის ტრაგიზმში (გველისმჭამელი და ნიბელუნგების გასაჭირი)

*„ჩვენ ვოცნებობთ სამყაროში მოგ ზაურობაზე,
განა სამყარო ჩვენში არ არის?“
ნოვალისი*

ლეგენდა: „თვითობის“ გამომხატველი, სასწაულებრივი ელემენტის შემცველი ბიოგრაფია და აღსარების სტრუქტურა.

ზღაპარი როგორც ინდივიდუალური და კოლექტივის შორის არსებული წინააღმდეგობა და ხატოვანი კომუნიკაციის საშუალება.

ხე – კომუნიკაციის არქეტიპული სიმბოლო: ქვესკნელის, ზეცისა და მიწის გამაერთიანებელი ლერძი.

კოსმიური ხე როგორც ქალის სარეცელის მასალა შუმერულ მითოლოგიაში. ქალური სანყისი და ცნობადი ხის ფუნქცია სკანდინავიურ თქმულებაში.

ხის მცველი – ხთონური არსებები და არაბოროსი – ორსანყისიანი მარადიული მინიერი წრე.

ამაღლებული გველის სიმბოლიკა და სიცოცხლის ხისგან ნაკვეთი ჯვარი.

ხის ჯვრის, გზაჯვარედინის, დედის სიმბოლიკის და ოთხი სტიქიის მფლობელი გველეშაპის არქეტიპული ხატები.

სკანდინავიური ედები, თქმულებები ზიგურდსა და გუდრუნზე, ნისლის განძის საიდუმლო და სისხლით ზიარების მისტერია.

ცნობადი ხის ფენომენისა და მინდიას პირველსანყისთან დაბრუნების შეპირისპირებითი ასპექტები.

ყოფა, ქალური ელემენტი – სამყაროს მარადიული წრე-ბრუნვა; ნისლის განძის მფლობელის – ზიგფრიდისა და ბუნების საიდუმლოსთან განდობილი მინდიას ტრაგიზმი.

ზღაპარი: მრავალფეროვანი ხატოვანი ფიქცია, თუ თამაშით გამოხატული წინააღმდეგობა.

RUSUDAN BURJANADZE

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

European Values from Caucasian Angle

Globalization and its accompanying process- illusion and reality; Increased migration as one of many characteristic trades of globalization, with its positive and negative consequences; Forced migration, or fate which hunts one down and behind this process there are individuals, and sometimes whole nations. (Javakhishvili, Gamsakhurdia, Robakidze).

Illusion and mythology as spiritual migration and form of self realization of human mind; Escape from reality and an attempt to reach the illusive world, to transfer one's life into mythology, where one's unrestricted fantasy and will walks on the verge of possibility and impossible, where one wrong or accidental move could equal to a catastrophe - Vivid example of this are fatal actions of characters in Georgian and European author's writings.

Creek mythology and Georgian fair tale; Where is drawn the line between human and divine passion?

"The god is dead", "conscious is that chimera, from whom I'm setting free humans" – and "set free" is a desperate step toward the bridge to the future and question: "homo homini lupus est" or "man is a bridge for another man"?

Voice of revived conscious and necessity to revitalize mythology in order to save humanity .

რუსუდან ბურჯანაძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი

ევროპული ფასეულობები კავკასიურ ქრილში

გლობალიზაცია და მიგრაციული პროცესები, მითი და სინამდვილე. გლობალიზაციის პროცესზე დისკუსიის შედეგი იმდენად სუბიექტურია და, ხშირად, თვითმიზნური, რომ თავად ამ პროცესის არსებობა-არარსებობაც ეჭვქვეშდგება, რომ არა ამავე პროცესის ძირეული და გამოკვეთილი მახასიათებელი: მიგრაცია თავისი დადებითი და უარყოფითი ნიშნით. იძულებითი მიგრაცია, ან – ბედმდევარი, რომლის უკან დგანან ადამიანები, ერები და, იქნებ, მთელი კაცობრიობაც (ჯავახიშვილის, გამსახურდიას, ლორთქიფანიძის, რობაქიძისა და სხვათა და სხვათა ნაწარმოებების გმირთა ცხოვრება და, ხშირად, საბედისწერო აღსასრულიც, ამის დასტურია).

მითი, როგორც სულიერი მიგრაციისა და ადამიანური გონის თვით-რეალიზაციის ერთ-ერთი, თუ არა – ერთადერთი, ფორმა. სინამდვილიდან გაქცევისა და ილუზიურ სამყაროში თვითრეალიზაციის ცდა მითოსში გადასვლაა, იქ, სადაც შენი უსაზღვრო ფანტაზია და შენივე ვითნებელობა შესაძლებლისა და შეუძლებლის ზღვარზე დააბიჯებს და ერთი მოუქნელი მოძრაობა კატასტროფისტოლოფასია. მიუხედავად ამისა, იქ შენგარდა არავინ აწესებს ზღვრებს და, თუ ვინმე აწესებს, ისიც შენი ჯანმრთელი თუ ავადმყოფი გონის ნაწილია. ამდენად, ადვილად საგუებელი. ხარბედიების, ბისკაიების, თუთაშხიებისა თუ ევროპელ ავტორთა გმირების საბედისწერო ქმედებანი წინამდებარე დებულების თვალსაჩინო მაგალითია.

ბერძნული მითი და ქართული ზღაპარი. რის თუ არა და, თუ არის, სად გადის ზღვარი ლეგიურ და ადამიანურ ვნებათა შორის.

„ღმერთი მოკვდა, სინდისი არის ის ქიმერა, რომლისგანაც მე ვათავისუფლებ ადამიანებს“, აქედან – „გათავისუფლებულთა“ სასოწარკვეთილი ნაბიჯი მერმისისაკენ გასაღებ ხიდზე და კითხვა: „კაცი კაცისთვის მგელია“ თუ „კაცი კაცისთვის ხიდია?“ ხიდი, რომელზეც ფეხაკრეფით შემოაბიჯა, თუმცა ხმაურით დამკვიდრდა გარდასულ დღეთა მითოსური აჩრდილი;

რეანიმაციული სინდისის ხმა, როგორც მიტოსის ალორძინების აუცილებლობა პიროვნების, ერის, კაცობრიობის გადასარჩენად.

MAMUKA CHANTURAI

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Vazha-Pshavela's L'Art Poétique

Vazha Pshavela is a writer whose philosophic thinking introduced exceptional literary world, the universe that was quite different from the other writer's worlds. He is also is a writer whose visual thinking amazed the reader. The exceptionality of the Vazha's work that he brought in Georgian poetry had not been observed since Shota Rustaveli. To understand full scale of Vazhas works it was necessary to examine his poetic mastery. This notion was shared among those who were interested in Vazhas works.

Vazhas contemporary literary criticism did not concentrate on evaluating his poetic artistry, as it was mainly interested in examining his ideas and content, while the works' artistic side was left unnoticed.

Vazha Pshavelas creative exclusiveness lies in his manner of writing. In his poetic works, verses and poems, the writer uses rare icons and images, his work

if filled with various literary techniques. It is noteworthy that Vazha did not leave any theoretical work about L'art poétique. In his critical- publicistic letters, the writer almost never touches specific problems of literary criticism, does not talk about expressive forms in poetry. But as a philosopher it was impossible for him not to express his thoughts about important aspects of literature.

In this regard important letter is “thoughts about Knight in the Panther's Skin” where along with the textual analysis the writer shows his own literary credo; talks about importance of visual thinking for poet.

In “Talanted Writer” Vazha writes that literary master must have his own phraseology, own sentences, and his own images.

In Vazhas believe the truth in writing can be expressed in two ways - poetic fiction and publicistic letter. Vazha says that poet chooses outfit for his ideas, makes it better looking, attractive and desirable for everyone. Poet talks with images, often makes lines and verses nearly perfect.

Vazha considers that poet's mission should be to say original thing in an original way. Certainly images and visual thinking is important tool for this matter.

Vazhas works show what significance it has for poet to correctly choose words for building stanzas. “Certainly it is not enough to know words -writes Vazha in his letter “Language”, - you must also understand how to use these words with one another and construct a sentence”

This is Vazhas firm poetic belief, his basic artistic principle.

მამუკა ჭანტურია

საქართველო, თბილისი

*ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი*

ვაჟა-ფშაველას I' Art Poétique

ვაჟა-ფშაველა ის შემოქმედია, რომელმაც თავისი ფილოსოფიური აზროვნებით წარმოაჩინა სხვებისაგან განსხვავებული სამყარო, მაგრამ იგი ასევე ის შემოქმედია, რომელმაც თავისი სახეობრივი აზროვნებითაც გააოცა მკითხველი, თამამად უნდა ითქვას, რომ სახეთა ასეთი განსაკუთრებულობა და სიუხვე, რაც თან მოიტანა ვაჟამ, რუსთაველის შემდეგ ქართულ პოეზიაში თვალნათლივ არ შეიმჩნეოდა. ვაჟას მთლიანი შემოქმედების გაგებისათვის საჭირო იყო მისი პოეტური ოსტატობის შესწავლა, რასაც ერთხმად აღნიშნავდნენ ვაჟას პოეზიით დაინტერესებული მკვლევრები.

ვაჟას პოეტური ხელოვნების შეფასებაში ვაჟასდროინდელი ლიტერატურული კრიტიკა უდავოდ მოიკოჭლებდა, რომელიც უმთავრესად

დიდი მოაზროვნის შემოქმედების მხოლოდ იდეურ-შინაარსობრივი პრობლემების გარკვევით იყო დაკავებული, ხოლო ნაწარმოებთა მხატვრული მხარე უყურადღებოდ ჰქონდა მიტოვებული.

ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებითი განსაკუთრებულობა მის სახეობრიობაში, ანუ როგორც ჩვენი ძველები იტყოდნენ, სახისმეტყველებაში გამოვლინდა. მისი პოეტური ნაწარმოებები – ლექსები და პოემები – აღსავსეა უიშვიათი ხატებით, სხვადასხვა მხატვრული ხერხებით, მაგრამ ისიც აღსანიშნავია, რომ ვაჟა-ფშაველას *l'art poétique*-ის შესახებ რაიმე თეორიული ნაშრომი არ დაუტოვებია. იგი თავისი კრიტიკულ-პუბლიცისტურ წერილებში თითქმის არ ეხება ლიტერატურათმცოდნეობის სპეციფიკურ პრობლემებს, არ საუბრობს გამოსახვის პოეტურ ფორმებზე, მაგრამ როგორც ღრმად მოაზროვნე შემოქმედს არ შეიძლებოდა საკუთარი აზრები არ გამოეთქვა ლიტერატურის მნიშვნელოვან მოვლენებზე.

ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით აღსანიშნავია ვაჟას წერილი „ფიქრები ვეფხისტყაოსნის შესახებ“ (პირველი წერილი), რომელშიც პოემის ანალიზთან ერთად საკუთარი ლიტერატურული კრედიტ გაგვაცნო, აღნიშნა როგორი აუცილებელია პოეტისათვის სახეებით აზროვნება.

„ნიჭიერ მწერალში“ ვაჟა აღნიშნავს, რომ სიტყვის ოსტატს უნდა ჰქონდეს „საკუთარი ფრაზეოლოგია, საკუთარი წინადადებები, საკუთარი სურათები“.

ვაჟას თქმით, სიმართლე მწერლობაში ორგვარი ფორმით გადმოიცემა – პოეტურ-ბელეტრისტულით და პუბლიცისტურით. „პოეტი აზრს ტანსაცმელს ურჩევს, აკოხტავებს, ალამაზებს და ყველასათვის თვალგულმოსასვლელს და მოსაწონსა ჰხდის... პოეტი სურათებით გვესაუბრება, ტაეპებსა ჰქმნის, ხშირად იდეალურს, მისაბაძს...“ („რამე-რუმე“)

ვაჟას მიაჩნია, რომ პოეტი მოწოდებული უნდა იყოს „ორიგინალური რამე თქვას ორიგინალურადვე“ („ფიქრები“, „ბერნემ სთქვა“...), რაშიც ცხადია, სახეობრივი მნიშვნელობის მქონე ხატოვან სიტყვებსაც გულისხმობს.

ვაჟას მთელი შემოქმედება იმის დადასტურებაა, თუ რა მნიშვნელობას ანიჭებს პოეტი სიტყვების ასხმა-აკინძვას, მათი მეშვეობით სტროფების მარჯვედ აგებას. „რასაკვირველია, არა კმარა მხოლოდ სიტყვები ვიცოდეთ, – წერს ვაჟა წერილში „ენა“, – უნდა ისიც გვესმოდეს, თუ როგორ შევუთანხმოთ ეს სიტყვები ერთი მეორეს და წინადადება როგორ ავაშენოთ“.

ასეთია ვაჟა-ფშაველას ურყევი პოეტური მრწამსი, ძირითადი შემოქმედებითი პრინციპი.

EKA CHIKVAIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

“Gvelismchameli” (“The Snake-eater”) By Vazha Pshavela and Biblical Parallels

Vazha Pshavela is an intellectual, whose works are interesting for readers from different angle. The vision of the master, the topics the writer focuses on give an opportunity of multi- facial perception of his inner world. Universal archetypes and national myths converge in his works. This combination is so natural in the writer’s vision-theory that it is hard to perceive them separately.

Consequently, we face completely new phenomenon created by their fusion-mixture that is called Vazha’s thinking. For example, on one hand Mindia’s folk face and the fairytale line of Rustaveli’s “The Night in Tiger’s Skin” and on the other hand mixture of Biblical paradigmatic model, archetype (conflict model of Adam and Eva). Consequently, first and second vector is relatively vivid, but third, namely Adam and Eva’s line needs specification.

We tried to explain: 1. Mythological (a, folk mythology: Mindia, b. literary: “The Night in Tiger’s Skin”, c. their fusion-mixture: wood-goblins) and universal (a, the fall of Adam and Eva, its reasons and results and the conflict between Mindia and Mzia, regressive metamorphosis-fall with its reasons and consequences, b. semantic and symbolic essence of snake in Bible and writings) correlation of archetypes and ideological model created by their combination.

Here come correlative topics like anthropological models. Namely understanding and perception of some anthropological standpoint (the role of heart and mind in human behavior.. a. “heart’n mind are brothers”, b. heart is a driver and vice versa c. mind subordinates heart.)

We think that it is absolutely necessary to consider Biblical archetypes to somehow fully perceive the plural problems of “Gvelismchameli” (“The Snake-eater”) and Vazha’s belief in this context – is absolutely vivid and unambiguous.

შპა ჩიკვაიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ვაჟას „გველისმჭამელი“ და ბიბლიური პარალელები

ვაჟა-ფშაველა ის მოაზროვნეა, რომლის თხზულებები არაერთი რაკურსით არის მკითხველისთვის საინტერესო. შემოქმედის ხედვა, ის თემატიკა, რომელსაც მწერალი ხშირად დასტორიალებს თავს, მისივე შინაგანი სამყაროს მრავალპლანიანი აღქმის საშუალებას

იძლევა. მის შემოქმედებაში ერთმანეთს ერწყმის უნივერსალური არქეტიპები და ნაციონალური მითები. მხოლოდ ეს შერწყმა შემოქმედის ორიგინალური ხედვა-თეორიის შედეგად იმდენად ბუნებრივია, რომ შეიძლება ვერც ერთი დამოუკიდებლად ვეღარ აღვიქვათ. შესაბამისად, საქმე გვექნება მათი შერწყმა-შეზავებით მიღებულ თვისებრივად ახალ ფენომენტთან, რომელსაც ვაჟასეული აზროვნება ჰქვია. ასეთია, ერთი მხრივ, მინდიას სახის ხალხური პლასტისა და „ვეფხისტყაოსნის“ ზღაპრული ხაზი, ხოლო, მეორე მხრივ, ბიბლიური პარადიგმული მოდელის, არქეტიპის (ადამისა და ევას კონფლიქტის მოდელი) შერწყმა. შესაბამისად, პირველი და მეორე ვექტორი მეტ-ნაკლებად თვალსაჩინოა, მესამე, კერძოდ ადამისა და ევას ხაზი, დასაკონკრეტებელი.

ჩვენ შევეცადეთ, აგვეხსნა 1. მითოსური (ა. ხალხურ-მითოსური: მინდია, ბ. ლიტერატურული: „ვეფხისტყაოსანი“, გ. მათი თანხვედრა-შერწყმა: ქაჯები) და 2. უნივერსალური (ა. ადამისა და ევას დაცემა, დაცემის მიზეზები და შედეგები და მინდიასა და მზიას კონფლიქტი, რეგრესული მეტამორფოზა-დაცემა მიზეზებითა და შედეგებით, ბ. გველის სემანტიკური და სიმბოლური არსი და მიმართება ბიბლიასა და თხზულებაში) არქეტიპების ურთიერთმიმართება და მათი შერწყმით მიღებული იდეური მოდული. აქვე იკვეთება შენაკადი საკითხებიც ისეთი რიგისა, როგორიცაა ანთროპოლოგიური მოდელები. კერძოდ, გააზრება და აღქმა ვაჟას ზოგიერთი ანთროპოლოგიური თვალსაზრისისა (გულისა და გონების დატვირთვა ადამიანის ქმედებაში: ა) „გული-დ გონება ძმანია“, ბ) გული წარმმართველია და, პირიქით, გ) გონება იქვემდებარებს გულს).

ვფიქრობთ, რომ „გველისმჭამელის“ პრობლემემატიკის მეტ-ნაკლებად სრულფასოვნად აღსაქმელად ბიბლიური არქეტიპების გათვალისწინება უსათუო და აუცილებელი პირობაა, ხოლო ამ კონტექსტში აღქმული ვაჟას მრწამსი – სრულიად ცალსახა და არაორაზროვანი.

MARY CHILDS

USA, Washington

University of Washington

Speaking for Nature: Vazha-Pshavela and Eco-Criticism

This paper will apply the relatively new theory of literary eco-criticism to the works of Vazha-Pshavela, including his vignettes “ia” (The Violet), “mtis tsq’aro” (The Mountain Stream), and “mt’ani maghalni” (The High Mountains), which, rooted in the Georgian landscape, help to define the Georgian psyche. But these works also connect that specific psyche with a larger sense of humanity, a sense which results in part from Vazha-Pshavela’s understanding of man’s participation in nature; articulating voices from nature, these works illustrate Vazha-Pshavela’s sense of the deep interconnectedness between man and nature, and the sense of the divine and spiritual power man experiences from that interconnection. As a theoretical framework, I draw on the work of William Ruekert, who introduces his seminal article on eco-criticism with a quote: “...the function of poetry...is to nourish the spirit of man by giving him the cosmos to suckle. We have only to lower our standard of dominating nature and to raise our standard of participating in it in order to make the reconciliation take place. When man becomes proud to be not just the site where ideas and feelings are produced, but also the crossroad where they divide and mingle, he will be ready to be saved.” (Francis Ponge, *The Voice of Things*) Vazha-Pshavela, willing to explore the intermingling of man and nature, is just such a writer who can offer spiritual sustenance to mankind in a moment of ecological crisis.

NATELA CHITAUARI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Vazha-Pshavela in Georgian Emigrant Literature

Intercultural and comparative researches made evident specific nature of national write created abroad: Special psychology, imaging moment, etc.

The important stage of Georgian foreign write (Starts at the twenties of XX century, before the dissolution of the Soviet Union) because of several reasons (forced emigration, closed space, etc.) is known as emigrant write.

The inheritance of XX century Georgian writers in Europe and USA, tabooed in Soviet reality, with its “clichés” (Freedom from conjuncture of So-

viet totalitarian system, special interest in national write), is especially valuable for post Soviet Georgian thinking space.

In this case we are interested in the evaluation of Vazha-Pshavela from emigrants' point of view. Grigol Robaqidze's deep considerations about problematic matters of Vazha-Pshavela's creative works like relations with religion, myths and folk-lore are well-known. Also Viktor Nozadze, known today as Rustvelologist researcher, devoted several letters to Vazha-Pshavela's creative work in journal "Kavkasioni" (XX Century, 60-ies, Paris). (In one letter he remembers meeting with Vazha-Pshavela). His not yet published work "Tales and stories of past time" (Written in 1948, France. The fourth chapter of this research discusses Georgian literature of 19th century) is interesting as well. Viktor Nozadze analyzed Vazha's animist and pantheist topic and named as misunderstanding, position of the people who agreed Vazha's animism and pantheism. The researcher underlines that so-called "Prosopopea" is not a way of artistic speech, (simply animation, personification) but the object of creation, principle, by means of which the writer observes unnoticed spheres of existence, reaches the deepest layers of human nature, makes us acquainted with the processes of transfiguration and transformation. That's why all – nature, religious, mythical or folklore motives are reflected not abstractly, but in dynamics, on the background of intercommunication and with them is formed a special dependence. Viktor Nozadze believes that Vazha's ideology (world outline) can't be places in the frames of any doctrine.

We think that today, in the context of culture integration and intercultural intersection, in order to achieve the full-value, it is necessary that researches of writers and especially classics encompass every sphere and stage of the development of national cultural point, even thought-outs of compatriots living abroad and not judging agree we or not on their opinions.

ნათელა ჩიტაური

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ვაჟა-ფშაველა ქართულ ემიგრანტულ მწერლობაში

ინტერკულტურულმა, კომპარატივისტულმა კვლევებმა გამოკვეთა საზღვარგარეთ შექმნილი ეროვნული მწერლობის სპეციფიკური ხასიათი: განსაკუთრებული ფსიქოლოგიზმი (სხვა კულტურული მოდელის მიღებისას ნაციონალური მეხსიერების შენახვის შესაძლებლობა), „ხედვის კუთხის“ გადანაცვლება (ე. წ. იმაგოლოგია) და სხვა. ქართული საზღვარგარეთული მწერლობის მნიშვნელოვანი ეტაპი (ინყება XX საუკუნის ოციანი წლებიდან ვიდრე საბჭოთა კავშირის დაშლამდე) სხვადასხვა მიზეზთა გამო (იძულებით)

ბითი ემიგრაცია, ჩაკეტილი სივრცე და ა.შ.) ცნობილია ემიგრანტულ მწერლობად. საბჭოთა სინამდვილეში ტაბუდადებული XX საუკუნის ქართველ მოღვაწეთა მემკვიდრეობა ევროპასა და ამერიკაში თავისი „კლიშეებით“ (თავისუფლება საბჭოთა ტოტალიტარული სისტემის კონიუნქტურისგან, განსაკუთრებული ინტერესი ეროვნული მწერლობის მიმართ, არასტემატურობა და ა.შ.), ვფიქრობთ, განსაკუთრებით ფასეულია პოსტსაჭოთა ქართული სააზროვნო სივრცისათვის.

ამ შემთხვევაში გვაინტერესებს ემიგრანტთა გადასახედიდან შეფასებული ვაჟა-ფშაველა. ცნობილია გრ. რობაქიძის არაერთი სიღრმისეული მოსაზრება ვაჟა-ფშაველას შემოქმედების ისეთ პრობლემატურ საკითხებზე, როგორცაა დამოკიდებულება რელიგიასთან, მითოსთან, ხალხურ სიტყვიერებასთან. ასევე დღესდღეობით რუსთველოლოგად ცნობილმა მკვლევარმა ვიქტორ ნოზაძემ უწინააღმდეგარაღ „კავკასიონში“ (XX ს. 60-იანი წლები, პარიზი). რამდენიმე წერილი მიუძღვნა ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებას. (ერთ-ერთ წერილში იგონებს ვაჟასთან შეხვედრას 1913 წ.). აგრეთვე საინტერესოა მისი დღემდე გამოუქვეყნებელი ნაშრომი „გარდასულ დღეთა საქმენი და ამბავნი“ (დანერილია 1948 წელს, საფრანგეთში. ამ გამოკვლევის მე-4 თავში განხილულია მე-19 საუკუნის ქართული ლიტერატურა). ვიქტორ ნოზაძემ გააანალიზა ვაჟას ანიმისტობისა და პანთეისტობის მომხრეთა არგუმენტები, მათ პოზიციას უწოდა გაუგებრობა. მკვლევარი აღნიშნავს, რომ ვაჟას ნაწარმოებებში ე. წ. „პროსოპოპეა“ არის არა მხატვრული მეტყველების ხერხი (უბრალოდ გასულიერება, გაპიროვნება), არამედ შემოქმედების საგანი, პრინციპი, რომლის საშუალებით მწერალი აკვირდება ყოფიერების შეუმჩნეველ სფეროებს, სწვდება ადამიანური ბუნების უღრმეს შრეებს, გვაზიარებს ფერისცვალება-გარდაქმნის პროცესებს. ამიტომაც ყველაფერი – ბუნება, რელიგიური, მითოსური თუ ხალხური მოტივები – ასახულია არა განყენებულად, არამედ ურთიერთკავშირის ფონზე დინამიკაში და ჩამოყალიბებულია მათთან განსაკუთრებული დამოკიდებულება. ვიქტორ ნოზაძის აზრით, ვაჟას მსოფლმხედველობა ვერ თავსდება რომელიმე მოძღვრების ჩარჩოებში.

ვფიქრობთ, დღეს კულტურათა ინტეგრაციის, კულტურათაშორისი კვეთის კონტექსტში სრულფასოვნებისათვის აუცილებელია მწერლების, განსაკუთრებით კლასიკოსების კვლევამ მოიცვას ეროვნული კრიტიკული აზრის განვითარების ყველა სფერო და ეტაპი, თუნდაც უცხოეთში მოღვაწე თანამემამულეების ნააზრევი, განუსჯელად იმისა, ვეთანხმებით თუ არა ჩვენ ამ შეხედულებებს.

EKA CHKHEIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**Faustus Paradigm in Folk Epic story “Eteriani” and “Eteri” by
Vazha Pshavela**

“Eteriani” is the best story in the Georgian folk, as it deeply reveals the psychological nature of the human, the epic story of the Romanticism period wonderfully depicts the inner nature of the hero. “Eteriani” is the only epic story in the Georgian folk that completely reveal the human nature. The whole line of the plot is based on the characteristics of the heroes, it is proved by the behavior and passion of the heroes, so in the Georgian folk Murmani personage is unique from the psychological point of view. “Eteriani” clearly defines the edge of Murmani’s transformation into an evil, but Murmani is significantly different from other Georgian folk personages as his transfiguration is fundamentally motivated. He fell in love with Eteri and for the love of her he becomes ill (he sold his soul to the evil)

Faustus literature highlights Christian religion conflict of the medieval period and considers that the link between the human and evil is the reflection of the conflict. “Eteriani” also manifests Faust paradigms.

In Vaja-Pshavela poem “Eteri” King’s servant Sherre fell in love with the newly married prince’s wife. Sherre is under the impression of the lustrously beauty of the princess. He is obsessed by the evil. He goes to the evil and communions with demonic magic. He sells his soul to obtain his love, he becomes sinful and he feels great repentance and at last he makes himself blind.

In formation of Murmani the main feature is Love and the end of the poem is proof of it. After he had known Eteri suicide he seceded too. Thus Murmani is not only the negative personage but he becomes tragic as well.

Murmani and Sherre love was doomed to be failed as they used the magic medium to achieve their goals. (Coomunion with Evils). Happiness could not be attained by using negative power.

ეკა ჩხეიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ფაუსტური პარადიგმა ხალხურ ეპოსში „ეთერიანი“ და ვაჟა-ფშაველას პოემაში „ეთერი“

ქართულ ფოლკლორში არსად ისე ღრმად არ არის ნაჩვენები ადამიანის ფსიქოლოგიური სამყარო, როგორც „ეთერიანიში“. რომანტიკული ეპოსის ეს შესანიშნავი ნიმუში სრულიად განსხვავებული ფერებით გვიხატავს გმირის შინაგან სამყაროს. მთელი სიუჟეტური ხაზი თვით პერსონაჟთა ხასიათებიდან გამოდის და გამართლებულია მათი ქცევებითა და გრძნობების ტრაგიკულობით. შეუძლებელია მურმანის მსგავსი პერსონაჟის პოვნა ქართულ ფოლკლორში. „ეთერიანის“ კომპოზიციაში მკაფიოდ იკვეთება ზღვარი, საიდანაც იწყება მურმანის, როგორც ბოროტი პერსონაჟის ფორმირება. აღსანიშნავია, რომ სხვა ფოლკლორული ბოროტი პერსონაჟებისაგან განსხვავებით მურმანის ბოროტება საფუძვლიანადაა მოტივირებული. მას უსაზღვროდ შეუყვარდა ეთერი. იმდენად ძლიერი იყო ეს სიყვარული, რომ იგი ლოცინადაც კი ჩავარდა (ეშმაკს მიჰყიდა სული).

ფაუსტურ ლიტერატურაში საგანგებოდაა აღნიშნული, რომ ადამიანის მიერ დემონურ ძალებთან ხელშეკრულების დადება შუა საუკუნეების ქრისტიანულ რელიგიაში მომხდარი განხეთქილების ანარეკლია. „ეთერიანიშიც“ შეინიშნება თავისებური ფაუსტური პარადიგმა.

ვაჟა-ფშაველას პოემაში „ეთერი“ მეფის ვეზირს შერეს შეუყვარდება უფლისწულის ახლადჯვარდნერილი ცოლი. „ქალის სიტურფით დაბზულ“ და „გულდაკოდილ“ შერეს „სიცოცხლე ეშავათება“. ასეთ დღეში მყოფი შერე, მისივე სიტყვით, „უფლისგან გამომეტებულია“. მას გულში „ლალატიანი ეშმაკები უჯდება“. იგი „უცხოეთს“ ანუ შავეთს მიემგზავრება. აღსანიშნავია მისი შავეთში ყოფნა, სადაც ეშმაურ მაგიურობას ეზიარება. მისი დაცემის მიზეზი ქალია. შერე სულს ჰყიდის საყვარელი ქალის მოსაპოვებლად, იგი ცოდვისმოქმედი და ამის გამო ბრალეულობის გრძნობა იპყრობს, ბოლოს კი თვალებს დაითხრის.

მურმანის ხასიათის ჩამოყალიბებაში რომ სიყვარულია მთავარი მოტივი ამას ადასტურებს ნანარმოების ფინალიც. გაიგებს ეთერის თვითმკვლელობას, თვითონაც თავს იკლავს. ამ ფინალში მურმანის სახე მხოლოდ უარყოფითი პერსონაჟი კი აღარ არის, არამედ უკვე ტრაგიკულიც ხდება.

მურმანის და შერეს სიყვარული მარცხით მთავრდება, რადგან მათ მიზნის მისაღწევად მაგიური საშუალებები (ხტონურ არსებებთან – დევებთან, ქაჯებთან და ალებთან – თანაზიარობა) გამოიყენეს. ამგვარი გზით კი ბედნიერების მიღწევა შეუძლებელია.

RUSUDAN CHOLOKHASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Difference and Similarity of Vazha Pshavela's "Snake Eater" with Mythical World

The Poem "Snake Eater" is very significant from the mythical point of view. The wide range of motifs and the character of the main hero take roots from mythical world. For example, Mindia is not considered to be a mortal by the author. According to the poem Mindia visited the world of dead and the proof of it is his 12 years bondage under Kaji where he made his communion with Kaji food - meat of snake. The communion made end to his past status. Mythos widely manifests the divine power of the personage returned from "dead" world; the very person appears to be Mindia.

Like other genetically divine heroes in the magic story Mindia also became as wise as snake - he hears everything, he is fastest, he cures wounded people. So his army never was collapsed. Rye considers Mindia to be a God and according to the old belief the God of rye used to be the person who reaped the harvest, only he could help the rye to renew and revive, as unploughed rye - rotten and dry rye considered to be dead.

Besides of the "Snake Eater" similarity to mythology there is a great difference in characters as well and it does not need to be defined, it is clearly interpreted for the modern reader, but it does not agree with a traditional perception: why rye wanted to be reaped only by Mindia, the aim of eating snake's meat, the end of the poem is different also: being prominent in society drove the hero to the tragic end, in comparison with mythology psychological features of the are manifested in the poem, Mindia could not deal with the problem and he became a suicide, wife badgered him permanently Mindia chopped firewood, went to hunting and so he lost his divine power this was equal of death.

რუსუდან ჩოლოყაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ვაჟა-ფშაველას „გველის-მჭამელის“ მსგავსება და განსხვავება მითოსურ სამყაროსთან

პოემა „გველის-მჭამელი“ ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაშიც კი გამორჩეულია მითოსთან სიახლოვეთ. მასში მთავარი გმირის სახე და მთელი რიგი მოტივები მითოსიდან იღებს სათავეს. მაგალითად, მწერალს მინდია ჩვეულებრივ მოკვდავად არ ჰყავს გააზრებული ნაწარმოების მიხედვით ის „იმ“ ქვეყანას ნამყოფი გმირია და „იქიდან“ დაბრუნებული, რაზეც ქაჯებთან მისი 12 წლიანი ტყვეობა მეტყველებს და სადაც ქაჯების საკვებსაც ეზიარა - გველის ხორცი იგემა. ამ ზიარებით დასრულდა მისი არსებობა ძველ სტატუსში და ახალში დაიწყო. მითოსისათვის კი სრულიად ბუნებრივია „იქიდან“ დაბრუნებული, „იქაურს“ ნაზიერები ზებუნებრივი, ღვთაებრივი ძალის მატარებელი იყოს და ასეთია მინდიაც.

როგორც ყველა გენეტიკურად ღვთაებრივი გმირი ჯადოსნურ ზღაპარში ის გველივით გრძნეული გახდა – ესმის ყველასი და ყველაფრის, უსწრაფესია, დაჭრილთა გამჯანსაღებელი. ამიტომ იყო, რომ მისი ჯარი არ მცირდებოდა. ამასთანავე თავთავნი მინდიას თავიანთ ღმერთად მიიჩნევენ და მართლაც თავთავის მკელი ღვთაებად ითვლებოდა უძველესი რწმენით, მხოლოდ მკელს შეეძლო განახლების, ამ ქვეყნად ხელახლა მოსვლის საშუალება მიეცა თავთავისათვის, რადგან მოუმკელად დარჩენილი – გამხმარი ან დამპალი თავთავი სამუდამოდ დაღუპულად ითვლებოდა.

მიუხედავად ამგვარი მსგავსებებისა მითსა და „გველისმჭამელს“ შორის, მათ არსებითი ხასიათის სხვაობანიც ახასიათებთ, მაგალითად, ის, რაც მითში იგრძნობა, იგულისხმება და განმარტებას არ საჭიროებს, ლიტერატურულ ნაწარმოებში უკვე ახსნილია და სახელდებალი თანამედროვე მკითხველისათვის გასაგებ ენაზე, მაგრამ ეს უკვე არ ემთხვევა ტრადიციულ გაგებას. მაგალითად, გველის ხორცის შეჭმის მიზანი, თავთავებს რატომ სურდათ მინდიამ მოჭრას ისინი და სხვა; განსხვავებულია ნაწარმოების ფინალიც: საზოგადოებაში გამორჩეულობამ ტრაგედიამდე მიიყვანა ლიტერატურული ნაწარმოების გმირი. აქ უკვე მითოსისაგან განსხვავებით ფსიქოლოგიური მომენტი იწვევს წინა პლანზე, რასაც მინდია ვერ უმკლავდება და თვითმკვლელი ხდება. თუმცა ის თვითმკვლელი მანამ გახდა, სანამ ხანჯალს დაიცავდა გულში. ეს მაშინ მოხდა, როცა აჰყვა ცოლის გაუთავებელ ჩიჩინს და საკუთარი თავის წინააღმდეგ წავიდა: მოჭრა შეშა და მოინადირა ნადირი. ამ საქციელით მან ღვთაებრივი ძალა დაკარგა, ეს კი სიკვდილის ტოლფასი იყო მითოსური წარმოდგენით.

KETEVAN ELASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**Poet of the Sky Path
(Aspiration Range in Vazha-Pshavela's Fiction)**

In the old Georgian literature the sky is not only the area above the earth but it is the path to the heaven as well, the face language of the symbols covered only Bible allusions (it initiates and originates only God) and it was manifested in the old Georgian literature.

This "divine binding" detained the process of transformation of sacral archetype into the literature symbol; Shota Rustaveli created the universal sample of the religious philosophy in his epic poem "The Knight in the Panther's Skin" (in this poem king's throne is the symbol analogy of mountain, thus the spiritual initiation of Tariel is not caused by conquering the summit, but by arising at Indian throne); David Guramishvili created Biblical peripetias in classical literature thinking. From the point of view some kind of vacuum was till XIX century.

Actually the biography of "Georgian Mountain" takes start from Romanticism. But here mountain appears to be the monument of petrified spike of the past magnificence (from Aleksandre Chavchavadze – "Caucasus" till Ilia Chavchavadze "Letters of Traveller") only Vazha-Pshavela manifests mountain in a natural and pristine state. Here it covers all the symbols of literature. Vazha-Pshavela mountain with its "face language" has its thoughts – "mist is the thought of mountain", thrill of dream – "mountains beautiful flowery landscape", beatitude and kindness "love mountain", spiritual and human dignity, conquering the summit, "necked emotion of the height" (I was in mountains), all the symbols reveal the spiritual rise of the poet, it also creates self-portrait of Vazha-Pshavela, it is like a "divine talks" for poet... /" I like height/ thus I like mountains/ so I rise/ and not die/" "To Mountain". The poet creates the wonderful and divine features and characters of the sky and it is almost the heaven for the reader.

Opening the sky heights in Georgian Literature takes roots from Romanticism (like a mountain face language) – this poetic mystery started from Nikoloz Baratashvili "sky color, blue color", in the poem the sky is the divine path to the heaven and it is transformed into the mysterious and eternal aspiration of the poet.

As for the unity of the sky and the earth only Vazha-Pshavela can create the best characteristic features. "Night in the Mountain" "Stars Blossom" "Strike by the sky" "Why am I created as Human" Vazha –Pshavela is the greatest poet creating such a marvelous poetry.

ქეთევან ელაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ცის ბილიკის პოეტი (ზესწრაფვის მხატვრული დიაპაზონი ვაჟა-ფშაველასთან)

ცის მარტოოდენ ზეცის ფენომენით განცდამ, მთაში მარტოოდენ „ზეციური კიბის შეგრძნებამ (და, რაც მთავარია, მათი ოდენ ღვთაებრივი სანყისით საკრალიზებამ), – ამ სიმბოლოთა სახისმეტყველებითი დიაპაზონი მხოლოდლა ბიბლიური ალუზიებით შემოფარგლა, რამაც ფაქტიურად მოიცვა მთელი ძველი ქართული მწერლობა.

ამ „ღვთაებრივმა მიჯაჭვულობამ“ საკრალური არქეტიპებიდან ლიტერატურულ სიმბოლოდ ქმნადობის პროცესიც ერთგვარად შეაფერხა; მიუხედავად იმისა, რომ შოთა რუსთაველმა რელიგიური ცნობიერების მხატვრული ინტერპრეტირების უნივერსალური ნიმუში შექმნა „ვეფხისტყაოსნის“ სახით (ამ პოემაში ხომ სამეფო ტახტი მთის სიმბოლური ანალოგიაა და ამიტომაც, ტარიელის სულიერი ინიციაცია ხდება არა მწვერვალის დაპყრობით, არამედ ინდოეთის სამეფო ტახტზე აღსვლის ჟამს...); დავით გურამიშვილმა კი კლასიკურ მხატვრულ აზროვნებას ბიბლიური პერიპეტიები შესძინა („მთაო ღვთისაო, მთაო პოხილო, დავითის საგალობლო“...), – თუმცაღა, შემდგომ, ამ თვალსაზრისით, მაინც ერთგვარი სახისმეტყველებითი ვაკუუმი იკვეთება XIX საუკუნემდე.

ფაქტიურად, „ქართული მთის“ ლიტერატურული ბიოგრაფია რომანტიკოსებიდან იწყება. ოღონდ აქ, მთა მარტოოდენ წარსული დიდების გაქვავებული მხატვრული უტყვი კოლოსია (დანყებული ალექსანდრე ჭავჭავაძეთი – „კავკასია“...), იმავ ინერციით გაგრძელებული თუნდაც ილიას „მგზავრის წერილებში“... და მხოლოდ ვაჟასთან მთა თავის პირველქმნილ „თვინიერ სულის მეტყველებას“ უბრუნდება; ის აქ, ლიტერატურული სიმბოლოს ყველა ასპექტს ზედმინვენით ითავსებს. ვაჟასთან მთას თავისი „სახისმეტყველებითი ფიქრიც“ აქვს – „ნისლი ფიქრია მთებისა“; ოცნების თრთოლვაც – „მთის მშვენიერი ყვავილთა სახით“; გრძნობის უზენაესობაც – „ტრფობის მითით“; ზნეკეთილობაც და ამიტომაც სულიერი ღირსებისა თუ პიროვნული კეთილშობილების ერთგვარი „გვირგვინია („მთათ მითხრეს“), ანდა უბრალოდ „სიმაღლის შიშველი ემოცია“ – მწვერვალის დაპყრობა თუ მთასთან დიალოგი („მთას ვიყავ“), – რაც პოეტისათვის შინაგანი ამაღლების განცდით „ღმერთთან ლაპარაკის“ ტოლფასია... და უკვე სავსებით ბუნებრივია, რომ ვაჟა-ფშაველა საკუთარ ავტობიოგრაფიულ საც მთის თვალსაწიერით ქმნის: „მიყვარს სიმაღლე, / მით მიყვარს მთები... / მიტომ ვმაღლდები / და არა ვკვდები“ („მთას“). მთის ყოვლისმომცველი შთაბეჭდილებით მონუსხული პოეტი ცის სილაჩვარდის მისტიურ უსაზღვროებას მხატვრული ზესწრაფვით გაგვაცდევინებს.

ქართულ მწერლობაში „ლიტერატურული ცის გახსნაც (მთისმეტყველების მსგავსად...) რომანტიკოსთა თვალსაწიერიდან ხდება, სადაც ცა (და არა ზეცა) მეოცნებე – ცდომილი სულის ნავთსაყუდელია... კერძოდ კი, ეს პოეტური მისტერია ნიკოლოზ ბარათაშვილის „ცისა ფერიდან“ იწყება; აქ ხომ სულიერი ტკივილი ლაჟვარდის უსასრულობაშია გაბნეული და ცა თავისი უძირო და შეუცნობელი ფერთამეტყველებით პოეტური სულის მარადიულ ზესწრაფვადაა გარდასახული.

რაც შეეხება, მინისა და ცის ერთიანი „შემოქმედებითი ქვრეტა“, – თუნდაც ცაზე „ვარსკვლავთ აყვავება“ („ლამე მთაში“), ანდა ასტრალურ მიზანსცენათა თავისუფალი მხატვრული ინტერპრეტირებანი („დამსეტყვე ცაო“; „რამ შემქმნა ადამიანად...“) მხოლოდ ცის ბილიკზე ღირსეულად შემდგარ პოეტს – ვაჟა-ფშაველას ხელენიფება.

MAKA ELBAKIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Transformation of Archetype in Medieval Arthurian Cycle

The earliest literary references to Arthur come from Welsh and Breton sources. Thomas Green identifies three key strands to the portrayal of Arthur in this earliest material. The first is that he was a peerless warrior who functioned as the protector of Britain from all internal and external (human or supernatural) threats. The second is that Arthur was a figure of folklore (particularly topographic or onomastic) and localised magical wonder-tales, the leader of superhuman heroes who live in the wilds of the landscape. The third and final strand is that the early Welsh Arthur had a close connection with the Welsh Otherworld, Annwn.

The first narrative account of Arthur's life is found in Geoffrey of Monmouth's Latin work *History of the Kings of Britain*. The popularity of Geoffrey's is generally agreed to be an important factor in explaining the appearance of significant numbers of new Arthurian works in continental Europe during the 12th and 13th centuries, particularly in France.

Paper shows that in the process of transformation of the mythological archetype to the literary character the most significant fact is the changing of the role and function of the king in the plot of the narration.. Whereas Arthur is very much at the centre of the earliest material and Geoffrey's *Historia* itself (he is a great and ferocious warrior, who slaughters witches and giants and takes a leading role in all military campaigns) in the continental romances he is rapidly

sidelined. He becomes the "do-nothing king", whose inactivity and acquiescence constituted a central flaw in his otherwise ideal society. Arthur's role in these works is frequently that of a wise, dignified, even-tempered, somewhat bland, and occasionally feeble monarch.

მაკა ელბაძიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

არქეტის ტრანსფორმაცია არტურის ციკლის რომანებში

არტურის სახელი თავდაპირველად უელსურ და ბრეტონულ წყაროებში გვხვდება. თომას გრინი მითოლოგიური არტურის მხატვრულ სახეში სამ საკვანძო მომენტს გამოჰყოფს: 1. უებრო მეომარი, რომელიც ბრიტანეთს შინაური თუ გარეშე მტრების (როგორც რეალური დამპყრობლების, ისე ზებუნებრივი ძალების) თავდასხმებისგან იცავს; 2. ფოლკლორის, კერძოდ კი, ჯადოსნური ზღაპრების პერსონაჟი (ტოპოგრაფიული ან ონომასტიკული), ველურ ადგილებში დასახლებულ, ტიტანური ძალის მქონე გმირთა წინამძღოლი; 3. გმირი, რომელიც მჭიდროდ უკავშირდება უელსურ მიღმა სამყაროს, ენვინს.

არტურის მხატვრული სახის გრადაციის შემდგომ საფეხურად უნდა მივიჩნიოთ გალფრიდ მონმოუტელის ლათინურენოვანი მატანე ბრიტანეთის მეფეთა ისტორია, რომლის საოცარმა პოპულარობამაც მეტწილად განაპირობა მე-12-13 საუკუნეთა მიჯნაზე კონტინენტურ ევროპაში, კერძოდ, საფრანგეთში, არტურის ციკლის რომანების წარმოშობა.

ნაშრომში ნაჩვენებია, რომ მითოლოგიური არქეტის რომანის პერსონაჟად ტრანსფორმირების პროცესში მნიშვნელოვანწილად შეიცვალა არტურის როლი და ფუნქცია. არქაული წყაროებისა თუ გალფრიდის ისტორიის ცენტრალური ფიგურებიდან (ჯადოქართა და გოლიათთა წინააღმდეგ დაუნდობელი მებრძოლი/სამხედრო კამპანიათა წინამძღოლი) არტურმა მეორეხარისხოვანი პერსონაჟის პოზიაზე გადაინაცვლა და იქცა ე.წ. „უსაქმურ მეფედ“, რომლის პასიურობასა და დამთმობ ხასიათს ერთგვარი დისჰარმონია შეაქვს სრულიად განსხვავებულ იდეალებზე ორიენტირებულ საზოგადოებაში.

MOHAMMAD EXIR

Iran, Bushehr

Islamic Azad University

**The Reflection of Epistemological Anxieties in Joseph Conrad's
Heart of Darkness through the Mythic Character "Kurtz"**

The significance of myth is shared by numerous Modernist writers, and Joseph Conrad seems to have anticipated it. *Heart of Darkness* has taken on some of the power of myth through the journey of a protagonist, Marlow, into Africa's dark heart to find a missing explorer. In this novella Kurtz has been considered as a mythic character, as the anonymous Russian trader confesses to Marlow that "[Kurtz] came to [the natives] with thunder and lightning, you know – and they had never seen anything like it – and very terrible. He could be very terrible. You can't judge Mr. Kurtz as you would an ordinary man [...] there was nothing on earth to prevent him killing whom he jolly well pleased" (56). Conrad, through the character of Kurtz, embodies the epistemological anxieties which exist at the heart of modernity, as Vincent Pecora maintains "that the problem of voice – both literary and human – is absolutely central to the whole phenomenon commonly called modernism in Western literature" (993). The novella also very much deals with the European concerns of imperialism, slavery, and the domination of white ideology over the colonized. This paper is an attempt to examine how *Heart of Darkness* expresses the epistemological crisis of meaning and Conrad's attacks upon imperialism in modernist literature.

MARIA FILINA

Georgia, Tbilisi

Iv.Javakhishvili Tbilisi State University

**Self-Assessment of Creativity in the Heritage Group of
Polish Poets of Caucasus**

In Georgia, in the years 1830-1840 was a group of Polish poets, composed of political exiles. One of the leading ideological and aesthetic moments of their heritage was to define the role of poetry and self-creation. Some of the exiles, until their arrival to Caucasus have had a poetic experience. Prevailing writers were Tadeusz Lada-Zablotski, Vladislav Stshelnitsky, Leon Yanishevskii. But

whether they are linked to the literature their life aspirations? This question is ambiguous.

The leading motif "wandering muse," explains a lot - with the romantic notion of poetry combines exceptional high sense of destiny. Muse "patronizes" the core values of the human spirit - generosity and dedication. Polish Caucasian literature as a kind of whole arose not only from the bondage of the authors, and was filling a spiritual void, with this motivation, and related subjects, and the system of images.

Image of the poet is a major in the romantic lyric, since it involves an idea of their mission. In Tadeush Lada-Zablotsky's creativity, the fate of a poet-prophet, who is unavailable vanity light.

But currently no one of the poets of the "Caucasian" does not assign the role of the Prophet. On the contrary, they note innuendo, her poetry, her orphanage.

First, no one of them felt a truly massive talent, allowed you to combine your own voice with the image of the prophet. They were not originally included in the main line of their native culture and, finally, they have much awareness that they are forcibly deprived of the soil, do not have a reader. These poets could not have that inner confidence, which makes the involvement of a particular literary medium. They lived on the periphery of the native culture, and growing into a new environment was difficult. The credibility of the writer to have little associated with the romantic idea of glory. Rather dominated by the sense of duty, national necessity, "the need for truthful testimony" (Yanishevski).

МАРИЯ ФИЛИНА

Грузия, Тбилиси

ТГУ им. Ив.Джавахишвили

Самооценка творчества в наследии группы «ПОЛЬСКИХ КАВКАЗСКИХ ПОЭТОВ»

В Грузии в 1830-1840 гг. функционировала группа польских поэтов, состоявшая из политических ссыльных. Одним из ведущих идейно-эстетических моментов их наследия является определение роли поэзии и самооценка творчества. Некоторые ссыльные до своего прибытия на Кавказ уже имели поэтический опыт. Сложившимися литераторами были Тадеуш Лада-Заблоцкий, Владислав Стшельницкий, Леон Янишевский. Но связывали ли они с литературой свои жизненные стремления? Этот вопрос неоднозначен. Заблоцкий не только писал стихи до ссылки, но и оказался на Кавказе из-за своего антицарского стихотворения, хотя сам поэт признавался, что хотел бы стать ученым.

Ведущий мотив «скитальческой музыки» объясняет многое – с романтическим представлением о поэзии высоких чувств сочетается исключительность судьбы. Муза «патронирует» главные ценности человеческого духа – благородство и посвящение. Польская кавказская литература как некое целое возникла не только в результате неволи авторов, а была заполнением духовной пустоты. С этой мотивацией связана и тематика, и система образов.

Образ поэта является одним из основных в романтической лирике. С ним связано представление о своей миссии. У Заблочного носителем предназначения, судьбы был поэт-пророк, которому недоступна суeta света.

Но себе никто из поэтов-«кавказцев» не присваивает роли Пророка. Напротив, они отмечают недосказанность, своей поэзии, ее сиротство. Это явление объясняется рядом причин. Во-первых, никто из них не ощущал в себе поистине масштабного дарования, позволявшего совместить собственный голос с образом пророка. Во-вторых, в их неуверенности играло роль крайнее происхождение. Они изначально не были включены в магистральную линию родной культуры, и, наконец, у них сильно осознание того, что они насильственно лишены почвы, не имеют своего читателя. Эти поэты не могли иметь той внутренней уверенности, какую дает причастность к определенной литературной среде. Они жили на периферии родной культуры, а вращение в новую среду было сложным. Авторитет писателя для них мало связан с романтическим представлением о славе. Скорее доминировало сознание долга, национальной необходимости, «необходимость правдивого свидетельства» (Янишевский).

JULIETTA GABODZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Two Sides of a Medal

A Real Story about Akaki's and Vazha's Two-Century Polemics

There is a misconception about Akaki's and Vazha's interdependence among the readers. This viewpoint has been widely spread and is of significance for all Georgians (Revaz Japaridze).

Vazha's appearance in Georgian Literature was met differently: magazines "Kvali" and "Nobati" refused to print the poems, in 1888 Peter Mirianashvili criticized Vazha's language style, in 1890 Niko Nikoladze criticized his writings (In a newspaper "Новое Обозрение").

However, Vazha-Pshavela's panegyrics and fans outnumbered his opponents and in 1890 Akaki Tsereteli published a special article "Letters About our Literature" in the newspaper "Teatri", where he defended the young poet from his friend's Niko Nikoladze's criticism.

In 1899 Kirion and Gregory Kipshidze issued the book "Oral Theory". In the review of this book Akaki wrote the following about Vazha-Pshavela's "Gogotur and Apshina": "It is one of the best creations in our literature. In general his poems are magnificent. Prose is even better." But in the same letter Akaki criticized a number of Bachana and Tedo Razikashvili's poems.

In 1901 Vazha published an excellent publicist letter "Language", in which he responded the questions that had emerged. In 1913 Akaki published a poem "To Vazha-Pshavela". The venerable poet's phrase: "I condemn your language Pshavela" turned out to be the most offensive for Vazha.

The work presented entails materials from memoirs and scientific literature about this two-century polemics. According to Vazha's and Akaki's newly discovered and less well-known letters are shown the initial cause and real history of this debate.

ჯულიეტა გაბოძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

მედლის ორი მხარე აკაკისა და ვაჟას „ორასაუკუნოვანი“ პოლემიკის რეალური ისტორია

„მკითხველთა შორის ფეხი მოიკიდა არასწორმა შეხედულებამ აკაკის და ვაჟას ურთიერთდამოკიდებულების შესახებ, ბეჭდვითი სიტყვის დაუხმარებლად გავრცელებული ეს შეხედულება თითქმის ტრადიციულად მომდინარეობს და ყველა გონიერი ქართველისათვის გულსატკეპია...“ (რევაზ ჯაფარიძე).

ვაჟას გამოჩენას ქართულ მწერლობაში არაერთგაროვნად შეხვდნენ: ჟურნალ „კვალსა“ და „ნობათში“ უარი უთხრეს ლექსების დაბეჭდვაზე, 1888 წელს ჯერ პეტრე მირიანაშვილმა გააკრიტიკა ვაჟას ენა, 1890 წელს კი ნიკო ნიკოლაძემ – მისი ნაწერები. („სადღესასწაულოდ“ („Новое Обозрение“).

მაგრამ ვაჟა-ფშაველას მეხოტბენი და გულშემატკივრები უფრო მრავლად ჰყავდა და აკაკი წერეთელმა 1890 წელს გაზეთ „თეატრში“ (№ 8-10) გამოქვეყნებულ საგანგებო სტატიაში “წერილები ჩვენს მწერლობაზე“ თავგამოდებით დაიცვა ახალგაზრდა პოეტი თავისი მეგობრის (მისი „მტერ-მოყვარის“, როგორც თავად უწოდებდა) ნიკო ნიკოლაძის კრიტიკისაგან.

1899 წელს კი აკაკიმ კირიონისა და გრიგოლ ყიფშიძის მიერ გამოცემულ „სიტყვიერების თეორიაზე“ დაწერილ რეცენზიაში „ბიბლიოგრაფიული შენიშვნები“ ვაჟა-ფშაველას „გოგოთურ და აფშინას“ ასეთი შეფასება მისცა: „ერთი უკეთესთაგანია მთლად ჩვენს მწერლობაში, წვრილმანი ლექსები... საზოგადოდ სამარგალიტო შაირები არიან. პროზა ხომ კიდევ უკეთესი“, თუმცა ამავე წერილში გაკრიტიკებულია რამდენიმე ლექსის ენობრივი მხარე, მაგრამ როგორც გ. აბზიანიძე შენიშნავს, აკაკი იმონებებს არა ვაჟას, არამედ ბაჩანას და თედოს ლექსებს.

1901 წელს ვაჟამ გამოაქვეყნა შესანიშნავი პუბლიცისტური წერილი „ენა“, რომლითაც ამომწურავი პასუხი გასცა ყველა კითხვას, მაგრამ როგორც ჩანს, მკითხველს და ალბათ თავად ვაჟასაც ყველაზე უფრო 1913 წელს ნათქვამი მსცოვანი პოეტის ერთი სიტყვა ეწყინა: „ენას გინუნებ ფშაველო“ („ვაჟა-ფშაველას“).

წარმოდგენილ ნაშრომში თავმოყრილია XIX-XX საუკუნეების მემკვიდრეულ და სამეცნიერო ლიტერატურაში არსებული მასალა ამ ორსაუკუნოვანი პოლემიკის შესახებ. აკაკისა და ვაჟას ახლად გამოვლენილი და ნაკლებად ცნობილი წერილების მიხედვით წარმოჩენილია ამ კამათის პირველმიზეზები და მისი რეალური ისტორია.

NUGESHA GAGNIDZE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Grigol Robakidze's Tale "Two Brothers"

Grigol Robakidze is known as a lyric poet, prose and essay writer, publicist, brilliant orator and the author of impressive dramas. However his tale "Two Brothers" published in Germany in 1942 in *Westermanns Monatshefte* magazine is not well-known for the reading society.

The primary source of Robakidze's tale is Georgian folk-tale "The Miraculous Shirt" which was first published in the scientific collected stories „Old Georgia“ (1914-1915) edited by Eqvtime Tagaishvili. It is not known if the emigrant writer had the primary source when he was creating his own tale. It is worth paying attention that Robakidze doesn't change the main motif of the tale, he suggests readers his own interpretation of the old Georgian tale.

Robakidze is aware of both Georgian and Oriental folk-tales as well as European tradition. He is an author who doesn't lose his native roots and renders tribute to modern literary tendencies.

In Stefan Neuhaus opinion Robakidze's tale "Two Brothers" possesses all characteristic features of the literary tale which differ it from folk-tale. They

are: the entire picture of the Universe, fixed time and place, impressive psychological pictures of the characters and literary language. There is no any summary of the tale, but there is a polysemantic happy end.

It is worth attention that in his tale, as Robakidze writes it in his notes; he wants to show the originality of Georgian literature and culture to German reader. The writer emphasizes on the Oriental and particularly Persian culture influence on Georgian literature and art.

In the tale "Two Brothers" as well as in all his works Robakidze once more raises a burning question about independence of Georgia. The theme of retuning the miraculous shirt in the tale reflects the idea of restoring the lost independence and freedom of Georgia.

ნუბეჟა ბაბნიძე

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

გრიგოლ რობაქიძის ლიტერატურული ზღაპარი „ორი ძმა“

გრიგოლ რობაქიძეს მკითხველი და ფართო ლიტერატურული წრეები იცნობს როგორც ლირიკოსს, პროზაიკოსს, ესეისტს, პუბლიცისტს, შესანიშნავ ორატორს და შთამბეჭდავი დრამების ავტორს. მისი ლიტერატურული ზღაპარი „ორი ძმა“, რომელიც 1942 წელს დაიბეჭდა გერმანიაში, ჟურნალ *ჭესტერმანს Monatshefte*-ში, ნაკლებადაა ცნობილი საზოგადოებისათვის.

რობაქიძის ლიტერატურული ზღაპრის პირველწყაროს წარმოადგენს ქართული ხალხური ზღაპარი „სასწაულმოქმედი პერანგი“, რომელიც პირველად ექვთიმე თაყაიშვილის რედაქტორობით გამოცემულ სამეცნიერო კრებულში „ძველი საქართველო“ (1914-1915) დაიბეჭდა. ქონდა თუ არა ემიგრანტ მწერალს ეს პირველწყარო, როცა თავის ლიტერატურულ ზღაპარს ქმნიდა, უცნობია. საყურადღებოა ის მომენტი, რომ რობაქიძე არ ცვლის სასწაულმოქმედი პერანგის მოტივს, მაგრამ იგი ძველი ქართული ზღაპრის მისეულ ვერსიას თავაზობს მკითხველს.

რობაქიძისათვის კარგად არის ცნობილი როგორც ქართული და აღმოსავლური, ასევე ევროპული ხალხური და ლიტერატურული ზღაპრის ტრადიცია. ამდენად იგი გვევლინება ავტორად, რომელიც არც ეროვნულ ნიადაგს წყდება და, ამავდროულად, თანადროულ ლიტერატურულ ტენდენციებსაც გარკვეულ ხარკს უხდის.

რობაქიძის ზღაპარს – „ორი ძმა“, გააჩნია ყველა ის ნიშანი, რომლითაც შტეფან ნოიჰაუზი ლიტერატურულ ზღაპარს ხალხური ზღაპრისაგან განასხვავებს: მასში მოცემულია სამყაროს კომპლექსური

სურათი, დაფიქსირებულია მოქმედების დრო და დამახასიათებელი ადგილი, იგი დაწერილია ლიტერატურული ენით, შერეული პერსონაჟების ფსიქოლოგიური პორტრეტები შთამბეჭდავია. რობაქიძის ლიტერატურულ ზღაპარს არა აქვს არავითარი შეჯამება, მაგრამ გააჩნია არაერთმნიშვნელოვანი კეთილი დასასრული.

საყურადღებოა ის მომენტი, რომ ლიტერატურული ზღაპრით — „ორი ძმა“, რობაქიძე ცდილობს გერმანელ მკითხველს უჩვენოს ქართული ლიტერატურისა და კულტურის თვითმყოფადი სახე, რაზეც იგი თავად ზღაპრის მოკლე მინანქრშიც მიუთითებს. მწერალი ხაზგასმით აღნიშნავს აღმოსავლური, კერძოდ კი, სპარსული კულტურის განსაკუთრებული გავლენის შესახებ ქართულ ლიტერატურასა და ხელოვნებაზე.

ზღაპარში „ორი ძმა“ და მის მინანქრში, ისე როგორც საერთოდ რობაქიძის შემოქმედებაში, ავტორი კიდევ ერთხელ მიაწინებს მკითხველს მტკივნეულ პრობლემაზე – საქართველოს დამოუკიდებლობის საკითხზე. სასწაულმოქმედი პერანგის დაბრუნების იდეაში იგი დაკარგული თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობის დაბრუნების იდეას განასხეულებს.

IAMZE GAGUA

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Beholding Beauty and Delighting in It (According to Vazha Pshavela and Ovid)

What are the feelings that beauty stirs in a beholder? How does it work, how is it perceived by humans and other living beings? These are the questions that the paper attempts to answer referring to Vazha Pshavela stories “Gochi”, “Svavi” (Vulture), and “Shekvarebuli” (Enamoured) and the Ovidian myth “Acis and Galatea” as presented in “Metamorphoses”. More specifically, I will dwell on the dynamic between beauty and ugliness in the works of Vazha and Ovid. Can goodness and beauty transform an evil being and change its ugly soul? These two authors have an identical opinion in this regard: ugliness (whether physical or spiritual) is incompatible with beauty. A momentary proximity to beauty touches the ugly soul, but only temporarily; it does not change its hideous lifestyle as the ugly soul is not capable of self-devotion and selfless love, without which it is impossible to conceive beauty.

იამზე ბაბუა

საქარართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

მშვენიერების ჭვრეტა და მისით ტკობა (ვაჟასა და ოვიდიუსის მიხედვით)

რა გრძნობებს აღძრავს მშვენიერების ხილვა, რა ძალით მოქმედებს, როგორ აღიქმება იგი ადამიანთა და ყოველგვარი სულიერის მიერ — ამ საკითხებზე პასუხის გაცემას შევეცდებით ვაჟას რამდენიმე მითხრობის: „გორი“, „სვაფი“, „შეყვარებული“ და ოვიდიუსის მითის „აკისი და გალატეას“ მიხედვით, რომელიც პოემა „მეტამორფოზებშია“ დამუშავებული; უფრო ზუსტად კი, შევხებით სილამაზისა და სიმახინჯის ურთიერთმიმართების საკითხს ვაჟასა და ოვიდიუსის ნაწარმოებებში. შეუძლია თუ არა სიკეთეს, მშვენიერებას, სილამაზეს გარდაქმნას უკეთური არსება, შეცვალოს მათი გონჯი სული. ამ ორი დიდი შემოქმედის შეხედულება ამ საკითხზე იდენტურია: სიმახინჯე (ფიზიკური და სულიერი) ვერ იგუებს მშვენიერებას, მასთან წამიერი სიახლოვე თითქოს რაღაც ძვრებს ინვეს გონჯის სულში, მაგრამ მხოლოდ დროებით; არ ცვლის მისი ცხოვრების მახინჯ წესს, რადგან მას არ გააჩნია უნარი თავგანწირვის, უანგარო სიყვარულისა, რომელთა გარეშე მშვენიერებასთან ზიარება შეუძლებელია.

MANANA GELASHVILI

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Mythical Time in Ezra Pound's *The Cantos*

In his magnum opus, *The Cantos*, Pound attempts to give a mythical perception of human history. Hence, historical linear time is replaced by mythical time. As a result although Pound aims to create a history of mankind's spiritual and intellectual experience comprising all important stages of its development from Homer's *Odyssey* to World War II, *The Cantos* is not a historical poem and numerous historical events mentioned in the poem serve to a completely different purpose: to create a timeless universe of a myth where all time is one. By projecting various layers of history on the present Pound creates a cyclical world where all characters function as archetypes. E.g. fair Helen is at one and the same time the Helen of Troy, the reason of the Trojan War, Helen of Aqu-

itaine, Dannay, the Moon, Pound's muse (or 'his true Penelope') etc - i.e. female archetype. In the 'magic moment of metamorphosis' (Pound) all times merge into one timeless mythical time of *The Cantos*.

The article gives analysis of the artistic devices (techniques of montage and collage, usage of masks, fugue and counterpoint) exercised by the author to create a complicated, multilayered text where the whole history of mankind exists simultaneously in the mythical chronotope.

მანანა გელაშვილი

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი

მითოსური დრო ეზრა პაუნდის „კანტოებში“

პაუნდის „კანტოებში“ ადგილი აქვს კაცობრიობის ისტორიის მითოსურ გააზრებას. შესაბამისად, სწორხაზოვანი, ისტორიული დროის ადგილს მითოსური დრო იკავებს, რომელიც ციკლურია. ამიტომ მიუხედავად იმისა, რომ პაუნდი ამ ნაწარმოებში მიზნად ისახავდა კაცობრიობის სულიერი და ისტორიული გამოცდილების ისტორია შეექმნა და მისი ყველა ეტაპი მოეცვა ჰომეროსიდან და ტროას ომიდან დაწყებული მეორე მსოფილო ომით დამთავრებული, „კანტოები“ ისტორიული პოემა არ არის და მთელი გამოყენებული ისტორიული მასალა სულ სხვა მიზანს ემსახურება. წრსულის სხვადასხვა შრეების ანმეოზე პროეცირებას მითის ზედროულ სამყაროში გადავყავართ, სადაც „მშვენიერი ელენე“ ერთსა და იმავე დროს ტროის ომის მიზეზიცაა, ელენე აკვიტანიელიც, მშვენიერი დანაიცა, პაუნდის მუზაცა და მთვარეც – ანუ ზოგადად მარადქალური, რადგან „მეტამორფოზის მაგიურ მომენტში“ (პაუნდი) „კანტოებში“ ყველა დრო თანაასრსებობს მითოსის ერთ ზედროულ დროში.

ნაშრომში გაანალიზებულია ის მრავალფეროვანი მხატვრული ხერხები (მონტაჟისა და კოლაჟის ტექნიკის გამოყენება, არქეტიპული პერსონაჟების ურთიერთჩანაცვლება, ფუგისა და კონტრაპუნქტის ტექნიკა, ნიღბების გამოყენება), რომელიც „კანტოების“ რთულ და მრავალშრიან მხატვრულ ქოვილს წარმოქმნის, რომლის „უცვლელი ცვალებადობის“ მითოსურ ქრონოტოპში კაცობრიობის მთელი ისტორია სიმულტანურად არსებობს.

MERAB GHAGHANIDZE

Georgia, Tbilisi

Ilia State University

Myth of Tamar in the 20th Century Georgian Novels

Georgian historiographic and folklore texts about Queen Tamar afford possibility to make the reconstruction of the myth of Tamar, and mythological structure of them is evident. The structure of this myth was shown and studied earlier by Georgian researchers (first of all in the studies by Ksenia Sikharulidze and Zurab Kiknadze).

The more important among the Georgian novels about Queen Tamar in the 20th century are: “The Unlucky George” by Shalva Dadiani (1914-1926; 1st edition: 1927); “Pirimze” by Vasil Barnovi (1930; 1st edition: 1947); “Tamar” by Konstantine Gamsakhurdia (unfinished; 1960/1970s; 1st edition: 1983).

To study of the relations (in artistic or in ideological dimension) between these three novels is very important, as well to study the mythological facet of each of them and to understand them, which are shown sometimes as symbol or reminiscence, sometimes as upsetting.

While studying we have to find the answers on these questions: a) could we recover the mythological models or mythologemas in the artistic construction of the novels; b) have they any relation with the available myth of Tamar; c) do they enrich these novels by the new mythologemas, new images; d) how the old or new mythologemas support the artistic or ideological aims of the novelists.

The image of Queen Tamar in Georgian novels of 20th century is shown by the mythologema of Virgin-Queen (or Virgin and Queen) and there is not shown at all the mythologema of Mother.

The narratives about Queen Tamar in the Georgian novels of 20th century are more poetic, than mythological.

მერაბ ჭაღანიძე

საქართველო, თბილისი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თამარის მითოსი XX საუკუნის ქართულ რომანისტიკაში

მეფე თამარის შესახებ ქართული კლასიკური ისტორიოგრაფიისა და ქართული ხალხური სიტყვიერების მონაცემები საშუალებას იძლევა აღდგენილი იქნეს თამარის მითოსი, რომელსაც გამოკვეთილი მითოსური ხასიათის სტრუქტურა აქვს და რაც გამოვლენილი და შესწავლილია ქართველ მკვლევართა მიერ (გასათვალისწინებელია, უწინარეს ყოვლისა, ქსენია სიხარულიძისა და ზურაბ კიკნაძის კვლევები).

მეოცე საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში მეფე თამარის შესახებ ტექსტებს შორის განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება სამ რომანს: შალვა დადიანის „გიორგი რუს“ (1914-1926; პირველი გამოცემა – 1927), ვასილ ბარნოვის „პირიმზეს“ (1930; პირველი გამოცემა – 1947) და კონსტანტინე გამსახურდიას „თამარს“ (დაუმთავრებელი; 1960-იანი/1970-იანი წლების მიჯნა; პირველი გამოცემა – 1983).

საგანგებო კვლევას იმსახურებს ამ სამი რომანის ერთმანეთთან მიმართება (მხატვრული და იდეური თვალსაზრისით), ზოგადად, და, კერძოდ, თითოეულ მათგანში მითოსურობის – თამარის მითოსის – ასახვა, რაც ხან მინიმუმის, ხან გადაძახილის, ხან შებრუნების სახეს იღებს.

კვლევა მოითხოვს, პასუხი გაეცეს კითხვებს: ა) გვხვდება თუ არა რომანების მხატვრულ ქსოვილში მითოსური მოდელები ან მითოლოგემები; ბ) როგორ მიმართებაშია ისინი უკვე არსებულ თამარის მითოსთან; გ) შესძენს თუ არა თამარის მითოსს ეს რომანები ახალ მითოლოგემებს, ახალ ხატებს; გ) რამდენად ემსახურება ქველი თუ ახალი მითოლოგემები რომანისტიკის მიერ დასახულ მხატვრულ და იდეურ ამოცანებს.

თამარის სახე რომანისტიკაში წარმოდგენილია ქალწული-მეფის (ან ქალწულისა და მეფის) მითოლოგიით და უმთავრესად უგულუბელყოფილია თამარის, როგორც დედის, მითოლოგემა.

დასკვნის სახით შესაძლებელია ითქვას, რომ XX საუკუნის ქართულ რომანისტიკაში თხრობა თამარის შესახებ უფრო პოეტიზირებულია, ვიდრე მითოსიზირებული.

ELENE GOGIASHVILI

Georgia, Tbilisi

Tbilisi State University

Interpretations of Collective Beliefs in Folk Tales (Folk Tale Study and Psychoanalysis)

Psychologists and anthropologists have shown the universality of most myths, founded as they are on human's universal need to justify and in some sense to explain away reality. But while all societies manifest basic and similar fears and needs, each expresses them in unique form, according to its particular history and circumstances. Inasmuch as myths, which are expressions of human needs both individual and collective, are specific and different. And insofar as they manifest the desires of a particular society, they are within time and space, rather than vague abstractions about humanity at large.

From the psychoanalytical point of view may well dissolve various problems which could bring valuable contributions, but while studying of collective representations and symbols there should be considered essential characteristics of folklore.

Although the psychological approach to fairy tales is usually associated with Freudian psychoanalysis and other 20th-century theories (Franz Riklin, Ernest Jones, Herbert Silberer), it actually had its beginnings in the previous century, when nationalistic awareness motivated collectors and scholars to study folk tales as expressions of the folk soul. Focusing on the relationship of folk tales to myth, scholars looked to these stories for evidence of the values, customs, and beliefs that expressed a specific people's cultural identity. Over the course of the 19th century and into the 20th, mythic and anthropological approaches to the fairy tale relied on the notion that the study of folk tales could reveal the 'psychology' of ethnic cultures, especially that of so primitive people (Wilhelm Wundt).

In shamanic narrations, in dreams, and in fairy tales, whatever unconscious elements there are appear encoded in cultural patterns and motifs. This must be taken into account, not to swiftly dismiss folkloristic data but rather to extensively investigate it before deciding whether, and in what terms, the philosophical or psychoanalytic interpretations may be helpful in understanding folklore.

ელენე გოგიაშვილი

საქართველო, თბილისი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

კოლექტიური რწმენა-წარმოდგენების ინტერპრეტაცია ხალხურ ზღაპრებში (ზღაპარმცოდნეობა და ფსიქოანალიზი)

ფსიქოლოგებისა და ანთროპოლოგების გამოკვლევებით, მითების უმრავლესობა უნივერსალურია – ისინი მომდინარეობენ ადამიანის ზოგადი მოთხოვნილებიდან, დაადგინოს და ერთგვარად ახსნას კიდევ რეალობა. ყოველი საზოგადოება ძირითადი მოთხოვნილებებისა და სურვილების მანიფესტაციას ახდენს და ასახავს უნიკალური ფორმით, რომელიც მათ საკუთარ ისტორიასა და გარემოებებს შეესაბამება. რამდენადაც მითები ადამიანის ინდივიდუალურ და კოლექტიურ მოთხოვნილებებს გამოხატავენ, სპეციფიკური და ურთიერთგანსხვავებული არიან. იმის გამო, რომ ისინი ცალკეული საზოგადოებების სურვილებს ავლენენ, დროსა და სივრცეში უფრო მეტად დაკონკრეტებული არიან და არ წარმოადგენენ ბუნდოვან აბსტრაქციებს ზოგადად კაცობრიობის შესახებ.

იმის მიუხედავად, რომ ზღაპრის ფსიქოლოგიური თვალსაზრისით შესწავლა, ჩვეულებრივ, ზიგმუნდ ფროიდთან, მის მიმდევარ ფსიქოანალიტიკოსებთან და მე-20 საუკუნის სხვა თეორიების ავტორებთან (გ. იუნგი, ფ. რიკლინი, ე. ჯონსი, ჰ. სილბერერი) ასოცირდება, ამის წინამძღვრები მე-19 საუკუნეშივე არსებობდა. ნაციონალური სულისკვეთებით განმსჭვალული მკვლევრები ზღაპრებს „ხალხის სულის“ გამოხატვად მიიჩნევდნენ. ზღაპრისა და მითის ურთიერთობის გაშუქებისას მეცნიერები ზეპირ მოთხრობებში სხვადასხვა ღირებულებებს, წეს-ჩვეულებებსა და რწმენა-წარმოდგენებს ხედავდნენ, რომლებიც ხალხთა კულტურულ იდენტობებს გამოხატავდნენ. მე-19-20 საუკუნეებში ზღაპრის მითოლოგიური და ანთროპოლოგიური მეთოდებით შესწავლამ გააღვიძა იდეა, რომ ზღაპრის კვლევას შეეძლო გაეცოცხლებინა ეთნიკური კულტურების, განსაკუთრებით კი ე.წ. პრიმიტიული ხალხების ფსიქოლოგია (ვ. ვუნდტი).

რაც არ უნდა უმნიშვნელო ელემენტები შეგვხვდეს შამანურ მონათხრობებში, სიზმრებსა და ზღაპრებში, ყველაფერი კულტურულ საფუძვლებთან და მოტივებთან არის დაკავშირებული. ფოლკლორული მონაცემების სიღრმისეული შესწავლა წინ უნდა უძღოდეს სხვადასხვა განზოგადებულ ინტერპრეტაციებს – მაგალითად, ფილოსოფიურსა და ფსიქოანალიტიკურს. ფსიქოანალიზის პოზიციიდან შეიძლება უამრავი საკითხი გადაიჭრას და ღირებული დასკვნები გაკეთდეს, მაგრამ კოლექტიური რწმენა-წარმოდგენებისა და სიმბოლოთა კვლევისას აუცილებელია თავად ფოლკლორული შემოქმედების თავისებურების გათვალისწინება.

NANA GUNTSADZE

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Symbolism and Mythology

Hatred to the modern reality pushed the symbolist realism to the other direction usually offered by myths. It is true that the poetry was always in tight connection with mythology but unlike the Parnassian poetry classical antiquity is no more the ruling model for symbolists. If the romantic mythology of 20s reminds literary East and discovers Middle Ages again, symbolist mythology makes twofold transition both geographic and climatic: from the clarity of Mediterranean sea to the mysticism of the East and mist of the North.

Eastern representation of symbolism is of a literature character. As for the northern mythology, in particular German and Breton, their popularization took place by efforts of Wagner. Symbolists go back to Wagner's mythology; for

them Wagner is a person who formed and presented on stage new alliance of myth, art and religion. Wagnerian drama offers poets model of mythological symbolism; myth in Wagner's works became a natural support for a symbol.

On his part Max Muller discovers that myths may be reduced to several phrases which figuratively describe natural phenomenon, especially those, which Muller calls Sun's drama: names of gods are only names of sun, which lost their meaning progressively. On his part Mallarme discovered that myths are only words and originate from the derivation of subconscious of a language.

Mallarme opposes one fable which touches archetype of Sun Drama to Wagnerian mythology i.e. heroic, historical, natural mythology, which creates divine starting from "God Richard Wagner". This is an untouched fable of all times and all places, and is nothing more but the poetry, dreamed, as a contemporary form of the mythology, as an abstract mythology. Poetic prose of Arthur Rimbaud is exactly this kind of "dreamed poetry". "Illumination" at the same time reminds Wagner's mythological symbolism and abstract mythology of Mallarme.

ნანა გუნცაძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი

სიმბოლიზმი და მითოლოგია

თანამედროვე რეალობის სიძულვილმა სიმბოლისტურ რეალიზმს უბიძგა იმ სხვა მხარისაკენ, რომელსაც გვთავაზობს მითები. მართალია პოეზია მუდამ მჭიდრო კავშირში იყო მითოლოგიასთან, მაგრამ პარნასული პოეზიისაგან განსხვავებით კლასიკური ანტიკურობა სიმბოლისტებისათვის აღარ არის გაბატონებული მოდელი. თუ კი ოციანი წლების რომანტიკული მითოლოგია ლიტერატურულ აღმოსავლეთს გამოიგონებს და კვლავ აღმოაჩენს შუა საუკუნეებს, სიმბოლისტური მითოლოგია ორმაგ გადაადგილებას ახდენს, გეოგრაფიულს და კლიმატურს: ხმელთაშუა ზღვის სიციხადიდან აღმოსავლეთის იდუმალეებისაკენ და ჩრდილოეთის ბურუსისაკენ. სიმბოლიზმის აღმოსავლური წარმოდგენა ლიტერატურული ხასიათისაა. რაც შეეხება ჩრდილოეთის მითოლოგიას, კერძოდ გერმანულს და ბრეტონულს, მათი პოპულარიზაცია ვაგნერმა მოახდინა. სიმბოლისტები სწორედ ვაგნერულ მითოლოგიას უბრუნდებიან; მათთვის ვაგნერი არის ის ვინც ჩამოაყალიბა და სცენაზე წარმოადგინა მითის, ხელოვნების და რელიგიის ახალი ალიანსი. ვაგნერისეული დრამა პოეტებს მითოლოგიური სიმბოლიზმის მოდელს სთავაზობს: მითი ვაგნერთან სიმბოლოს ხელოვნების ბუნებრივ დასაყრდენად იქცევა.

თავის მხრივ მაქს მიუღწერი აღმოაჩინა, რომ მითები შესაძლოა დაყვანილ იქნას რამდენიმე ფრაზამდე, რომლებიც ფიგურალურად აღწერს ბუნებრივ მოვლენებს, განსაკუთრებით იმას, რასაც მიუღწერი მზის დრამას უწოდებს: ღმერთების სახელები, ხომ მხოლოდ მზის სახელებია, რომელთა მნიშვნელობაც პროგრესულად დაიკარგა. თავის მხრივ მალარმემ აღმოაჩინა, რომ მითები მხოლოდ სიტყვებია და ენის არაცნობიერი დერივაციიდან წარმოიშვება.

ვაგნერიანულ მითოლოგიას ანუ საგმირო, ისტორიულ, ეროვნულ მითოლოგიას, რომელიც „ღმერთი რიჰარდ ვაგნერიდან“ დაწყებული განუწყვეტლივ წარმოქმნის ღვთაებრივს, მალარმე უპირისპირებს ერთადერთ იგავს, რომელიც ეხება მზის დრამის არქეტიპს, „ყველა დროის და ყველა ადგილის ხელუხლებელ იგავს“ და ეს იგავი სხვა არაფერია, თუ არა პოეზია, ნაოცნებარი, როგორც მითოლოგიის თანამედროვე ფორმა, როგორც აბსტრაქტული მითოლოგია. სწორედ ასეთი, „ნაოცნებარი პოეზია“ ა. რემბოს პოეტური პროზა „გასხივოსნება“, რომელიც ერთდროულად ვაგნერის მითოლოგიურ სიმბოლიზმსაც მოგვაგონებს და ამავე დროს მალარმესეულ აბსტრაქტულ მითოლოგიასაც.

ETER INTSKIRVELI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

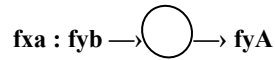
Functional and Structural Analysis of the Fokllore Model of Transformation

Transformation theme is especially variously manifested in folklore. The metamorphosis of the fairy tales personages is a natural event even in the modern epoch.

Transformation in folklore is expressed in two forms - spiritual and physical. Physical transformation process is defined by the return to starting point. The physical metamorphosis of the hero (mainly zoomorphic) is the earlier period of the divine transfiguration of the metamorphically dying and resurrecting holy: hero that is the antropomorphic face of the holy must go through the all features of the holy (he must be transformed into a tree, animal, fish, bird), all it is based on the totemism perception.

The higher level of physical metamorphosis in tales is the ability of levitation of sacred heroes: Glakhua Megrelauri flight with cross till the break of fast and dead Iobi's body that was taken to heaven by the angels depicts the transformation of the heroes.

Spiritual metamorphosis is a significant phenomenon in folklore, it is considered to be the late manifestation of the transformation model, in folklore it is set artificially, objective link is with the spiritual transformation of the hero, spiritual metamorphosis is the incentive of the situation. Research of the Georgian folk texts show that the existence of the opposite structures in the texts ensures the wholeness of the folklore plot:

The formula that depicts the metamorphosis of hero stands for : **f_{xa}** is the negative starting point of hero, **f_{yb}** – is the positive hero, opposing the negative one. Circle is the act of selfascertainment, it is the obligatory reason for spiritual transformation, and in the end hero has oppose **y** fuction not in **a-** position, but in **A-** transformation. The function of oppose face is to help the hero to be spiritually transformed, it is linked with society’s spiritual, intellectual and moral transformaton as well.

ეთერ ინსპირველი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ტრანსფორმაციის ფოლკლორული მოდელის ფუნქციონალურ-სტრუქტურული ანალიზი

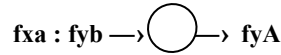
ტრანსფორმაციის თემა ფოლკლორში განსაკუთრებით მრავალფეროვნად არის წარმოდგენილი. ზღაპრებსა თუ ანდრეზებში გადმოცემული პერსონაჟის მეტამორფოზა იმდენად ორგანული მოვლენაა, რომ სრულიად ბუნებრივად აღიქმება თანამედროვე ეპოქაშიც კი.

ფოლკლორში ტრანსფორმაციის ორივე ფორმა გვხვდება – ფიზიკურიც და სულიერიც. ფიზიკური ტრანსფორმაციის ფუნქციონალურ დანიშნულებად გარდასახვათა გავლით სანყის მდგომარეობაში დაბრუნება განისაზღვრება. გმირის ფიზიკური მეტამორფოზა (ძირითადად ზოომორფული) შედარებით ადრეული საფეხურია და მეტაფორულად მომაკვდავი და აღმდგომი ღვთაების გარდასახვებს უკავშირდება: გმირი, რომელიც ღვთაების ანთროპომორფულ სახეს წარმოადგენს, ვალდებულია, გაიაროს ამ ღვთაების არსებობის ყველა სახე და ფორმა (იქცეს ხედ, ცხოველად, თევზად, ფრინველად...), რაც ასევე გარკვეული ტოტემური წარმოდგენებით არის ნაკარნახევი.

ფიზიკური მეტამორფოზის შედარებით მაღალი საფეხურია ანდრეზებში ლეგენდური მკადრეებისთვის ლევიტაციის უნარის მინიჭება: გრავიტაციის ძალას დამორჩილებული ჯვრის მკადრე – გახუა მეგრელაურის ფრენა ჯვართან ერთად მარხვის გატეხვამდე და ანგელო-

ზების მიერ მკვდარი იობის სხეულის ზეცაში წაღება მათ ტრანსფორმაციას გამოხატავს.

არანაკლები მნიშვნელობა ენიჭება ფოლკლორში სულიერ მეტამორფოზას, რაც, ვფიქრობთ, შედარებით გვიანდელი ფორმა უნდა იყოს. ხალხური ლოგიკისთვის ნებისმიერ სიტუაციებს შორის აუცილებელი მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი, ობიექტური ბმა, ტექსტში დარეგულირებულია ხელოვნურად შექმნილი დაპირისპირებული სახით, რომელიც გმირის მამხილებელ ფუნქციას ატარებს და გმირის სულიერი მეტამორფოზის ერთგვარ სტიმულს წარმოადგენს. არაერთი ქართული ხალხური ტექსტის ანალიზმა აჩვენა, რომ სტრუქტურული თვალსაზრისით დაპირისპირებული სახის ფუნქციის არსებობა ფოლკლორული ტექსტის სიუჟეტის მთლიანობას უზრუნველყოფს:

ფორმულა, რომელიც გმირის მეტამორფოზას გამოხატავს, ამგვარად იმიფრება: **f_{x_a}** არის გმირის საწყისი უარყოფითი მდგომარეობა, **f_{y_b}** – დადებითი ფუნქციით აღჭურვილი დაპირისპირებული სახე. წრით აღინიშნება თვითჩაღრმავება, როგორც აუცილებელი პირობა სულიერი ტრანსფორმაციისთვის, ხოლო ფინალში მოცემული ტრანსფორმირებული გმირი აღჭურვილია დაპირისპირებული სახის **y** ფუნქციით არა ყოფილ **a**-სახეში, არამედ **A**-ს სახით. დაპირისპირებული სახის ფუნქციაა, დაეხმაროს გმირს სულიერ გარდასახვაში, რაც მეტაფორულად დაკავშირებულია საზოგადოების/სამყაროს სულიერ, ინტელექტუალურ და მორალურ ტრანსფორმაციასთან.

VIRGINJA JAKIMENKO

Lithuania, Vilnius

Mykolas Romeris University

Are Mythological Worlds the Logically Probable Ones?

According to Cl. Levi-Strauss the logics of mythical and scientific thinking worlds are the same. The Logics of a myth advances at the same time on several levels that interact and rationalize each other. Here the possibilities for evaluation of the rationality of a myth are discussed using the integration at conceptual synthesis level (the transfer of definitions through sciences) as the main method of analysis.

The rationality is one of the most valuable qualities of nowadays society. Therefore we conducted an analysis of how the mismatch of myth events with

common reality rules is being interpreted by the society. Can the methods of analytical thinking created by nowadays formal logic be applied to the prevailing logic of entire mankind that is most conspicuous in the mythology?

ВИРГИНИЯ ЯКИМЕНКО

Литва, Вильнюс

Университет им. Миколаса Ромериса

О логической возможности мифических миров

В докладе рассматриваются возможности измерения рациональности мифа. Клод Леви-Стросс считал, что логика мифа и логика научного мышления едины. Логический дискурс мифа раскрывается одновременно на различных взаимопроникающих и взаимообъясняющих друг друга уровнях. В докладе обсуждается восприятие особенностей мифического мира в современном обществе, в котором рациональность стала важнейшей ценностью. Также анализируется возможность применения методов логического анализа мышления в сфере той общечеловеческой логики, которая проступает в первобытной мифологии. Используемая методология: интеграция на уровне концептуального синтеза.

DAVID JACQUES

UK, Cambridge

Cambridge University

**Time and time again: new insight into the significance of
Vespasian's Camp in the Stonehenge landscape**

Recent discoveries close to Stonehenge suggest that a unique site has been discovered which contains evidence of the place being a centre for ritual activities from the late British Mesolithic (6500-4000BC) through to the Middle Ages (1200-1550 AD). The sites relationship to water, especially springs, appears to have been central to it being a 'special place' for so long and a study of myths relating to water has revealed evidence for Goddess worship at the site, in many guises, for at least 3 millenia.

This paper will argue that closer attention to artefactual evidence, particularly lithic material, has the potential to reveal a more detailed understanding of ritual practices, especially in the prehistoric periods, and that reducing analysis of artefacts down to culture-function debates has stagnated discussion.

The study of stone sources and the use of animal materials has revealed social understandings that appear to have been central to the technical and ritual networks of the times and these will be outlined and discussed.

This paper will also use the discovery of the site as a prompt to a broader discussion on the mechanics of finding archaeological sites and places of ritual. This site has been ignored by archaeologists until now, which is strange as it is close to Stonehenge and a central part of the World Heritage Site, but research agendas have been affected by issues such as class, access to the site and interpretations of the Stonehenge landscape being restricted to a very small number of university teams. Our discovery of the oldest settlement ever found at Stonehenge (C14 date puts it around 6250BC), as well as the one with evidence for the longest continuity of ritual activity, suggests that there has been a research 'blind spot' and one that isn't unique to this site.

MAIA JALIASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Aspects of the Poetics of Myth According to Georgian Modernist Novel

Georgian modernists pay special attention to the Myth. Grigol Robakidze ("Snake skin"), Demna Shengelaia ("Sanavardo"), Konstantine Gamsakhurdia ("Dionysus smile") use different mythes, in particular, Georgian, Greek, Shumerian to give depth to the artistic system of the work. The writers describe dimensions of myth and reality in such a way, that the reader participates in both the world and understand regularities of life. One or another aspect of the myth is shown in the novels. All three modernist writers present different artistic interpretations of mythical symbols. Writers by the way of myth will emerge from real-time and rich eternal laws of the universe. Myth is described as a part of life in these novels. This life is interpreted not only as the specific man, but humanity. That is why it is such a real sense of the different myth. Heroes of the Georgian modernist novel express different attitudes to myth: 1. Myth expresses the fact that personage has certain knowledge about myth, recall the heroes of myth. 2. Myth is referred as a text, quotations from may be bring. Some episode of the novel or individual behavior resembles the heroes of myth. But this resemblance sometimes is profound, sometimes is surface. 3. World of myth is some kind of model of the hero's life. 4. The character of the novel can watch and feel world like a hero of myth. extasy often is the situation in which the hero carries out the contact with the world. 5. Often hero or event of the

novel is described as a symbol of human passion. 6. Myths revealed as invasion prehistory world in the the reality in the modernist novel. The main characters in this novel is seeking ideals and myth helps them to Achieve their goal.

მანია ჯალიაშვილი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

მითის პოეტიკის ასპექტები ქართულ მოდერნისტულ რომანში

ქართულ მოდერნისტულ რომანში განსაკუთრებული ყურადღება მიექცა მითს. დემნა შენგელაიას „სანავარდოსა“, გრიგოლ რობაქიძის „გველის პერანგსა“ და კონსტანტინე გამსახურდიას „დიონისოს ღიმილში“ მითი (ბერძნული, ქართული, შუამდინარული) მოხმობილია ტექსტის მხატვრული და აზრობრივი შრეების გასალრმავებლად, სახეების განსაზოგადებლად. ამ რომანებში მითი ხშირად ასოციაციებით, რემინისცენციებითა და მინიშნებებითაა წარმოდგენილი. მწერლები მითოსურ და რეალურ სიბრტყეებს ერთმანეთს უნაცვლებენ და მკითხველს საშუალებას აძლევენ, რეალურ ფაქტებსა და მოვლენებში სამყაროსა და სულის უნივერსალური კანონები ამოიკითხონ. სამივე მოდერნისტ მწერალთან განსხვავებულადაა წარმოდგენილი მითოსის სახეთა მხატვრული ინტერპრეტაციები, მაგრამ საერთოა ის, რომ მათი საშუალებით ხდება პროფანული დროის გარღვევა და მარადისობასთან ზიარება.

მოდერნისტულ ტექსტში სამყაროს მთლიანობა სულ სხვანაირად წარმოჩნდა. აქ ერთ სიბრტყეზე მოექცა მითი, ისტორია, კულტურა და მხატვრული სისტემა სწორედ ამ სიბრტყეზე პროეცირდა. მითი ამ რომანებში წარმოჩენილია, როგორც სიცოცხლის ნაწილი. ეს სიცოცხლე კი გააზრებულია არა მხოლოდ როგორც კონკრეტული კაცისა, არამედ კაცობრიობისა. ამიტომაც არის ასეთი ხელშესახება დიონისესა თუ იშთარის მითის განცდა.

მითოსისადმი დამოკიდებულებას ქართული მოდერნისტული რომანის გმირები სხვადასხვანაირად ავლენენ: 1. მითი წარმოდგენილია, როგორც გმირის გარკვეული ცოდნის დასტური. 2. მითი მოიხმობა, როგორც ტექსტი, საიდანაც შეიძლება ციტატების გამოყენება. რომანის გმირთა ცხოვრების გარკვეული ეპიზოდები მიემსგავსება ცნობილი მითის გმირისას. ოღონდ ეს „მიმსგავსება“ ხან ეზოთერულია და ხან ეგზოთერული 3. მითის „მაკრომოდელში“ ირეკლება გმირის ცხოვრების „მიკროსამყარო“. 4. რომანის გმირი სამყაროს ისევე განიცდის, როგორც მითის პერსონაჟი, ე. ი. ლალად, გახსნილად, პირისპირ უმზერს საგანთა და მოვლენათა შუაგულს, გზნებს ნოუმენს. ხშირად

ამგვარი „კონტაქტი“ სამყაროსთან ხორციელდება ექსტაზისას. 5. ხშირად რომანში მითის მოვლენა ან მითის გმირი წარმოჩნდება, როგორც სიმბოლო გარკვეული ვნებისა. 6. მითი ქართულ მოდერნისტულ რომანში ვლინდება, როგორც პირველყოფილი სამყაროს შემოჭრა რეალობაში.

სამსავე რომანში გმირებს ნებისმიერი იდეალის ძიებისას მითის წყურვილი თან დაჰყვებათ, რადგან არსად არ არის „ის“, რისი მოპოვებაც სურთ, ანუ შერწყმა სამყაროსთან.

ELISO KALANDARISHVILI

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Peculiarities of Biblical Paradigmatics and Tropology in Vazha-Pshavela's Creativity

Biblical tropology is a starting point in literary and mental experience of every Christian people. Strive for the universality gives rise to such system of images and symbols that regards the world in unity, wholeness and not as separate fragments, secularly. There are formed certain archetypical models which, on the one hand, are strictly regulated but open and invariant, on the other hand. It is this synthesis that forms their world outlook and aesthetic nature. On the basis of antinomic connection of the unknown and known, steady and unsteady, inexhaustible and exhaustible, eternal and terminal there will be germinated perception of the world with the same vision, direction which announces theosis as the supreme principle in the world. An individual subordinated to the Supreme must return to the proto-origin, first created, ideal harmony is to be restored in him.

Biblical tropology is a determining factor not only for medieval world outlook but for all subsequent literary processes. It gradually becomes the law of thinking. It is true, in modern age purposeful intensity of the consciousness changes but the forms of biblical expression whether by authentic or transformed means undoubtedly determine the course of literary and mental process in each genre.

Archetypal and paradigmatic thinking is the base of Georgian religious and secular writing. Mythological and sacred symbolism determines conceptual characteristics, cognitive aspect, and aesthetic credo. Medieval rule of Georgian system of thought is clearly manifested in philosophic perception of the world and artistic-aesthetic credo of the epoch – 19th-21st centuries.

The peculiarities of expression world outlook in Vazha-Pshavela's creative works can be explained by organic linkage with the depths of archetypal-paradigmatics of biblical tropology namely. At the same time specific feature is that classical forms of personification here are merged with archetypal models of mythological, pre-Christian beliefs which give birth to totally new vision and mark the beginning of unusual aesthetics of merging the universal and ideal with individual. Vazha's world is a new unknown "chronotope" in which finiteness, vectorness and circulation, the underworld are implied; timelessness and spacelessness merge with localism and gravitation. The action area of this free chronotope is first of all the depths of man's soul.

ელისო კალანდარიშვილი

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი

ბიბლიური პარადიგმატიკისა და სახისმეტყველების თავისებურებანი ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაში

ბიბლიური სახისმეტყველება ამოსავალია ყოველი ქრისტიანი ერის ლიტერატურულ-სააზროვნო გამოცდილებისა. უნივერსალობისადმი სწრაფვა წარმოშობს სახე-სიმბოლოთა ისეთ სისტემას, რომელიც სამყაროს ერთიანობაში, მთლიანობაში მოიაზრებს და არა დანაწევრებულად, სეკულარულად. იქმნება გარკვეული არქეტიპული მოდელები, რომლებიც, ერთი მხრივ, მკაცრად რეგლამენტირებულია, თუმცა, მეორე მხრივ, ღია და ინვარიანტული. სწორედ ეს სინთეზი აყალიბებს მათ მსოფლმხედველობრივ და ესთეტიკურ ბუნებას. შეუცნობლისა და შეცნობილის, მდგრადისა და მედინის, ამოუნურავისა და ამონურვადის, წარუვალისა და სასრულის ანტინომიური შეერთების საფუძველზე აღმოცენდება ერთნაირი ხედვის, მიმართულების მქონე მსოფლგანცდა, რომელიც სამყაროში უზენაეს პრინციპად განღმრთობას, თეოზისს აცხადებს. უზენაესს დამორჩილებული სუბსტანტი უნდა დაუბრუნდეს პირველსაწყისებს, მასში უნდა აღდგეს პირველქმნილი, იდეალური ჰარმონია.

ბიბლიური სახისმეტყველება განმსაზღვრელია არა მხოლოდ შუასაუკუნეობრივი მსოფლხედვისა, არამედ მთელი შემდგომი ლიტერატურული ეპოქებისა. ის თანდათან აზროვნების წესად იქცევა. მართალია, თანამედროვე ეპოქაში ამ მხრივ ცნობიერების მიზანმიმართული ინტენსივობა იცვლება, მაგრამ ბიბლიური განსახოვნების ფორმები ავთენტური თუ ტრანსფორმირებული გზით უდავოდ განსაზღვრავს ლიტერატურულ-სააზროვნო პროცესის მიმდინარეობას ყველა ჟანრში.

არქეტიპულ-პარადიგმული აზროვნება ქართული სასულიერო და საერო მწერლობის საფუძველია. მითოლოგიური და ალტექმისეული სიმბოლიკა განსაზღვრავს კონცეპტუალურ მახასიათებლებს, კოგნიტურ ასპექტებს, ესთეტიკურ მრწამსს. ქართული სააზროვნო სისტემის შუასაუკუნეობრივი წესი ცხადად ვლინდება თანამედროვე – XIX-XXI საუკუნეების – ეპოქათა ფილოსოფიურ მსოფლგანცდასა და მხატვრულ-ესთეტიკურ მრწამსში.

ვაჟა-ფშაველას შემოქმედების მსოფლმხედველობრივი და სახეობრივი გამოხატვის თავისებურებანი სწორედ ბიბლიური სახისმეტყველების არქეტიპულ-პარადიგმულ წიაღთან მისი ორგანული კავშირით იხსნება. ამასთანავე, სპეციფიკურია ის, რომ განსაზღვრების კლასიკურ ფორმებს აქ ერწყმის მითოლოგიურ, წინაქრისტიანულ წარმოდგენათა არქეტიპული მოდელები, რომლებიც სრულიად ახლებურ ხედვას წარმოშობს და უნივერსალურისა და იდეალურის ინდივიდუალურთან შერწყმის უჩვეულო ესთეტიკას უდებს სათავეს. ვაჟას სამყარო ახალი უცხო „ქრონოტოპია“. მასში სამყაროს სასრულობაც, ვექტორულობაც მოიაზრება და წრებუნვაც, სკნელურობაც, ზედროულობა და ზესივრცულობა ერწყმის ლოკალიზმსა და გრავიტაციულობას. ამ თავისებური ქრონოტოპის მოქმედების არეალი კი უპირველესად ადამიანის სულის წიაღია.

INNA KALITA

Czech Republic, Usti nad Labem

Purkyne University

Magic Realism versus National Mythology (illustrated by Dmitry Lipskerov's works)

The article presents special features of magic realism development in Russia. The literary method which puts magic elements into a realistic life picture is not a typical one in a world's context; there have been few writers who have been practicing such a method. In various national cultures the labyrinths of magic events are based on national folklore or mythology. A unifying element is a thin border between illusion and reality; each culture interprets the soap bubbles of existence and non-existence in its own way. Authors who belong to magic realism often use archetype images, which are developed in diachrony and synchrony in any literal tradition. Russian magic realism is shown as it expressed by Dmitry Lipskerov, a contemporary Russian writer. Metamorphoses and esthetics of his literal tradition connect Russian reality with world experience and correct renovating world picture according to changing reality.

ИННА КАЛИТА

Чехия, Усти на Лабэ,
Университет Я.Э.Пуркине

**Магический реализм vs. национальная мифология
(На примере творчества Дмитрия Дипскерова)**

В докладе рассматриваются особенности развития магического реализма на русской почве. Художественный метод, зачлняющий магические элементы в реалистическую картину мира, не носит в мировом контексте магистральный характер, его представители рождаются редко. В разных национальных культурах лабиринты магических событий опираются на национальную фольклорную либо мифологическую основу. Объединяющий элемент – тонкая грань между иллюзией и реальностью, мыльные пузыри – крупницы бытия и небытия, каждая культура интерпретирует по-своему. Представители магического реализма часто опираются на архетипичные образы, разработанные в диахронии и синхронии каждой литературной традиции. Русский магический реализм рассматривается на примере творчества современника – Дмитрия Липскерова. Метаморфозы и эстетика его литературной традиции связывает русскую действительность с мировым опытом и корректирует обновляющуюся картину мира в соответствии с изменяющейся действительностью.

ETER KAVTARADZE

Georgia, Tbilisi
National Centre of Manuscripts

**Archive of Vazha Pshavela in the National Center of
Manuscripts**

Documents reflecting life and creative work of Vazha Pshavela are preserved in different depositories. Significant part of this archive comprising 262 units is saved in the National Center of Manuscripts. It contains materials of biographic character as well as describing his public affairs, mainly autographic units of fiction work, and private correspondence.

It is impossible to comprehend Vazha's phenomenon without understanding of his unique creative work and his archive material as a whole.

As a result of paleographic and codicologic analysis of the material preserved in the National Center of Manuscripts corrections were made to dating of Vazha's several poems.

Several graphic sketches are enclosed with the autobiographic units, which need further research from the perspective of psychology and art criticism. Among the many questions one question becomes the most prominent, how much an emotional charge of a sketch is related to the content and artistic meaning of an autographic unit according to which it is created.

ეთერ ქავთარაძე

საქართველო, თბილისი

ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი

ვაჟა-ფშაველას არქივი ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში

მწერლისა და საზოგადო მოღვაწის არქივი ვერბალური და არავერბალური ინფორმაციებითაა გაჯერებული, ამიტომ მისი ადგილის განსასაზღვრად აზროვნების ისტორიაში შეუცვლელია ავთენტური მასალის მომარჯვება.

მარადიული საკაცობრიო პრობლემების მატარებელი ვაჟა-ფშაველას შემოქმედება ყოველი თაობის კუთვნილებაა და, შესაბამისად, ყოველი თაობა საკუთარი პრობლემების ქრილში შეისწავლის მას. ეს შესწავლა კი შეუძლებელია ვაჟას საარქივო მასალის გათვალისწინების გარეშე.

საარქივო მასალა საუკეთესო საშუალებაა იმისთვის, რომ არა მხოლოდ მოღვაწის, არამედ ეპოქის მაჯისცემაც შეგვაგრძნობინოს და გაგვიხსნას თარიღებში მოქცეული, მშრალი ისტორიული ფაქტების ჭეშმარიტი არსი.

ვაჟა იმ გამონაკლისთა რიცხვშია, ვინც სამყაროს მარტო აწმყოდან კი არა, წარსულიდან და მომავლიდანაც უყურებდა. ამიტომ ეპოქა ვერ მართავდა მას, პირიქით, თავისი შემოქმედებით მან მომავლიდან დაიქვემდებარა იგი.

ვაჟას ცხოვრებისა და შემოქმედების ამსახველი დოკუმენტები სხვადასხვა საცავშია დაცული. ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში ამ არქივის სოლიდური ნაწილი – 262 ერთეული ინახება. ის შეიცავს ბიოგრაფიული და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის ამსახველ მასალას, ნაწარმოებების ძირითადად ავტოგრაფულ ნუსხებს, აგრეთვე პირად მიმონერას.

ვაჟას ფენომენის ბოლომდე გაგება შეუძლებელია მისი უნიკალური შემოქმედებისა და საარქივო მასალის მთლიანობაში გააზრების გარეშე.

ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში დაცული მასალის პალეოგრაფიული და კოდიკოლოგიური ანალიზის შედეგად კორექტივი შევიდა რამდენიმე ლექსის დათარიღებაში.

მის ავტოგრაფულ ნუსხებს ერთვის რამდენიმე გრაფიკული ჩანახატიც, რომლებიც შემდგომ ხელოვნებათმცოდნეობით და ფსიქოლოგიურ კვლევას მოითხოვს. მრავალ კითხვას შორის იკვეთება მთავარი – აქვს თუ არა კავშირი ამ ჩანახატების ემოციურ მუხტს იმ ნაწარმოების აზრობრივ და მხატვრულ დატვირთვასთან, რომლის ავტოგრაფულ ნუსხაზეცაა შესრულებული.

ეს არქივი ყველა ისტორიას, თუ რა ნატიფად გამოაქანდაკა თავის თავში ლუკა რაზიკაშვილმა ფშაველი ვაჟა. ეს არ იყო ზოგდასაკაცობრიო პრობლემების ფშავეში ლოკალიზება, ეს იყო ლოკალური ფშავეის მარადიულ ფასეულობებში ინტეგრირება. ვაჟამ შეძლო, პატარა ფშავეის წარმავალი მაგალითები წარუვალ, მარადიულ ღირებულებებად გარდაექმნა.

NINO KAVTARADZE

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Word and Myth: Magic World of Pascal Quignard

Myth is a word, and mythology is a teaching about a word – French semiologist Roland Barthes wrote in his famous research “Mythologies”. In the word the experience of mankind is knitted in, and myth is a communication system and a message. All this finds generalization in the work of Pascal Quignard.

Sign of achievement of Pascal Quignard is not only number of books and diverse thematic: his name is mentioned with reverence by careful French people, who wait for recognition of the writer as a classicist already for the last fifty years.

Sacral meaning of the word, its magic force, influence of the word on a human fate- this is a focus of Quignard’s little story named „Name on the tip of the tongue”. In this work which can be easily called fable or fairy tale, Quignard combines eastern and western traditions. In this fictional-literature text, the most important meaning is gained by fire and its symbolic perception. Fire is no more only the hell’s attribute: in the work of the French writer, four sides of the world, different cultures, Christian and Pagan myths, different symbolic meanings of objects is unified by almighty love. If embroider Colbrune can not recall the name of Heidebic, the woman can not marry the tailor Jeune and will be forever enslaved by the potentate of hell. Colbrune can not recall the name of

a mystical guest. And Jeune who left to find the name also forgets the name Heidebic.

From the point of view of Quignard, when human being says the word, everything becomes still for an instant. In the face of the word human becomes torpid, like looking at medusa Gorgona; But the darkness is confronted by love only. Love is the fire, which was given to human being by God, to lead his and other's fate in the right direction. Fire needs to be cherished, and this is why devotion for love of the embroider and the tailor is so needed.

New myth is born behind the words uttered by the embroider Colbrune and tailor Jeune and this myth is illuminated by magic light like paintings of Georges de la Tour. The world of Pascal is a world seen from the perspective of the 21st century writer. This is a world of ancient and transformed myths, pearl-words, which can come to reality only through the human life (R. Barthes). Reader travels in the labyrinth of myths created by the live classicist of French literature, which is nothing else but the vision of Quignard of exodus from Eden.

ენო ქავთარაძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი

სიტყვა და მითი: პასკალ კინიარის ჯადოსნური სამყარო

მითი სიტყვაა, მითოლოგია კი სწავლება სიტყვის შესახებ – წერდა ფრანგი სემიოლოგი როლან ბარტი თავის ცნობილ კვლევაში – „მითოლოგიები“. სიტყვაში კაცობრიობის გამოცდილებაა ჩაქსოვილი, მითი კი კომუნიკაციური სისტემა და შეტყობინებაა. ყოველივე განზოგადებას პასკალ კინიარის შემოქმედებაში იძენს.

პასკალ კინიარის დიდების უტყუარი ნიშანი მარტო წიგნების რაოდენობა და თემატიკის მრავალფეროვნება როდია: მის სახელს მონინებით ახსენებენ წინდახედული ფრანგები, რომლებიც შემოქმედის კლასიკოსად აღიარებას მინიმუმ ორმოცდაათი წელი გულისყურით ელიან.

სიტყვის საკრალური მნიშვნელობა, მისი მაგიური ძალა, სიტყვის გავლენა ადამინის ბედ-ილბალზე – ასეთია კინიარის პატარა მოთხრობის – „სახელი ენის წვერზე“ – დატვირთვა. ნაწარმოებში, რომელსაც იგავს ან ზღაპარს უფრო ვუნოდებდით, კინიარი აღმოსავლურ და დასავლურ ტრადიციებს ერთმანეთს უხამებს. ამ მხატვრულ-ლიტერატურულ ტექსტში, განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს ცეცხლი და მისი სიმბოლური გააზრება. ცეცხლი აღარ არის მარტოდენ ჯოჯოხეთის ატრიბუტი: ფრანგი მწერლის ნაწარმოებში, სამყაროს ოთხი მხარე, სხვადასხვა კულტურა, ქრისტიანული თუ წარმართული მითე-

ბი, საგანთა განსხვავებული სიმბოლიკა ყოვლისშემძლე სიყვარულის საშუალებით ერთიანდება. თუ მქარგველი კოლბრუნი ჰაიდებიკის სახელს ვერ გაიხსენებს, ქალი მკერავ ლე ჟენს ცოლად ვერ გაჰყვება და ჯოჯოხეთის მბრძანებელს სამუდამოდ დაემონება. კოლბრუნი იდუმალი სტუმრის სახელს ველარ იხსენებს. სახელის საძიებლად ნასულ ლე ჟენსაც ჰაიდებიკის სახელი ავიწყდება.

კინიარის ზრით, როდესაც ადამიანი სიტყვას ამბობს, წამიერად ირინდება ყველაფერი. წარმოთქმული სიტყვის პირისპირ ადამიანი ქვაედება, როგორც მედუზა გორგონას მზერისას; მაგრამ წყვილიად მხოლოდ სიყვარული უპირისპირდება. სიყვარული ის ცეცხლია, რომელიც ღმერთმა ადამიანს უბოძა, რომ თავისი და სხვათა ბედი სწორად წარმართოს. ცეცხლს გაფრთხილება სჭირდება, ამიტომაცაა გამართლებული მქარგველის და მკერავის სიყვარულისთვის თავდადება.

ჟორჟ დე ლა ტურის ჯადოსნური შუქით გასხვიონებული ნახატების მსგავსი მქარგველი კოლბრუნის და მკერავი ლე ჟენის მიერ მიერ წარმოთქმული სიტყვების მიღმა ახალი მითი იბადება. პასკალ კინიარის ნაწარმოებების სამყარო 21-ე საუკუნის შემოქმედის გადმოსახედიდან დანახული სახეცვლილი ძველისძველი მითებია, სიტყვა-მარგალიტებია, რომელსაც მხოლოდ ადამიანის ცხოვრება აქცევს სინამდვილედ (რ. ბარტი). მკითხველიც მოგზაურობს ფრანგული ლიტერატურის ცოცხალი კლასიკოსის მიერ შექმნილი მითების ლაბირინთში, რომელიც სხვა არაფერია, თუ არა სამოთხიდან განდევნის კინიარისეული ვერსია.

ALMIRA KAZIEVA

Pyatigorsk, Russia

Pyatigorsk State Linguistic University

Transforming of the Folklore Foundations in the Poetry of the North Caucasus 20th – early 21st Centuries

The history of the interaction of folk aesthetics and aesthetics of author poetry begins with the polar opposition of old and new. The first publications conflict was always marked by ideological overtones.

This was the movement from the rigid ideological oppositions of slogan-poems to the complex ideas of synthetic and loyal estimates of external events. The situation could be described as the way to realism, as artistic minds of the North Caucasus peoples came to a holistic vision of the world, when most conscious details of reality were somehow implemented in a single poetic text.

Both versions reveal the particular features of the development and progression of ethnic (folk) artistic mind. On closer examination, the North Caucasian poetry can be seen as a developed system of national outlook, which basis is the acceptance of the real world in all its diversity, but preserving enough of certain items suitable for a particular ethnic group.

North Caucasus poets were moving from perception, sounds, images to the philosophical abstract generalizations, taking into account the information captured in the earliest stages of cognition.

Despite the significant progress of imaginative and aesthetic architectonics of national poetry in general, contemporary poets works represent a contrast comparison or imprinted shift some lyrical other states. In this and in another case, the philosophy works only marked. In fact, the authors are interested in fixing certain states of personal ego. However, the status of the "I" can not be perceived as a generalized condition of the individual as a whole - at least in its national hypostasis

АЛЬМИРА КАЗИЕВА

Россия Пятигорск

Пятигорский государственный лингвистический университет

Трансформация фольклорных основ в поэзии Северного Кавказа XX – начала XXI веков

История взаимодействия фольклорной эстетики и эстетики авторской поэзии закономерно начиналась с общего для них четкого поляризованного противопоставления старого и нового. Конфликт первых произведений был всегда отмечен ярко выраженной идеологической окраской.

По своей сути это было движение от жестких идеологических противопоставлений лозунговых стихов к сложным типам синтетических и во многом лояльных оценок внешних явлений. Правильным будет и утверждение, что это был путь к реализму, ибо художественное сознание народов Северного Кавказа, в конце концов, пришло к действительно целостному видению мира, когда большинство осознаваемых граней бытия, так или иначе, реализовывались в отдельно взятом поэтическом тексте.

Обе версии выявляют частные черты развития и прогрессирования этнического (фольклорного) художественного мышления. При ближайшем рассмотрении северокавказская поэзия оказывается развитой системой национального мироощущения, в основе которой – принятие в качестве факта всего реального мира во всем его многообразии, но с сохранением при этом достаточно определенных позиций приемлемых для конкретного этноса.

Поэты Северного Кавказа двигались от осязания, зрения, слуха, вкусовых и обонятельных ощущений к философским абстрактным обобщениям, не отбрасывая при этом информации, зафиксированной на первых ступенях познания.

Произведения современных поэтов, несмотря на значительный прогресс образной и эстетической архитектоники национальной поэзии в целом, представляют из себя либо жесткие оппозиционные сопоставления, либо запечатленную смену одних лирических состояний другими. И в том и в другом случае философия произведений лишь обозначена. Фактически авторов интересует фиксация определенных состояний личного «я». Однако состояния этого «я» никак не могут восприниматься как обобщенные состояния индивидуума в целом – по крайней мере в его национальной ипостаси.

LELA KHACHIDZE

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

“Georgian Psalter” and Some of its Testaments in Old Georgian Literature

The pre-Athonite translations of the Psalms are known under the name of “Georgian Psalter”(David's Psalms). This term is familiar to Ekvtime and Giorgi Athonites. The mentioning of this important Biblical Book “Georgian Psalter” already on the level of terminology implies certain specifics of its old Georgian translations. To establish this specific it is necessary to compare Georgian translations of the Psalms with each presumable source – Greek and Armenian translations, as well as with a Hebrew original.

Word for word comparison of the first 15 Psalms with all these presumable sources makes clear its origin from Greek, as well as specific reading-understandings. Each of them is based on certain linguistic, religious and culturological context.

Almost each monument of old Georgian literature, including Iakob Khutsesi's composition, contains numerous Psalm testimonies. It is interesting to note that one of them represents specific reading of the “Georgian Psalter” that is not attested in any translation of “Psalter” to other language, including the Hebrew original. This testimony without doubt proves the circumstance that both the Saint and Iakob Khutsesi know and attest **Georgian** (and not any other language) “Psalter”. One of such specific reading is found in 10th-century Georgian hymnographer – in Kurdanai's hymn.

In our view the study of the “Georgian “Psalter” in the present form will reveal many other novelties.

ლელა ხაჩიძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი

„ქართული დავითნი“ და მისი ზოგიერთი დამონმება ძველ ქართულ მწერლობაში

ფსალმუნთა წინაათონური თარგმანები „ქართული დავითნის“ სახელითაა ცნობილი. ამ ტერმინს იცნობენ ექვთიმე და გიორგი მთაწმიდელები.

ამ ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ბიბლიური წიგნის „ქართულ დავითნად“ მოხსენიება, უკვე ტერმინოლოგიის დონეზე, გულისხმობს მისი ძველი ქართული თარგმანების გარკვეულ სპეციფიკას.

ამ სპეციფიკის დასადგენად საჭიროა ფსალმუნთა ძველი ქართული თარგმანების შედარება ყველა სავარაუდო წყაროსთან – ბერძნულ და სომხურ თარგმანებთან, აგრეთვე ებრაულ ორიგინალთან.

პირველი 15 ფსალმუნის სიტყვასიტყვით შედარება ყველა ამ სავარაუდო წყაროსთან ნათელყოფს მის წარმომავლობას ბერძნულიდან, აგრეთვე გარკვეულ სპეციფიკურ ნაკითხვა – გააზრებებს. თითოეულ მათგანს საფუძვლად უდებს გარკვეული ენობრივი, სარწმუნოებრივი და კულტუროლოგიური კონტექსტი.

ძველი ქართული მწერლობის თითქმის ყოველი ძეგლი, მათ შორის იაკობ ხუცესის ნაწარმოები, შეიცავს მრავლრიცხოვან ფსალმუნურ დამონმებებს. საგულისხმოა, რომ ერთ-ერთი მათგანი წარმოადგენს „ქართული დავითნის“ სპეციფიკურ ნაკითხვას, რომელიც „დავითნის“ არცერთ სხვაენოვან თარგმანში არ დასტურდება, მათ შორის არც ებრაულ ორიგინალში.

ეს დამონმება უდავოდ ადასტურებს იმ გარემოებას, რომ როგორც წმინდანი, ისე იაკობ ხუცესი იცნობენ და იმონმებენ **ქართულ** (და არა რომელიმე სხვაენოვან) „დავითნს“.

„ქართული დავითნის“ ერთ-ერთი ასეთი – სპეციფიკური ნაკითხვა გვხვდება X საუკუნის ქართველი ჰიმნოგრაფის – კურდანაჲს საგალობელშიც.

„ქართული დავითნის“ წარმოდგენილი სახით შესწავლა, ვფიქრობთ, ბევრ სხვა სიახლესაც გამოავლენს.

MADINA KHAKUASHEVA

Russia, Kabardino-Balkaria

Kabardino-Balkarian Institute of Humanities RAS

**Features of Folklore in the Young North Caucasian Literatures
(Review based on the works of Russian scientists)**

Modern globalization became a powerful catalyst, which has a mixed impact on the phenomenon of folklorizma. It is little studied in the so-called young literatures, although now you can with certainty believe that mainstreaming of the myth and folklore of modern literature can be partly explained by the influence of cultural communication. Its remote miniature model can serve 70-year formation and development of national cultures of the Soviet Union, including the multinational soviet literature, which was put forth a number of brilliant works of art. Such a phenomenon, in the opinion of many researchers, became possible as a result of interaction and convergence of national literatures.

The Formation of the Soviet empire brought to life the unique phenomenon of the "multinational soviet culture" (including literature), which was the result of a complex, contradictory, but very productive cultural integration. At the same time flexible, receptive literary tradition, sensitive took poetics of different soviet of national literatures, fed from the roots of their own folklore.

Modern steady interest to folklore remains high and has been steadily increasing. The reason, obviously, is not only to a large extent a variety of forms and methods of folk borrowings, which are typical for modern literature. Is unusually extensive and complicated the sheer scope of borrowing, inside of which there are certain regularities, that allows to speak about the formation of a separate interconnection aesthetic area or areas.

The fact of folklore borrowing is truly ancient, a permanent process. The close connection between myth and the individual artistic consciousness was characterized by antiquity. More precisely, the latter manifested itself in mythological forms.

In the course of the long history of development of the world literary process of mutual influence of two aesthetic systems - folklore and literature, was, in all probability, non-linear character. It's called a mixed assessment of researchers, which allocated the category of "subordination", "interaction", "repulsion" in interaction of two systems.

The so-called marginality of artistic consciousness, in our opinion, is characteristic for the regions of the Russian federation, including republics of the North Caucasus. It is in the regions of the former USSR the situation is bi- and multilingualism, significant cultural transmissions, which together difficult and ambiguous impact on the artistic mind, causing, except for the accelerated deve-

lopment of literature, significant modifications and inversion of its traditional structures and genres.

МАДИНА ХАКУШЕВА

Россия, Кабардино-Балкария

*Кабардино-Балкарский институт гуманитарных исследований
Правительства КБР и КБНЦ РАН*

Фольклоризм молодых северокавказских литератур (Обзор по материалам трудов российских ученых)

Современная глобализация явилась мощным катализатором, который оказывает сложное неоднозначное воздействие на явление фольклоризма. Оно мало изучено в так называемых молодых литературах, хотя уже сейчас можно с определенностью полагать, что актуализация мифологизма и фольклоризма современной литературы отчасти объясняется влиянием транскulturации. Ее отдаленной миниатюрной моделью может служить семидесятилетнее формирование и развитие национальных культур Советского Союза, в том числе, многонациональной советской литературы, которая выдвинула целый ряд блестящих художественных произведений. Такой феномен, по мнению многих исследователей, стал возможен в результате взаимовлияния и сближения национальных литератур. Образование Советской империи вызвало к жизни появление уникального феномена «многонациональной советской культуры» (в том числе, литературы), который явился результатом сложной, противоречивой, но весьма продуктивной культурной интеграции. При этом гибкая, восприимчивая литературная традиция, чутко воспринимавшая инонациональную поэтику, питалась от корней собственного фольклора.

Современный устойчивый интерес к фольклоризму неуклонно повышается. Причина, очевидно, заключается не только в большой степени самых разнообразных форм и методов фольклорного заимствования, характерных для современной литературы. Оказывается необыкновенно обширной и усложненной сама сфера заимствования, внутри которой возникают определенные закономерности, что позволяет говорить о формировании отдельной межсистемной эстетической области или направления.

Сам факт фольклорного заимствования представляется поистине древним, перманентным процессом. Тесная связь мифологизма и индивидуального художественного сознания была свойственна античности. Точнее сказать, последнее проявляло себя в мифологических формах. В процессе длительной истории развития мирового литературного процесса взаимовлияние двух эстетических систем - фольклора и литературы, носило, по всей вероятности, нелинейный, ризоматический характер. Оно вызывало

неоднозначную оценку исследователей, которые выделяли категории «соподчиненности», «взаимодействия», «отталкивания» во взаимодействии двух систем.

Так называемая маргинальность художественного сознания, на наш взгляд, характерна для регионов Российской Федерации, в том числе, республик Северного Кавказа. Именно в регионах бывшего СССР складывается ситуация би- и полилингвизма, значительных культурных трансмиссий, которые вместе сложно и неоднозначно отражаются на художественном сознании, вызывая, кроме ускоренного развития литературы, значительные модификации и инверсии ее традиционных структур и жанров.

NATELA KHINCHIGASHVILI

Georgia, Gori

Gori Teaching University

East Legends in a Context of Creativity of A.I. Cuprin

The presented work deals with the attempt of research of A.I. Cuprin's creativity in a context of literary-folklore interrelations.

The Russian literature of a boundary of the 19-20 centuries is characterized by the increased interest to folklore that, first of all, speaks aspiration to updating of a form and content of art. The active reference to folklore sources was characteristic and for A.I. Cuprin's creativity as a whole. Folklore motives in art consciousness of the writer found an embodiment in different forms of a small genre: medieval legends, allegories, short stories, philosophical miniatures, iconographic scenes. In the special block it is possible to allocate east legends of "Al-Issa" (1894), "Happiness" (1906), "Demir-Kaia" (1906), "Kismet" (1923).

Literary-folklore comparison gives evident representation about art reconsideration of folklore motives, a problematic and a style originality of creativity of the writer, reveals continuity and innovation in search of such aesthetic dominant which would bring in the literature pathos of the life, optimism, belief in the person. A.I. Cuprin's art system enriches a creative palette of the writer, presents its beauty in a new way.

НАТЕЛЛА ХИНЧАГАШВИЛИ

Грузия, Гори

Горийский учебный университет

Восточные легенды в контексте творчества А.И.Куприна

В докладе сделана попытка исследования творчества А.И.Куприна в контексте литературно-фольклорных связей.

Русская литература рубежа 19-20 вв. характеризуется возросшим интересом к фольклору, что, в первую очередь, объясняется стремлением к обновлению формы и содержания искусства. Активное обращение к фольклорным источникам было характерно и для творчества А.Куприна в целом. Фольклорные мотивы в художественном сознании писателя находили воплощение в различных формах малого жанра: средневековых преданиях, аллегориях, новеллах, философских миниатюрах, библейских сюжетах. В особый блок можно выделить восточные легенды «Аль-Исса» (1894), «Счастье» (1906), «Демир-Кая» (1906), «Кисмет» (1923).

Литературно-фольклорное сопоставление этого модуса дает наглядное представление о художественном переосмыслении фольклорных мотивов, проблематике и жанрово-стилевом своеобразии творчества писателя, выявляет преемственность и новаторство в поисках такой эстетической доминанты, которая вносила бы в литературу пафос жизнеутверждения, оптимизма, веры в человека. Фольклорные корни художественной системы А.Куприна обогащают творческую палитру писателя, по-новому открывают ее красоты.

EKATERINE KOBAKHIDZE

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

The Etruscans in Greek Mythology

The research deals with the information available in Greek mythology on the Etruscans, the highly cultivated people inhabiting the central part of the Apennine Peninsula.

1. The study of ancient sources led to the identification and analysis of three different plots in the Hellenic mythology featuring the Etruscans or Tyrsenians (Tyrrhenians), as called by the Greeks.

These plots are:

- a) Circe and the Tyrsenians;
 - b) Dionysus and the Tyrsenian Pirates;
 - c) Tyrsenian Hegeles and the Temple of Athena in Corinth.
- The Tyrsenian trumpet

2. Along with the sources containing the earliest attested reference to these myths, the paper also analyses the versions of these plots found in other sources and explores the reasons of their “transformation”;

3. Apart from analysing scholarly papers dedicated to the issue, the paper offers assumptions regarding the origin of the myths and the place and time of their creation;

4. The results of the research proved to be interesting for the identification of the role and significance of the Etruscan heritage in ancient culture, as well as for ascertaining the principles of composing certain plots of Greek myths.

ეკატერინე კობახიძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ეტრუსკები ბერძნულ მითოლოგიაში

გამოკვლევა ეძღვნება აპენინის ნახევარკუნძულის ცენტრალურ ნაწილში მოსახლე, მაღალგანვითარებული კულტურის მქონდე ხალხის, ეტრუსკების შესახებ ინფორმაციას ბერძნულ მითოლოგიაში.

1. ანტიკური წყაროების შესწავლის საფუძველზე გამოვავლინეთ და გავანალიზეთ ელინური მითოლოგიის სამი სხვადასხვა სიუჟეტი, რომლის პერსონაჟებად გვევლინებიან ეტრუსკები ანუ ტირსენიელები (ტირჰენელები), როგორც მათ ბერძნები უწოდებდნენ

ეს სიუჟეტებია:

ა) კირკე და ტირსენიელები;

ბ) დიონისე და ტირსენიელი მეკობრეები;

გ) ტირსენიელი ჰეგელესი და ათენას ტაძარი კორინთოსში.

ტირსენიული საყვირი.

2. იმ წყაროებთან ერთად, სადაც ამ კონკრეტული მითების ხსენება პირველად და დასტურებული, გავანალიზეთ ამავე თქმულებების სხვა თხზულებებში გამოყენების შემთხვევები, გამოვიკვლიეთ მოცემულ სიუჟეტთა „ტრანსფორმაციის“ მიზეზები.

3. საკითხზე არსებული სამეცნიერო ლიტერატურის ანალიზის პარალელურად, გამოვთქვამთ ვარაუდებს ზემოთხსენებ ფაბულათა გენეზისის, შექმნის ადგილისა და დროის შესახებ.

4. კვლევის შედეგები საყურადღებო აღმოჩნდა როგორც ანტიკურ კულტურაში ეტრუსკული მემკვიდრეობის როლისა და მნიშვნელობის იდენტიფიკაციისათვის, ისე ბერძნული მითების ცალკეულ სიუჟეტთა შეთხზვის მექანიზმის დასადგენად.

IRAIDA KROTENKO
Kutaisi, Georgia
Akaki Tsereteli State University

Introduction of Literary Discourse to Literary Text Interpretation

The subject matter of the article is discussion of literary text according to complex point of view as a dialogue that is based upon J.Kristeva's dialogue theory. Literary discourse is still considered to be controversial. Discourse involved in linguistics by structuralists has gained practical value in literary poetics. Literary discourse falls behind linguistic discourse, the notion of literary discourse itself has not had its basic literary paradigm. Discourse linguistic theories are the component parts of linguistic text interpretation, they used to be associated with the base text theory, philosophy of science, that was separated from textual criticism, semiotics, rhetoric and hermeneutics in the second half of the 20th century. This is the kind of theoretical paradigm we have had in the period of 20th-21st centuries. Different kinds of interpretations have not been identified for many centuries. At the end of the 20th century we observe various interpretation schools that started creating meta-narrative theories. One of the significant features of these theories is the extent of universalism of the method taken for text interpretation. Text literary interpretation as well as literary discourse has not had the elaborated literary paradigms yet. So literary interpretation did not have its institutional status and was related to the field of rhetoric, philosophy, theology and aesthetics up to the beginning of the 21st century. Traditional literary analysis is related to literary text interpretation, based on traditional conceptual system that needs to be refreshed at present. The traditional analysis of literary text is often introduced in the practice at higher education institutions. We observe the necessity to introduce the traditional literary analysis along with the linguistic interpretation, taking into consideration that text is a single whole of form and content and an outcome of language arts. Moreover, it should be also mentioned that fusion of linguistic and literary discourses is possible. The integration of liberal studies makes possible to observe text as a dialogue that presents the basis of interpretation itself.

ИРАИДА КРОТЕНКО

Грузия, Кутаиси

Государственный университет имени Ак. Церетели

**Проблема ввода литературного дискурса и
мифологической герменевтики
в интерпретацию художественного текста**

Художественный текст рассматривается в комплексе подходов как диалог, лежащий в основе интерпретации (Ю.Кристева) и герменевтики. Теоретическая наука интегрирует в научный и практический потенциал русский и западноевропейский теоретический опыт, в том числе исследует и достижения мифологической школы. Многие вопросы остаются спорными (герменевтика как наука в России, самостоятельность русской мифологической школы и т. д). Русская герменевтика создала своеобразный тип науки, который нельзя однозначно отнести ни к восточному, ни к западному варианту. Данное положение касается и работ русских мифологов. Одним из спорных моментов считается литературный дискурс. Дискурс, введенный в лингвистику структуралистами, в теоретической поэтике завоевал практическое место. Литературоведческий дискурс отстает от лингвистического, определение литературного дискурса еще не выработало основополагающую литературную парадигму. Данное положение распространяется на литературную интерпретацию текста. Академический анализ художественного текста с осторожностью относится к литературной интерпретации текста, опирается на традиционную понятийную систему, которая в настоящее время нуждается в обновлении, вводе нового понятийного аппарата. Традиционный анализ художественного текста прочно вошел в вузовскую практику. Необходимо подкрепить традиционный литературоведческий анализ лингвистической интерпретацией, так как текст обладает неделимым единством формы и содержания, является продуктом художественной словесности, возможен синтез литературного и лингвистического дискурсов и мифологической герменевтики, так как современные тексты не только интерпретируют, но и создают новые мифы. Интеграция в сфере гуманитарных наук позволяет рассматривать текст как диалог, лежащий в основе интерпретации.

**Comparative Analysis of “The Life of St. Nino” and the
Folk Verse “The Leopard and the Young Man”
 (“*Vepkhvi da Moq’me*”)**

In Chelishi redaction of “The Life of St. Nino” there is an episode which describes how queen Suji tried to cross the flooded river in order to come to the bishop, king and numerous people being on the other bank of the river. She had a message sent by St. Nino. Before entering into the flooded water, Queen walked along the river and cried. In this episode of “The Life of St. Nino” it is written: “Queen walked weeping along the riverside” (“*dedofali tiriliT iareboda kidesa mdinarisasa*”). Finally, in full assurance of faith in God, Queen managed to cross the flooded river of Aragvi.

The Georgian words from manuscript: “*dedofali tiriliT iareboda*” are almost identical to the following words from the folk verse “*Vepkhvi da moq’me*”: “*iareboda dedai tirilit*”. In our view a supposition can be made that such close resemblance (“*dedofali tirilit iareboda*”, - “*iareboda dedai tirilit*”) is not accidental and this sentence of the folk verse must have been created under the impression from “The Life of St. Nino”.

More than one assumption can be made as to how “The Life of St. Nino” could have made an impact on the author of the verse. The manuscript was kept in the church, monastery, possibly in the families, and it must have had many readers. One of the assumptions is that possibly in the church during the liturgy “The Life of St. Nino” was read, numerous people listened to it and the trace of text spread from the church found its reflection in the verse.

If the expressed supposition is correct then besides the fact that in one folk verse there appears a trace of an impact of the other composition it becomes interesting for the history of the church and, generally, for historiography that small but notable detail that the mentioned episode from “The Life of St. Nino” and, clearly, other episodes were read in the church or quote orally that must be happened in the part of liturgical preaching. In case of the correctness of this assumption the picture of Georgian liturgy of the past epoch would appear vividly. There exist various suppositions in the study of folklore concerning the identity of the author of the second part of this verse and, to our mind, for clarification of this question it is necessary to study the mentioned verse in relation to “The Life of St. Nino”.

“The Life of St. Nino” seems to have been very popular among people and it also influenced the folk verse.

ბოჩა კუჭუხიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

„წმიდა ნინოს ცხოვრება“ და „ლექსი ვეფხვისა და მოყმისა“

„წმიდა ნინოს ცხოვრების“ ჭელიშურ რედაქციაში არის ეპიზოდი, რომელშიც აღწერილია, თუ როგორ ცდილობდა დედოფალი სუჯი, რომ ადიდებული მდინარე გადაელახა, რათა მეორე ნაპირზე მყოფ ეპისკოპოსთან, მეფესა და მრავალრიცხოვან ხალხთან მისულიყო, – მას წმიდა ნინოს მიერ გამოგზავნილი წერილი მიჰქონდა. სანამ ადიდებულ წყალში შევიდოდა, დედოფალი ტირილით დადიოდა მდინარის პირას. „წმიდა ნინოს ცხოვრების“ ამ ეპიზოდში წერია: „დედოფალი ტირილით იარებოდა კიდესა მდინარისასა“. შემდეგ ღვთის რწმენით სავსე დედოფალს გადაულახავს ადიდებული არაგვი.

სიტყვები – „დედოფალი ტირილით იარებოდა“ ძალიან ჰგავს ხალხური ლექსის („ლექსი ვეფხვისა და მოყმისა“) შემდეგ სიტყვებს: – „იარებოდა დედაი ტირილით თვალცრემლიანი“. ვფიქრობთ, შეიძლება დავუშვათ ვარაუდი, რომ ასეთი ძლიერი მსგავსება („დედოფალი ტირილით იარებოდა“, – „იარებოდა დედაი ტირილით“) შემთხვევითი არ არის და ხალხური ლექსის ეს წინადადება „წმიდა ნინოს ცხოვრებიდან“ აღძრული შთაბეჭდილებით უნდა იყოს შექმნილი.

არაერთი ვარაუდი შეიძლება გამოითქვას იმის შესახებ, თუ რა გზით უნდა მოეხდინა ლექსის ავტორზე „წმიდა ნინოს ცხოვრებას“ ზემოქმედება. „წმიდა ნინოს ცხოვრება“ ეკლესიაში, მონასტერში, შესაძლოა, – ოჯახებში, ინახებოდა და მას ბევრი მკითხველი ეყოლებოდა... ერთ-ერთი ვარაუდი ის არის, რომ, შესაძლოა, ეკლესიაში, ქადაგების დროს, იკითხებოდა „წმიდა ნინოს ცხოვრება“, მრავალი ადამიანი ისმენდა მას და ეკლესიიდან გავრცელებული ტექსტის კვალი ამ გზით აისახა ლექსში.

თუ გამოთქმული ვარაუდი სწორია, მაშინ, გარდა იმისა, რომ ერთ ხალხურ ლექსში სხვა ნაწარმოების ზემოქმედების კვალი ჩნდება, ეკლესიის ისტორიისა და, საერთოდ, ისტორიოგრაფიისათვის საინტერესო ხდება ის მცირე, მაგრამ – საყურადღებო დეტალი, რომ „წმიდა ნინოს ცხოვრების“ ხსენებულ და, ცხადია, სხვა ეპიზოდებს ეკლესიაში კითხულობდნენ ან ციტატებს ზეპირად წარმოთქვამდნენ, რაც ლიტურგიის ქადაგებით ნაწილში მოხდებოდა. მოსაზრების სისწორის შემთხვევაში ჩვენს თვალწინ უფრო ცოცხლად წარმოჩნდება წარსული პერიოდის ქართული ეკლესიის ლიტურგიის სახე. ფოლკლორისტიკაში არსებობს სხვადასხვა მოსაზრება ამ ლექსის მეორე ნაწილის ავტორის ვინაობის შესახებ და, ვფიქრობთ, საკითხის გასარკვევად საჭიროა,

რომ ხსენებული ლექსი „წმიდა ნინოს ცხოვრებასთან“ მიმართებაშიც იქნას შესწავლილი.

ჩანს, „წმიდა ნინოს ცხოვრება“ საკმაოდ პოპულარული იყო ხალხში და მას ხალხურ ლექსზეც მოუხდენია ზეგავლენა.

NONA KUPREISHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Vazha's *Suleti* as Topos of Cyclic Time

Vazha-Pshavela's world outlook is based on a profoundly original reconsideration of numerous phenomena of culture (language, historical past, customs and traditions, mythological beliefs and legends). In this process the degree of his perception of Christian faith, philosophical views and mythological symbolic which conditions Vazha's uniqueness as a creator is manifested. In his lyrical works, poems or literary prose Vazha mainly develops the idea of the unity of the universe that without any kind of ideologization also implies the search for man's place in the universe with the following interrelation: man and microcosmos (as a "small cosmos"), Nature and macrocosmos (as a "big man"). Man's involvement in "high harmony" of the universe is realized just by means of the adaptation of this unity and cyclic time.

Suleti the same as *shaveti* ("land of souls", land of blackness") in Pshavian oral speech is a belief employed for the order of the next world ("...according to the Pshavs belief system *saikio* (the next world) is in the middle of the world; *saikio* is called *shaveti*. In the *shaveti* the righteous are in dimmed light.."), which is shared and relevantly represented by Vazha-Pshavela ("...shavetshi gamgzavrebulsა /cxeni camekces gzashia;/ qveyknisgan shachvenebulsა/bina davkargo gzashia...").

Although the same succession (folk *shaveti*. –Vazha's *shaveti//suleti*) is conceptually widen by the author's principle of "historism" treatment. Vazha's historism is primarily "bodily experience of Georgia's spirit" that later was termed "ontological reality" by G.Robakidze. (This cultural and philosophical problem was solved in differently in the western Europe: "history opinion", "deprived of logos", "as a structure of pure water", "empty framework" – F. Nietzsche, O.Schpengler).

The comprehension of "historism" by Vazha in the concept of the world unity association of historical persons taken place in the *suleti* (Queen Tamar, King Erekle, Rustveli, Guramishvili) or ideal warriors (*kai qma*) is easily connected with the concept of timelessness, eternal medina of time cyclicity. Nou-

rished by people's beliefs and intensified by Vazha's poetic imagination the *suleti* becomes that sacral space-topos where Vazha's feeling of continuity becomes harsh and feels certain obligation before "heroes".

ნონა კუპრაიშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ვაჟას სულეთი როგორც ცირკულარული დროის ტოპოსი

ვაჟა ფშაველას მსოფლმხედველობა კულტურის მრავალ ფენომენტა (ენის, ისტორიული წარსულის, ზნე-ჩვეულებების, მითოლოგიური წარმოდგენებისა თუ თქმულებების) ღრმად ორიგინალურ „გადააზრებას“ ეფუძნება. ამ პროცესში ვლინდება ქრისტიანული სარწმუნოების, ფილოსოფიური წარმოდგენებისა თუ მითოლოგიური სიმბოლიკის მისეული აღქმის ის ხარისხი, რომელიც ვაჟას, როგორც შემოქმედის, უნიკალურობას განაპირობებს. თავის ლირიკულ ნაწარმოებებში, პოემებსა თუ მხატვრულ პროზაში ვაჟა ძირითადად ავითარებს სამყაროს ერთიანობის იდეას, რომელიც ყოველგვარი იდეოლოგიების გარეშე ამავე სამყაროში ადამიანის ადგილის ძიებასაც გულისხმობს – შემდეგი ურთიერთმიმართებით: ადამიანი – მიკროკოსმოსი („მცირე კოსმოსი“), ბუნება – მაკროანთროპოსი („დიდი ადამიანი“). ადამიანის ჩართულობა სამყაროსეულ „უმალღეს ჰარმონიაში“ სწორედ ამ ერთიანობის ადაპტირებითა და ციკლური დროის მეშვეობით ხორციელდება.

სულეთი, იგივე „შავეთი“ ფშაურ ზეპირსიტყვიერებაში საიქიო წესრიგზე შემუშავებული წარმოდგენაა („...ფშაველის წარმოდგენით საიქიო ქვეყნის შუაგულში არის; საიქიოს ეძახის „შავეთს“. „შავეთში“ მ ა რ თ ა ლ ნ ი არიან მკრთალ ნათელში...“), რომელიც ვაჟას მიერ გაზიარებული და შესაბამისად რეპრეზენტირებულია („...შავეთში გამგზავრებულსა/ ცხენი წამექცეს გზაშია;/ ქვეყნისგან შაჩვენებულსა / ბინა დავეკარგო გზაშია...“).

თუმცა იმავე თანმიმდევრობას (ხალხური „შავეთი“ – ვაჟას „შავეთი“//„სულეთი“) კონცეპტუალურად აფართოებს „ისტორიზმის“ გააზრების მწერლისეული პრინციპი. ვაჟას „ისტორიზმი“, უპირველეს ყოვლისა, „საქართველოს სულის სხეულებრივი განცდაა“, რასაც მოგვიანებით გრ. რობაქიძემ „ონტოლოგიური რეალობა“ უწოდა. (განსხვავებულად გადაწყდა ეს კულტურ-ფილოსოფიური პრობლემა დასავლეთ ევროპაში; „ისტორიის საზრისი“ „ლოგოს მოკლებულ“, „წმინდა წყლის სტრუქტურად“, „ცარიელ კარკასად“ განიხილებოდა –ფ. ნიცშე, ო. შპენგლერი).

4. სამყაროს ერთიანობის კონტექსტში ვაჟას მიერ გათავისებული „ისტორიზმის“ გაგება, „სულეთში“ დამკვიდრებულ ისტორიულ პირთა (თამარის, ერეკლე მეფის, რუსთველის, გურამიშვილის) თუ იდეალურ მეომართა (კაი ყმა) ასოციალურობა ადვილად უკავშირდება ზედრო-ულობის, მარად მედინი დროის ციკლურობის კონცეპტს. ხალხური წარმოდგენებით ნასაზრდოები და ვაჟას პოეტური წარმოსახვით გაძლიერებული „სულეთი“ იმ საკრალურ სივრცე-ტოპოსად იქცევა, სადაც ვაჟას მემკვიდრეობითობის განცდა უმძაფრდება და „პიროფლიან გმირთა“ წინაშე გარკვეულ ვალდებულებას გრძნობს.

TEIMURAZ KURDOVANIDZE

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Vazha Pshavela and folklore

Poetical talent of Vazha Pshavela was particularly powerfull revealed by the creation of original works on the basis of Ost-Georgian upland's folklore. Taking into the consideration European experience (Shakespeare, Gothe) poet worked out the methodology of verbal legends smelt into "the own spiritual hearth", resulting creation of original literary production. Being based on legends his works did nt lost originality because he created new valuable works of art from well-known ones. Remarking subjects of folklore and their reinterpretation are evidence of poets strive to propose for discussion people's real problems. By means of his works Vazha Pshavela proved that folklore material stimulates his fantasy. So was born poem "Eating shake" from the mythical motive about acquire wisdom by man (Mindia), after taking shake. In this poem poet describes tragism of Mindias spiritual life. This is unknown for folklore.

Subjects for his works Vazha Pshavela sought in connection with problems of present epoch. By means of story about the capture of fortress Bakhtrioni (in XVII century) poet significantly reminded to his countrymen examples of successful fight for freedom. Furthermore, besides folk-heroes Sezwa and Lukhumi poet put in his poem new persons - result of his fantasy - Sanata, Lela, Kviria. Poet found personal arguments for the self-sacrifice of his heroes. So he show not only their inner world bat excellently pesonified Aristotel's "Possible reality".

Aluda Ketelaury's story originates from folk-legend too. But Vazha Pshavela's hero rised from traditional khevsur to defender of values common for all mankind.

Another stage of Vazha Pshavela's poetical thinking reveales his poem "Guest and host", which also created on the basis of folklore legend. Painting

characters of Jokola and Agaza poet penetrates into their profound thinking layers and so delights readers.

Folklore poetry nourished poet and from his side poet exalted folklore.

თეიმურაზ ქურდოვანიძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ვაჟა ფშაველა და ფოლკლორი

ვაჟა ფშაველას პოეტური ნიჭი განსაკუთრებული სიძლიერით გამოვლინდა აღმოსავლეთ საქართველოს მთიანეთის ზეპირსიტყვიერების საფუძველზე ორიგინალური ნაწარმოებების შექმნისას. პოეტს ევროპული გამოცდილების (შექსპირი, გოეთე) გათვალისწინებით შემუშავებია ზეპირსიტყვიერი გადმოცემების „საკუთარ სულიერ ქურაში“ გადადნობა-გადადუღებისა და მისთვის ახალი სულის ჩადგმის მეთოდოლოგია. ვაჟას შემოქმედების თქმულება-გადმოცემებზე დაფუძნება არ ბღალავს მის თვითმყოფადობას, რადგან შემოქმედისთვის უმთავრესი იყო უკვე ცნობილიდან ახალი, ორიგინალური, მხატვრულად ღირებული სიდიდის შექმნა. ზეპირსიტყვიერებაში ასახული თემების გადამუშავება და ახლებურად გააზრება კი იმის დასტურია, რომ პოეტი განყენებული პრობლემების ნაცვლად ხალხის ნამდვილ ცხოვრებას, მის საფიქრალს იხდის პოეტური განსჯის საგნად.

ვაჟამ თავისი შემოქმედებით დაამტკიცა, რომ ფოლკლორული ტექსტი მხოლოდ ბიძგის მიმცემია მისი ფანტაზიის გასაღვივებლად. ასე დაიბადა გველის ხორცის შეჭმის შედეგად ადამიანის სიბრძნესთან ზიარების მითური მოტივიდან პოემა „გველის მჭამელი“, რომელშიც მინდიას სულიერი ცხოვრების ფოლკლორისთვის უცნობი ტრაგიზმია გადმოცემული.

ვაჟა თავის ნაწარმოებთა თემებს თანამედროვე ეპოქის პრობლემებთან კავშირში ეძებდა. ბახტრიონის ციხის აღების XVII საუკუნის ისტორიით პოეტმა ბრძოლის უნარმოკლებულ თანამომძმეებს მრავალმნიშვნელოვნად გაახსენა თავისუფლებისთვის ბრძოლის წარმატებული მაგალითები. ამასთან, ვაჟამ ხალხურ გმირებს, ზეზვასა და ლუხუმს, გვერდით დაუყენა თავისი ფანტაზიით შექმნილი სანათას, ლელას, კვირიას სახეები. პოეტმა გმირებს საკუთარი არგუმენტი მოუძებნა თავგანწირვისთვის, რითაც მკითხველს მათი შინაგანი სამყაროც გადაუშალა და, რაც მთავარია, ბრწყინვალედ დაიცვა არისტოტელესეული „შესაძლებელი სინამდვილის“ ასახვის მოთხოვნილება.

აღუდა ქეთელაურის ისტორიაც ფოლკლორული გადმოცემიდან მოდის. ვაჟამ თავისი გმირი ტრადიციული ფასეულობების ხევსურიდან ზოგადკაცობრიული ღირებულებების დამცველამდე აამაღლა და ღვთიურ მადლს აზიარა.

ვაჟას პოეტური აზროვნების სხვა საფეხური წარმოაჩინა ისევ ფოლკლორული გადმოცემის საფუძველზე შექმნილმა „სტუმარ-მასპინძელმა“. ჯოყოლასა და ალაზას სახეების ხატვისას პოეტმა შეძლო თავად გმირთათვის დაფარულ სააზროვნო შრეებში შეღწევა, მათი გადმოშლა და თავის პერსონაჟთა (და საერთოდ ადამიანის) სიდიადით ჩვენი აღფრთოვანება.

ხალხური პოეზია კვებავდა პოეტს, მან კი ამ სიბრძნის შემქმნელთა ღირსება განადიდა.

NESTAN KUTIVADZE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Literary Tale of Vazha-Pshavela

The phenomenon of Vazha-Pshavela has been revealed in many different angles in Georgian literature. Literary critics of different generations highlight the folk-mythological bases of Vazha Pshavela's creative world model (Ip. Vartagava, K. Abashidze, I. Feradze, G. Kikodze, Sim. Khundadze, T. Tabidze, M. Zandukeli, Ks. Sikharulidze, M. Chikovani, S. Chikovani, Gr. Kiknadze, Ak. Gatsrelia, Mikh. Kveselava, T. Chkhenkeli, Ak. Bakradze, D. Tsotskolauri, T. Kurdovanidze, I. Evgenidze, Z. Shatirishvili and etc.). This layer of the author's creative work constantly obtains a significant meaning, acquires a new connotation and does not lose its relevance.

The specialists intensively research the motives which make Vazha a successor of the literary direction of Ilia and Akaki. 'Characterization in terms of patriotic and social features has made it possible to describe easily noticeable motives and to record and check strong creative interests of the author expressed in his literary works. However, proper attention has not been paid to some aspects of Vazha's creative work that confirms thematic originality, outstanding poetic approach and vision of the author' (I. Evgenidze). Despite the fact that scientific analysis of his literary heritage has continuously been carried out and extremely important material has been collected, some of the issues of Vazha's creative work still remain unstudied and need a thorough research.

One aspect of the writer's creative work – a literary fairy tale and its artistic characteristics are almost unstudied. It should be noted that Georgian fairy tale requires monographic research itself. The use of artistic images, topics and themes of the classical fairy tales in Vazha's works is considered to be a specific characteristic feature of the literary fairy tale. Therefore, the study of these works is particularly valuable. To some extent they follow the artistic

structure of the folk fairy tale and sometimes talisman, miracle makes the main line of the theme ('Gochi', 'Tredebi', 'Millstone' 'A Long-tailed Fox', 'A Weak Donkey', 'Erem-Serem-Suremiani', 'Ghost', 'Mutsela', 'A Swindler Educator', 'Baturi's Sword', 'In Love' and etc.).

Special analysis of Vazha's prose in this respect will fully reveal writer's steady approach toward the ethical values and will show his outstanding contribution to Georgian literature, more precisely, to Georgian fairy tale.

ნოსტან კუტივაძე

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ვაჟა-ფშაველას ლიტერატურული ზღაპარი

ვაჟა-ფშაველას ფენომენი ქართულ ლიტერატურაში მრავალი რაკურსით გამოვლინდა. სხვადასხვა თაობის ქართველი ლიტერატურათმცოდნეები ხაზგასმით აღნიშნავენ ვაჟას მხატვრული სამყაროს მოდელის ფოლკლორულ-მითოლოგიურ საფუძველს (იპ. ვართაგავა, კ. აბაშიძე, ი. ფერაძე, გ. ქიქოძე, სიმ. ხუნდაძე, ტ. ტაბიძე, მ. ზანდუკელი, ქს. სიხარულიძე, მ. ჩიქოვანი, ს. ჩიქოვანი, გრ. კიკნაძე, აკ. განერელია, მიხ. კვესელავა, თ. ჩხენკელი, აკ. ბაქრაძე, დ. ნონკოლაური, თ.ქურდოვანიძე, ი. ევგენიძე, ზ. შათირიშვილი და სხვ.). მწერლის შემოქმედების ეს პლასტი განსაკუთრებულ დატვირთვას იძენს, მუდმივად ახალი აზრით ივსება და აქტუალურობას არ კარგავს.

სპეციალისტები ინტენსიურად იკვლევენ იმ მოტივებსაც, რომლებიც ვაჟას ილიასა და აკაკის გზის გამგრძელებლად აქცევს. „პატრიოტული და სოციალური ნიშნის მიხედვით დახასიათებამ, რასაკვირველია, შესაძლებელი გახდა ვაჟა-ფშაველას თხზულებებში ადვილად შესამჩნევ მოტივთა აღწერა და პოეტის მყარ შემოქმედებით ინტერესთა აღნუსხვა-შემოწმება. მაგრამ, ამასთანავე, რამდენადმე მაინც ყურადღების გარეშე აღმოჩნდა ვაჟა-ფშაველას შემოქმედების ის მხარე, რომელიც თემატიკურ ორიგინალობას, გამორჩეულ პოეტურ მიდგომასა და ხედვას ადასტურებს“ (ი. ევგენიძე). მიუხედავად იმისა, რომ მწერლის ლიტერატურული მემკვიდრეობის მეცნიერული ანალიზი უწყვეტად მიმდინარეობს და დაგროვილია უაღრესად მნიშვნელოვანი მასალა ვაჟას შემოქმედების მრავალი საკითხი ჯერ კიდევ სპეციალურ კვლევა-ძიებას საჭიროებს.

თითქმის შეუსწავლელია მწერლის შემოქმედების ერთ ასპექტი — ლიტერატურულ ზღაპარი და მისი მხატვრული თავისებურებანი. აქვე გვინდა დავძინოთ, რომ თავად ქართული ლიტერატურული ზღაპარიც მოითხოვს მონოგრაფიულ ანალიზს. რამდენადაც ლიტერატურული ზღაპრის სპეციფიკურ ნიშან-თვისებად ასახელებენ ავტორის მიერ

ნანარმოებში კლასიკური ზღაპრის მხატვრული სახეების, თემებისა და სიუჟეტების გამოყენებას, განსაკუთრებით ფასეულია ვაჟას იმ ნანარმოებთა შესწავლა, რომლებიც გარკვეულ წილად მისდევენ ფოლკლორული ზღაპრის მხატვრულ სტრუქტურას ან ჯადო, სასწაული, ქმნის მათი სიუჟეტის ძირითად ხაზს („გოჩი“, „ტრედები“, „ნისქვილი“, „მელია-კუდიგძელი“, „უძლური ვირი“, „ერემ-სერემ-სურემიანი“, „მოჩვენება“, „მუცელა“, „ცრუპენტელა აღმზრდელი“, „ბათურის ხმალი“, „შეყვარებული“ და სხვ.).

ვაჟას პროზის ამ თვალსაზრისით საგანგებო ანალიზი კიდევ უფრო სრულყოფილად წარმოაჩენს მის უცვლელ დამოკიდებულებას ეთიკური ღირებულებებისადმი და ქართული ლიტერატურის, უფრო კონკრეტულად კი ქართული ლიტერატურული ზღაპრის, განვითარებაში მწერლის მიერ შეტანილ გამორჩეულ წვლილს.

MANANA KVACHANTIRADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Concept of Encounter in Vazha-Pshavela's Poems

In Vazha-Pshavela's poems (*Aluda Ketelauro, Guest and Host, Gogotur and Apshina*) the encounter bears existential loading. It simultaneously belongs to a fortuitousness and necessity and is intertwined with a single structure of existence. In the space of an encounter where conflicting pairs meet each other – an enemy and a friend, the opposition becomes radically transformed: an enemy becomes a friend (*sxvagavri dagvarad*). An encounter as a change of structure personifies life stimulating intention and the existence represents necessary condition of evolution.

This change of oppositional structure is followed by the emergence of a new opposition: the community (society, socium) to which the protagonists who appear in *Aluda Ketelauro* and *Guest and Host* are in conflict with, take the place of an alien, enemy, although on the part of the main protagonists it is an enforced contradiction that is conditioned by: the inner necessity of the succession of events in general plane and a firm adherence to the gained moral height on individual plane.

On a level of content and plot the encounter is homological in metaphoric process of different semantemes that aims to change the mind. As the creation of a metaphor at a linguistic level means the experience of similarity, on the level of the world outlook and anthropology the encounter means to find the similar (“dagvari”) in an alien and different.

Breaking the relevance of code for establishment of new relevance in metaphoric process is analogous to turn off from social (community, *temi*) norms and establish new norms. Hence, the continuity of metaphoric process in Vazha's poetic language and movement of real plane towards mythic-ideal plane. Semantic "transference" in metaphor fills up lexical gap and in this sense it serves the principle of economy of speech. In a similar way, a change in spiritual sphere of a person, transfer of sympathy to an enemy, alien fills up the moral gap and serves to regulation of social relations, principle of peaceful coexistence.

This structural correlation of the planes of content and reflection represents an expression of the unity and steadiness of Vazha's world outlook and aesthetic system. This mode of the complementary of the conflicting sides represented by Vazha's poetic consciousness "forge" ties damaged by time, reality, social relations and manifests itself in rarely natural, primeval form. Thus, an "encounter" on both levels, that of content and reflection breaks the monotony of everyday existence (of colloquial language) and first, gives rise to the feeling of structural wholeness of the existence and consciousness, second – demonstrates the path of hidden synthesis of aesthetic and ethic dimensions.

მანანა კვაჭანტირაძე

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

შეხვედრის კონცეპტი ვაჟა-ფშაველას პოემებში

ვაჟა-ფშაველას პოემებში („ალუდა ქეთელაური“, „სტუმარ- მასპინძელი“, „გოგოთურ და აფშინა“) შეხვედრა ატარებს ეგზისტენციალურ დატვირთვას. იგი ერთდროულად ეკუთვნის შემთხვევითობასაც და აუცილებლობასაც და ჩანს უღია ყოფიერების ერთიან სტრუქტურაში. შეხვედრის სივრცეში, სადაც ერთმანეთს ხვდებიან ოპოზიციური მენყვილები – მტერი და მოყვარე, ოპოზიცია რადიკალურად ტრანსფორმირდება: მტერი იქცევა მოყვარად, „სხვაგვარი“ – „დაგვარად“. შეხვედრა, როგორც სტრუქტურის ცვლილება, განასახიერებს სიცოცხლის მასტიმულირებელ ინტენციას და ყოფიერება-ცნობიერების განვითარების აუცილებელ პირობას წარმოადგენს.

ოპოზიციური სტრუქტურის ამ ცვლილებას მოსდევს ახალი ოპოზიციის გაჩენა: თემი (საზოგადოება, სოციუმი), რომელსაც „ალუდა ქეთელაურისა“ და „სტუმარ-მასპინძლის“ პროტაგონისტები უპირისპირდებიან, იკავებს უცხო, მტრის ადგილს, თუმცა პერსონაჟების მხრიდან ესაა იძულებითი დაპირისპირება, რომელსაც განაპირობებს: ზოგად პლანში – მოვლენათა განვითარების შინაგანი აუცილებლობა; ინდივიდუალურ პლანში – მოპოვებული ზნეობრივი სიმაღლის დათმობის შეუძლებლობა.

შეხვედრა სიუჟეტურ დონეზე ჰომოლოგიურია განსხვავებულ სემანტიკათა შეხვედრისა მეტაფორულ პროცესში, რომლის მიზანია გვიჩვენოს აზრი. ისევე, როგორც ენობრივ დონეზე მეტაფორის შექმნა ნიშნავს შეიცნო მსგავსება, მსოფლმხედველობრივ-ანთროპოლოგიურ დონეზე შეხვედრა ნიშნავს მტერში აღმოაჩინო მოყვარე; უცხოში, სხვაგვარში იპოვო მსგავსი, „დაგვარი“.

სემანტიკური „გადატანა“ მეტაფორაში ავსებს ლექსიკურ ლაკუნას (ცარიელი ადგილი) და ამ აზრით, ემსახურება მეტყველების ეკონომიის პრინციპს. ანალოგიურად, ცვლილება პიროვნების სულიერ სფეროში, თანაგრძნობის გადატანა მტერზე, უცხოზე ავსებს ზნეობრივ ლაკუნას და ემსახურება სოციალურ ურთიერთობათა მონესრიგების, ადამიანთა მშვიდობიანი თანაცხოვრების პრინციპს.

სემანტიკური შესაბამისობის კოდის (რელევანტურობის კოდი) დარღვევა მეტაფორულ პროცესში ახალი შესაბამისობის დასამკვიდრებლად ანალოგიურია საზოგადოების (თემის) ნორმატივებიდან გადახვევისა ახალი ნორმატივების დასამკვიდრებლად. აქედან, მეტაფორული პროცესის უწყვეტობა ვაჟას პოეტურ მეტყველებაში და რეალური პლანის მოძრაობა მითოსურ-იდეალური პლანისაკენ.

შინაარსისა და ასახვის პლანების ეს სტრუქტურული კორელაცია წარმოადგენს ვაჟას მსოფლმხედველობრივ-ესთეტიკური სისტემის ერთიანობისა და სიმყარის გამოხატულებას. დაპირისპირებულთა ურთიერთშევესების ეს რეჟიმი, როგორც ვაჟას პოეტური ცნობიერების რეალიზაცია, „ანწორებს“ დროით, რეალობით, სოციალური ურთიერთობებით დაზიანებულ კავშირებს და თავს ავლენს იმვითად ბუნებრივი, პირველქმნილი სახით. ამრიგად, „შეხვედრა“ ორივე დონეზე არღვევს ყოველდღიური არსებობის (ასევე, სასაუბრო ენის) მონოტონურობას და გარდა იმისა, რომ ყოფიერების სტრუქტურის ტრაგიკული ხიბლის განცდას ბადებს, ესთეტიკურ და ეთიკურ განზომილებათა ფარული სინთეზის გზასაც ათვალსაჩინოებს.

SHARLOTA KVANTALIANI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Biblical Paradigm of Cain's Sin in Vazha-Pshavela's Poem "Conscience"

The poem "Conscience" is distinguished from Vazha-Pshavela's other works. It is distinguished both by subject matter and word texture. Moral and ethical problem put forward in the poem (betray, fratricide, arrogance, godlessness), has always been topical at any stage of the mankind's existence.

The key theme of the poem is the first murder that occurred in human history caused by jealousy, pride, hate of brother. It exactly repeats the Biblical plot, i.e. this device should be considered as fugue. There exist numerous works where the same theme (paradigm) is given as a counterpoint, i.e. changed though the main essence. The problem is the same, for example, Akaki Tsereteli's poem "The Mentor" (*Gamzrdeli*). In this work the plot is constructed on the betray of the milk-brother in which not the offender is punished but the chosen one – "The chosen one is dead, the cursed is alive" (Genon). "The cursed" one is Vazha-Pshavela's Cain who expects to be happy and joy after killing his brother, but instead of joy he experiences terrible physical torments, "because divine retribution is to be seen at work, falling from heaven on all the impiety and wickedness of men and women" (The Letter of Paul to the Romans, from the book "Introduction in Modern Thinking, Book I, p.86).

The retribution visited Cain as conscience. In the same way conscience awoke in Sapharbeg when Batu disclosed him. The betrayer Saphar Beg implores Batu to kill him the sinner to rescue ("momkal, codvils ram mishevle").

Cain also implores God to deliver him from this conscience that haunted him all the time saying that he prefers death to such existence. But conscience as a living person reveals the sinner, it is close to him during the murder and calls – "Do not kill". Cain is an incorrigible, merciless man – "If I could do it, I would kill this conscience in the same way as I killed Cain". Biblical Cain complains that the Lord has driven him off and now he "can be killed at sight by anyone". The Lord put a mark on Cain, so that anyone who saw him would kill him". The scholar Zurab Kiknadze puts a question, "What does it mean to put a mark on the murderer? This means that the justice of the Lord does not sets vengeance for murder (spill blood), this is the prerogative of the Lord: "Vengeance is mine, I will repay" (Deuteronomy 32:3). Pentateuch, 2004, p.34). For biblical Cain, the protagonist of the poem Cain and Saphar Beg are allowed to live but bear the committed sin so that conscience would constantly remind its existence. "Conscience is the main protector of our soul and heart from the evil one" (Easter Epistle, Catholicos-Patriarch of All Georgia)

These protagonists remained alive because as Paul says in Romans 6:7, "death cancels the claims of sin".

The sin started from Adam and Eve, and Cain spread it in the whole world. "For as through the disobedience of one man many were made sinners, so through the obedience of one man many will be made righteous" (Romans 5:19). The great meaning of Christ crucifixion is that when he died, he died to sin, once for all. "Sin shall no longer be your master" (Romans 6:14).

The same great meaning lies in Khaji-Usup's self-murder (Khaji means a saint monk who had visited many sacred places).

Conscience as a personage has big loading in Vazha-Pshavela works. Cain threatens the Conscience to kill it as it pricks so much everybody. The rejected Conscience begs God to take it again because nobody wants it. God explains the necessity of its existence in the following way, - then what was the essence of

the creation of a man if there is no conscience, what of it that men do not want you, still do not leave them because without you the mankind would perish.

The poem ends with pessimistic attitude unexpectedly for Vazha. Destructed, abused conscience is between the sky and earth sobbing desperately.

This apocalyptic end makes a reader ponder over many things.

შარლოტა კვანტალიანი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

კაენის ცოდვის ბიბლიური პარადიგმა ვაჟა-ფშაველას პოემაში – „სინდისი“

„სინდისი“ ვაჟა-ფშაველას პოემებისაგან გამოირჩევა., ის განცალკევებით დგას როგორც თემატიკით, ასევე სიტყვიერი ქსოვილით. პოემაში წამოჭრილი ზნეობრივ-ეთიკური პრობლემა (ღალატი, შური, ძმათაკვლა, ამპარტავნება, უღმერთობა), კაცობრიობის არსებობის ნებისმიერ ეტაპზე იყო აქტუალური.

პოემის მთავარი თემაა პირველი მკვლელობა კაცობრიობის ისტორიაში, რომელიც შურმა, ამპარტავნება, ძმის სიძულვილმა გამოიწვია. ის ზუსტად იმეორებს ბიბლიურ სიუჟეტს, ანუ ეს ხერხი უნდა განვიხილოთ, როგორც ფუგა, არსებობს მრავალი ნაწარმოები, სადაც იგივე თემა (პარადიგმა) მოცემულია როგორც კონტრაპუნქტი, ანუ სახეცვლილი, თუმცა მთავარი არსი. პრობლემა იგივეა, მაგალითად, აკაკი წერეთლის „გამზრდელი“, ნაწარმოებში ამბავი აგებულია ძუძუმტეს ღალატზე, სადაც ისჯება არა დამნაშავე, არამედ რჩეული – „რჩეული მკვდარია, წყეული ცოცხალია“ (გენონი).

„წყეული“ – ერთ შემთხვევაში, ვაჟა-ფშაველას კაენია, რომელიც ბედნიერებას და სიხარულს ელოდება ძმის მკვლელობის შემდეგ, მაგრამ ის სიხარულის ნაცვლად, საშინელ ფიზიკურ ტანჯვას განიცდის, „ვინაიდან ცხადდება ზეციდან ღვთის რისხვა ადამიანთა ყოველგვარ უღმერთობასა და უსამართლობაზე“ (პავლე მოციქულის წერილი რომაელთა მიმართ, წიგნიდან „შესავალი თანამედროვე აზროვნებაში, ნ. 1, გვ.86).

რისხვა თავს დაატყდა კაენს სინდისის სახით. ასევე იღვიძებს სინდისი საფარბეგის არსებაში, როდესაც იგი ბათუმ ამხილა „მომკალ, ცოდვილს რამ მიშველე“ – ეხვეწება მოღალატე საფარი ბათუს.

კაენიც ეხვეწება უფალს, ეს სინდისი მომამოვ, რომელიც გულსა და გონებას მინადგურებს, ასეთ ყოფას სიკვდილი მიჩვენიაო. მაგრამ სინდისი, როგორც ცოცხალი პერსონაჟი, თავად ამხელს ცოდვილს, ის მკვლელობის დროსაც მის გვერდით იყო და ჩასძახოდა — არ მოკლაო. კაენი გამოუსწორებელი, უსინანულო კაცია – „რომ შემეძლოს ამ სინდისსაც ისე მოვკლავდი, როგორც აბელი მოვკალიო“. ბიბლიური კაენი

იმას ჩივის, ღმერთმა განმდევნა და ახლა პირველივე შემხვედრი მომკლავსო“. უფალმა მას ნიშანი დაადო, რომ არავის მოეკლა. „რას ნიშნავს მკვლელზე დადებული ნიშანი?“ – კითხულობს მკვლევარი ზურაბ კიკნაძე, – ეს ნიშნავს, რომ ღვთის სამართალი არ ანესებს მკვლელობისათვის შურისგებას (სისხლის ძიებას), ეს ღვთის პრეროგატივაა: „მე ვარ შურისგება და მე მოვუზღავ (რჯლ. 32:3), ხუთნიგნეულის თარგმანება, 2004, გვ. 34). ბიბლიური კანონის, პოემის პერსონაჟი კანონისა და საფარ ბეგისათვის ღვთის ის არის, რომ უნდა იცოცხლონ და თან ატარონ ჩადენილი ცოდვა, რომლის არსებობასაც მუდმივად შეახსენებს სინდისი, „ბოროტისაგან ჩვენი გულისა და სულის მთავარი დამცველი ჩვენი სინდისია“ (პატრიარქის სააღდგომო ეპისტოლე).

ცოცხლებად დარჩნენ ეს პერსონაჟები, რადგან „ვინც მოკვდა, ცოდვისაგან თავისუფალია“ (პავლე მოციქული).

ცოდვა აღამ და ევადან დაინყო და კანონმა განავრცო მთელს დედამიწაზე „ერთის დანაშაულით ყველა ადამიანს დაედო ჯვარი, ასევე ერთის სიმართლით ყველა ადამიანი გამართლდება სასიცოცხლოდ“ (პავლე მოციქული), ამაშია ქრისტეს ჯვარცმის დიდი არსი. ის ენამება იმისათვის „რათა გაუქმდეს ცოდვის სხეული და აღარ ვიყოთ ცოდვის მონები“ (პავლე მოციქული).

ასეთივე დიდი აზრი დევს ჰაჯი-უსუბის თვითმკვლელობაში (ჰაჯი ნმიდა ბერს ნიშნავს, რომელსაც მოლოცვილი აქვს მრავალი სინმინდებები).

ვაჟა-ფშაველა სინდისს, როგორც პერსონაჟს, დიდ დატვირთვას აძლევს. სინდისს მოკვლით ემუქრება კანონი, სინდისი ამძიმებს ყველას. უარყოფილი სინდისი ღმერთს ევედრება, არავის ვუნდივარ და კვლავ შენთან წამიყვანეო. ღმერთი მისი არსებობის აუცილებლობას ასე განმარტავს, – მაშინ რა აზრი ჰქონდა ადამიანის შექმნას თუ სინდისი არ იარსებებდაო, მერე რა, რომ ადამიანებს არ უნდიხარ, მაინც არ მოშორდე მათ გვერდიდან, რადგან უშენოდ კაცობრიობა დაილუპებაო.

ნანარმოები ვაჟასგან მოულოდნელი, პესიმისტური განწყობით მთავრდება. განადგურებული, შეურაცხყოფილი სინდისი ცასა და მიწას შორის იმყოფება და სასონარკვეთილი ქვითინებს.

ეს აპოკალიფსური დასასრული, მკითხველს ბევრ რამეზე დააფიქრებს.

Paradigmatics of Logos and Vazha-Pshavela's Phenomenon

Study of the cult of Vazha-Pshavela, more precisely, the aspects of his world outlook and creative enigma was started in 1909 by Grigol Robakidze who called the poet with *Uhrmenschen* glance a fragment of Georgian genius and defined Vazha's phenomenon with a formula: "Logos that's where Vazha-Pshavela's genius takes origin".

Robakidze considers the poem "The Snake-Eater" a real personification of Georgian's spiritual energy; thanks to enigmatic transformation Mindia starts to see the world with different eyes, as a live whole body where each part is filled with its sense and each *monade* has its own language. G.Robakidze regards Mindia who learnt the secret knowledge as a fragment of creative Logos. The protagonist personifies the genius of nature in his own self and became a superman, religious universalist rather than Nietzschean individualist.

The term "Logos" in ancient Greek meant language, speech and in philosophy - discourse, reasoning. According to Heraclitus of Ephesus all things in nature are arranged in accordance with "true reasoning" and the world is governed by a Logos. Socrates speculates that logical thought is a notion itself; it is a norm or proto. In Plato's view the existed is an idea, i.e. an object of cognition, the universe is a sensitive phenomenon, a reflection of an idea. For Aristotle the notion or logos is a true essence of a subject, its objective morphe, the reason of creation and an ultimate goal. The whole world is integrated in a definite regularity penetrated with Logos, creative thought. The Stoic philosophers recognized the unity of both beginnings and understood the concept of a Logos as God, Nature, thought, the element of the world that was rejected by Epicureans and skeptics, and declared that God that is the same as material world is not Logos, a criterion of knowledge is neither feelings, nor reasoning. Philosophy of faith regarded true gnosis in revelation. Philo of Alexandrite united the postulates of Greek world outlook with the law of Moses and revelation of the Old Testament and subordinated the notion of Logos to united, Divine Wisdom that can be cognized by means of religious ecstasies. In Christian theology the world is Christ centralized because Word (Logos, Christ) is God. Judaism and Christianity consider the Bible "God's word", "Holy Scripture". According to Islam Koran is also God's word, expressed by Mohammed, the same is Torah and The Book of Psalms.

In Husserl's conception the study of pure phenomenon implies manifestation of a system of universal essences determining thing or phenomenon. The determination of Vazha-Pshavela's phenomenon, world outlook and creative impulses requires multifaceted analysis because Vazha is recognized as a

creator of new cosmogony that comes out of the deepest layers of Georgian mythology. Unique talent of the writer merges with his great erudition: Vazha was familiar with the heritage of old as well as contemporary thinkers. This is evidenced also from memoir literature. One of the basic principles of the writer's world outlook is the concept of a Logos. Especially close is Vasha-Pshavela to its antique, namely, Heraclitean understanding according to which in the aspect of cosmic logos the universe is harmonic unity, everything inside it flows, things and other substances transmit to each other and Logos remains the same, i.e. dynamic world preserves stability and harmony in logos proper. The truth is life itself, eternal flowing life for Heraclites is the highest law, logos is identified with the nature of the world itself, its element – “ever-living flame”, that periodically creates the world and absorbs it again. Vazha-Pshavela's world outlook can be partially related to other philosophical or religious interpretations of the concept of logos.

მანანა კვატანია

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ლოგოსის პარადიგმატიკა და ვაჟა-ფშაველას ფენომენი

ვაჟა-ფშაველას კულტს, უფრო ზუსტად, მისი მსოფლგანცდის ასპექტებისა და შემოქმედებითი ენიგმის კვლევას 1909 წელს სათავე დაუდო გრიგოლ რობაქიძემ, რომელმაც „ურმენშული გამოხედვის“ პოეტს „ქართული გენიის ნატეხი“ უწოდა, ვაჟას ფენომენი კი განსაზღვრა ფორმულით: „ლოგოსი – აი, სათავე ვაჟა-ფშაველას გენიისა“.

ქართველთა სულიერი ენერჯის ნამდვილ სხეულებად ესახება რობაქიძეს „გველის მჭამელი“, სადაც იდუმალად სახეცვლილი მინდიასათვის მსოფლიო გადაიმლება, ვითარცა ცოცხალი მთლიანი სხეული, რომლის ყოველი ნაწილი ავსილია თავისი აზრით, ყოველ მონადას კი საკუთარი ენა აქვს. საიდუმლო ცოდნას ზიარებულ მინდიას გრ. რობაქიძე შემოქმედი ლოგოსის ნატეხ სხეულებად თვლის. გმირმა თავის თავში ბუნების გენია განასხეულა და ზეადამიანად იქცა, მაგრამ არა ნიცმესეულ ინდივიდუალისტად, არამედ რელიგიურ უნივერსალისტად.

„ლოგოსს“ ძველ ბერძნულად ენის, მეტყველების, ფილოსოფიაში კი თადაპირველად მსჯელობის, განსჯის გაგება ჰქონდა. ჰერაკლიტე ეფესელის მოძღვრებით, მთელი ბუნება მონყობილია „ჭეშმარიტი მსჯელობის“ თანახმად, ლოგოსი კი სამყაროს გონიერი საფუძველია. სოკრატეს დაკვირვებით, ლოგიკური აზრი თავად ცნებაა, ისაა ნორმან სანყისი. პლატონის გაგებით, არსებული იდეაა, ე.ი. შეცნობის ობიექტი, სამყარო გრძნობიერი მოვლენაა, იდეის ანარეკლი. არისტო-

ტელესათვის ცნება ან ლოგოსი საგნის ქეშმარიტი არსია, მისი ობიექტური მორფე, შემქმნელი მიზეზი და საბოლოო მიზანი. მთელი სამყარო კანონზომიერად ერთიანია, რომელიც შემოქმედებითი აზრით, ლოგოსითაა გამსჭვალული. სტოელეებმა ორივე სანყისის ერთიანობა აღიარეს და ლოგოსის კონცეპტი გაიაზრეს, ვითარცა ღმერთი, ბუნება, გონება, სამყაროს სტიქია, რაც არ მიიღეს ეპიკურელებმა და სკეპტიკოსებმა და განაცხადეს, რომ ღმერთი, რომელიც მატერიალური სამყაროს იგივეობრივია, არ არის ლოგოსი, ცოდნის კრიტიკიუმი არც გრძნობებია და არც მსჯელობა. რწმენის ფილოსოფია ქეშმარიტ გნოზის გამოცხადებაში ხედავდა. ფილონ ალექსანდრიელმა ბერძნული მსოფლმხედველობის პოსტულატები მოსეს კანონებთან და ძველი აღთქმის გამოცხადებასთან გააერთიანა და ლოგოსის ცნება დაუქვემდებარა ერთიან, ზე-გონიერ ღმერთს, ოდენ ექსტაზის გზით რომ შეიცნობა. სამყარო ქრისტეცენტრულია, სწამთ ქრისტიანებს, ვინაიდან სიტყვა (ლოგოსი, ქრისტე) ღმერთია. იუდაიზმი და ქრისტიანობა ბიბლიას „ღვთის სიტყვად“, „წმინდა წერილად“ თვლიან. ისლამის თანახმად, ყურანიც ღმერთის სიტყვაა, მუჰამედის მიერ გაცხადებული, ასევე თორა და ფსალმუნთა წიგნიც.

ჰუსერლის აზრით, წმინდა ფენომენის კვლევა საგნის თუ მოვლენის რაობის განმსაზღვრელი უნივერსალური არსებობების სისტემის წარმოჩენას გულისხმობს. ვაჟა-ფშაველას ფენომენის, მსოფლალქმის, შემოქმედებითი იმპულსების დადგენა მრავალმხრივ ანალიზს ითხოვს, რადგან ვაჟა აღიარებულია ახალი კოსმოგონიის შემქმნელად, რომელიც ქართული მითოლოგიის უღრმესი ფენებიდან ამოდის. მწერლის უნიკალური ნიჭი მის ღრმა ერუდიციას ერწყმის: ვაჟას გათავისებული ჰქონდა როგორც ძველ, ისე მის თანამედროვე მოაზროვნეთა მემკვიდრეობა. ამას მემუარული ლიტერატურაც მოწმობს. მწერლის მსოფლგანცდის ერთ-ერთი საფუძველი ლოგოსის კონცეპტაცაა. განსაკუთრებით ახლოა ვაჟა-ფშაველა მის ანტიკურ, კერძოდ, ჰერაკლიტესეულ გაგებასთან, რომლის თანახმად, კოსმიური ლოგოსის ჭრილში სამყარო ჰარმონიული ერთიანობაა, მის შიგნით ყველაფერი მდინარებს, საგნები და სხვა სუბსტანციები ერთმანეთში გადადიან, ლოგოსი კი საკუთარი თავის ტოლი (იგივეობრივი) რჩება. ე.ი. დინამიური სამყარო სტაბილურობასა და ჰარმონიას სწორედ ლოგოსში ინარჩუნებს. ქეშმარიტება თავად სიცოცხლეა, მარად მდინარე ცხოვრება ჰერაკლიტესათვის უმაღლესი კანონია, ლოგოსი გაიგივებულია თვით სამყაროს ბუნებასთან, მის სტიქიასთან – „მარად ცოცხალ ალთან“, საკუთარი თავისაგან პერიოდულად რომ ქმნის სამყაროს და კვლავ შთანთქავს მას. ვაჟა-ფშაველას მსოფლალქმას შეიძლება ნაწილობრივ დავუკავშიროთ ლოგოსის კონცეპტის სხვა ფილოსოფიური თუ რელიგიური გააზრებანი.

IRMA KVELASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Folk Prose, Saint George and “Patron Saint” in Vazha-Pshavela’s “Bakhtrioni”

According to the Georgian prose, while scientific research of Saint George nature and character his multivalency becomes obvious; He manages weather, harvest, he is patron of peasants, he promotes fertility, he is also a healer and defender of just. In divine hierarchy his position is defined near Jesus Christ. According to folk prose Christians trust in Saint Georgia more than Jesus Christ.

The common icon of Saint George has different epithet and name in different regions of Georgia. In Megruli it is jege/jgege/jrgege, in Svanuri it is jgragad/ in Fshavuri “Master”, the epithet is of sacral nature, and it meant that it was forbidden to mention his name.

Among the different functions that are associated with the name of Saint George the Lashari cross romantic episode is very interesting. According to Andreza Saint George he established the habit of equality, the evident genesis of it is “Cross Knight” cult. This is not associated with lust and passion.

Lashari Saint Georgia unites the Fshavi twelve subservient. Here the Saint is associated with the earth, he is visible to all. This divine reality is depicted in folk verse: “I also was monk George, with golden lance in the sky ”.

It must be mentioned that Lashari in Vazha-Pshavela’s “Bakhtrioni” is not only the core of unity for Fshavians and Khevsurians but it is the place of sky gates where the sky and the earth connects, the divine light brings the Saint George to the earth and everyone is able to see him people see the celestial power and auspice of the patron saint. Saint George maintains the saincity is mentioned as “Patron Saint”.

Not only in folk prose, but in Vazha-Pshavela’s “Bakhtrioni” as well, Saint George is idolized with different epithets and functions, he is the inimitable character with his divine power and the icon of Saint Goerge is the unique phenomena in Georgian thinking.

ირმა ყველაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ხალხური პროზის წმინდა გიორგი და „ბატონი“ ვაჟა-ფშაველას „ბახტრიონში“

ქართული ხალხური პროზაული ტექსტების მიხედვით წმინდა გიორგის ბუნებისა თუ ფუნქციების კვლევისას თვალშისაცემი ხდება მისი მრავალვალენტურობა; იგი არის ამინდის განმგებელი, უხვი მოსავლის მომტანი, მეცხვარეთა და გლეხთა მფარველი, შვილიერების მიმცემი, მკურნალი და სამართლიანი მსაჯული. ღვთაებრივ იერარქიაში მისი ადგილი იესო ქრისტეს გვერდითაა. ხალხური ტექსტების მიხედვით ქრისტიანული სამყაროს ყველაზე ცნობილ წმინდანს უფრო მეტად ენდობიან ვიდრე ქრისტეს.

წმინდა გიორგის ერთიანი ხატი უთვალავი ეპითეტებითა და სახელწოდებებით გვხვდება საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში. მეგრულში ჯეგე/ჯგეგე/ჯრგეგედ, სვანურად ჯგრაგად, ფშაურში ხელმნიფედ, ბატონად მოხსენება ადასტურებს წმინდანის საკრალულობას, რომლის სახელით ხსენება არ შეიძლებოდა.

იმ მრავალ ფუნქციათა შორის, რომლებიც წმინდა გიორგის სახელთან ასოცირდება, საინტერესოა ლაშარის ჯვართან დაკავშირებული რომანტიული ეპიზოდი; ანდრეზის მიხედვით სწორედ ლაშარის წმინდა გიორგის დაუნესებია სწორფრობის წეს-ჩვეულება, რომლის გენეზისი „კაი ყმის“ ანუ „ჯვრის რაინდის“ კულტს უკავშირდება. აღსანიშნავია, რომ ამ სწორფრობას არაფერი აქვს საერთო ხორციელვნებით სიყვარულთან.

ლაშარის წმინდა გიორგი ფშავის თორმეტივე საყმოს გამაერთიანებელია. აქ წმინდანი მიწას უკავშირდება; იგი ხილულია ყველასთვის. ეს ზებუნებრივი რეალობა ასახულია ხალხურ ლექსში: „ბერი გიორგი მეც ვიყავ, ცას ვები ოქროს შიბითა“.

უნდა აღვნიშნოთ, რომ ვაჟა-ფშაველას „ბახტრიონში“ ლაშარი არის არა მხოლოდ ის შუაგული, სადაც ერთიანობას განიცდიან ფშაველთა და ხევსურთა საყმოები, არამედ ადგილიც, სადაც გარღვეულია ცა ცისა და მიწის კავშირის დასამყარებლად; ციდან ნათლის სვეტს ჩამოყოლილი წმინდა გიორგი ხილული ხდება ყმათათვის და მხედრები თვალნათლივ ხედავენ უზენაესი პატრონის მფარველობას. წმინდა გიორგი პოემაშიც საკრალურობას ინარჩუნებს და „ბატონად“ მოიხსენება

როგორც ხალხურ პროზაულ ტექსტებში, ასევე ვაჟა-ფშაველას „ბახტრიონში“ წმინდა გიორგი თავისი ეპითეტებითა და ფუნქციებით, მრავალძალობითა და საკრალურობით განუმეორებელი მოვლენაა და წარმოადგენს ქართული ხალხური აზროვნების სრულქმნილობის ხატს.

NINO KVIRIKADZE
Georgia, Kutaisi
Akaki Tsereteli State University

Mythological Details in Th. Mann's "Buddenbrooks"

Text interpretation theories treat literary works as multidimensional grammatical and semantic structures. Details function as mobile microelements within the multidimensional structure. This approach enables us to account for poly-functional meanings of the details.

The novel of T. Mann "Buddenbrooks" contains the whole structural-semantic meanings. The 'bone-structure' of the text, which we discuss from the standpoint of contemporary artistic interpretation, is permeated with the theme of "Buddenbrooks" in the 'textual space' from the beginning to the end.

Taking theoretical achievements of contemporary literary scholarship as basis for analysis, I particularly refer to the theory of motivation of the text to be discussed; its central theme – "Verfall"(Fall, Decay) of the Buddenbrooks family – are analyzed through mythological details as constituent elements of sets of structural-semantic sub-structures. The present research is theoretically based on the concept of verbal orders as formulated by V. Vinogradov and further developed by other structuralists in order to reveal sub-textual details indicating to the "Verfall" of the Buddenbrooks family, which stayed beyond attention of the researchers of T. Mann's creative work. Mythological details of "Verfall" are analyzed in the separate fragments of word orders permeating the whole 'textual space' of "Buddenbrooks", which gives them leitmotifity. Discussion of the problems of mythological details is made within the context of the dominant theme of novel.

As a result of analysis we found that in the novel "Buddenbrooks" the myth is used as a metaphor of not only personal psychology, but thinking of the whole social class – German (widely – European) patriarchal burger family, which gradually decays under the conditions of new social relations. Thanks to the leitmotifity, mythological details become "through theme" and moreover increase mythological symbolic.

НИНО КВИРИКАДЗЕ

Грузия, Кутаиси

Государственный университет имени Ак. Церетели

Мифологические детали в романе Томаса Манна «Будденброки»

Теории текста и художественной интерпретации рассматривают произведения с точки зрения многомерной грамматической и семантической структур (М.Бахтин, А.Лосев, Л.Выготский, Р.Барт, Ю.Кристева, В.Демьянков и др.), что открывает широкий простор для художественного анализа того или иного литературного произведения. При рассмотрении текста как художественного целого выделение детали с точки зрения многомерной структуры в качестве подвижного микроэлемента предоставляет широкие возможности для нового восприятия детали и раскрытия её полифункционального значения.

Роман Т. Манна «Будденброки» вбирает в себя целый ряд структурно-семантических смыслов. Весь корпус данного текста, который мы рассматриваем с точки зрения современной художественной интерпретации, пронизан темой Будденброков по всей вертикали от начала до конца.

Опираясь на теоретические завоевания современного литературоведения, мы прибегаем к теории мотивации рассматриваемого текста, к главной его теме – теме упадка (Verfall-a) семьи Будденброков – через мифологические детали в составе структурно-семантического ряда. Мы опираемся на теорию словесного ряда, введенную В. Виноградовым и разработанную далее современными структуралистами (В. Топоров, Б. Успенский и др.), для выявления глубинных деталей упадка семьи Будденброков, которые остались вне поля зрения исследователей творчества Т. Манна. Мифологические детали исследуются в отдельных фрагментах в аспекте словесных рядов, проходящих через все текстовое пространство «Будденброков», что придает им лейтмотивное звучание. Рассмотрение проблемы мифологических деталей происходит в контексте общей темы произведения.

На основе анализа приходим к выводу, что в романе «Будденброки» миф используется как метафора не только личной психологии, но и мышления целого социального класса – немецкого (и шире – европейского) патриархального бюргерства, постепенно угасающего в новых общественных условиях. Благодаря лейтмотивности, мифологические детали становятся «сквозными темами» и еще больше усиливают мифологическую символику.

JURATE LANDSBERGYTE

Lithuania, Vilnius

Lithuanian Culture Research Institute

**The Myth of Creation of the World as the Vision of
M. K. Ciurlionis and Its Transformation in the
Lithuanian Culture of the 20th Century**

This year Lithuania commemorates the centenary of the death of its most important artist and composer, M. K. Ciurlionis (1875-1911). A new spiritual path of Lithuania starts from this point, namely the creative work of Ciurlionis promoted the idea of the creation of the world greatly inspiring the national self-awareness of the state. This vision exists in the modern and effective perception of ultimate time cause infinity, i.e. in the famous cycle of paintings "Creation of the World" (1905). Cosmology, the images of universe stability and cultural symbols infinity (pyramids, the waves, crosses, the sun, towers, an altar) assumed the dimensions of the universe and being in peculiar subtle touch with the nature awakened the national vital force. The myth and philosophy of the creation of the world gave impetus to its spreading to new spaces. In this regard spatial attraction is the key factor both with respect to culture and national survival. Therefore Lithuanianness that requires the strategy of survival took global dimensions in the 20th century and became particularly related to the Orient – India, Japan, Caucasus, the purified system of values, the profundity of civilization dawn and culture. The spiritual life of Ciurlionis' vision of "Creation of the World", i.e. the oriental aspect and the cosmic "sound of silence", as it was named by the 20th c. Lithuanian philosopher Vydunas (1874-1947), penetrated the Lithuanian literature, art, music and philosophy of the 20th c. (V. Bacevicius, B. Kutavicius, S. Geda, G. Beresnevicius, A. Svegzda, P. Normantas, A. Uzdavinys) by drawing the profound lines of thinking, by revealing the mysteries, the so-called "code of Ciurlionis" that encoded the nation's rise to the state – structural integration into the world.

PILLE-RIIN LARM

Estonia, Tartu

University of Tartu

Estonian Mythopoeia

Mythology is founded on belief. It comprises of something beyond simple communication, something that cannot be verbalized and is wholly comprehensible only in the cultural environment of its own – it should not be written down.* Contrarily, mythopoeia as an artificial mythology is a rational creation, written product of considering thinking. Estonian mythopoeia was created by Estophiles at the start of 19th century. Noticably borrowed (from Estonian, Finnish and antique mythology) and, partially also personally created, Estonian mythopoeia is culminated in the epic "Kalevipoeg" (1857–1861). The mythopoeia achieved quickly the honorable position as the true image of Estonian pantheon and heroic folklore.

Such a success of an artificial creation was firstly possible due to it becoming a tool of national ideological rhetorics, and secondly due to its continuous rewriting in belles lettres. National awakening needed high myths: artificial mythology became the tool of self-identification for the nation and the attest of its cultural value. (This fate of the mythopoeia is similar to the role of traditional mythology which has always had certain social ambitions.) The mythopoeia and the new national myth have created a special mythological consciousness, which is visible in the number of the literary texts that have been written from the 1870s up until now (this is particularly noticable under the pressure of russification): in poetry, prose (mostly in the historical novels), drama. In this presentation I will analyze some of these texts. Many of popular mythopoeic texts have been counted in folklore. – Paradoxically, artificial mythology can successfully become the base of meta-mythology and bring about changes in folklore in cultural circulation.

* Kasak, Enn 1999. Mütüdist. – Akadeemia, nr 1, lk 32–46.

MILANA LAZARIDI
Kyrgyzstan, Bishkek
Kyrgyz-Russian Slavic University

“Itaka” in Poets’ Heart and Creative Work: Homeland Interpretation and Various Ways of Its Cognition”

First of all, while appointing the place of Homeland in our heart, we all cognize ourselves. It is wrong to think, that the idea of patriotism and unity with the Mother-Land is so pointed only nowadays – at the beginnings of the III-rd millennium. This is an eternal subject.

But in the modern time there have appeared such poets - philosophers who have thought of Homeland so much and thrown light on all the edges of this astonishing feeling - Love to the Land having given rise to them - so selflessly and profoundly that I have a great desire to revert to Homere aiming to compare the modern interpretation of the idea of Homeland with the ideas and thoughts of the great Ancient Greek poet devoted one of his immortal poems - ingenious “Odyssey” - to the subject of a loving son’s returning Home. I mean poems by Konstantin Kavafis and Joseph Brodsky having identical titles– Ithaka.

МИЛАНА ЛАЗАРИДИ
Кыргызстан Бишкек
Кыргызско-Российский Славянский университет

«Итака» в душе и творчестве поэтов: осмысление родины и различный путь ее познания

Начнем с того, что, определяя место родины в душе, каждый из нас познает себя. Нельзя думать, что тема патриотизма, единения с матерью - землей стоит так остро в наше время - начала III тысячелетия. Это - вечная тема.

Но в новое время появились поэты - философы, которые так много думали о родной земле, так самозабвенно и глубоко осветили все грани этого удивительного чувства – любви к земле, породившей их, что вновь хочется вернуться к Гомеру, чтобы сравнить современное осмысление темы отчизны с идеями и мыслями великого древнегреческого поэта, посвятившего теме возвращения любящего сына к родной земле одну из своих бессмертных поэм – гениальную «Одиссею».

Речь идет о стихотворениях Константина Кавафиса и Иосифа Бродского, которые озаглавлены одинаково «Итака».

ANA LETHODIANI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**For Interpretation (Understanding) of “Aluda Ketelauri”
(Theory of Liminality and “Aluda Ketelauri”)**

According to Liminality theory, any type of variation includes three stages: 1. Separation, expressed in choice made by the individual and his/her isolation from certain social community; 2. Liminality or marginality. This stage implies: change of social status, values and it is characterized with ambivalence; 3. Unification, incorporation or re-aggregation – returning back to the society, with the new social status.

We consider “Aluda Ketelauri” on the basis of the mentioned theory.

In the beginning of the poem, Aluda is the typical, though distinguished member of the social community where he lives.

Aluda’s separation from the old system of thinking commences when he kills Mutsal and does not cut his arm off (though, before he killed Mutsal, he had already killed his brother and cut his right arm off).

The liminal stage for Aluda begins from the episode of the poem, where he returns to Shatili. Here, ambivalence of his condition is clearly seen. On one hand “he does not like himself, he frowns and there is darkness in his heart ...”, while, on the other hand, he has fastened the arm of Mutsal’s killed brother on his saddle. We regard as laminar stage Aluda’s dream as well.

In our opinion, for Aluda, end of laminar stage is the episode, where, at the icon festival (Khatoba) he asks Khevisberi to sacrifice the calf in the Mutsal’s name. This action is followed by his exile from the community.

Result of post-liminal condition of Aluda could be seen in the final of the poem, where, exiled from the community, together with his family, he leaves Shatili and reproaches his crying mother and wife, who are offended by the community: “Come on with me, let’s go, Lord has given this fate to us. Do not insult the cross, do not curse the community, and do not behave like mad people”.

One point is of interest as well. According to the replacement theory, Aluda has passed all three stages: exiled by the community he leaves Shatili, but he is not defeated. He has fulfilled the function of the transit carriage. Mindia stays in Shatili, who, in our opinion, is bearer of liminality potential.

ანა ლეთოდიანი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

„ალუდა ქეთელაურის“ გააზრებისათვის („ლიმინალობის“ თეორია და „ალუდა ქეთელაური“)

„ლიმინალობის“ თეორიის მიხედვით, ნებისმიერი ტიპის ცვალებადობა სამ სტადიას მოიცავს: 1. გამოცალკევება ანუ სეპარაცია, რაც გამოიხატება ინდივიდის არჩევანსა და გარკვეული სოციალური ერთობისაგან იზოლაციაში; 2. ლიმინალობა ანუ მარგინალობა. ეს ფაზა გულისხმობს: სოციალური სტატუსის, ღირებულებების, შეცვლას და ხასიოდება ამბივალენტურობით.; 3. გაერთიანება, ინკორპორაცია ანუ რეაგრეგაცია – კვლავ დაბრუნება საზოგადოებაში, განახლებული სოციალური სტატუსით.

აღნიშნული თეორიის საფუძველზე განვიხილავთ „ალუდა ქეთელაურს“.

პოემის დასაწყისში ალუდა წარმოგვიდგება იმ სოციალური ერთობის, რომელშიც იგი ცხოვრობს, მართალია, გამორჩეულ, მაგრამ მაინც ტიპურ ნევრად.

ალუდას სეპარაცია ანუ ძველი სააზროვნო სისტემისაგან გამოცალკევება იწყება იმ მომენტიდან, როცა იგი კლავს მუცალს და არ ჭრის მას მკლავს (თუმცა, მუცალის მოკვლამდე, ალუდა კლავს მის ძმას და „მარჯვენასაც“ ჭრის მას).

ლიმინალური ფაზა ალუდასთვის დგება პოემის იმ ეპიზოდებიდან, როცა იგი შატილში ბრუნდება. აქ კარგად ჩანს მისი მდგომარეობის ამბივალენტურობა. ერთი მხრივ, „არ ენონება თავია, პირს დასწოლია ნისლები, გულით ნადები, შავია...“. მეორე მხრივ კი, უნაგირზე მუცალის ძმის მოჭრილი მკლავი უკიდია. ლიმინალურ სტადიად განვიხილავთ ალუდას სიზმარსაც.

ვფიქრობთ, ალუდასათვის ლიმინალური ფაზის დასასრულია, როცა ხატობაზე, იგი მუცალის სახელზე კურატის „დამწყალობებას“ სთხოვს ხევისბერს. ამ საქციელს მოჰყვება მისი თემიდან მოკვეთა.

ალუდას პოსტლიმინალური კონდიციის შედეგი ჩანს პოემის ფინალში, როცა იგი, თემისგან მოკვეთილი ოჯახთან ერთად მიდის შატილიდან, მოქვითინე, თემზე განაწყენებულ დედასა და ცოლს საყვედურობს: „მოდით, გამომყევთ, ვიდინოთ, ღმერთმ ეს გვარგუნა ბედადა, ჯვარს არ აწყინოთ, თემს ნუ სწყევთ, ნუ გადიქცევით ცეტადა“.

საყურადღებია აგრეთვე ერთი მომენტი. გადანაცვლების თეორიის მიხედვით, ალუდამ გაიარა სამივე სტადია, თემიდან მოკვეთილი მისი შატილიდან, მაგრამ არა დამარცხებული. მან შეასრულა „ტრანზიტული ეტლის“ ფუნქცია. შატილში რჩება მინდია, რომელიც, ჩვენი აზრით, ლიმინალობის პოტენციალის მატარებელია.

KAKHABER LORIA

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakishvili Tbilisi State University

For Defining the Importance of Vazha-Pshavela in Georgian Literary Process

The creative works of Vazha-Pshavela represent one of the most unique phenomena in Georgian literature. A number of scholars and literary critics have attempted to define the meaning of this phenomenon. However, the consensus has not been reached yet on defining the importance of this great writer for the development of Georgian literature.

One the one had, having examined the theoretical framework of Vazha-Pshavela, one can conclude that he shared the social and literary views of the generation of the 1860s. Having been against aestheticism and elitism, Vazha-Pshavela considered the primary aim of literature to be serving its nation. The writer tried to pursue this principle in some of his writings. However, the realistic works of Vazha-Pshavela do not play any significant role for developing either Georgian classic nor the world realistic literature.

On the other hand, the part of Vazha-Pshavela's writings that are acknowledged and appreciated worldwide, are based on the principles of aestheticism and elitism. His best writings possess unique and original value. Moreover, they are completely free from literary utilitarianism that was not an unknown phenomenon in Georgia in the second half of the nineteenth century.

The writings of Vazha-Pshavela do not only belong to the end of New Georgian literature, but also represent the beginning of the modern Georgian literature, i.e. the literature of the twentieth century. According to many, Vazha-Pshavela's works are influenced by symbolism. In addition, it is even more remarkable that the writer in his works often applies neo-romanticism – the literary trend that is closely related to symbolism.

On the one hand, one of the important part of the writings of Vazha-Pshavela, responds and chronologically relates to the aesthetics and writings of his contemporary western writers who represent early modernism. At the same time, Vazha-Pshavela is a founder of Georgian modernism. By his works he distances himself from (and in many cases even opposes and breaches) a number of parameters that are essential to the classic realistic art. On the other hand, however, he partly introduces the trends and dimensions that are characteristic to both Georgian and foreign modernist art.

კახაბერ ლორია

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

ვაჟა-ფშაველას ადგილის განსაზღვრისათვის ქართულ ლიტერატურულ პროცესში

ვაჟა-ფშაველას შემოქმედება ჩვენი ეროვნული მწერლობის ერთ-ერთი ყველაზე თავისთავადი ფენომენია, რომლის ახსნა არაერთ მკვლევარს თუ ლიტერატორს უცდია. მიხედვად ამისა, არ არსებობს ერთიანი აზრი იმის თაობაზე, თუ როგორ უნდა განისაზღვროს ამ მართლაც მსოფლიო მასშტაბის შემოქმედის ადგილი ქართული ლიტერატურის განვითარების პროცესში.

ერთის მხრივ, ვაჟა, თავისი თეორიული ნააზრევით, ცალსახად დგას ქართველ სამოციანელთა არამართო საზოგადოებრივ, არამედ ლიტერატურულ პოზიციებზეც. უპირისპირდება რა ესთეტიზმსა და ელიტარიზმს, ვაჟა ლიტერატურის ამოცანას ხალხის სამსახურში ხედავს. ამ თეორიული შეხედულებების განხორციელებას მწერალი, გარკვეულწილად, თავის შემოქმედებაშიც ახდენს. თუმცა რეალისტური ხელნერით შესრულებული მისი არაერთი ნაწარმოები არათუ მსოფლიო, არამედ ქართული კლასიკური რეალიზმის ფონზეც კი საკმაოდ მოკრძალებულად გამოიყურება.

რაც შეეხება ვაჟა-ფშაველას შემოქმედების საყოველთაოდ აღიარებულ და, შეიძლება ითქვას, საყოველთაოდ აღმაფრთოვანებულ ნაწილს, დიდი მწერალი სწორედაც რომ ესთეტიზმისა და არისტოკრატიზმის პოზიციებზე დგას. მის საუკეთესო ნაწარმოებებს აშკარად გამოხატული თვითკმარი და თავისთავადი ღირებულება გააჩნიათ და, ფაქტობრივად, სრულიად არიან დაცლილი მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევარის ქართულ სინამდვილეში არცთუ ისე იშვიათი მოვლენის – ლიტერატურული უტილიტარიზმისაგან.

ვაჟა-ფშაველას შემოქმედება არა მხოლოდ და არა იმდენად (!) ასრულებს ახალ ქართულ ლიტერატურას, რამდენადაც უახლესი, ანუ, პირობითად რომ ვთქვათ, მეოცე საუკუნის ლიტერატურის დასაწყისს წარმოადგენს. შემთხვევითი სრულიადაც არაა, რომ ვაჟას შემოქმედებაში ზოგიერთი სიმბოლიზმის გამოვლინებას ხედავდეს. თუმცა, ალბათ, კიდევ უფრო თვალშისაცემია სიმბოლიზმის უახლოესი მონათესავე ლიტერატურული მიმდინარეობის – ნეორომანტიზმის საკმარისად გამოხატული ტენდენციები.

ვაჟა-ფშაველას შემოქმედების უაღრესად მნიშვნელოვანი ნაწილი, ერთის მხრივ, უდაოდ ეხმიანება და ენათესავება კიდევ ქრონოლოგიურად მისი თანადროული ე.წ. ადრეული მოდერნიზმის დასავლელ ავტორთა ესთეტიკასა და ნაწარმოებებს. იმავდროულად ვაჟა სათავეს უდებს საკუთრივ ქართულ მოდერნიზმს, თავისი საუკეთესო ნაწარმო-

ეპებით ემიჯნება რა (და ხშირ შემთხვევაში უპირისპირდება ან არ-
ღვევს კიდევ) კლასიკური რეალისტური ხელოვნებისთვის არსებით
არაერთ პარამეტრს, ხოლო სამაგიეროდ, გარკვეულწილად მაინც, ამ-
კვიდრებს იმ ტენდენციებსა თუ განზომილებებს, რომელიც აგრერი-
გადაა დამახასიათებელი როგორც ქართული, ისე უცხოური მოდერ-
ნისტული ხელოვნებისათვის.

YORDAN LYUTSKANOV

Bulgaria, Sofia

Institute of Literature for BAS

The Myth of the Teacher and the Gifted Pupil in the Literature of Early Modernism

It is a myth which – among people educated in Russian literature – is known
in its Pushkin’s version, “Mozart and Salieri”. It is a version through which –
though ambiguously – an ideology of ascend through liberation from the
constraints of tradition is propagated: not an ideology of “fathers”, but of
“sons”. In his novel “Leonardo da Vinci” Dmitry Merezhkovsky offered a re-
verse interpretation of the myth. I do not consider this interpretation definitively
dependent from the novel’s theme. It is indicative of Merezhkovsky’s self-
identification in the short term of early modernism and in the long term of
European culture and of the implicit foundation of his philosophy of history and
of culture.

Bulgarian early modernism also has its “Mozart” and “Salieri” but the
collision is thematised from the standpoint of the (outcast) “pupil”. I shall attend
the figures of Merezhkovsky, Pencho Slaveikov, Valery Briusov and Kiril
Khristov.

The “historical material” employed in the myth’s reproductions; the stan-
dpoint from which it is reproduced; the significance of that myth reproductions
within the overall work of a writer; the textual distinctness of these reproduc-
tions – all these matters give idea of the scope of the symbolical capital each of
the literatures considered possessed during the 1890s – 1900s, of its distribution
among the different aesthetical (sub)-formations and their agents. In other
words: they give idea of what was regarded as ‘convertible tradition’ by one or
another writer, formation or national literature.

ЙОРДАН ЛЮЦКАНОВ

Болгария София,

Институт литературы БАН

Миф об учителе и гениальном ученике в литературе раннего модернизма

Данный миф известен в кругу людей, образованных на русской литературе, в своей Пушкинской трактовке – “Моцарт и Сальери”. Этой трактовкой, хотя и неоднозначно, имплантируется идеология восходящего развития человека, освобождающегося от “уз” традиции: идеология не “отцов”, но “детей”. В романе “Леонардо да Винчи” Дмитрий Мережковский предложил противоположную трактовку мифа. Мы считаем интерпретацию Мережковского не безусловно зависимой от тематики романа, а также показательной для самоопределения Мережковского как в малом времени раннего модернизма, так и в большом времени европейской культуры; указывающей на имплицитный фундамент его философии истории и культуры.

Болгарский ранний модернизм тоже имеет своего “Моцарта” и своего “Сальери”, но здесь коллизия тематизируется с точки зрения (изгоя-) “ученика”. Мы обратим внимание на фигуры Мережковского, Пенчо Славейкова, Валерия Брюсова, Кирилла Христова.

“Исторический материал”, к которому обращаются при воспроизведении данного мифа; точка зрения, с которой воспроизводят миф; “удельный вес” разработок этого мифа в творчестве соответного писателя; текстуальная “выделенность” разработки – дают представление об объеме “символического капитала”, которым располагают в болгарской и русской литературе 1890х – 1900х гг. и о его распределении между разными эстетическими (суб)формациями и их представителями. Иными словами: о том, что считается конвертируемой традицией тем или иным писателем, той или иной формацией, в рамках той или иной литературы.

TRISTAN MAKHAURI

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Vazha-Pshavela and folk rhymers

In the 1880s, when Vazha-Pshavela stepped on the writing arena, the tradition of folk poetry was in its peak in the mountainous regions of Georgia. The classic of the Georgian literature was particularly considerate to the folk rhymers and noted: “There are many poets in Pshavi, but the leaders among them

are Mertshala and Jabani” - O. In the ethnographical letters “The Pshavs”, “From the Pshavs’ life” “Lasharoba”, “Poetry of old and modern Pshavs”, Vazha often used the impromptus and rhymings by his contemporary poets when needed. He described what the poetic tournament of the Georgian rhymers looked like: “Where there are two Pshavs and two jiggers of vodka, a rhyme is said. The rhymers must compete with one another not with some old rhymes or *shairis* (humorous rhymes) composed earlier, but the opponents respond to one another off the cuff (impromptu)... the rhymers show amazing eloquence and wits during this rivalry”.

Vazha himself had several poetic rivalries with the masters of folk poetry. The authors of the memories note that the folk rhymers did not yield to the gifted writer in oral rivalry and sometimes even defeated him. There are examples of Vazha’s impromptus with Mertshala and Prushka found in the folklore, and the folk rhymers defeated Vazha in both cases. This fact by no means diminishes Vazha’s authority as that of a poet, but accents the fact that the process of a literary composition is essentially different from the folk oral improvisation. By the time, a part of folk rhymers even could not read or write.

On their turn, the folk rhymers much appreciated Vazha’s writing. This is well evidenced by the satirical rhyme by Kruv Giorgi to Prushka, who seemed to have become arrogant after his momentary victory over Vazha.

The authors of the memories about Vazha sometimes make a mistake and attribute the impromptus said by Mertshala, Jabani, Prushka, Kruv Giorgi or others to Vazha. The thorough study of the old and new folklore collections, as well as ethnographic letters makes it possible to find the truth and recover this deficiency.

ტრისტან მახაშური

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ვაჟა-ფშაველა და ხალხური მელექსენი

XIX საუკუნის 80-იან წლებში, როცა ვაჟა-ფშაველა გამოდიოდა სამწერლო ასპარეზზე, ხალხური მელექსეობის ტრადიცია მთაში პიკს აღწევდა. ქართული ლიტერატურის კლასიკოსი განსაკუთრებულ ყურადღებას იჩენდა ხალხური მელექსეებისადმი და აღნიშნავდა: „ფშავში მოლექსეები ბევრნი არიან, მაგრამ მათში პირველი ადგილი უჭირავს მერცხალსა და ჯაბანს“ – ო. ეთნოგრაფიულ წერილებში: „ფშავლები“, „ფშავლების ცხოვრებიდან“, „ლაშარობა“, „ძველი და ახალი ფშავლების პოეზია“ ვაჟა საჭიროებისამებრ იშველიებდა თანამედროვე მელექსეთა ნათქვამ კაფიებს თუ გალექსებებს. იგი აღწერდა, თუ როგორი სახისა იყო ხალხურ მთქმელთა პოეტური ტურნირი:

„საცა ორი ფშაველია და ორი სტაქანი არაყი, იქ ლექსიც აუცილებელია. უნდა გაუმკლავდეს ერთი მეორეს არა წინათ გაგონილის და ნასწავლის შაირით, არა. მოპირდაპირენი კაფიად (ექსპრომტად) „ეპასუხებიან“ ერთმანეთს... მოლექსენი საკვირველს ენა და გონება მახვილობას იჩენენ ამ შეკამათების დროს“.

ვაჟას თვითონაც ჰქონია პოეტური პაექრობა ხალხური ლექსის ოსტატებთან. მოგონებათა ავტორები აღნიშნავენ, რომ ხალხური მელექსენი ტოლს არ უდებდნენ ნიჭიერ მწერალს და ზეპირ პაექრობაში ზოგჯერ ამარცხებდნენ კიდევ. ზეპირსიტყვიერებას შემოუნახავს ვაჟას გაკაფიავება მერცხალასთან და ფრუშკასთან. ორივე კაფიაში გამარჯვებულნი ხალხური მელექსენია. ეს ფაქტი კი არ ამცირებს ვაჟას, როგორც მგოსნის, ავტორიტეტს, არამედ ხაზს უსვამს იმ გარემოებას, რომ ლიტერატურული ნაწარმოების თხზვის პროცესი არსებითად განსხვავდება ხალხური ზეპირი იმპროვიზაციისაგან. იმ დროისათვის ხალხურ მელექსეთა ნაწილმა წერა-კითხვაც კი არ იცოდა.

თავის მხრივ, ხალხური მელექსენი დიდად აფასებდნენ ვაჟას შემოქმედებას. ამის დასტურია ყრუვ გიორგის სატირული ლექსი ფრუშკასადმი, რომელიც ვაჟასთან დროებითმა გამარჯვებამ გააყოფოქრა.

ვაჟას შესახებ არსებულ მოგონებათა ავტორები ზოგჯერ შეცდომებს უშვებენ და სამწუხაროდ ვაჟას მიაკუთვნებენ მერცხალას, ჯაბანის, ფრუშკას, ყრუვ გიორგის თუ სხვათა ნათქვამ კაფიებს. ძველი და ახალი ფოლკლორული კრებულების, აგრეთვე ვაჟა-ფშაველას ეთნოგრაფიული წერილების საფუძვლიანი შესწავლით შესაძლებელი ხდება სიმართლის გარკვევა და აღნიშნული ნაკლის გამოსწორება.

KHVTISO MAMISIMEDASHVILI

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Dzuars in Osetian Folklore

The characters of Osetian epic and custom poems and songs are often *Dzuars*. The cult of worshipping the *Dzuars* among the Osetians was spread from the mountainous regions of Georgia. The word *Dzuar* was originated via phonetic changes of the Georgian word *Jvari* (the cross) (*Jvari* - *Juari* - *Dzuar*). The Osetian language adopted the names of Christian saints and angels from the Georgian language, such as *Taranjeloz* (*mtavarangeloz* (Archangel)), *Mikalgabirta* (Micahel and Gabriel) and others. Like in the mountainous regions of East Georgia, according to the Osetian tradition too, *Jvari* and *Khati* are the names of a guarding saint, angel and place of worship. *Dzuar* is also the name of a sacred place with a place of worship and sacred buildings on it where the priest and worshippers glorify the *Dzuar* during the feasts.

According to the Osetian folk texts, the *Dzuars* live in the sky. They appeared before the elected either as a fire column or a sacred bird. According to the Osetian tradition, *Dzuars* are guarding saints and angels of a community and village: *Madmairam* (Mother Mariam), *Mikalgabarta* and others. Saint George, or *Vastirji* appear with their euphemistic name in the Osetian folk texts, like *Lagti Dzuar* (Saint man). The names of *Dzuars* show the symbols of colors: *Urs Zuar* (white *Dzuar*), *Serh Dzuar* (Red *Dzuar*), *Sau Dzuar* (Black *Dzuar*). In Osetian cult texts and legends, *Dzuars* are sometimes referred to by the name of their kingdom or their functional properties.

The relationship of *Dzuars* with people is described in the Narts' epos. The *Dzuars* mediate to the god for people. The epos tells us about the struggle of Batradze against the *Dzuars*. The texts contain heroic and Daeva-like plots; however, it has a sacral status in the folk religious consciousness, with *Dzuars* always winning in struggle. After the death of Nart Batradze, the god threw three drops of tear on the earth and erected three places of worship on places where they fell: *Taranjeloz* (*mtavarangelozi* (Archangel)), *Mikalgabirta* and *Rekom*. The Osetian mythological legends about the creation of *Dzuars* are similar to *andrezes* (myths) of Georgian highlanders.

ხვთისო მამისიგეფიშვილი

საქართველო, თბილისი

*ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი*

„ძუარები“ ოსურ ფოლკლორში

ოსური ეპიკური და სანესჩვეულებო ლექს-სიმღერების პერსონაჟებად ხშირად ვხვდებით „ძუარებს“. „ძუარების“ თაყვანისცემის კულტი ოსებში საქართველოს მთიანეთიდან გავრცელდა. „ძუარ“ ქართული „ჯვარის“ ფონეტიკური ცვლილებით არის მიღებული (ჯვარი – ჯუარი – ძუარი). ასევე ქართული ენიდან არის შესული ოსურში ქრისტიანულ წმინდანთა და ანგელოზთა სახელები: თარანჯელოზ (მთავარანგელოზი), მიქალგაბირთა (მიქელ-გაბრიელი) და სხვ. ისევე როგორც აღმოსავლეთ საქართველოს მთიანეთში ჯვარ-ხატი, ოსური ტრადიციითაც ძუარ არის მფარველი წმინდანის, ანგელოზის და ზოგადად სალოცავის ზოგადი სახელი. ძუარ ჰქვია აგრეთვე საკრალურ ადგილს, სადაც დაარსებულია სალოცავი და განლაგებულია წმინდა ნაგებობები. იქ დღესასწაულებზე კულტმსახური და მლოცველი ძუარს ადიდებს.

ოსური ხალხური ტექსტების მიხედვით ძუარები ზეცაში ცხოვრობენ. ისინი ხან ცეცხლის სვეტის და ხანაც წმინდა ფრინველის სახით ევლინებოდნენ რჩეულებს. ოსური ტრადიციით, ძუარები არიან როგორც თემის, ისე სოფლის მფარველი წმინდანები და ანგელოზები:

მადმირამ (დედა მარიამი), მიქალგაბართა და სხვ. წმინდა გიორგი – ვასტირჯი ოსურ ხალხურ ტექსტებში ხსენდება ევფემისტური სახელწოდებითაც – ლაგთი ძუარ (წმინდა კაცი). ძუარების სახელწოდებებში ასახულია ფერთა სიმბოლიკა: ურს ძუარი (თეთრი ძუარი), სერხ ძუარი (წითელი ძუარი), საუ ძუარი (შავი ძუარი). ოსურ საკულტო ტექსტებსა და თქმულება-გადმოცემებში ძუარები ზოგჯერ მათი მინიერი საბრძანისის სახელწოდებითა და ფუნქციური ნიშან-თვისებებით ხსენდებიან.

ძუარების ადამიანებთან ურთიერთობა ასახულია ნართების ეპოსში. ძუარები შუამავლობენ ადამიანებს ღმერთთან. ეპოსი მოგვითხრობს ბათრადის ბრძოლას ძუარების წინააღმდეგ. ტექსტებში გვხვდება სადევემირო სიუჟეტები, თუმცა მას ხალხურ რელიგიურ ცნობიერებაში საკრალური სტატუსი აქვს და ძუარებიც ყოველთვის იმარჯვებენ. ნართი ბათრადის გარდაცვალების შემდეგ ღმერთმა მინაზე სამი ცრემლი გადმოაგდო და იქ სამი სალოცავი აღიმართა: თარანჯელოზ (მთავარანგელოზი), მიქალგაბართა და რექომი. ოსური მითოლოგიური გადმოცემები ძუარების დაარსების შესახებ სტრუქტურულად ქართველ მთიელთა ანდრეზების ანალოგიურია.

ESMA MANIA

Georgia, Tbilisi

National Centre of Manuscripts

Davit Aghmashenebeli State University

Archival-Personified Information – Research Sources of Psychological Portrait of Vazha-Pshavela

Biography is the specific narrative. It is complex of the positive discussions about the personal dates of the figure. Often this form of reflection of the writer's life and work is stereotyped. Therefore, biographies of the figures differ from each other only by insignificant factor. This helps formalization and commonality of this kind of narratives.

The source of authentic biography of the writer is the personal archive.

Archive documents carry personal data of public figure which are so called “psychological signs”. Personification of archive unit represents not primary but secondary process and it takes place beyond the consciousness. This means that a person reveals herself/himself in graphological form of reasoning product. The complex psychical trace of a person reflecting: dispositions, physiological conditions, factors depending on the environment, own skills and habits, inclinations, atypical activities as a result of the conflict between the consciousness and

subconsciousness, leave an imprint on a specimen. Personified information is a “mirror reflection” of personal information. As a source of personal portrait, it is more deep and reliable analytically, than data collected from biographies and autobiographies.

Personal archive of Vazha-Pshavela protected in the National Centre of the Manuscripts offers following research sources for the primary features:

1. *Graphic sketches, primitive forms as reflecting sources of subconscious condition;*
2. *Reports on the edges and back pages of the famous artistic works, approximate calculations as the indicator of social and household conditions;*
3. *Difference of the form-structure of handwriting-facsimiles;*
4. *Methods of correction-delete, edit, refining-processing of variant differences, note-inserts;*
5. *Specification of the writing material;*
6. *Interrelation issues of percentage of “black” and “white” spelling;*
7. *Materials reflecting the social, political and cultural situation;*

A part of this thesis refers to the connection of these sources with the dates of biographies, autobiographies and memories.

ესმა მანია

საქართველო, თბილისი

ხენლანერთა ეროვნული ცენტრი

საქართველოს დავით აღმაშენებლის სახელობის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი

საარქივო-პერსონიფიცირებული ინფორმაცია – ვაჟა-ფშაველას ფსიქოლოგიური პორტრეტის კვლევის წყარო

ბიოგრაფია სპეციფიკური ნარატივია. ის მოღვაწის პერსონალური მონაცემების შესახებ პოზიტიური მსჯელობების ერთგვარი ნაკრებია. მოღვაწის ცხოვრებისა და შემოქმედების ასახვის ეს ფორმა ხშირად სტერეოტიპულია, რის გამოც მოღვაწეთა ბიოგრაფიები მხოლოდ უმნიშვნელო ფაქტოლოგიით განსხვავდება ერთმანეთისაგან. ეს კი ამ ტიპის ნარატივის სტანდარტულობასა და ფორმალიზაციას უწყობს ხელს.

საგულისხმოა, რომ მოღვაწის უტყუარი ბიოგრაფიის წყარო მისი პირადი არქივია.

ბუნებრივია, საარქივო დოკუმენტები თავისთავად იმუხტება პერსონალური მონაცემებით, მოღვაწის ე. წ. „ფსიქოლოგიური ნიშნებით“. საარქივო ერთეულის პერსონიფიკაცია არა ძირითადი, არამედ მეორეული, ცნობიერსნიღმური პროცესია. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ

პიროვნება აზროვნების პროდუქტის გრაფოლოგიური ფორმით გადმოცემის დროს „გასცემს“ საკუთარ თავს. პიროვნების რთული ფსიქიკის კვალით – განწყობებით, ფიზიოლოგიური მდგომარეობებით, გარემომცველი გარემოდან მომდინარე ფაქტორებით, საკუთარი უნარებითა და ჩვევებით, მისწრაფებებით, ცნობიერისა და ქვეცნობიერის კონფლიქტის შედეგად წარმოქმნილი ატიპიური ქმედებებით – აღიბეჭდება თითოეული ავტოგრაფული ნიმუში.

პერსონიფიცირებული ინფორმაცია პერსონალური ინფორმაციის ე. წ. „სარკისებური ვარიანტია“. როგორც პიროვნების პორტრეტის კვლევის წყარო, ის ანალიტიკურად უფრო სანდოა და ღრმა, ვიდრე ბიოგრაფიებისა თუ ავტობიოგრაფიების მონაცემები.

ვაჟა-ფშაველას ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში დაცული პირადი არქივი თავისი პორტრეტის პირველადი შტრიხებისთვის შემდეგ საკვლევ წყაროებს გვთავაზობს:

1. გრაფიკული ესკიზები, ჩანახატები, პრიმიტიული ფორმები, როგორც ქვეცნობიერი მდგომარეობის ამსახველი წყაროები;

2. ანგარიშები ცნობილი მხატვრული ნაწარმოებების კიდევსა თუ უკანა გვერდებზე, სავარაუდო გამოთვლები, როგორც მისი საყოფაცხოვრებო და სოციალური მდგომარეობის ინდიკატორი;

3. ხელრთვა-ფაქსიმილეს მოყვანილობა-სტრუქტურის სხვადასხვაობა;

4. ჩასწორება-გადაშლის, რედაქტირების, ვარიანტული სხვაობების დახვეწა-დამუშავების, შენიშვნა-ჩანართების მეთოდოლოგია;

5. საწერი მასალის სპეციფიკურობა.

6. „შავი“ და „თეთრი“ ნაწერის პროცენტული წილის ურთიერთ-მიმართების საკითხი;

7. სოციალური, პოლიტიკური და კულტურული ვითარების ამსახველი მასალები;

ნაშრომის ერთი ნაწილი ეხება ამ წყაროების მიმართებას ბიოგრაფების, ავტობიოგრაფების, მოგონებების მონაცემებთან.

ERVAND MARGARYAN

Armenia, Yerevan

NAS RA Institute of History

**Mithraism as a Religious-Ideological System in Hellenistic
Armenia and the Adjacent Kingdom of Commagene
(mythology, ideology, ethics)**

Hellenism is characterized as syncretic era in political, economic, social, cultural and ideological spheres. In forming of ecumenical ideology typical for Hellenistic era, special role played Mithraism. Since I BC and up to the IV AD this monotheistic religious system was incomparable in Roman-Hellenistic world. Mithraic religion being a product of Hellenistic epoch has absorbed the traditions of many eastern cults as well as the elements of Greek Gnosticism. Many evidences show that the basic tenets of this universal religious doctrine emerged in Armenia Minor, the western part of Greater Armenia and in Kommagene which was once a part of the Greater Armenia kingdom and even after leaving it maintained close spiritual ties with the ancestral home of the ruling dynasty. These Hellenistic countries, at the frontiers of thousand years, have become nursery of Mithraic religious world-view system in the West, almost in the entire Roman Empire, paving the way to Christianity, and in a later period even to Islam.

ЕРВАНД МАРГАРЯН

Армения, Ереван

Институт истории Академии наук РА, Ер. Госунт, РАУ

**Митраизм как религиозно-мировоззренческая
система эллинистической Армении и сопредельном
царстве Коммагена
(мифология, идеология, этика)**

Эллинистическая эпоха характеризуется как синкретическая в политической, экономической, социальной, культурной и мировоззренческой сферах. Особую роль в формировании характерного для эллинистической эпохи экуменического мировоззрения сыграла, по своей сути, монотеистическая религиозная система - митраизм, начиная с I в. до Р. Х. и вплоть до IV в. по Р. Х., не знавшая себе равных в римско-эллинистическом мире. Будучи продуктом эллинистической эпохи, эта синкретическая религия, вобрала в себя как традиции многих восточных культов, так и элементы греческого гностицизма. Многочисленные свидетельства указывают на то,

что основные постулаты этой универсальной религиозной доктрины сформировались в Малой Армении, западной части Великой Армении и Коммагене, некогда входившей в состав царства Великая Армения и, даже после выхода из ее состава, продолжавшей сохранять тесные духовные связи с прародиной правящей династии. Эти эллинистические страны, на рубеже тысячелетий, стали рассадниками митраистской религиозно-мировоззренческой системы на Западе, практически на всей территории Римской империи, проторив путь христианству, а в более позднюю эпоху и исламу.

MAGDA MCHEDLIDZE

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Divine Wrath and Demonic Anger

The Ancient Greek language, adapted to the polytheist mythological awareness, had a special word to denote the divine wrath, i.e. the just wrath, *menis*, which was normally applied to gods, though could be used with humans too (to refer, for example, to the wrath of parents). *Menis*, denoting the outburst of fair indignation, differed from other similar vocabulary including *orge*, which could be just as well as unjust.

It is common knowledge that in the Homeric *Illiad*, *menis*, and specifically Achilles' wrath, bears the central function in structuring the epic composition.

Moreover, ancient philosophy offers the theoretical treatment of the concept of ire – the notion is discussed, for instance, by Aristotle, while Seneca devoted to it quite a sizeable work (*De Ira*).

Later in Christian literature, the word *menis* lost its positive implication and is only used in a derogative sense: it can be found in the same context as the well-known *hybris* and also *orge*, which in terms of Christian ethics, is among the deadly sins. *Orge* is kindled in human soul by the demon, and it is exactly *orge* understood as *menis* that Christianity finds absolutely unacceptable.

It should also be noted that Christian authors also use *orge* to refer to the divine wrath, God's indignation. In rare cases the word can have a positive connotation when applied to humans as well: for instance, to express human attitude to the evil spirit.

The paper considers the understanding and literary use of the term *menis* in ancient literature (and in antiquity in general). It also dwells on the motivations of charging it with a distinctly negative sense and on its connotative assimilation with *orge* along with the changes in *weltanschauung* taking place in the

Greek-speaking world. Besides, parallels are drawn with the Georgian literature, specifically, with the interpretation of the concept of *riskhva* (wrath, anger) and the literary function of *javri* (resentment, grudge) in Vazha Pshavela's works.

მაგდა მჭედლიძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი

ღვთაებრივი მრისხანება და ეშმაკეული რისხვა

პოლითეისტური მითოლოგიური ცნობიერების ამსახველ ძველ ბერძნულ ენას სპეციალური სიტყვა ჰქონდა ღვთაებრივი მრისხანების, ანუ სამართლიანი განრისხების აღსანიშნად – *მენის*, რომელიც, უპირველეს ყოვლისა, ითქმოდა ღმერთების შესახებ, თუმცა შეიძლება ადამიანთა მიმართაც ყოფილიყო გამოყენებული (მაგალითად, მშობლების რისხვის შესახებ). *მენის*-ი როგორც სამართლიანი აღშფოთებით განპირობებული მრისხანება განსხვავდებოდა რისხვის ცნების შესაბამისი სხვა ლექსიკისაგან, მათ შორის, *ორგე*-საგან, რომელიც შეიძლება სამართლიანიც ყოფილიყო და უსამართლოც.

„ილიადაში“ ჰომეროსი, როგორც ცნობილია, *მენის*-ს, კერძოდ კი, აქილევსის *მრისხანებას*, ეპიკური ქარგის აგების მთავარ ფუნქციას აკისრებს: „მრისხანებას (*მენის*) უმღერე, ქალღმერთო, პელიდი აქილევსისა, საბედისწეროს, რომელმაც უამრავი ტანჯვა მიაყენა აქაველებს...“ („ილიადა“, I, 1-2).

რისხვის ცნების ნიუანსური თეორიული ანალიზი ანტიკურ ფილოსოფიაშივე არის წარმოდგენილი: მაგალითად, არისტოტელესთან, სენეკასთან, რომელიც რისხვის რაობის განხილვას საკმაოდ მოზრდილ ნაშრომს უძღვნის („*De Ira*“)...

მოგვიანებით, ქრისტიანულ ლიტერატურაში სიტყვა *მენის*-ს დაკარგული აქვს *სამართლიანი მრისხანების* გაგება და მხოლოდ უარყოფითი შინაარსით არის დატვირთული: *ბოღმად*, *ჯავრად* გადააზრებული, იგი გვხვდება ერთ კონტექსტში ყველასათვის კარგად ცნობილ *ჰიბრისტან*, ასევე *ორგე*-სთან ერთად, რომელიც ქრისტიანული ეთიკის მიხედვით, ერთ-ერთ მომაკვდინებელ ცოდვად გვევლინება; *ორგე*-ს ადამიანის სულში რისხვის დემონი, ანუ ეშმაკი აღძრავს; სწორედ *მენის*-ად ტრანსფორმირებული *ორგე* არის სრულიად მიუღებელი ქრისტიანობისათვის.

აღსანიშნავია, რომ *ორგე* ქრისტიან ავტორებთან ღვთის რისხვის, ღვთის წყრომის აღსანიშნადაც გამოიყენება. იშვიათ შემთხვევაში მას ადამიანთან მიმართებაშიც შეიძლება ჰქონდეს დადებითი გაგება: მაგალითად, ბოროტი ძალისადმი ადამიანის განწყობის გამოსახატად.

მოხსენებაში, ერთი მხრივ, განხილულია *მენის*-ის ცნების გააზრება და მხატვრული ასახვა ანტიკურ ლიტერატურაში, ხოლო, მეორე მხრივ, გაანალიზებულია ბერძნულ ენაში, ბერძნულენოვანი სამყაროს მსოფლმხედველობის ცვლილების შესაბამისად, *მენის*-ისათვის მკვეთრად უარყოფითი გაგების მინიჭებისა და მისი ფუნქციების *ორგე*-სთან შეთავსების მოტივაცია.

ქართულ სამყაროსთან შედარებისათვის, ყურადღება გამახვილებული ასევე ვაჟა ფშაველას შემოქმედებაში *რისხვის* ცნების გააზრებასა და *ჯავრის* მოტივის მხატვრულ ფუნქციაზე.

TATIANA MEGRELISHVILI

Georgia Tbilisi

Georgian Technical University

A Myth "Dream about the Own Death" in the Lyrics of Mikhail Lermontov

The core of cognitive-communicative concept of romantic picture of the world were the underlying system of value orientations of Christian culture and have deep symbolic content concepts of love, death, forming an ontological dichotomy. A peculiar part of the ontological component of the romantic picture of the world that turns the dichotomy of "love-death" in the triad, the concept was a dream, which has a mythological structure. In the process of comprehension of aesthetic and philosophical concepts of creativity of Lermontov, one of the most interesting elements were the romantic myths dream is its author's version - the dream of his own death.

Viewed over the entire career of the poet individually- author's version of the myths "about the dream of his own death" is possible to be interpreted in context of the intense search for clues of eternal mysteries of existence, which is characteristic for the consciousness of Lermontov's romantic the same attempts to comprehend the unity of the universe of romantic consciousness. A cognitive component of myth were myths of Eden (the story of his childhood hero lyric), "fall", "travel", "destruction." With these components are closely related the interpretations of myths of heaven, earth, ideal love, memory and forgetting, thought of as components of the lyric of the conflict and reveals the analysis of the thesaurus of these works .

In the perception of contemporary poet's romantic works, which are based on mythological dream of own death, were realized in the context of a strictly defined code of Romanticism - a peculiar set of regulations and prohibitions. At the same time, the epoch of mature Lermontov began to feel keenly the conventionality of the dominant ideology of romanticism, the desire to increase

a general cultural knowledge, including in the framework of the vector, which is formed in the analysis of these works. This vector can be roughly defined as a visionary.

Thus, there are in the works of the conflict in the mode of "time-eternity" in Lermontov's mature transferred from the romantic clichés in the sphere of human consciousness and understanding of literary mono-myths, comprehends in the spiritual search, and is understood in a complex conflict. Overcoming the contradictions seen in the study of complex interrelationships that exist between all sides to this triad, the approach of which the only possible solution of conflict.

In such a reading of "visionary" poetry "dreams" of Lermontov become structurally oriented to universal search in their own destiny and grasp of history in her voice that unites the lyrical "dreams" of Lermontov with such a structurally oriented to the myth world classics, like ancient tragedy, "The Divine Comedy" by Dante, Goethe's "Faust" and "The Brothers Karamazov" of Dostoyevsky.

ТАТЬЯНА МЕГРЕЛИШВИЛИ

Грузия, Тбилиси

Грузинский технический университет

Мифологема «Сон о собственной смерти» в лирике М.Ю.Лермонтова

Стержневыми когнитивно-коммуникативными концептами романтической картины мира явились символичные концепты *любовь, смерть*, образующие онтологическую дихотомию. Онтологический элемент, превращающий дихотомию «*любовь-смерть*» в триаду, - концепт *сон*, обладающий мифологической структурой. Одним из наиболее интересных элементов общеромантической мифологемы *сон* у М.Ю.Лермонтова является ее авторская разновидность - *сон о собственной смерти*.

Рассматриваемый на протяжении всего творчества поэта вариант мифологемы «*сна о собственной смерти*» возможно интерпретировать в общем контексте с напряженными поисками разгадки вечной тайны бытия, характерной для сознания Лермонтова-романтика. Когнитивными составляющими мифологемы явились мифологемы Эдема (детство лирического героя), «падение», «путешествие», «гибель». С ними тесно связаны авторские интерпретационные мифологемы *неба, земли, идеальной любви, памяти и забвения*, мыслимые как составляющие лирического конфликта и выявляемые при анализе тезауруса произведений.

В восприятии современников поэта романтические произведения с мифологемой *сна о собственной смерти* реализовались в контексте опреде-

ленного кода романтизма. В то же время эпоха зрелого Лермонтова начала остро ощущать стремление к расширению общекультурного знания, в том числе и в рамках того вектора, который можно условно определить, как *провидческий*.

Возникающий в произведениях конфликт в рамках модуса «*время-вечность*» у зрелого Лермонтова переносится из области романтических клише в сферу осмысления сознания и общечеловеческих литературных мономифов, постигаемых в рамках духовного поиска и понимаемых в сложном противоречии. Преодоление противоречия видится в изучении сложных взаимосвязей, которые существуют между всеми сторонами указанной триады.

При таком прочтении «*провидческие*» поэтические «*сны*» Лермонтова становятся структурно ориентированными на поиск общечеловеческого в собственной судьбе и постижение голоса истории в ней, что роднит лирические «*сны*» Лермонтова с такими структурно ориентированными на миф произведениями мировой классики, как античная трагедия, «*Божественная комедия*» Данте, «*Фауст*» Гете и «*Братья Карамазовы*» Достоевского.

DAREJAN MENABDE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

On the Issue of Dinara-Tamar Identity

The Story of Dinara composed at the turn of the 15th-16th centuries is a Russian chronicle which is based on Georgian historical material. At that time Russia, after the fall of Constantinople, declared itself the heir of the Byzantine Empire and it was interested in good neighborly relations with Orthodox Christian Georgia that was considered a future ally.

In Georgia this composition has become known since the 16th century. Of special interest is the main protagonist of “The Story”, Queen Dinara who struggles against the Persian king not only for preservation of her country but generally, for protection of Christianity.

For years Georgian and Russian scholars have argued over the historical figure whose prototype Dinara is. Many believe that Dinara is a prototype of Georgian Queen Tamar and her historical victory in the Shamkori battle (M.Brosset, P.Butkov, I.Tsintsadze, T.Rukhadze, V.Shaduri, L.Dzotsenidze). According to different opinion, the composition must have had information about a certain Dinar, Queen of Hereti (Kirion II, L.Shepelova, T.Buachidze,

A.Japaridze) and some scholars hesitate and do not express their opinion with confidence (T.Papuashvili, G.Paichadze).

The present work deals with historical and literary material related to Queen Dinar of Hereti who was a representative of Tao-Klarjeti Bagrationi dynasty, a daughter of King Adarnase II. Her name is connected with the conversion of the whole Hereti into Chalcedonianism (meaning Georgianisation of the region) in the forties and fifties of the 10th century. According to the preserved data from Georgian historical sources (“Matiane Kartlisa” by Vakhushti Bagrationi) it was thanks to Queen Dinar that Hereti returned to Orthodoxy. If we take into consideration the circumstance that in Russia the envoys from the Kingdom of Kakheti who came to the court of King Ivan III in the first place spoke about Christian belief of the Kingdom of Kakheti, its orthodoxy and sharing one faith with Russia, they used to mention Dinara the Queen of Hereti too. Therewith, as it was grounded by more than one scholar, in Russia they had already been informed about Queen Tamar by that time. Thus, the identification of the names of two historical persons happened. This was added by mixing of a number of facts and names as a result of which we have got contamination. In our view, it is the Queen of Hereti Dinar this story is devoted to.

დარეჯან მენაბდე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

დინარა-თამარის იდენტურობის საკითხისათვის

„მოთხრობა დინარაზე“ XV-XVI სს. მიჯნაზე დაწერილი რუსული თხზულებაა, რომელსაც ქართული ისტორიული მასალა უდევს საფუძვლად. იმ დროს რუსეთი კონსტანტინოპოლის დაცემის შემდეგ თავს ბიზანტიის მემკვიდრედ აცხადებდა და მის ინტერესებში შედიოდა კეთილმეზობლური ურთიერთობა მართლმადიდებლურ საქართველოსთან, რომელსაც თავის მომავალ მოკავშირედ მოიაზრებდა.

საქართველოში ამ თხზულებას XVI საუკუნიდან იცნობდნენ. განსაკუთრებულ ინტერესს იწვევს „მოთხრობის“ მთავარი პერსონაჟი, მეფე-ქალი დინარა, რომელიც სპარსთა მეფეს ებრძვის არა მარტო თავისი ქვეყნის შესანარჩუნებლად, არამედ, საერთოდ, ქრისტიანული სარწმუნოების გადასარჩენად.

კარგა ხანია ქართველ და რუს მეცნიერთა კვლევის საგნადაა ქცეული, თუ რომელი ისტორიული პირია დინარას პროტოტიპი. ბევრი მათგანი ამტკიცებს, რომ დინარას სახეში იგულისხმება თამარ მეფე და მისი ისტორიული გამარჯვება შამქორის ბრძოლაში (მ. ბროსე, პ. ბუტკოვი, ი. ცინცაძე, ტ. რუხაძე, ვ. შადური, ლ. ძონენიძე). განსხვავებული მოსაზრებით, თხზულებაში უნდა იხსენიებოდეს ჰერეთის

დედოფალი დინარა (კირიონ II, ლ. შეპელოვა, თ. ბუაჩიძე, ა. ჯაფარიძე), ზოგიერთი მეცნიერი კი ორჭოფობს და გადაჭრით არ გამოხატავს თავის პოზიციას (თ. პაპუაშვილი, გ. პაიჭაძე).

წინამდებარე ნაშრომში თავმოყრილია ისტორიულ-ლიტერატურული მასალა ჰერეთის დედოფალ დინარას შესახებ, რომელიც იყო ტაო-კლარჯეთის ბაგრატიონთა სახლის წარმომადგენელი, ადარნასე II-ის ასული. მის სახელს უკავშირდება X საუკუნის 40-50 წლებში ჰერეთის მთლიანად მოქცევა ქალკედონიტობაზე (რაც, იმავდროულად, ამ მხარის გაქართველებსაც გულისხმობდა). ქართულ საისტორიო წყაროებში („მატიანე ქართლისა“, ვახუშტი ბაგრატიონი) შემორჩენილი ცნობების მიხედვით, სწორედ დინარა დედოფლის წყალობით დაუბრუნდა ჰერეთი მართლმადიდებლობას. თუ გავითვალისწინებთ იმ გარემოებას, რომ რუსეთში მეფე იოანე მესამის კარზე ჩასული კახეთის სამეფოს ელჩები, პირველ რიგში, სწორედ კახეთის სამეფოს ქრისტიანობაზე, მის მართლმადიდებლობასა და რუსეთთან ერთმორწმუნეობაზე ილაპარაკებდნენ, აუცილებლად მოიხსენიებდნენ დედოფალ დინარასაც. ამასთანავე, იმ დროისათვის რუსეთში უკვე იყო ინფორმაცია თამარ მეფის შესახებ (როგორც ეს არაერთმა მეცნიერმა დაასაბუთა). ამდენად, „მოთხრობაში“ მოხდა ორი ისტორიული პირის სახელთა გაიგივება. ამას დაერთო რიგი ფაქტებისა და სახელების აღრევა, რის შედეგადაც მივიღეთ კონტამინაცია. ჩვენი აზრით, სწორედ ჰერეთის დედოფალ დინარას ეძღვნება ეს თხზულება.

INGA MILORAVA

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Artistic Transformation of the Myth in Modernist Text ("Mindia's Circle")

Artistic transformation of a myth in modernist text is realized in various forms and yields different results. There can be formed several structural groups that displays the ways and means of entering and transformation into the myth text.

The understanding of modernist prose of "Mindia's circle" is necessary for the formation of the concept of a myth. The stories encompassed by this circle can be divided into two subgroups: the first group includes the stories in which the heroes resemble Mindia by their attitude to nature. They manifest strong inner bond with Mindia's archetype but still evolve and act in accordance with the structure of new myth created by the writer (Leo Kiacheli's *Jadosani*, *Stefane*; Basil Melikishvili's *Turmani Gelikari*, *The Snakes Lake*). In the works involved in the second group literary re-interpretation and artistic transformation

of immediately Mindia's myth occurs in a new way. This group unites Grigol Robakidze's drama and Konstantine Gamsakhurdia's "Khogais Mindia". Along with "Tabu", "Khogais Mindia" is a real apology of a myth in Georgian literature.

Grigol Robakidze attached great importance to the myth of Mindia because in the images depicted in it he saw brilliant personification of the ideas of cognition and love. In his view, despite the fact that *The Snake-Eater* is different and *Lamara* is the other thing, the Urphänomen is still one and at the same time this single base is also a peak of superhuman creation of Georgian people.

There exist three literary variants of the myth of *Khogais Mindia*: Vazha-Pshavela's *Snake-Eater*, Grigol Robakidze's *Lamara* and Konstantine Gamsakhurdia's *Khogais Mindia*. Grigol Robakidze and Konstantine Gamsakhurdia used folk versions. Their works were created with account of oral prosaic or poetic variants but modernist artistic texture of both 20th-century writers still basically reveals a desire of approximation and sharing cosmic perception of Vazha's myth. And the harmony is gone out and Mindia by committing suicide emphasizes the impossibility of existence of the world of microcosmos in conditions of broken inner wholeness, i.e. in the frames of one unique and particular individual.

In Grigol Robakidze's *Lamara* Mindia is already an established superman, a prophet unconsciously possessing the hidden knowledge. With such monolithic image he is involved in the events described in the novel. Everyday conflict, at first glance, is philosophical in its essence and rises to cosmic height that enhances double the tragic sounding of the work. The similarity and difference between Vazha-Pshavela's and Grigol Robakidze's intentions is seen on the level of schemes and graphic outlines but the main difference in rendering the attitude of the myth is covered in a hidden layer. Grigol Robakidze made an emphasis on mystery.

ინგა მილორავა

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

მითის მხატვრული ტრანსფორმაცია მოდერნისტულ ტექსტში („მინდიას რკალი“)

მითის მხატვრული ტრანსფორმაცია მოდერნისტულ ტექსტში სხვადასხვა ფორმით ხორციელდება და განსხვავებულ შედეგებს იძლევა. შეიძლება ჩამოყალიბდეს რამდენიმე სტრუქტურული ფგუფი, რომელიც მითის ტექსტში შემოსვლისა და ტრანსფორმაციის გზებსა და საშუალებებს წარმოაჩენს.

„მინდიას რკალის“ მოდერნისტული პროზის გააზრება აუცილებელია მითის კონცეფციის ჩამოსაყალიბებლად. ამ რკალში მოქცეული მოთხრობები შეიძლება ორ ქვეჯგუფად დაგვყოთ: პირველ ჯგუფში გაერთიანებულია მოთხრობები, რომელთა გმირებიც ბუნებასთან თანხმობითა და თანაზიარობით ენსგავსებიან მინდიას, ავლენენ მინდიას არქეტიპთან მყარ შინაგან კავშირს, მაგრამ მაინც მწერლის მიერ შექმნილი ახალი მითის სტრუქტურის შესაბამისად ვითარდებიან და მოქმედებენ (ლეო ქიაჩელი, „ჯადოსანი“, „სტეფანე“; ბასილ მელიქიშვილი, „თურმანი“, „გელიყარი“, „გველების ტბა“). მეორე ჯგუფში მოქცეულ ნაწარმოებებში ხდება უკვე უშუალოდ მინდიას მითის ახლებური ლიტერატურული გააზრება და მხატვრული ტრანსფორმაცია. ამ ჯგუფში გაერთიანებულია გრიგოლ რობაქიძის დრამა და კონსტანტინე გამსახურდიას „ხოგაის მინდია“. „ხოგაის მინდია“ „ტაბუსთან“ ერთად მითის ნამდვილი აპოლოგიაა ქართულ ლიტერატურაში.

მინდიას მითს გრიგოლ რობაქიძე ძალიან დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა, რადგან მასში მოქნილ სახეებში გარდასახული შემეცნებისა და სიყვარულის იდეების თვალისმომჭრელ ელვარებას ხედავდა. მისი აზრით, მიუხედავად იმისა, რომ „გველისმჭამელი“ სხვაა და „ლამარა“ კი სულ სხვა, „თაური“ მაინც ერთია და ეს ერთადერთი საფუძველი ამავე დროს ქართველი ხალხის ზეპიროვნული შემოქმედების მწვერვალიცაა.

არსებობს ხოგაის მინდიას მითის სამი ლიტერატურული ვარიანტი: ვაჟა-ფშაველას „გველისმჭამელი“, გრიგოლ რობაქიძის „ლამარა“ და კონსტანტინე გამსახურდიას „ხოგაის მინდია“. გრიგოლ რობაქიძემ და კონსტანტინე გამსახურდიამ ხალხური ვერსიები გამოიყენეს. მათი ნაწარმოებები ზეპირსიტყვიერების პროზაული თუ პოეტური ვარიანტების გათვალისწინებითაა შექმნილი, მაგრამ XX ს-ის ორივე მწერლის მოდერნისტული მხატვრული ქსოვილი ძირითადად მაინც ვაჟასეული მითის კოსმიურ აღქმასთან მიახლოების და ზიარების მიზნითაა სურვილს ამჟღავნებს. ბა, ჰარმონია ქრება და მინდიაც თვითმკვლელობით ხაზს უსვამს დარღვეული შინაგანი მთლიანობის პირობებში მიკროკოსმოსის, ანუ ერთი განუმეორებელი და განსაკუთრებული ინდივიდის ფარგლებში სამყაროს არსებობის შეუძლებლობას.

გრიგოლ რკაბაძის „ლამარაში“ მინდია უკვე ჩამოყალიბებული ზეკაცია, მისანი, ფარული ცოდნის გაცნობიერებულად მფლობელი. ასეთი მონოლითური სახით ერთვება იგი ნაწარმოებში აღწერილ მოვლენებში. ერთი შეხედვით ყოფითი კონფლიქტი თავისი არსით ფილოსოფიურია და კოსმიურ სიმაღლემდე ადის, რაც ორმაგად ამძაფრებს ნაწარმოების ტრაგიკულ ჟღერადობას. ვაჟა-ფშაველასა და გრიგოლ რობაქიძის ჩანაფიქრებს შორის მსაგავსება და განსხვავება სქემების, გრაფიკული მონახაზების დონეზეც ჩანს, მაგრამ უმთავრესი სხვაობა ფარულ შრეში – მითის განწყობილების გადმოცემაშია მიმალული. გრიგოლ რობაქიძემ აქცენტი მისტერიაზე გააკეთა.

IRINE MODEBADZE, TAMAR TSITSISHVILI

Georgia, Tbilisi

The Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**“Medea in Corinth” in the Discourse of the 20th-Century
Georgian Literature**

The image of Medea, daughter of Aetes (king of Kolchis), preserved in antique mythology, has always used to incite interest among Georgian writers: during centuries various interpretations of this antique tragedy had been created. The paper will place emphasis on the poem “Medea” by Sandro Shanshiashvili as it is the one which deals with the period of life of Medea in Corinth.

Sandro Shanshiashvili’s “Medea” is the interpretation of Euripides’ tragedy. The main line of his interpretation of antique drama is the conflict of various cultural worlds. In the centre of Sandro Shanshiashvili’s poem we have different psychological motivations and behavioural models (Jason/Medea). Comparative textual analysis has proved that Sandro Shanshiashvili’s Medea differs radically from Greek mythological archetypes and from the image created by Euripides too.

The poem gives a new approach to the interpretation of the function of Golden Fleece, which is the symbol of welfare and blessing for the people that hold it. S. Shanshiashvili’s poem the history of Golden Fleece symbolically contradicts the centrist idea: in the final part of the poem Medea throws the Golden Fleece floss to the wind, thus making it available for all nations, since all peoples have the right to progress and flourish, no matter whether these peoples belong to Hellenic world or to the barbarian one, uncivilized world.

ИРИНА МОДЕБАДЗЕ, ТАМАР ЦИЦИШВИЛИ

Грузия, Тбилиси

Институт грузинской литературы им. Шота Руставели

**«Медя в Коринфе» в грузинском литературном
дискурсе XX века**

Сохраненный античной мифологией образ колхской царевны Меди на протяжении многих веков будоражил воображение грузинских писателей и поэтов, являя инвариантность интерпретаций античной трагедии. Из огромного художественного массива мы выделяем написанную в начале XX века поэму Сандро Шаншиашвили «Медя», посвященную коринфскому периоду.

Проведенный сравнительный текстуальный анализ доказывает, что созданный С.Шаншиашвили образ Медеи значительно отличается как от своего мифологического архетипа, так и от образа героини трагедии Еврипида. В центре внимания автора разность психологической мотивации и поведенческих моделей, приведшая к трагедии и детоубийству. Интерпретируя античную драму с позиции конфликта различных культурных миров (эллинской цивилизации и колхов), поэт придает ей значимость столкновения полярных мировосприятий.

По-новому интерпретирована в поэме и функция Золотого Руна – божественного дара, приносящего благоденствие обладающему им народу. История Золотого Руна в интерпретации С. Шаншиашвили символически противопоставлена центристской идее: в финале поэмы, развеивая Руно по ветру, Медея провозглашает необходимость его принадлежности всему человечеству, всем народам, равно имеющим право на процветание, независимо от того, принадлежат ли они миру эллинской «цивилизации», или миру «варваров».

NANA MREVLISHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Cultural-Social Aspects of Phenomenon of Fear in Vazha Pshavela's Works

The main characteristics and concrete aspects of relations between individual and socium are formed within the entrails of the culture that is the product of existence and experience of this socium, it means that socium creates specific models of communication with its experience and these models on its part is a precise reflection of cultural-historical context of socium.

Coexistence of individual and socium is multi-facial and is based on complicated psychological layers. This interaction significantly determines psychotype of the individual, his relation with the environment, his moral values and the forms of their appliance.

In this paper we try to discuss one concrete aspect of relations between individual and socium, that is based on the phenomenon of fear, how it influences the formation of communication, cultural-traditional values, psycho-emotional processes within the sole of the individual, what the fear and intrepidity means in Vazha Pshavela works and how this motive is important in his writings, what the socialization of individual means and what artistic generalization means the author offers to express this process.

ნანა მრავლიშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

შიშის ფენომენის კულტურულ-სოციალური ასპექტები ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაში

ინდივიდისა და სოციუმის ურთიერთობის ძირითადი თავისებურებები და კონკრეტული ასპექტები ყალიბდება იმ კულტურის წიაღ, რომელიც ამ სოციუმის არსებობისა და გამოცდილების პროდუქტს წარმოადგენს, ანუ სოციუმი არსებული გამოცდილებით ქმნის კომუნიკაციის გარკვეულ მოდელებს, ხოლო ეს მოდელები, თავის მხრივ, ზუსტი ანარეკლია სოციუმის კულტურულ-ისტორიული კონტექსტისა.

ინდივიდისა და სოციუმის თანაარსებობა მრავალპლანიანია და რთულ ფსიქოლოგიურ პლასტებს ეფუძნება. ეს ურთიერთობა მნიშვნელოვანწილად განსაზღვრავს პიროვნების ფსიქოტიპსაც, მის დამოკიდებულებას გარესამყაროსთან, არსებით მორალურ-ზნეობრივ ღირებულებებს და მათი გამოვლენის ფორმებს. მოხსენებაში ვცდილობთ წარმოვაჩინოთ ავტორისეული თვალთ დანახული ინდივიდისა და სოციუმის ურთიერთობის ერთი კონკრეტული ასპექტი, რომელიც ეფუძნება შიშის ფენომენს, ვიმსჯელოთ რა სახის გავლენას ახდენს ეს ფენომენი კომუნიკაციის ჩამოყალიბებაზე, კულტურულ-ტრადიციულ ღირებულებებზე, პიროვნების სულში მიმდინარე ფსიქო-ემოციურ პროცესებზე, რას ნიშნავს შიში და უშიშრობა ვაჟა-ფშაველასთან და რამდენად მნიშვნელოვანია ეს მოტივი მისი შემოქმედებისათვის, რას ნიშნავს ინდივიდის სოციალიზაცია და ამ პროცესის გამომხატვის რამხატვრულ განზოგადებებს გვთავაზობს ავტორი.

MICHAELA MUDURE

Romania, Cluj

Babes-Bolyai University

Mythologies and Cervicides

The paper relies on a comparative analysis of two texts: the poem “The Death of the Deer” by the Romanian poet Nicolae Labiş and “Cervicide” by Gloria Anzaldúa (a fragment from her postmodernist text *Borderlands/La Frontera*). Both texts rely on old traditions about the importance and the spiritual significance of the deer in “Native Americans” traditions and Romanian oral traditions. With Labis, the cervicide is the result of hunger, a metaphorical

representation of the changes that the Romanian society will have to endure after World War II. With Anzaldúa, the cervicide is the result of the clash of cultures within the (post)colonial paradigm. In both cases the death of the animal is the symbol of human inability to live at peace with nature. Killing the animal is some kind of let-go, expiation of human social inequity and cultural oppression. The most innocent always pays the highest price. The interesting thing is that such similar lessons can be drawn from texts which were written at different times in cultures and by writers so different politically and ideologically. The basis of this comparative exercise is offered by the similarities between two very remote oral cultures. These similarities are trans-formed according to the modernist and post-modernist recipes by the two writers. Mythologies in-form even the most recent literary creations, the old is new and the new is old.

KETEVAN NADAREISHVILI

Georgia, Tbilisi

The Mythological Tradition about Medea and “Medea “ of Euripides

The phenomenon of Medea in the ancient sources has been differently comprehended. Some authors proclaimed her as a goddess, while others presented her as a heroine; alongside it there existed a strong tradition of ascribing her the role of the sorceress in antiquity.

The versatile nature of the mythological Medea had its impact on her literary portraits and somehow caused the complexity of her literary images. Among her artistic interpretations Euripides' Medea seems to be an extremely complex and multi-faceted image. The problem of combining a sorceress of the tradition and a human heroine in Medea's image still remains disputable. In this respect three main lines of the interpretation of Euripides' heroine are singled out, which include scholars, who: (a) deny altogether Medea's witchcraft in the drama ; (b) consider Medea mainly as a sorceress; (c) hold more or less moderate position.

To explore the scale and manner, in which Medea's sorcery and divinity is presented in Euripides' work, the passages of the tragedy displaying these aspects of Medea's character are examined. The analysis made it clear, that while reminding the certain episodes connected with Medea's sorcery, the author presents them as facts delivered from their magical context. This serves to present Medea mainly as a human heroine. On the other hand, the tendency of connecting Medea with the bestial images and associating her with the supernatural

powers (Alastor, Fury, Miasma, curse, Scylla) markedly intensifies towards the end of the tragedy. The culmination of this tendency is the final episode in the play in which Medea appears to be some supernatural being.

By combining a sorceress, a superhuman being and a human heroine in one image Euripides responds the mythological tradition about Medea and at the same time depicts a very interesting portrait of this heroine full of new, human passions.

ქეთევან ნაღარეიშვილი

საქართველო, თბილისი

მითოლოგიური ტრადიცია მედეას შესახებ და ევრიპიდეს „მედეა“

ანტიკურ წყაროებში მედეას არსი სხვადასხვაგვარად არის გააზრებული. რიგ ანტიკურ ავტორებს მედეა ღვთაებად ჰყავთ დასახელებული. ამის პარალელურად, ანტიკურობაში მედეას, როგორც ჯადოქრის დიდი ტრადიცია არსებობდა. ამასთან, წყაროებში ის ხშირად გმირ ქალად არის წარმოდგენილი.

მედეას მითოლოგიური ტრადიციის ამ მრავალსახეობამ გავლენა იქონია მის ლიტერატურულ პორტრეტებზე და, გარკვეულწილად, მათი კომპლექსურობა განაპირობა. განსაკუთრებით რთული და საინტერესო სახეა მედეა ევრიპიდეს ტრაგედიაში „მედეა“. კვლავ საკამათო საკითხად რჩება ტრადიციით ცნობილ მედეასთან ევრიპიდეს გმირი ქალის მიმართების საკითხი, ანუ, როგორ აქვს გააზრებული მედეას არსი ევრიპიდეს – არის ის უმთავრესად ჯადოქარი, თუ ავტორს მედეა მხოლოდ და მხოლოდ ადამიანური გმირის ფარგლებში ჰყავს წარმოდგენილი.

საკითხის გასარკვევად მოხსენებაში განხილულია ტრაგედიის ყველა ის პასაჟი, რომლებშიც მედეას ჯადოქრობასა თუ მის ზეადამიანურ ბუნებაზე კეთდება მინიშნება. კვლევამ აჩვენა, რომ მედეას ჯადოქრობასთან დაკავშირებული ცალკეული ეპიზოდების შესხენებისას ავტორი ამას წარმოაჩენს როგორც ფაქტს, ჯადოქრული კონტექსტის გარეშე, რაც ერთგვარად მედეა-ადამიანის წინა პლანზე წამოწევას ემსახურება. თუმცა ტრაგედიის ფინალისაკენ ძლიერდება, ერთი მხრივ, ცხოველურ ხატებთან მედეას დაკავშირების ტენდენცია, მეორე მხრივ, მედეას ასოცირება ზეადამიანურ ძალებთან (ალასტორთან, ერინიებთან, სკილასთან, წყევლასთან და ა.შ.). ამ დინამიკას აგვირგვინებს ტრაგედიის ფინალი, რომელშიც მედეა ცალსახად ზეადამიანურ ძალად გვევლინება.

ჯადოქრის, ზეადამიანურის და ადამიანური გმირის ამგვარი შეთავსებით გვიხატავს ევრიპიდე მედეას პორტრეტს, რომელიც ეხმიანება არსებულ ტრადიციას და, ამასთან, ამ გმირი ქალის ახალ, ადამიანური ვნებებით დატვირთულ, უაღრესად მნიშვნელოვან სახეს წარმოგვიდგენს.

EKATERINE NAVROZASHVILI

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

NANA GONJILASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Pat-physics of Alfred Jar

The specialists in science of literature indicate that “One of the first person who had raised his voice against the Aestheticism of the 19th century, had outrun the Dadaism, Surrealism, Theatre of Absurd and consciously had transformed his life into Infinite Performance, was Alfred Jar (Marisa Nikitjuka).

In opinion of some researchers, the origin of the word “Pat-physics is connected with the very period of Alfred Jar’s studies at the Lyceum (1880s.). In 1896 he published as a separate book and staged a play “Adventure of King Ubiu” (The play consists of three parts: “King Ubiu and Polish people”, “Chained Ubiu” and “The Cuckold Ubiu”); The prototype of this grotesque, multifaceted personage should be the teacher of physics of very Alfred Jar, “enemy” – of the pupils of Lyceum – Felix Frederick Eber.

On the 1st of January in the announcement of the Anthology of “Father Ubiu” published in “The Review Blansh” Alfred Jari wrote: “Pat-physics is subject to indisputable conclusion the holders of which are Marasmatics and Mads”, and all-embracing definition of the Pat-physics we meet in the 8th Chapter of the writer’s novel – “Affairs and ideas of Doctor Faustol, the Pat-physics” – “The Pat-physics like the Metaphysics is spread till the borders of Physics It studies the laws which manage the exceptions and tries to explain that other world which we have to see ... This is the science about the imaginary decision/solution of everything which symbolically gives to the outlines the features of the objects described virtually by themselves”. Really, the heroes of Jari live in absurd, fantastic, strange environment where even the laws of Physics are something other”.

After several decades from the death of Alfred Jar, on the 11th of May, 1948, in Paris, at the book-shop of Andriena Mone – “Friends of Book” – doctor Lue-

Irene Sandomir founded a “College of Pat-physics (College de Pataphysique) . The ideas of the “Statute” of this Creative Association belonged of course to Alfred Jar. As we read in the history of the College, it united the European intellectual elite (including – Rimón Keno, Renet Clerr, Marx Ernest and others), i.e. those who had wanted to say a new word in Literature or Arts.

The College had (and till present it has) its own Printing Body – “Diaries” on the pages of which there were printed and still is printed the works of Alfred Jar and other Pat-physicists.

ეკატერინე ნავროზაშვილი

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი

ნანა გონჯილაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ალფრედ ჟარის პატაფიზიკა

ლიტერატურათმცოდნეები აღნიშნავენ, რომ „ერთ-ერთი პირველი, ვინც ხმა აიმაღლა მე-19 საუკუნის ესთეტიზმის წინააღმდეგ, გაუსწრო დადაიზმს, სურეალიზმს, აბსურდის თეატრს და შეგნებულად აქცია თავისი ცხოვრება დაუსრულებელ პერფომანსად, ალფრედ ჟარი იყო“ (ნიკიტიუკი).

ზოგიერთი მკვლევრის აზრით, ტერმინი „პატაფიზიკის“ წარმოშობა სწორედ ალფრედ ჟარის ლიცეუმში სწავლის პერიოდს (1880-იან წლებს) უკავშირდება. 1896 წელს მან ცალკე წიგნად გამოსცა და სცენაზე დადგა პიესა „მეფე უბიუს“ თავგადასავალი (პიესა სამი ნაწილისგან შედგება: „მეფე უბიუს და პოლონელები“, „ბორკილდადებული უბიუს“ და „რქებდადგმული უბიუს“); ამ გროტესკული, მრავალსახოვანი პერსონაჟის პროტოტიპი სწორედ ალფრედ ჟარის ფიზიკის მასწავლებელი, ლიცეისტა „მტერი“ – ფელიქს-ფრედერიკ ებერი უნდა ყოფილიყო.

1901 წლის 1 იანვარს „რევიუ ბლანში“ გამოქვეყნებულ „მამა უბიუს“ აღმანახის ანონსში ალფრედ ჟარი წერდა: „პატაფიზიკა ექვემდებარება უდავო დასკვნას, რომელსაც ფლობენ მარაზმატიკები და შეშლილები“, ხოლო პატაფიზიკის ყოვლისმომცველ განმარტებას მწერლის რომანის – „დოქტორ ფაუსტოლის საქმენი და აზრები, პატაფიზიკა“ – მე-8 თავში ვხვდებით – „პატაფიზიკა, ისევე როგორც მეტაფიზიკა, ვრცელდება ფიზიკის საზღვრებამდე... ის სწავლობს კანონებს, რომლებიც მართავენ გამონაკლისებს და ცდილობს ახსნას ის სხვა სამყარო, რომელიც ჩვენ უნდა დავინახოთ... ეს არის მეცნიერება ყველაფრის წარმოსახვითი გადანყვეტის შესახებ, რომელიც სიმბო-

ლურად ანიჭებს მოხაზულობებს მათივე ვირტუალობით აღწერილი საგნების თვისებებს“. მართლაც, ჟარის გამირები აბსურდულ, ფანტასტიკურ, უცნაურ გარემოში ცხოვრობენ, სადაც „ფიზიკის კანონებიც კი სხვანაირია“.

აღფრედ ჟარის გარდაცვალებიდან რამდენიმე ათეული წლის შემდეგ, 1948 წლის 11 მაისს, პარიზში ანდრიენა მონეს ნიგნის მაღაზიაში - „ნიგნის მეგობრები“ – დოქტორმა ლეი-ირენე სანდომირმა დაარსა „პატაფიზიკის კოლეჯი“ (ჩოლლეგე დე ატაპჰსისიქუე). ამ შემოქმედებითი გაერთიანების „ნესდების“ იდეები, რასაკვირველია, აღფრედ ჟარის ეკუთვნებოდა. როგორც კოლეჯის ისტორიაში ვკითხულობთ, იგი აერთიანებდა იმდროინდელ ევროპულ ინტელექტუალურ ელიტას (მათ შორის – რაიმონ კენოს, რენე კლერს, მარქს ერნსტს და სხვებს), ანუ მათ, ვისაც ახალი სიტყვის თქმა სურდა ლიტერატურასა თუ ხელოვნებაში..

კოლეჯს ჰქონდა (და დღემდე აქვს) თავისი ბექდვითი ორგანო – „დლიურები“, რომლის ფურცლებზე იბეჭდებოდა და კვლავაც იბეჭდება აღფრედ ჟარისა და სხვა პატაფიზიკოს თანაშრომები.

ADA NEMSADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Mythologism and Demythologization (in Modern Georgian Literature)

Mythologism is a characteristic exposure of literature of the 20th century. Three stages revealing the myth in different functions and types may be singled out after carrying out observation on Georgian literature during this period.

1) The first stage is the era of modernism when the mythos turned into the means for deepening artistic and semantic layers of the text. Modernism considered the myth from different sides: sometimes it is the part of the universe where the hero has to live in (Bondo Chiladze's life is reflected in the myth of Ishtar Tamuz), sometimes tendency of the myth towards the hero represents character's life implications (Konstantine Savarsamidze's tendency towards the fundamentals of Dionysus), and sometimes author's use the myth of allegorical (T. Tabidze's "Created Legend", "Amazons"...))

2) The second stage was during 70-80s, when the restoration of the myth started and it acquired a highly significant function: returning to national foundations, masking the evident thirst for freedom and awakening the dormant national consciousness that was so much important for the nation in the

environment of totalitarian government (Prose of O. Chiladze, Ch. Amirejibi, G. Dochanashvili).

3) The third stage is the most interesting period from this point of view – this is a postmodern era of our literature. Intertextuality is one of the important signs of postmodernism revealed by citation, allusion, reminiscence, and parody. It uses other texts very often: “Each text is a middle text compared to any other text” (R. Barthes), “Each book tells us about other books” (U. Eco). It is natural that postmodernism got interested in the myth but gave us a completely different interpretation of it. It undertook its formal as well as functional and essential deconstruction. The myth loses sacrality and its profanation takes place. If in modernism the myth breaks through the secular period and takes us from social-historical and spatial-periodical limits, thus promoting confession before the eternity, the opposite happens in postmodernism. The myth here brings us back from eternity to the secular period (Z. Karumidze’s “Tkha da Gigo” (“A Goat and Gigo”), prose of Aka Morchiladze...). Everything is mocked in postmodern texts, including the myth. If the mythologism determines the sustainability of national traditions and national living model in modernism, postmodernism ruined them all. It is to be noted that it looked into the soul of the era through parody and demythologization.

აღა ნემსაქე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

მითოლოგიზმი და დემითოლოგიზაცია (თანამედროვე ქართული ლიტერატურის გამოცდილებით)

მითოლოგიზმი XX საუკუნის ლიტერატურის სახასიათო გამოვლინებას წარმოადგენს. იგი არა მხოლოდ მხატვრული ხერხია, მის უკან დგას მსოფლალქმის მთელი სისტემა. XX საუკუნის ქართულ ლიტერატურაზე დაკვირვების შედეგად შესაძლოა გამოვყოთ სამი ეტაპი, რომლებშიც განსხვავებული ფუნქციითა და სახით წარმოჩნდა მითი.

1) პირველი ეტაპი არის მოდერნიზმის ეპოქა, რომლისთვისაც მითოსი ტექსტის მხატვრული და აზრობრივი შრეების გაღრმავების საშუალებად იქცა. მოდერნიზმმა სხვადასხვა მხრიდან დაინახა მითი: იგი ხან იმ სამყაროს მოდელია, რომელშიც გმირს უწევს ცხოვრება (იმთარ-თამუზის მითში არეკლილია ბონდო ჭილაძის ცხოვრება), ხან მითის გმირისკენ სწრაფვაა პერსონაჟის ცხოვრების შეფარული არსი (კონსტანტინე სავარსამიძის სწრაფვა დიონისური სანყისისაკენ), ხანაც ავტორი ალეგორიული ფუნქციით იყენებს მითს (ტ. ტაბიძის „შექმნილი ლეგენდა“, „ამორძალები“...).

2) მეორე ეტაპია 70-80-იანი წლები, როცა იწყება მითის რესტავრაცია და მას უაღრესად მნიშვნელოვანი ფუნქცია ენიჭება: ეროვნულ ძირებთან დაბრუნება, თავისუფლების მკვეთრი წყურვილის შენიღბვა და მიძინებული ეროვნული ცნობიერების გამოფხიზლება, რაც ერთ-სათვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი იყო ტოტალიტარული მმართველობის პირობებში (ო. ჭილაძის, ჟ. ამირეჯიბის, გ. დოჩანაშვილის პროზა).

3) მესამე ეტაპი უაღრესად საინტერესო პერიოდია ამ მხრივ – ესაა პოსტმოდერნული ხანა ჩვენი ლიტერატურისა. პოსტმოდერნიზმის ერთ-ერთი ძირითადი ნიშანია ინტერტექსტუალობა, რაც ციტაციის, ალუზიის, რემინისცენციის, პაროდის სახით ვლინდება. იგი უხვად იყენებს სხვა ტექსტებს: „ყოველი ტექსტი არის შუა ტექსტი რომელიმე სხვა ტექსტთან მიმართებით“ (ბარტი), „ყოველი წიგნი მოგვითხრობს სხვა წიგნების შესახებ“ (ეკო). სრულიად ბუნებრივია, რომ პოსტმოდერნიზმი დაინტერესდა მითითაც, ოღონდ მისი სულ სხვაგვარი ინტერპრეტაცია მოგვცა. მან მოახდინა მითის როგორც ფორმობრივი, ისე არსობრივი და ფუნქციური დეკონსტრუქცია. მითი კარგავს საკრალურობას და ხდება მისი პროფანაცია. თუკი მოდერნიზმში მითი პროფანულ დროს გაარღვევს, გავყავართ სოციალურ-ისტორიული და სივრცით-დროითი საზღვრებიდან, რაც მარადისობასთან ზიარებას უწყობს ხელს, პირიქით ხდება პოსტმოდერნიზმში. აქ მითი მარადიული დროიდან პროფანულ დროში გვაბრუნებს (ზ. ქარუმიძის „თხა და გიგო“, აკა მორჩილაძის პროზა...). პოსტმოდერნისტულ ტექსტში პაროდირებულია ყველაფერი, მათ შორის მითიც. თუკი მითოლოგიზმი ნაციონალური ტრადიციების, ნაციონალური ცხოვრებისეული მოდელის მდგრადობას განაპირობებდა მოდერნიზმში, პოსტმოდერნიზმმა ეს ყველაფერი დაშალა, რადგან იგი „არსობრივად ფორმის ნგრევა და კულტურული ანაქრონიზმია“ (ი. ჰასანი). შეიძლება ითქვას, რომ პაროდითა და დემითოლოგიზაციით მან ეპოქის სულში ჩაიხედა.

MARI NIITRA
Estonia, Tartu
University of Tartu

Reflections of Mythological Worldview in Contemporary Children's Literature

Child consciousness is often associated with mythological consciousness both in commonplace understanding and in theoretical approaches. Among others, the authors of Tartu-Moscow school of semiotics have developed the idea that both human consciousness and culture function as at least bipolar/bilingual mechanisms which consist of verbal-discrete and iconic languages, the

latter being connected with myth. Some developmental psychologists have also recently employed the idea of mythical nature of young children's consciousness.

Consequently, children's literature can be viewed as a conglomeration of mythological plot types and motifs. Thus, one could say that children's books carry and convey mythological understanding about the surrounding world. Moreover, the cognitive function of the mythological components in children's books, among others, may be to develop the sphere of creativity in children's minds.

The present paper tries to reveal some functions of mythological components in children's literature, both in realistic and fantasy literature. The analysis is based on the example of contemporary Estonian children's books.

AVTANDIL NIKOLEISHVILI

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

The Problem of Foreign Migrants in Georgia according to Vazha-Pshavela's Viewpoint

Despite the positive attitude what Georgian people traditionally expressed towards the foreigners living in Georgia a number of examples can be found in the history of our country that proves how migrants betrayed us instead of expressing their gratitude, took possession of our national property and tried to occupy Georgian territories. The disclosure of these unfortunate events has often become the subject of creative implication of Georgian writers.

The analysis of the above mentioned issue in terms of the national and state viewpoint plays an important role in Vazha-Pshavela's creative work. In this regard his works created from 1899 up to his death are of particular importance. The intensification of writer's interest towards the problem was substantially conditioned by the existing situation as a result of the rise of social-democratic movement.

The poem 'Haos and Kartlos' is particularly important in order to conceptualize Vazha-Pshavela's viewpoint concerning foreign migrants. The poet has portrayed the main character of Armenian man to discuss the problem. However, it does not mean that the author's rage is directed only against wicked Armenian migrants. In my opinion, Vazha gives much broader and massive scales to the discussion of the issue. Therefore, the presented work mustn't be regarded as a literary piece in the spirit of anti-Armenian anger.

Unfortunately, the problem posed by Vazha-Pshavela still remains to be relevant. Despite the fact, that it is necessary to be very careful when discussing the question we should not avoid its thorough analysis. The contemporary acute problems connected with a large number of foreign migrants living in Georgia should be impartially resolved in terms of our national-state interests as well as their civil rights.

ავთანდილ ნიკოლეიშვილი

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საქართველოში უცხოელ ხიზანთა პრობლემა ვაჟა-ფშაველას თვალთახედვით

მიუხედავად იმ კეთილგანწყობითი დამოკიდებულებისა, რასაც ქართველი ხალხი საქართველოში მცხოვრები უცხოტომელებისადმი იჩენდა ხოლმე ტრადიციულად, ჩვენი ქვეყნის ისტორიაში იმის მაგალითებიც საკმაოდ გვხვდება, ყოველივე ამის სანაცვლოდ ქართულ მიწას შემოხიზნულ უცხოელთა არც თუ მცირე ნაწილი მათდამი გამოვლენილი სიკეთის სანაცვლოდ რომ გვღალატობდა, ჩვენს ეროვნულ სიმდიდრეებს ეპატრონებოდა და ქართული ტერიტორიების მისაკუთრებას ცდილობდა. ამ სამწუხარო მოვლენის მხილება არაერთგზის ქცეულა ქართველ მწერალთა შემოქმედებითი მიზანსწრაფვის საგნად.

აღნიშნული პრობლემის ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი თვალთახედვით განსჯა-გაანალიზებამ ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაშიც დაიკავა მნიშვნელოვანი ადგილი. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით საინტერესოა მისი ის ნაწარმოებები, რომლებიც მან 1899 წლიდან მოყოლებული გარდაცვალებამდე შექმნა. ხსენებული პრობლემისადმი მწერლის ინტერესის ამგვარი გამძაფრება არსებითად განაპირობა იმ ვითარებამ, რომელიც დასახელებულ პერიოდში შეიქმნა ჩვენში სოციალ-დემოკრატიული მოძრაობის აღზევების შედეგად.

უცხოტომელ ხიზნებთან დაკავშირებით ვაჟა-ფშაველას თვალთახედვის გასააზრებლად განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია პოემა „ჭაოს და ქართლოს.“ აღნიშნული პრობლემის განსჯის დროს ნაწარმოების მთავარ პერსონაჟად პოეტმა, მართალია, სომეხი ეროვნების კაცი გამოიყვანა, მაგრამ ეს გარემოება ისე სულაც არ უნდა გავიგოთ, თითქოს ავტორისეული გულისწყრომა მხოლოდ სომეხი ეროვნების უკეთურ ხიზანთა წინააღმდეგ იყოს მიმართული. რასაკვირველია, არა. ჩემი აზრით, აღნიშნული საკითხის განსჯას ვაჟა გაცილებით ფართო მასშტაბებს სძენს და განსახილველი ნაწარმოები არამც და არამც არ უნდა მივიჩნიოთ ანტისომხური სულისკვეთების გამომხატველ ქმნილებად.

სამწუხაროდ, ვაჟა-ფშაველას მიერ დასმულ ზემოთხსენებულ პრობლემას სიმწვავე არც ამჯერად მოკლებია. მიუხედავად იმისა, რომ მასზე მსჯელობის დროს დიდი სიფრთილის გამოჩენა აუცილებელი, აღნიშნული მოვლენის საფუძვლიანი გაანალიზებისაგან თავი მაინც არ უნდა შევიკავოთ და საქართველოში დღესაც საკმაოდ მრავლად მცხოვრებ უცხოელ ხიზნებთან დაკავშირებით არსებული საქირბოროტო საკითხები მიუკერძოებლად გადავწყვიტოთ როგორც ჩვენი ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი ინტერესების გათვალისწინებით, ისე მათი მოქალაქეობრივი უფლებების დაცვით.

LIA NOZADZE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Neomythologism in Marcel Proust's "Swann's Way"

The reinterpretation of myth or neomythologism is one of the characteristics of literary modernism. Marcel Proust's epic work "In Search of Lost Time" exemplifies a specific approach to myth. Its first part "Swann's Way" can be viewed as a kind of exposition of this multivolume work, as an overture to the monumental symphonic cycle with neo-mythological dimension.

Marcel Proust does not employ mythic plot/s, but a new form of world outlook based on mythic vision of the world. For Proust mythos is a conceptualizing method, a means of creating new artistic system and the world which retains the sense of primeval wholeness/integrity.

Various themes, motives and images emerge, reemerge and vary within the framework of the Proust's original system of mythemes.

Making use of mythic thinking Proust creates the layers of the ethnical-national life and cognition of France in which the elements of mythological thinking are revived.

Creating complex mythic and syncretic structures leads to the disruption of causal links, miraculous intermingling of the name and the space, inter-reversibility of the characters and metamorphosis; introduction of mythic characters and motives in the texture of the novel; lyrical and philosophical meditations oriented to the archetypal constants of being – home, bread, flower, way, shadow and etc.

Mythic vision functions as a mechanism for building structures and determining the internal dynamics of the novel. Proust's narration is characterized by non-linearity.

It should be noted that Proust's style is one of the components of his neomyth. I will discuss the significance of metaphors, metonymy, synecdoche for the right comprehension of the artistic world of "In Search of Lost Time".

Proust's artistic world cannot be understood from outside; one should penetrate it and gain deep insight into it from inside and it is possible only by taking into consideration its mythopoetic dimension.

ლია ნოზაძე

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ნეომითოლოგიზმი მარსელ პრუსტის რომანში „სვანის მხარეს“

მოდერნისტული ლიტერატურისათვის დამახასიათებელი ერთ-ერთი თავისებურებაა მითის ფენომენის ახლებური გააზრება, რაც ლიტერატურის ისტორიაში დამკვიდრდა ნეომითოლოგიზმის სახელით. მითის არსისადმი სპეციფიკური მიდგომის ნიმუშია მარსელ პრუსტის ეპოპეა „დაკარგული დროის ძიებაში“. მისი პირველი ნაწილი „სვანის მხარეს“ შეიძლება განვიხილოთ როგორც მრავალტომეულის ერთგვარი ექსპოზიცია, მონუმენტური სიმფონიური ციკლის უვერტიურა, სადაც მჟღავნდება მთელი ეპოპეისათვის ნიშანდობლივი ყველა მხატვრულ-პოეტოლოგიური თავისებურება, მათ შორის ნეომითოლოგიზმის შტრიხებიც.

აღსანიშნავია, რომ მარსელ პრუსტი თავის ნაწარმოებში იყენებს არა მითის შინაარსს, არამედ მითოსურ წარმოდგენებზე დაფუძნებულ მსოფლმხედველობის ახლებურ ფორმას. მითოსი პრუსტისთვის არის კონცეფციების მეთოდი, რომლის მეშვეობითაც მწერალი ქმნის ახალ მხატვრულ სისტემას, სამყაროს, რომელსაც, თითქოს, შენარჩუნებული აქვს პირველყოფილი მთლიანობის განცდა.

„სვანის მხარეში“ წარმოჩენილი ნეომითოლოგიზმის ზოგიერთი თავისებურება რომ შევაჯამოთ, ასეთ სურათს მოგვცემს:

მარსელ პრუსტი ქმნის მითოლოგიების ორიგინალურ სისტემებს, რომელთა წიაღშიც ჩნდება სხვადასხვა თემა, მოტივი, პერსონაჟთა სახეები. ეს ყოველივე კი სხვადასხვა ვარიაციული სახეცვლილებით თავს იჩენს ეპოპეის სხვა ნაწილებშიც. თვალსაჩინოებისთვის განვიხილავთ რამდენიმე მათგანს: მითოლოგემა – „პერსონა“ – ბატონი სვანი; მითოლოგემა – „დედა“ – მარსელის დედა; მითოლოგემა – „სახელი“ – საკუთარი და საზოგადო სახელები; მითოლოგემა – „ოდეტი“.

მითოსურ აზროვნებაზე დაყრდნობით მარსელ პრუსტი „სვანის მხარეში“ ქმნის ფრანგული ეთნიკურ-ნაციონალური ყოფისა და შემეცნების პლასტებს, შრეებს სადაც ცოცხლდება მითოლოგიური

მსოფლალქმის ელემენტები. ამ გარემოების საილუსტრაციოდ განვიხილავთ კომბრეს ტაძრის საკითხს.

აზროვნების ღრმა მითო-სინკრეტული სტრუქტურების აგებისას, თვალშისაცემია მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების რღვევა, სახელისა და სივრცის სასწაულებრივი ურთიერთშერწყმა, პერსონაჟების ურთიერთშექცევადობა, შინაგანი გაორება, მეტამორფოზულობა; ზოგიერთი მითოლოგიური პერსონაჟისა და მოტივის შემოტანა მხატვრულ ქსოვილში; ლირიკულ-ფილოსოფიური მედიტაციები, რომლებიც ორიენტირებულია ადამიანური ყოფის არქეტიპულ კონსტანტებზე – სახლი, პური, გზა, ყვავილი, ჩრდილი და სხვა.

მითოსური ხედვა პრუსტიტის არის არა მხოლოდ ცალკეული სტრუქტურების ჩამოყალიბების, არამედ ნაწარმოების შინაგანი დინამიკის წარმართვის მექანიზმიც. ამიტომ პრუსტიტის თხრობის მანერისათვის დამახასიათებელია არალინეარულობა.

აღსანიშნავია ისიც, რომ პრუსტიტის ენოქორითის ერთ-ერთი კომპონენტია მისი სტილიც. საამისოდ საჭიროა განვიხილოთ მეტაფორის, მეტონიმის, სინეკდოხისა და სხვა მხატვრული ხერხების, როგორც პრუსტიტის ორიგინალური აზროვნების მთავარი ინსტრუმენტების მნიშვნელობა მისი ნაწარმოების გაგებისათვის.

პრუსტიტის მხატვრული სამყაროს გაგება ისევე წინააღმდეგობრივია, როგორც მითოლოგიური ალქმა. იგი ვერ გაიგება გარედან, დესკრიფციული მეთოდით. იგი უნდა აიხსნას შიგნიდან, მკითხველის გადაყვანით პრუსტიტის სამყაროში, ან პირიქით – ნაწარმოების მითოპოეტური ქვეტექსტების შემოტანით მკითხველის სამყაროში.

KADISHA NURGALI

Kazakhstan, Astana

L. Gumilyov Eurasian National University

Mythology in Kazakh Literary Prose

In the Kazakh literature of the 60-70s a noticeable phenomenon became the appearance of a new mythologized prose. It was related to the creative work of such writers as I.Esenberlin, M.Magauin, A.Alimzhanov, A.Kekilbayev, O.Bokeyev. The phenomena “mythic creativity” and “mythic search” take a very important place here.

Myths, legends, historical legends, parables that were written by these writers are mainly not related to the plot and in fact represent the so-called “insert novels”. Such “insertions” were interpreted as an author’s “lyrical” deviation which hasn’t influenced the structure of a literary work.

The peculiar character of Anuar Alimzhanov's prose is distinguished by his inclination for myths and myth creativity. The literary thinking of the writer is directed at achieving the meaning of existence, revealing spirituality, substantiveness of a human life. His works are full of his alarm about the fate of his nation, culture and language. One of the critical issues which is asked by the writer and which is constantly asked of the reader of his books ("The Caravan Is Moving towards the Sun", "Blue Mountains", "A Souvenir from Otrar", "Messenger", "Makhambet's Arrow") – the questions: Who am I? Who are our forefathers? What is there in stock for us? Who makes history? How is it made? What is the theological basis of chronicles, records of annals? – All these questions belong to central ones. The answers provided by Anuar Alimzhanov represent the truth borrowed from his own experience and the experience of the characters from his works – distant ancestors of the Kazakh people.

The writing interest of Anuar Alimzhanov was established when he was just a student and he made an accent on the themes which then became central in his works. These themes are, first of all, concerned with such personalities as Kozha-Akhmet Yassavi, al-Pharabi, Makhambet, Kurmangazy, Chokan Ualikhanov, Mustapha Shokai and other outstanding representatives of the Kazakh nation, the theme of extinct cities, themes of deserted and depopulated areas, fallen cultural oases. Thirdly, this is the theme of independence and statehood of the Kazakh people, the theme of fateful years in the history of the Kazakh nation. Mythologism and folklorism become important traits of the world view and literary style of Anuar Alimzhanov.

КАДИША НУРГАЛИ

Казахстан, Астана

Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева

Мифологизм казахской художественной прозы

В 60–70-е годы в казахской литературе заметным явлением становится появление новой мифологизированной прозы. Оно связано с творчеством таких писателей, как И.Есенберлин, М.Магауин, А.Алимжанов, А.Кекильбаев, О.Бокеев. Явления «мифотворчества» и «мифоискательства» занимают здесь немаловажное место.

Мифы, легенды, исторические предания, притчи, вносимые в канву произведения этими писателями, чаще всего не связаны с сюжетом и являются фактически «вставными новеллами». Подобные «вставки» воспринимались как авторские «лирические» отступления, не влиявшие на структуру художественного произведения.

Своеобразие прозы Ануара Алимжанова отличает тяготение к мифу и мифотворчеству. Художественное мышление писателя устремлено к пос-

тижению смысла бытия, раскрытию духовности, содержательности человеческой жизни, и переполнено тревогой за судьбу нации, его культуры и языка. Один из центральных вопросов, который задает писатель и возвращается к нему постоянно от книги к книге («Караван идет к солнцу», «Синие горы», «Сувенир из Отрара» «Дорога людей», «Гонец» и «Стрела Махамбета») – вопросы: Кто я? Кто наши предки? Что ждет нас? Кто творец истории? Как делается история? Какова теологическая основа летописей, хроник анналов?, – все эти вопросы примыкают к центральным. Ответы Ануара Алимжанова – это истина, выстраданная личным опытом и опытом героев его книг – далеких предков казахского народа.

Писательский интерес Ануара Алимжанова еще на студенческой скамье сформировался и сосредоточился на темах, ставших впоследствии постоянными. Эти темы связаны, во-первых, с такими личностями, как Кожан-Ахмет Яссави, аль-Фараби, Махамбет, Курмангазы, Чокан Валиханов, Мустафа Шокай и другими выдающимися представителями казахского народа, тема исчезнувших городов, темы обезлюдивших территорий, погибших культурных оазисов. В-третьих, это тема самостоятельности и государственности казахского народа, тема роковых лет в истории казахского народа.

Мифологизм и фольклоризм становятся важными чертами мировидения и художественного стиля Ануара Алимжанова.

OTAR ONIANI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Snake-Eater and Georgian Mythology

The Snake-Eater has come to be acknowledged by many as Vazha-Pshavela's most difficult and enigmatic work. It takes its origin from the foundations of Georgian mythology. Vazha himself mentions the use of one episode from Khevsur folk legend describing how the Kajis fed captured Mindia a piece of the snake meat. Mindia, a member of the mountain tribe of the Khevsurs, derived supernatural powers; "he could understand the languages of birds, trees and plants... became herbal healer".

The main source of Vazha's poem is only this episode from the Khevsurian legend but for us it is interesting to mention that a protagonist of such type as Mindia, i.e. the one who is granted with secret wisdom, is also evidenced in Svan folklore. From this viewpoint of special attention is Babua Beva's adventure. The legend recounts how during haymaking Bega's scythe wounded a

snake and its tongue lolled out. Bega cut down Satkatsuna (healing plant), attached it to the snake tongue on one side and the other side Babua Beva had applied to his ear. The snake taught him about the special regenerating herbal and a reward was that Beva got an ability to hear everybody's speech.

According to another legend while passing the bridge Beva heard a voice from the river: "Give me something to eat". Beva put a piece of *khachapuri* under the bridge base. This was repeated three times. An invisible creature granted Beva with the ability to understand the languages of birds and other living creatures ... If we compare Beva and Mindia by an access to magical wisdom, the similarity is obvious. According to the Khevsur legend, having escaped from Kaji Mindia lost his way and appeared in the "land of cuckoos", they fed him a piece of meat of special type of snake. He immediately felt bad. The female cuckoos told him: "Firstly, go to the first bed, then to the second and finally to the third. When Mindia awoke, he saw that his armpits were swollen. He made the cut and suddenly the lice fell out". Obviously, in a concrete case Mindia traversed the stages in sanctification-transformation process that was full of trials. On this path a man may perish if he is not properly prepared spiritually. The lice going out of the body mean physical purification. He wakes up to be a new man and the act of transfiguration occurs in him. He returns back to his native land totally transformed. Almost the same transformation happens with Babua Beva's personality. He also traverses the difficult path of initiation and reaches high level of spiritual development. The protagonists have much in common for the community of both regions as they are both courageous and faithful warriors.

How are things in the work of literature? The scholars recognize that Vazha-Pshavela's approach to folk materials is unique and creative. In spite of this, it won't be out of place to find parallels between Vazha's immortal creation and folk legends. In both of them Mindia is represented as a warrior (*kai qma*) of unequalled prowess, courageous fighter, holder of magical knowledge. Both of them are always ready to lay down their lives for their communities. In the poem Mindia commits suicide, whereas in the legend the Kists kill him. It is not only a superficial resemblance but Vazha-Pshavela's Mindia is represented in totally new and high register. By eating the snake meat that was "the Kajis' choicest dish", he felt "from above flowed splendent light" and "new wisdom pierced his wond'ring brain". He was filled with new spirit and new flesh. All Nature started to commune with him. It is a completely new person before us. Skilled in mystic art Mindia cured wounds by healing herbs and that is why the loss in the battles was small. At this stage of life Mindia is distinguished from others, he does not cut trees nor kill the animals, yet is willing to kill enemy in combat without compunction. This fact sets to pondering in many respects from a man of Mindia's type who is the bearer of the wealth of entire Khevsureti. Mindia's fighting art deserves praise, due to the victory in fight with the enemies Georgia became stronger and everything was calm. Even Queen Tamar was stricken with Mindia's deeds. She believed as long as Mindia was alive,

nothing could crush Khevsureti. In a concrete case a person contains within himself the entire nation. He is a reliable guard of the country. Such individuality has been challenged by Vazha-Pshavela. Is Mindia ready or not to keep the granted wisdom till the end? Does he tend to the transient or to the eternal? From the poem we know that Mindia failed to preserve the strength of the will, he chopped wood for fuel and killed an animal. And this appeared fatal for him. He lost granted wisdom and continued in the way of ordinary men. The worry about the family and sacrifice of the cattle appeared futile as well as sincere sorrow. His tragedy is inevitable, Mindia commits suicide. Such an act makes us pondering over many aspects. It would be difficult to work out a single opinion on this matter. Supposedly by such a termination of his life Mindia returned to his proto, pure spiritual being.

მთარ მინიანი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

გველის მჭამელი და ქართული მითოსი

საყოველთაო აღიარებით „გველის მჭამელი“ ვაჟა-ფშაველას პოემათა შორის ყველაზე რთული, იდუმალებით მოცული ძეგლია. იგი ქართული მითოლოგიის საფუძვლებიდან იღებს სათავეს. ვაჟა თავადვე გვაუწყებს, რომ ხალხური თქმულებიდან მას გამოუყენებია ის ეპოზიდი, თუ როგორ აჭამეს ქაჯებმა დატყვევებულ მინდიას „გველის ხორცი... ხევსური შეიქმნა ბრძენი, მას ესმის მცენარეთა-ყვავილთა ენა... შეისწავლა ექიმობა“.

ვაჟას პოემის ძირითადი წყაროც ხევსურული თქმულების მხოლოდ ეს ეპიზოდია, მაგრამ ჩვენთვის საინტერესოა ის, რომ მინდიას ტიპის პერსონაჟი, საიდუმლო სიბრძნესთან თანაზიარი, დასტურდება სვანურ ზეპირსიტყვიერებაშიც. ამ აზრით საინტერესო აღმოჩნდა ბაბუა ბევას თავგადასავალი. „თიბვის დროს გველი მოედო ბევას ცელს, დაიჭრა და ენა გარეთ დაურჩა. ბევამ სატკაცუნა მოჭრა, ერთი მხრივ გველს მიაბჯინა ენაზე, მეორე მხარე ბაბუა ბევას ჰქონდა ყურთან მიბჯენილი. გველმა მისი გამამთელებელი ბალახი ასწავლა ბევას და ჯილდოდ ის მიიღო, რომ ბევას ყველაფრის ლაპარაკი ესმოდა“.

მეორე გადმოცემით ხიდზე გამავალ ბევას წყლიდან ხმა მოესმა: „საჭმელი მჭამეო. ბევამ ხაჭაპური ჩაუდვა ხიდის საძირკველთან. ასე განმეორდა სამჯერ. უჩინარმა არსებამ ბევა ჩიტების და ყოველი სულდგმულის ენის ცოდნით დააჯილდოვა... თუ შევადარებთ ბევას და მინდიას საიდუმლო სიბრძნესთან თანაზიარობას, მსგავსება აშკარაა. ხევსურული თქმულებით ქაჯავეთიდან გამოპარული მინდიას გზა არევია და გუგულების ქვეყანაში მოხვდა, მათ თეთრკრაველიანი გველის ხორცი აჭამეს. ცუდად შექმნილა. გუგულების ქალებმა უთხრეს:

ჯერ პირველ ლოგინზე დანეკი, მერ მეორეზე, ბოლოს მესამეზე. გამოლოვიძებულმა მინდია მნახა, რომ ილიის ძირები დასიებული ჰქონდა. გაიჭრა ძირები და მკბენარები გადმოსულან“.

ცხადია კონკრეტული შემთხვევაში მინდია ხელდასხმის საფეხურები გაიარა, რომელიც ფათერაკებითაა აღვსავსე, ამ გზაზე ადამიანი შეიძლება დაიღუპოს, თუ სათანადოდ არაა მომზადებული სულიერად. მკბენარების გამოსვლა სხეულიდან, ფიზიკურ გამწმენდას გულისხმობს, მინდიაში ახალმა ადამიანმა გაიღვიძა, მასში სრული ფერისცვალება მოხდა. იგი განახლებულად უბრუნდება მშობლიურ მხარეს. დაახლოებით ასეთივე ფერისცვალებასთან გვაქვს საქმე ბაბუა ბევას პიროვნებაშიც. ისიც ინიციაციის რთულ გზას გადის და აღწევს სულიერ განვითარების მაღალ საფეხურს. ორივე კუთხის, თემისთვის თავადადებული კაი ყმები არიან, საიმედო... რა მდგომარეობაა ლიტერატურულ ნაწარმოებში? მკლევართა აღიარებით, ვაჟა-ფშაველას მიდგომა ხალხური მასალისადმი ორიგინალურია, შემოქმედებითი. მიუხედავად ამისა, ურიგო არ იქნება, თუ ვაჟას უკდავ ქმნილებას და ხალხურ თქმულებათა შორის პარალელებს დავძებნით. ორივეში მინდია კაი ყმად არის წარმომადგენელი, მებრძოლად, იდუმალთამცოდნედ. ორივე ქვეყნის, კუთხის, თუ თემის ინტერესებისათვის იბრძვის. პოემაში მინდია სიცოცხლეს თვითმკლევლობით ასრულებს, ხალხურში ქისტები კლავენ. ეს მსგავსება არაა მხოლოდ გარეგნული, მაგრამ ვაჟა-ფშაველასთან მინდია სრულიად ახალსა და მაღალ რეგისტრშია წარმოდგენილი. გველის ხორცის ჭამით, რომელიც „ქაჯთაგან იყო ზმანება“, სიბრძნე გველად აჩვენესო, ტყვეს ზეცამ გადმოხედა: „ახალი სული ჩაედგა, ახალი ხორცი აესხა“. სრულიად ახალი ადამიანია ჩვენს თვალწინ. მას მთელ გარესინამდვილე ესაუბრება. მინდია ისეთი ექიმი დადგა, რომ „შუაზე გაჭრილს გაჰკურნავს მის უებარი წამალი“, ამიტომ ბრძოლებში მსხვერპლი ცოტაა. ცხოვრების ამ ეტაპზე მინდია სხვათაგან გამორჩეულია, იგი ხესაც არ ჭრის, არც ნადირს კლავს მაგრამ ბრძოლაში დაუნდობელია, შეუბრალებლად ხოცავს ადამიანებს. ეს კი მრავალმხრივაა დამაფიქრებელი მინდიას ტიპის ადამიანისაგან, რომელიც მთელი ხევსურეთის დავლათის მატარებელია. სანაქებოა მინდიას მაღალი საბრძოლო ხელოვნება, მტრებთან ბრძოლებში გამარჯვების წყალობით „ზღუდე გამაგრდა ქართლისა“... „მყუდროებაა ყველგანა“. გვირგვინოსანი თამარიც აღტაცებულია მინდიას კაი ყმობით: „ოღონდ მინდია თან მყვანდეს, მასთან მთიელი ერია“ მტერი ვერაფერს დამაკლებსო. კონკრეტულ შემთხვევაში პიროვნება თავისთავში მთელი ერის შინაარს ითავსებს. იგი ქვეყნის საიმედი გუშავია. ასეთი ინდივიდუალობა დააყენა ვაჟა-ფშაველამ არჩევანის წინაშე. არის თუ არა მინდია მზად იმისთვის, რომ ბოძებული სიბრძნე ბოლომდე შეინარჩუნოს? საითკენაა იგი მიდრეკილი, წარმავლისკენ თუ წარუვალისკენ? პოემიდან ვიცით, რომ მინდიამ ვერ შეინარჩუნა ნების სიმტკიცე, მან ხეც მოჭრა და ნადირიც მოკლა. ეს კი საბედისწერო აღმოჩნდა მისთვის. მან დაჰკარგა ბოძე-

ბული სიბრძნე და ჩვეულებრივ ადამიანად დარჩა. ოჯახთან ჯავრობა და საქონელს მსხვერპლად შეწირვა ამაო აღმოჩნდა, წრფელი სინანულიც. მისი ტრაგედია გარდაუვალია, მინდია თავს იკლავს. მისი ასეთი ქმედება მრავალმხრივაა დამაფიქრებელი. მასზე გაჭირდებოდა ერთნაირი აზრის შემუშავება. შეიძლება გვეფიქრება, რომ მინდიამ ფიზიკური სიცოცხლის მსხვერპლად გაღებით თავდაპირველ, წმიდა სულიერ სანყისებს დაუბრუნდა.

TAMAR PAICHADZE

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

**Consider of Symbolical Luminaries “ Correct Area”
Vazha-Pshavela- Galaktion Tabidze**

Literary Biography of Vazha-Pshavela, ideology parameters and artistic-symbolical universe “as paradigm bridge” and became as orient to perceive events and in artistic prism on the way of sudden change in artistic-creative work discussion of XX century the main representatives of the world beatified write. It is especially important of Vazha-Pshavela’s artistic text some face-speech aspect, which mined conceptually represent in the past century in poetical and artistically ideology.

As it known, poetical face-speech palette is greatly broad and harmony at the first half of XX century. Consequently from Georgian classical write orient it is to acknowledge, if where will be considered artistic – symbolialc paradigm cross so-called “ correct area”.

It naturally, with this standpoint, the first –rate orientation to realize of Galaktion Tabidze’s on poetical discussion. But Galaktion Tabidze’s acknowledged poetical universalism not condition in this case on it creative-work correction. On the searching way of artistic propriety exactly in creative-work of Galaktion there is paradigm motion of artistic faces, if symbolical bridge and in this process the factor of Vazha-Pshavela intersection as simple.

Furthermore, it must be foresee symbolical universe’s “visit cards” of Galaktion Tabidze, personalized icons of the sun and the moon , which includes in parallels Revalential stamp (punctuate) of Imanenturoba and Dispatsiuroba (scatter) marks, with this confirms the choose of poet beneficially to perceive classical artistic face-speech. We mean the principles of the sun and the moon face-speech, with this conditioned types of Galaktion creative-work.

თამარ პანიჭაძე

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

მნათობთა სიმბოლური გააზრების „მართებული არე“: ვაჟა ფშაველა – გალაკტიონ ტაბიძე

ვაჟა-ფშაველას ლიტერატურული ბიოგრაფია, მსოფლმხედველობრივი პარამეტრები და მხატვრულ-სიმბოლური სამყარო „პარადიგმულ ხიდად“ და ორიენტირად იქცა მოვლენათა აღქმისა და მხატვრულ პრიზმაში გარდატეხის გზაზე XX საუკუნის სიტყვაკაზმული მწარლობის ძირითადი წარმომადგენლების მხატვრულ-შემოქმედებით დიკურსში. განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანია ვაჟა-ფშაველას მხატვრული ტექსტის ზოგიერთი სახისმეტყველებითი ასპექტი, რომელმაც გასული საუკუნის პოეტურ და მხატვრულ მსოფლმხედველობაში კონცეპტუალური ასახვა ჰპოვა.

როგორც ცნობილია, XX საუკუნის პირველი ნახევრის პოეტური სახისმეტყველებითი პალიტრა ფრიად ფართო და პანორამულია. ამდენად, ქართული კლასიკური მწერლობის ორიენტირიდან გარკვეულწილად გასაცნობიერებელია, თუ სად მოიაზრება მხატვრულ-სიმბოლური პარადიგმული ჯაჭვის ე.წ. „მართებული არე“.

ამ თვალსაზრისით, ბუნებრივია, უპირველესი ორიენტაცია გალაკტიონ ტაბიძის პოეტურ დისკურსზე განხორციელდეს. თუმცა გალაკტიონ ტაბიძის აღიარებული პოეტური უნივერსალიზმი არ განაპირობებს ამ შემთხვევაში მის შემოქმედებაზე სწორებას. მხატვრული მართებულობის ძიების გზაზე სწორედ გალაკტიონის შემოქმედებაში ცნაურდება მხატვრულ სახეთა პარადიგმული სვლა, თუ სიმბოლური ხიდი და ამ პროცესში ვაჟა-ფშაველას ფაქტორი ერთმნიშვნელოვნად იკვეთება.

ამასთან ერთად, გასათვალისწინებელია გალაკტიონ ტაბიძის სიმბოლური სამყაროს „სავიზიტო ბარათებიც“, მზისა და მთვარის პერსონიფიცირებული ხატებიც, რომელიც რევალენტური მარკირების (ხაზგასმის) პარალელურად იმანენტურობისა და დისპაციურობის (დაფანტულობის) ნიშნებსაც შეიცავს, რითაც კვლავ დასტურდება პოეტის არჩევანი მხატვრული სახისმეტყველების კლასიკური აღქმის სასარგებლოდ. მხედველობაში გვაქვს მზისა და მთვარის სახისმეტყველებითი პრინციპები, რომელთაც გალაკტიონის შემოქმედების რავგარობაც განაპირობებს.

NUGZAR PAPUASHVILI

Georgia, Tbilisi

Sulkhan-Saba Orbeliani University

‘Suliko’ by Akaki and ‘Praise’ by Solomon

The most popular poems among the masterpieces by Akaki Tsereteli is ‘*Suliko*’, with its text heard almost on every continent of the world, owing to the music written for it. What are the reasons for that?

The opinions of the researchers vary about whether *Suliko* (The Dear), the subject of love and pursuit, is a symbol or allegory, or what or who is meant under *Suliko*. Some think that it is:

a) a lost beloved, one’s homeland, resp. One’s homeland, “revelation of one’s love of his homeland”, ‘the Trinity’ according to Ilia (V. Barnov, Gr. Robakidze, S. Chikovani, I. Evgenidze, G. Bakhtadze);

b) the tripersonal God, ‘the truth forgotten by the Georgians’, “earthly manifestation of the lost sanctity”; “the principal theses of the doctrine about the Trinity are translated into the language of poetry in this poem” (A. Bakradze, L. Khachidze, Gr. Parulava);

c) an amorous women, what categorically excludes an assumption of one’s homeland and particularly the Christian Trinity meant in the poem; such an approach “would be sacrilege more” (D. Tserediani).

In order to understand which of the presumptions is closest to the truth, it is necessary to identify the source of inspiration of ‘*Suliko*’.

The concurrence of ‘*Suliko*’ with its content, subject matter, plot and phraseology with the Biblical book “The Praise”, in particular with the piece in Chapter 3 of it, telling the story of searching for and finding a lost beloved, is notable. In line with the exegetics of the New Testament, this and similar episodes, with their form, are the indication of the relationship between the Church and the Christ’s love providing the material and stimulus for the artwork. We may think that Akaki was inspired by ‘The Praise’ by Solomon, with its piece mentioned above, transformed by the poet, who treated the given plot and topic in an individual manner; according to Solomon, the story ends with the wedding and nuptial bed, while according to Akaki, it ends with the “re-origination of life” and happiness.

Akaki’s religious feelings, his interest in the Bible and Biblical exegetics are well known. The specific signs of ‘The Praise’ by Solomon, its Georgian translation and peripetia and as to when and under what circumstances the poet could learn about the translation are to be considered.

ნუმზარ პაპუაშვილი

საქართველო, თბილისი

სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტი

აკაკის „სულიკო“ და სილომონის „ქებათა ქება“

აკაკი წერეთლის შედევრებს შორის ყველაზე პოპულარული ლექსი არის „სულიკო“, რომლის ტექსტი მასზე შექმნილი მელოდიის წყალობით მსოფლიოს ლამის ყველა კონტინენტზე გაისმის. რა განაპირობებს ამას?

იმასთან დაკავშირებით, ტრფობისა და ძიების საგანი სულიკო სიმბოლოა თუ ალეგორია, ანდა: ვინ ან რა იგულისხმება მასში, მკვლევართა შორის აზრთა სხვადასხვაობა არსებობს. ზოგი თვლის, რომ ესაა:

ა) დაკარგული სატრფო-სამშობლო, resp. სამშობლო, „სამშობლოს სიყვარულის გაცხადება“, ილიასეული „სამება“ (ვ. ბარნოვი, გრ. რობაქიძე, ს. ჩიქოვანი, ი. ევგენიძე, გ. ბახტაძე);

ბ) ღმერთი-სამება, „ქართველთაგან დავინყებულნი ქვემარტება“, „დაკარგული სინმინდის მინიერი გამოვლინება“; „სამების შესახებ მოძღვრების უმთავრესი დებულებები აქ პოეზიის ენაზეა გარდათქმული“ (აკ. ბაქრაძე, ლ. ხაჩიძე, გრ. ფარულავა);

გ) სატრფიალო ქალი, რაც კატეგორიულად გამორიცხავს სამშობლოსა და, მით უმეტეს, ქრისტიანული სამების მოაზრებას; ასეთი მიდგომა „უფრო მკრეხელობა იქნებოდა“ (დ. წერეთლიანი).

იმის გასარკვევად, თუ აღნიშნულ მოსაზრებათაგან რომელი მეტადაა ახლოს ქვემარტებასთან, საჭიროა „სულიკოს“ შთაგონების წყაროს დადგენა.

თვალსაჩინოა „სულიკოს“ შინაარსობრივი, თემატური, სიუჟეტური და ფრაზეოლოგიური თანხვედრა ბიბლიურ წიგნთან „ქებათა ქება“ კერძოდ, მისი მესამე თავის იმ მონაკვეთთან, რომელშიც გადმოცემულია დაკარგული სატრფოს ძებნისა და პოვნის ამბავი. ახალი აღთქმისეული ეგზეგეტიკის თანახმად ეს და მსგავსი ეპიზოდები სახეობრივად ეკლესიისა და ქრისტეს სიყვარულისმიერ ურთიერთობაზე მიგვანიშნებს, რაც მხატვრულ შემოქმედებას მასალასა და სტიმულს სთავაზობს. შესაძლებელია ვიფიქროთ, რომ აკაკი შთააგონა სოლომონის „ქებათა ქებამ“, რომლის მითითებულმა მონაკვეთმა პოეტის ხელში გარკვეული ტრანსფორმაცია განიცადა და აღნიშნული ფაბულა და თემა მან თავისებურად დაამუშავა: სოლომონის მიხედვით ამბავი ქორწილითა და სარეცელით მთავრდება, აკაკის მიხედვით – „სიცოცხლის ისევ გახსნით“ და გაბედნიერებით.

ცნობილია აკაკის სარწმუნოებრივი განცდები; მისი დაინტერესება ბიბლიითა და ბიბლიური ეგზეგეტიკით. გასათვალისწინებელია სოლომონის „ქებათა ქების“ სპეციფიკური ნიშნები; მისი ქართული თარგმანი და პერიპეტიები, თუ როდის და რა ვითარებაში შეეძლო მგოსანს ამ თარგმანის გაცნობა.

LARISA PISKUNOVA

*Russia, Yekaterinburg
Ural Federal University*

**The Pragmatism of Literary Discourse in a Consumer Society
("Totem figures" of local literary myths as a way of positioning the
territory and the formation of collective identity).**

In consumer society traditional values, ways of structuring reality transformed or gain a new pragmatic sense.

The report is considered the working mechanism of the local literary myth in the marketing of territory. With specific examples of cities of Yekaterinburg and Saransk will be analyzed the dynamics of semantic changes in the local literary myths underlying the building of collective identity of those territories. The basis of local myths often is "iconic literary texts" or their authors.

In the case of Saransk semantic center of the building of a local myth of the city could be M.M. Bakhtin and S.D. Erzya, but unfortunately, today, their symbolic capital has not been converted into methods of presentation the outside territory.

For Yekaterinburg is very difficult to speak clearly on the basis of literary and literary personalities for the construction of a local myth. Depending on the literary predilections of those can be P.P. Bazhov, B. Riziy, A. Bashlachev, O. Slavnikova, N. Kolyada, D.N. Mamin-Sibiriyak etc.

ЛАРИСА ПИСКУНОВА

*Россия Екатеринбург,
Уральский федеральный университет*

**Прагматизация литературного дискурса
в обществе потребления
(«Тотемные фигуры» локальных литературных мифов как способ
позиционирования территории и формирования коллективной
идентичности)**

В обществе потребления традиционные ценности, способы структурирования реальности трансформируются или обретают новый прагматический смысл.

В докладе предполагается рассмотреть механизмы работы локального литературного мифа в маркетинге территории. На конкретных примерах городов Екатеринбурга и Саранска будет проанализирована динамика смысловых изменений локальных литературных мифов лежащих в основе конструирования коллективной идентичности этих территорий. Основой

локальных мифов очень часто являются «знаковые литературные тексты» или их авторы.

В случае с Саранском смысловыми центрами выстраивания локального мифа города могли бы быть М.М. Бахтин и С.Д. Эрьзя, но, к сожалению, сегодня их символический капитал еще недостаточно конвертирован в способы презентации территории вовне.

Для Екатеринбурга очень трудно говорить однозначно о литературной базе и литературных персоналиях для конструирования локального мифа. В зависимости от литературных пристрастиях таковыми могут быть П.П. Бажов, Б.Рыжий, А. Башлачев, О.Славникова, Н.Коляда, Д.Н. Мамин-Сибиряк и т.д.

MANANA PKHAKADZE, RAUL CHAGUNAVA

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Golden Fleece – Myth and Reality

The myth of the Argonauts and consequently, the story of the Golden Fleece deserved attention of Greek writers from ancient times. Notes and comments on the myth systematically appear in Hellenic as well as Hellenistic and Byzantine written sources. The myth attracts attention not only because of the large number of sources it can be found in, but rather thanks to the variety of presenting its main object, the golden fleece, which is in line with the mythological perspective.

Strabo (1st century B.C. – 1st century A.D.) broke with this tradition as he showed that in the mountainous province of Colchis, Svaneti, sheepskins were used to trap gold particles in rivers.

Unlike written Greek sources, the Georgian written records make no reference to gold recovery in ancient times. However, the gap can be filled by ethnographic materials, according to which it becomes clear that in modern Svanetian rivers gold particles are collected in the same way as described by Strabo as early as the 1st century B.C.

The present research has established that sheepskin was the best means for trapping gold, owing to its scaly and viscous lanolin-soaked fur distinguished by the highest adhesion to gold.

ფსაქაქე მანანა, რაულ ჩაბუნავა

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

ოქროს საწმისი – მითი და რეალობა

არგონავტების მითსა და შესაბამისად ოქროს საწმისის ამბავს ბერძნულმა მწერლობამ უძველესი დროიდანვე მიაქცა ყურადღება. ამ მითის შესახებ ცნობები და კომენტარები სისტემატურად გვხვდება როგორც ელინურ, ისე ელინისტური და ბიზანტიური ხანის წერილობით წყაროებში. მათ მრავალრიცხოვნებასთან ერთად ყურადღებას იქცევს ის გარემოება, რომ მითის მთავარი ობიექტი - ოქროს საწმისი ამ წყაროებში სხვადასხვგვარად, ლეგენდების შეასფერისი მითოლოგიური თვალთახედვითაა წარმოდგენილი.

ეს ტრადიცია დაარღვია სტრაბონმა (ძვ. წ. I ს.-ჩვ. წ. II ს.), რომელმაც აჩვენა, რომ კოლხეთის მთიან პროვინციაში- სვანეთში მდინარეებში ოქროს ნაწილაკებს ცხვრის ტყავების საშუალებით იჭერენ.

ბერძნული წერილობითი წყაროებისაგან განსხვავებით ქართულ წყაროებში ცნობები ძველად ოქროს მოპოვების შესახებ საერთოდ არ გვხვდება. მაგრამ ამ ხარვეზს საკმაოდ სრულად ავსებს ეთნოგრაფიული მასალა, რომლის მიხედვითაც ირკვევა, რომ თანამედროვე სვანეთის მდინარეებში დღესაც იჭერენ ოქროს ნაწილაკებს იმ წესით, რომელიც ჯერ კიდევ ჩვენი წელთაღრიცხვის I საუკუნეში აღწერა სტრაბონმა. ეს მასალა XX ს-ის 40-იან წლებში მოიპოვა ეთნოგრაფმა ლ. ბოჭორიშვილმა, რომელმაც სვანეთში ადგილობრივ მოქმედ ოქროს მაძიებლებისაგან ჩაინერა მათ მიერ პრაქტიკულად გამოყენებული წესჩვეულებები.

როგორც გაირკვა, ოქროსმაძიებელი სვანები ცხვრის ტყავს უშუალოდ მდინარეში (უფრო ზუსტად მდინარის ფსკერზე) ათავსებდნენ და მაშასადამე იმ ოქროს იჭერდნენ, რომელიც მდინარის სათავეებთან არსებული ძირეული საბადოს გამორეცხვის შედეგად წყალში გადადიოდა წვრილი შეტივტივებული ნაწილაკების სახით. ცხადია, რომ ზუსტად ამგვარადვე იქცეოდნენ კოლხი ოქროსმაძიებლები, რაზედაც მათ მიერ “ბანჯგვლიანი ტყავების” ანუ ცხვრის ტყავების გამოყენება მიუთითებს.

ცხვრის ტყავი, როგორც ჩვენი გამოკვლევებით დადგინდა, ოქროს დამჭერ საუკეთესო საშუალებას წარმოადგენდა, ვინაიდან მისი მატყლის ბუნებები ქერცლოვნებისა და წებოვანი ცხიმ-ოფლით (ლანოლონი) გაჟღენთვის გამო ოქროს მიწებება- ჩაჭერის ყველაზე მაღალი უნარით გამოირჩევა.

MASOUMEH RAHIMI

Iran, Bushehr

Islamic Azad University

**The Great Myth of the “King Arthur” in Mark Twain’s
A Connecticut Yankee in King’s Arthur Court at the Service
of Social and Political Satire**

“King Arthur” is known as a legendary figure who managed to fill the fiction and poetry of modern times. His legend has been broadening from the Celts in the British Isles down through France and Germany and across Europe, each culture putting their own twists on it. The Arthurian myth is also commonly found in American fiction. Mark Twain in *A Connecticut Yankee in King Arthur’s Court* magically moves the supposed Yankee, Hank Morgan (“The Boss”), into the mythical world of King Arthur to the time of a cruel feudalistic Camelot in 6th century. According to Mathis, “it was Twain who opened the gates and officially ushered Arthurian literature into America” (24). Twain in this novel takes a satiric and pessimistic look at social injustice, modern technology, and the Catholic Church by employing an appealing plot which demonstrates monarchy versus democracy and free will versus determinism. Politically, the novel criticizes the medieval age depicted severe rule by the monarch, and illustrated that many of the people had extremely harsh judgment. Socially, Twain displays that the middle Ages accepted a harsh division of classes where the nobility and clergy take the control, while the peasantry suffered the most. This paper examines how Twain in the novel uses a mythic plot through political and social satire to comment on slavery and imperialism and take a stand against England.

IRMA RATIANI

Tbilisi, Georgia

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**Anthropological Theory of “Sacrifice”
and Al. Qazbegi’s Fichon**

Alexandre Qazbegi ((1848-1893) is an outstanding Georgian writer and the inclusion of his literary inheritance into the international literary process is an urgent matter. Qazbegi alongside some other Georgian writers verifies the thesis that each national literature, connected with the world literary process at the same time widens its aesthetical possibilities by means of individual originality.

But to prove any literary thesis it is not enough to interpret the text from the historical or aesthetical standpoint, but it is important to put the text within the concrete theoretical methodology and find the proper arguments. This kind of methodological approach already was experienced towards the Qazbegi's fiction by an excellent Georgian literary critic, Vakhtang Kotetishvili, who succeeded to interpret Qazbegi's fiction in the frames of Physiological and Ethical Criticism. As much as the qualitative literary text is supposed to be a complicated system with numerous layers, we are encouraged to move to the new level of theoretical research and to interpret Qazbegi's fiction in the context of anthropological theory, particularly in the context of Rene Girard's "Theory of Sacrifice".

Girard's theory derives from the Biblical Myth of Abraham and Isaac and methodologically is based on several terms: **the Sacrifice/ to Sacrifice/ Scapegoat**. The theory aims to interpret those terms not only within the Mythological standard, but within the more widen standpoint of "Individual" and "Society". We suggest that Qazbegi's fiction, which is generally oriented on the painful relationships of personalities, as well as person and society, is perfectly fitting Girard's theoretical considerations.

This new interpretation of Qazbegi's fiction will carry some interesting diversity in the history of Qazbegi's criticism and, also, will extend the level of participation of Georgian literature in the world interpretational system.

ირმა რატიანი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

„მსხვერპლისა და მსხვერპლშენიერვის“ ანთროპოლოგიური თეორია და ალ. ყაზბეგის პროზა

ალ. ყაზბეგი (1848-1893) ქართველ მწერალთა იმ რიგს განეკუთვნება, რომელთა შემოქმედებითი მემკვიდრეობის ჩართვა საერთაშორისო ლიტერატურულ პროცესში არათუ შესაძლებელი, არამედ — ძალზე საშურია. სწორედ ყაზბეგის რანგის მწერლები ასაბუთებენ იმ დებულებას, რომ ყოველი ნაციონალური ლიტერატურა, თავსდება რა საერთოლიტერატურულ კონტექსტში, ამავე დროს, ინარჩუნებს ორიგინალური სააზროვნო ლანდშაფტის სტატუსს და თავის მხრივ, აფართოებს საერთაშორისო ლიტერატურული პროცესის, ე.წ. „მსოფლიო ლიტერატურული კანონის“ ჰორიზონტებსა და მასშტაბებს. მაგრამ ნებისმიერი ლიტერატურული დებულების თეორიული დასაბუთება სცდება ოდენ ისტორიულ ან ესთეტიკურ ფაქტორებს და კონკრეტულ მეთოდოლოგიურ მიდგომასა და დამაჯერებელ არგუმენტაციას საჭიროებს. ალ. ყაზბეგის პროზასთან მიმართებაში მსგავს ნარმატივულ

მცდელობად უნდა შეფასდეს ვახტანგ კოტეტიშვილის გამოკვლევა „ალ. ყაზბეგი“, სადაც ყაზბეგის ტექსტების ინტერპრეტაცია დამაჯერებლად განხორციელდა ფსიქოლოგიური და ეთიკური კრიტიკის ჭრილში. ის ფაქტი, რომ ხარისხიანი მხატვრული ტექსტი შრეობრივი სისტემაა და ფართო ინტერპრეტაციული შესაძლებლობები გააჩნია, გვაძლევს მოტივაციას, გადავინაცვლოთ თეორიული კვლევების ახალ ეტაპზე და ვცადოთ ალ. ყაზბეგის რიგი ტექსტების გააზრება ანთროპოლოგიური თეორიის, კერძოდ, რენე ჟირარის „მსხვერპლისა და მსხვერპლშენიშვის თეორიის“ კონტექსტში.

ჟირარის თეორია სათავეს იღებს აბრაჰამისა და ისააკის ბიბლიური მითიდან, და მეთოდოლოგიურად სამ საბაზისო ცნებას ეფუძნება — **მსხვერპლი/მსხვერპლშენიშვა/განტევების ვატი**. თეორია მიზნად ისახავს ამ ცნებების ინტერპრეტაციას როგორც მითოლოგიური სტანდარტის, ისე უფრო ფართო თვალსაზრისით, კერძოდ, „ინდივიდისა“ და „საზოგადოების“ ცნებებთან მიმართებაში. მიგვაჩნია, რომ ალ. ყაზბეგის პროზა, რომელიც ორიენტირებულია როგორც ცალკეული პერსონალების, ისე — ინდივიდისა და საზოგადოების მტკივნეულ ურთიერთობებზე, შესაძლებელია ნაწილობრივ „მსხვერპლისა და მსხვერპლშენიშვის“ ანთროპოლოგიური თეორიის ჭრილში.

ამგვარი ნაკითხვა, ერთი მხრივ, გაამრავალფეროვნებს ყაზბეგის შემოქმედების კვლევას, ხოლო მეორე მხრივ, გაზრდის ქართული ლიტერატურის ჩართულობის ხარისხს ზოგადინტერპრეტაციულ სისტემაში.

NESTAN RATIANI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

One Strange Custom – a Fact or a Fiction

According to the “Argonautica” of Appolonius Rhodius until Argo reaches the land of Colchis it stops at different geographical locations. At each place the crew members meet the people of different habits and customs. For me, as for a scholar of Georgian origins, the meeting of the Argonauts and the representatives of so called Kartvelian tribes is a subject of a special interest. Appolonius Rhodius never calls these tribes Kartvelian, but according to many scholars these tribes can be considered as ancestors of the people what we call Georgians nowadays. One custom described in “Argonautica” is especially strange and even can be ridiculous for some readers. As it turns out Tibarenian men - while their wives suffer from the pains during the childbirth process - lie into beds,

bind their heads and start moaning and groaning. The custom is not explained by the author. In my paper I will try to explain was the information preserved in the ancient text a real fact or was it a fiction invented by Appolonius Rhodius to amuse his readers. In my opinion the key of solving the problem may be found in Georgian folklore materials. In Georgian fairy tales one can group a special type of tales which I call “the tales about Shavchita” (translated as a black-bird). Shavchita is a name of a horse but the name can vary and it can be called Tvalchita (translated as an eye-bird) as well. Exactly these names give me a possibility to suggest that during certain infectious diseases the victim of horse was replacing a patient itself in order to keep infected person safe. The same ritual of replacing a patient should be read in the above mentioned passage by Appolonius Rhodius in the case of Tibarenians. When wives are giving birth to their child their husband lie in the bed, moan and groan to attract the evil forces and deceive them.

In my paper I will try to prove that sometimes information which is preserved in the ancient texts and is not easy to explain can be explained after analyzing folklore materials carefully.

ნოსტან რატიანი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ერთი უცნაური ჩვეულება – სინამდვილე თუ გამონაგონი?

აპოლონიოს როდოსელის „არგონავტიკის“ მიხედვით, სანამ იასონი კოლხეთში ჩამოვა, ხომალდი არგო რამდენიმე ადგილას გაჩერდება. ყველა ადგილას ეკიპაჟის წევრები განსხვავებული ტრადიციების მატარებელ ხალხს შეხვდებიან. ჩემთვის, როგორც ქართველისათვის, განსაკუთრებით საინტერესოა არგონავტების შეხვედრები ე. წ. ქართველური ტომების წარმომადგენლებთან. ცხადია, ამ ტომებს აპოლონიოს როდოსელი არ უწოდებს ქართველურ ტომებს, მაგრამ მეცნიერების მიერ აღიარებულია, რომ ეს განსხვავებული ხალხი მეტად საინტერესო წეს-ჩვეულებებით შეგვიძლია ქართველთა წინაპრებად მივიჩნიოთ. ერთ-ერთი ჩვეულება, რომელიც „არგონავტიკაში“ აღწერილი, ყურადღებას იქცევს თავისი უცნაურობით, რიგითი მკითხველისთვის კი ეს ამბავი ლიმილისმომგვრელიც შეიძლება აღმოჩნდეს. საქმე ეხება ჩვეულებას, რომელიც ბავშვის ამქვეყნად მოვლინებას უკავშირდება. თურმე ტიბარენი მამაკაცები, როდესაც მათ ცოლებს სამშობიარო ტკივილები დაეწყებათ, თავად ჩანვებიან ლოგინში, თავს წაიკრავენ და კვნესიან, თითქოს სამშობიარო ტკივილები მათ ცოლებს კი არა, თავად მათ ჰქონდეთ. აპოლონიოს როდოსელი არ განმარტავს ამ ჩვეულებას. ჩემი მიზანია, დავადგინო რამდენად რეალური შეიძლება იყოს ტექსტში დაცული ეს ინფორმაცია. ჩემი აზრით, გასაღები

ქართულ ფოლკლორში უნდა ვეძიოთ. ქართულ ზღაპრებში გამოიყოფა ერთი ტიპის ზღაპრები, რომელთაც პირობითად „შავჩიტას ტიპის ზღაპრებს“ ვუნოდებ. შავჩიტა რაშია, რომლის სახელიც შეიძლება თვალჩინებად იყოს. სწორედ ეს სახელები მადლევს საშუალებას ვივარაუდო, ავადმყოფობის შემთხვევაში ყურადღების გადატანა ხდებოდა ცხოველზე, ცხოველი, სახელის დარქმევით, ხდებოდა სწეულის ჩამანაცვლებელი, რათა თავად სწეული უსაფრთხოდ ყოფილიყო. სწორედ ასეთ ჩანაცვლებასთან უნდა გვექონდეს საქმე ტიბარენების შემთხვევაშიც. მაშინ, როდესაც ქალი მშობიარობს, ავი ძალების მოტყუების მიზნით, მისი მეუღლე წევს და კვნესის და მთელი ყურადღება მასზეა გადატანილი.

სტატიაში შევეცდები დავამტკიცო, რომ ხშირ შემთხვევაში იმის ახსნა, რაც სიძველის გამო გაუგებარია ლიტერატურაში, შესაძლებელია ფოლკლორული ტექსტების გამოყენებით.

INGA SANIKIDZE

Tbilisi, Georgia

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

For Historical Function of Heathen [gats] Goddess

The linguistic analysis of called names of heathen “[g a ts” (/gatsa)]” and “ga” (“gaim”; “gat”) idols mentioned in the Georgian written sources introduces a considerable clearness in definition of their functions-destinations and represents quite a new picture of the heathen belief of historical “Country of Kartli”; In particular:

1. A [ga] root fixed in the “Moqtsevai Kartlisai” (“Converting to Christianity of Kartli”) for indication of silver idol makes us to think that at the ancient stage it should be a common linguistic version for both heathen idols ([gats] and *[gat]); And the homogeneity of syllables should reflect their common origination and functional unit.

2. The “[ts]” consonant element of constituent “[gats]” root seems to be an independent root by its origin which compositionally is connected to the whole root; The same [ts] is read out in such units comprising the lexical composition of the Georgian language as: [dia-ts-i] (peasant woman) and [mama-ts-i] (brave man).

3. Because of the fact that the names indicating the opposite gender - [dia-ts-i] (peasant woman) and [mama-ts-i] (brave man).equally use the “[ts]” root phoneme, makes us to think that it is the carrier of general meaning which is able to unite semantically a woman and a man. For such an contextual binder

we deem “[naqhopoba]“ (fertility), i.e. “seed, root, fertile”, “kinship, relationship”, “generation”.

4. Consequently, the lexeme “[na-ts-i]” fixed in “The Knight in Tiger’s Skin” should be included in the same semantic raw and be accepted as a lexeme indicating the “[na-thes-i]” (crops) and so as the complexity of “TS” consonant is an indisputable truth, that is why its development in “[diats]” , “[mamats]” and “[nats]” roots should be considered as obtained as a result of junction of [t] and [s]. In such a case it will be restored the concise (reduced) version of “[t[e]s]“ root which gives us a possibility to identify the historical meanings of enumerated roots: “[dia-ts-i=*] (woman) is of “female fertile”; [mama-ts-i=*,] is of “a male’s fertile”, and [na-ts-i=*] is the past participle of the verb “[tess]” (sows) [na-tes-i] (crops); *[tes] (sows) is the restored root for common-Kartvelian (Georgian) level and together with the root of [natesav] (relative) in semantics of generation-origin are met by us from the very ancient written monuments.

5. Thus, the Goddess [Gats] should be the “Patroness Idol of Fertility, Heresy, Love”. Which by its meaning really resembles the Goddess of Fertility – Babel-Assyrian Astarta which is mentioned in texts discovered in the North Syria [in the XIV c. B.C.], such as Asherakh-i, Asherati, etc.

ინგა სანიკიძე

საქართველო, თბილისი

*ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი*

წარმართული გაც ღვთაების ისტორიული ფუნქციისათვის

ქართულ წერილობით წყაროებში მოხსენიებული წარმართული „გაც“ (//გაცა) და „გა“ („გაიმ“; „გატ“) კერპების სახელდებათა ლინგვისტურ ანალიზს მნიშვნელოვანი სიცხადე შეაქვს მათს ფუნქციადანიშნულებათა განსაზღვრაში და ისტორიული „ქართლის ქვეყნის“ წარმართული რწმენის სრულიად ახლებური სურათს წარმოგვიდგენს; კერძოდ:

1. „მოქცევაჲ ქართლისაჲ“-ს ქრონიკაში ვერცხლის კერპის აღსანიშნავად დაფიქსირებული „გა“ ფუძე გვაფიქრებინებს, რომ უძველეს ეტაპზე იგი საზიარო ენობრივი ვარიანტი უნდა ყოფილიყო ორივე წარმართული კერპისათვის (გაც და *გათ→გატ); მარცვალთა ერთგვაროვნება კი მათ საერთო წარმომავლობასა და ფუნქციურ კავშირს უნდა ასახავდეს.

2. „გაც“ ფუძის შემადგენელი „ც“ თანხმოვანი ელემენტი თავისი წარმოშობით დამოუკიდებელი ძირი მოჩანს, რომელიც კომპოზიცი-

ურად მიერთებულია მთლიან ფუძეს; იგივე **ც** იკითხება ქართული ენის ლექსიკურ შემადგენლობაში შემავალ ისეთ ერთეულებში, როგორებიცაა: დია-**ც**-ი და მამა-**ც**-ი.

3. იმის გამო, რომ საპირისპირო სქესის აღმნიშვნელი სახელები – დია-**ც**-ი და მამა-**ც**-ი – ერთნაირად იყენებს „**ც**“ ძირეულ ფონემას, გვაფიქრებინებს, რომ იგი იმ ზოგადი მნიშვნელობის მატარებელია, რომელსაც ქალისა და მამაკაცის სემანტიკური გაერთიანება შეუძლია. ასეთ შინაარსობრივ მაკავშირებლად ჩვენ „ნაყოფობა“, ანუ „თესლი“, „ნათესაობა“, „მოდგმა“ გვესახება.

4. გამომდინარე აქედან, „ვეფხისტყაოსანში“ დაფიქსირებული ლექსემა „ნა-**ც**-ი“-**ც** ამავე სემანტიკურ წყებაში უნდა ჩავაყენოთ და *ნა-თეს-ის აღმნიშვნელ ლექსემად მივიჩნიოთ და რადგან „**ც**“ თანხმონის რთულობა უდავო ჭეშმარიტებაა, ამიტომ მისი განვითარება „დია**ც**“, „მამა**ც**“ და „ნა**ც**“ ფუძეებში **თ**-სა და **ს**-ს შერწყმის შედეგად მიღებულიად უნდა მივიჩნიოთ. ასეთ შემთხვევაში აღდგება „თ[ე]ს“ ფუძის რედუცირებული ვარიანტი, რომელიც ჩამოთვლილ ფუძეთა ისტორიული მნიშვნელობების დადგენის საშუალებასაც გვაძლევს: დია-**ც**-ი=*, „ქალის თესლისა“; მამა-**ც**-ი=*, „მამრის თესლისა“, ხოლო ნა-**ც**-ი=*, „თესს“ ზმნის ნამყო დროის მიმღეობა (ნა-თეს-ი); ***თეს** საერთოქართველური დონისათვის აღდგენილი ფუძეა და მოდგმა-ნარმომავლობის სემანტიკით „ნათესავ“ ფუძესთან ერთად უძველესი წერილობითი ძეგლებიდანვე გვხვდება.

5. ამრიგად, ღვთაება **გაცი** „ნაყოფიერების, ერესის, სიყვარულის მფარველი“ კერპი უნდა ყოფილიყო; რომელიც თავისი მნიშვნელობით მართლაც ჰგავს ბაბილონურ-ასირიულ **ასტარტა**-ს – ნაყოფიერების ქალღვთაებას, რომელიც ჩრდ. სირიაში აღმოჩენილ ტექსტებში [ჩვ. ნ-მდე XIV ს.] მოიხსენიება, როგორც აშერახ-ი, აშერატი და მისთ.

LYUDMILA SAVOVA

Bulgaria, Sofia

The St. Clement of Ohrid University of Sofia

Between Myth and Reality

Vladimir Nazor (May 30, 1876 in Postira, Brač - June 19, 1949 in Zagreb)

Today he is most remembered as a well-known Croatian poet, writer, translator, and humanist. Although he was not an active politician until 1941, he had a significant political influence through ethical aspects of his work. He was the first head of state of modern Croatia.

Nazor's early work paralleled the rise of the Young Croatian literary movement. He acquired much literary popularity in Croatia writing about folk

legends and stories. The tale Big Joseph (Veli Jože) (1908) is still popular: it features a helpful and kind hearted giant named Jože, living in the area around the town of Motovun (Inner Istria). His verses in *Hrvatski kraljevi* (Croat Kings) (1912) established him as the great patriot poet in Croatia. *Istrian Tales* (Istarske priče) (1913) revealed his storytelling skill and mastery. By illuminating the personality of the South Slavs through tales of Croatia, he contributed a great deal in creating the Yugoslav national consciousness.

One of his main prose works is the extensive novel *Loda the Shepherd* (Pastir Loda) (1938). The work describes the history of his native island of Brač as told by Loda, a faun, one of the last of that kind on the island.

In poetry Nazor's creative way began from metaphysical transcendental philosophy. Therefore his opus comprises a plenty of style tendencies, from neoclassical to surrealistic and despite its heterogeneity, in essence it belongs to Symbolism. Nazor's poems are rather difficult for reading, due to subjecting contents to form – especially in sonnets, rhyme and rhythm forcing, vowels shortening for adjusting the number of syllables and progressing the sentence to the next verse as well as use of academic, atypical, rare and archaic words.

Nazor wrote over 500 poems. His poetry implicates that art is esthetically stronger than reality, for art reflects the essence of real world. Early phase of Nazor's poetry work is mostly object of scholars' research now, but Galérien's *Poeme* (Galiotova pesan) from that time (1903), describing suffering and sadness of a galley slave, attains universal meaning as condemnation of oppressing at all and still stands as one of the most expressive disapproval of slavery; unfortunately, it is very difficult for translating, because it is written in Chakavian dialect. Nazor probably reached the highest scope in poems of so called pagan phase, published in books of verse *Lyrics* (Lirika) (1910) and *New Poems* (Nove pjesme) (1913). Passionately ecstatic, these poems comprise symbols of life, its eternal fertility, pantheistic metamorphoses of nature and sensual affirmation of love; life prevails for life itself, so life is taken in its whole versatility. Vitalistic view of life and fascination by countryside - *Cypress* (Čempres), *Dionysian Poems* (Dionizijske pjesme), *Cicada* (Cvrčak) and *Olive* (Maslina), as well as contemplative experience and spiritualizing of natural appearances - *Turris eburnea*, *Notturmo*, *Forest Sleeps* (Šuma spava), *Trunk* (Stablo) and *Spider* (Pauk), dominate in the heights of that phase, and these are the heights of Nazor's poetry at all. Poems *Cicada*, *Olive*, *Notturmo* and *Forest Sleeps* belong to the top of the World poetry.

Since 1959, Croatia has named a state award for artistic achievement the *Vladimir Nazor Award*.

ЛЮДМИЛА САВОВА

Болгария, София

Софийский Университет им. Св. Кл. Охридского

Между мифами и реальности

Владимир Назор (30.05.1876 – 19.06.1949)

Хорватский поэт, писатель и переводчик первой половины XX в. В его творчестве преобладает свобода. Как человек эпохи модерна он не принадлежит полностью ни одной школе. Он не эпигон - живет настоящим, порывы его души кладут отпечаток на все его дела. Реальность не смогла стереть чувство сверхъестественного и уничтожить трансцендентные порывы. Время Владимира Назора лучше всего освобождало от любой ограниченности. Модерна стремилась к синтезу идеализма и реализма, искала средства для выражения человеком своей сущности изящнее всего и красивее всего, приносила ему удовлетворения своим призванием... Поэт стремился вслушиваться в дух времени и самому созидать, а не только охранять старые крепости традиции.

Владимир Назор приобрел большую литературную популярность благодаря произведениям о народных легендах и историях. Назор славил силу, смелость, близость человека к природе. Уже в первом сборнике, «Славянские легенды» (1900), раскрылась богатая фантазия поэта. В дальнейшем Назор один за другим выпускает поэтические сборники, каждый из которых является вкладом в сокровищницу хорватской поэзии («Живана», «Древние истрийские баллады», «Новые стихи», циклы «В чаше» и «Из болота», «Коралловые бусы»). Поэзия Назора отличается эмоциональным многообразием, умением видеть и понимать природу; в лирике Назора очевидно сильное влияние символизма («Лирика»). Поэзия Назора патриотична. Поэт любит и знает историю своей родины. Он изучает поэтические сказания соотечественников, усердно и последовательно борется за формирование национальной культуры хорватов («Книга о королях хорватских», «Древние истрийские баллады», «В чаше»). В одной из его главных работ – большом романе «Пастырь Лода» описывается история его родного острова - Брач.

Vazh-Pshavela – Columnist

Today nobody speaks about journalistic genres... Solid, untouchable genre forms disappeared together with totalitarian epoch... Disruption of traditional genre forms can be explained by peculiarities of chronotype of mass communications. In modern era they are under constant lending and diffusion. Georgian journalism theorists frequently speak about characteristic forms of American media, their significance and peculiarities. Although our empiric experience often indicates to artificiality of such a discourse rather than viability of above mentioned forms in authentic space. Unfortunately we forget that contents itself searches a suitable form. Definitely nobody argues about the benefit of learning and sharing of Western journalistic traditions, but value of each theory depends on how much it helps us to absorb practical experience. Many new inventions are forgotten old ones and some times older than we can imagine.

The form of a column which is widespread in western media is not a new form for Georgian media. Column is more a new name rather than a form in Georgian media. We may find number of adequate articles in our archive. For instance, Iliia Chavchavadze's "local surveys" are nothing more than editorials.

Vazha-Pshavela's journalistic essays are very interesting from this point of view. His media texts are adequate to the requirements of a column. His articles "Cosmopolitanism and Patriotism", "Language (minor comment)", "Thoughts", etc published in printed media ("Droeba", "Iveria", "Imedi", "Theatre", "Shroma") we consider as examples of opinion columns. His letters "Khakhmatoba", "Chreli Ambebi", "Pictures from Pshaveli's Life", etc sent from Ertso-Tianeti, Khevsureti, Pshavis khevi and Didi Toneti could be called Pastoral Columns which is similar to Metro Column dedicated to metropolis topics widespread in American media. We could name Satiristic-humoristic Columns as Feuilleton Columns similar to American Humor Column. We also analyze Critic Reviewers.

The material analyzed by us confirms that on the early stage of Georgian journalism apart from literary essays (in this case Vazha-Pshavela uses the so-called "window effect" when he suggests a reader his unique vision about the universe) we can boldly speak about columnism of the second part of the XIX century Georgian journalism.

Vazha-Pshavela's columns are versatile and consist of remarkable topics. His personal colorful style stands out his journalistic writings which are relevant even today. His critical attitude, professional arguments, civilian creed, rich ethnic background, vivid facts, attractive narration, progressive vision create structure of the writer's subjective reality.

მანანა შამილიშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ვაჟა-ფშაველა – მესვეტე

დღეს ჟურნალისტურ ჟანრებზე ნაკლებად საუბრობენ... მყარი, ხელუხლებელი ჟანრული ფორმები ტოტალიტარულ ეპოქას ჩაბარდა.. ტრადიციული ჟანრული ფორმების მიჯნათა რღვევა მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებათა ქრონოტიპის თავისებურებით აიხსნება. თანამედროვე ეტაპზე, ე.წ. ახალი მედიის პირობებში, ისინი მუდმივ სესხება-დიფუზიას განიცდიან. ჟურნალისტიკის ქართველი თეორეტიკოსები მომეტებულად საუბრობენ ამერიკული მედიისთვის სახასიათო ფორმებზე, მათ მნიშვნელობასა და თავისებურებებზე. თუმცა, ჩვენი ემპირიული მედიაგამოცდილება ხშირად ამ თემაზე საუბრის ხელოვნობაზე უფრო მიუთითებს, ვიდრე ავთენტურ სივრცეში აღნიშნულ ფორმათა სიცოცხლისუნარიანობაზე. რატომღაც გვავინწყდება, რომ შინაარსი თავად ეძიებს მანიფესტაციის ფორმებს. რალა თქმა უნდა, არავინ დაობს დასავლურ ჟურნალისტურ ტრადიციათა გაცნობა-გაზიარების სარგებლიანობაზე, მაგრამ ნებისმიერი თეორიის ფასეულობა სწორედ იმით განისაზღვრება, თუ რამდენად გვეხმარება პრაქტიკულ გამოცდილებათა ათვისებაში. ბევრი „სიახლე“ სულაც კარგად დავინწყებული ძველია და ზოგჯერ იმაზე ძველიც, ვიდრე ნარმოგვიდგენია.

ჟურნალისტური სვეტის დასავლურ მედიაში ერთობ გავრცელებული ფორმა არც ქართული ჟურნალისტიკისთვისაა უცხო და ახალი. აქ უფრო სახელდების განსხვავებულობასთან გვაქვს საქმე, ვიდრე არსობრივ სხვაობასთან. ჩვენი მდიდარი პუბლიცისტური არქივიდან ამ ფორმის შესატყვისი არაერთი ნიმუში შეგვიძლია მოვიძიოთ. მაგალითად, ილია ჭავჭავაძის „შინაური მიმოხილვები“ სხვა არაფერია, თუ არა საავტორო სვეტებად გადაქცეული რედაქტორის გვერდები, ე.წ. „ედიტორიალები“ (ედიტორიალ აკე).

ვაჟა-ფშაველას პუბლიცისტური ნაღვანი ამ კუთხით ნაყოფიერი კვლევის საშუალებას გვაძლევს. მისი მედიატექსტები სავსებით ესადაგება საავტორო სვეტისადმი წაყენებულ მოთხოვნებს. სხვადასხვა დროს პერიოდულ პრესაში („დროება“, „ივერია“, „იმედი“, „თეატრი“, „შრომა“) დასტამბულ მწერლის ცნობილ პუბლიკაციებს: „კოსმოპოლიტიზმი და პატრიოტიზმი“, „ენა (მცირე შენიშვნა)“, ფიქრები („უნდა ვიფიქრო, ვინაიდან...“) და ა.შ. სვეტი-თვალსაზრისის (Opinion) გამოკვეთილ ნიმუშებად განვიხილავთ. ერნო-თიანეთიდან, ხევსურეთიდან, ფშავის ხევიდან, დიდი თონეთიდან გამოგზავნილ წერილებს: „ხახმა - ტობა“, „ჭრელი ამბები“, „სურათები ფშავლის ცხოვრებიდან“ და სხვ. პირობითად პასტორალური თემატიკის სვეტებს (Pastorale Column) ვუნოდებთ, მსგავსად მესვეტეობის ამერიკულ თეორიაში არსებული

მეტროთემატიკის სვეტისა (Metro Column), რომელიც მეტროპოლისის თემებს ეძღვნება. სატირულ-იუმორისტული შინაარსის მასალას სვეტი – ფელეტონის (Feuilleton Column) სახელდება ვუძებნით, ამერიკული კლასიფიკაციით შემოთავაზებული იუმორისტული სვეტის (Humour) ყაიდაზე. ვაანალიზებთ აგრეთვე კრიტიკული მიმოხილვების სვეტებს (Critic Reviewer).

ჩვენ მიერ მოკვლეული მასალა ადასტურებს, რომ ქართული ჟურნალისტიკის წარსულ ეტაპზე გაბატონებული ლიტერატურული პუბლიცისტიკის ნიმუშთა გვერდით, რომელთაც ლიტერატურული ხერხების გამოყენების გამო ტრადიციულისგან ესეისტური მიდგომით გამოარჩევენ (აქ ვაჟა უმეტესად ე.წ. „ფანჯრის ეფექტს“ იყენებს, როცა მკითხველს ცხოვრებასა და სამყაროზე უნიკალურ ხედვას სთავაზობს), თამამად შეგვიძლია მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრის „მესვეტეობაზე“ (კალამნისტობაზე) ვისაუბროთ.

ვაჟა-ფშაველას ჟურნალისტური სვეტები მრავალფეროვანი და აქტუალური თემატიკის შემცველია. წერის პერსონალური მანერა, კოლორიტული სტილი სხვათაგან მკვეთრად გამოარჩევს სადღეისოდაც ყავლგაუსვლელ მის ჟურნალისტურ ნაღვანს, დიდი შემოქმედის ჰუმანისტური მსოფლალქმით აღბეჭდილს. მამხილებელი პათოსი, პოლემისტური ოსტატობა, მოქალაქეობრიობრივი პოზიცია, მდიდარი ეთნოგრაფიული ფონი, ცოცხალი, მეტყველი ფაქტები, მიმზიდველი თხრობა, პროგრესული თვალსაზრისი მწერლის ხსენებული ნარატიული სახის ტექსტების სუბიექტური სინამდვილის სტრუქტურას ქმნის.

TAMAR SHARABIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

To Link Mythological and Christian Motives in Creative Work of Vazha-Pshavela

According to essays of Vazha-Pshavela we present the difference, which exists between mountain's people religion and Christianity. The main point of this difference is following: The people give advantage to the traditions (the majority of these are not Christian, which is from paganism and modified) to cross-icons and to their servants Khevimonks, than official Christian religion, to its saints and priests. We have Christianity's similar "deform" in mountain which are perceived as reasons by Vazha, from which the main is following: "It

is difficult to realize aspirations for orthodoxy there, where is paganism social conditions.”

After perceived of this difference we present that mythological thematic, which abounds in artistic reactive work of Vazha-Pshavela and we discuss about it function; We will determine how much shows in it writer’s Christian ideology.

In artistic creative work of Vazha there is special place for cross-icons. This must explain with two reasons: 1) The writer describes narrow ethnic condition-Pshav-Khevsureti, to consider these it is impossible without cross-icons, this will be full disclaimed of realistic principles. 2) The second reason we must search in artistic of course. Exactly, in artistic faces shows Christianity-the section of mythos, which choose special personage, person, with depth moral in creative work of Vazha. This depth comes close to him to Christian religion, but in generally it shows writer’s Christian ideology, which it is impossible not show in artistic personage nature. Towards to cross of Lashari, Kopala and Gudani we discuss persons- faces - Lukhumi, Prince Kopala, Aluda, Jokola, Aghaza and Apshina, to show their spiritual depth Vazha achievements it with bringing Christian motives.

From publication letters –“ Thinks “about The Knight in the Panther’s Skin”- consequent, we can say the same too, about creative work of Vazha. Because the writer made the action in Pshav-Khevsureti and in past mythos, “Because not be violation of harmony”, everyone for suitable this side must do its affair ; but the writer’s Christian mentality “ as stolen cock shows the tail-end”.

თამარ შარაბიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინტიტუტი

მითოსური და ქრისტიანული მოტივების შერწყმა ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაში

ვაჟა-ფშაველას პუბლიცისტური ნერილების მიხედვით წარმოვაჩინოთ იმ განსხვავებას, რომელიც არსებობს მთის ხალხის სარწმუნოებასა და ქრისტიანობას შორის. ამ განსხვავების ძირითადი არსი მდგომარეობს შემდეგში: ხალხი უპირატესობას ანიჭებს ტრადიციებს (რომელთა უმრავლესობა არაქრისტიანულია, წარმართობიდან შემორჩენილი და სახეცვლილი) ჯვარ-ხატებსა და იმათ მსახურ ხევისბრებს, ვიდრე ოფიციალურ ქრისტიანულ რელიგიას, მის წმინდანებსა და მღვდლებს. მოგვყავს მთაში ქრისტიანობის ერთგვარი „დამახინჯების“ ვაჟას მიერ აღქმული მიზეზებიც, რომელთაგან უმთავრესია

შემდეგი: „ძნელია მართლმადიდებლობის მისწრაფებათა განხორციელება იქ, სადაც წარმართული სოციალური პირობები მეფობს“.

ამ განსხვავების აღქმის შემდეგ წარმოვაჩინეთ იმ მითოლოგიურ თემატიკას, რომელიც უხვადაა ვაჟა-ფშაველას მხატვრულ შემოქმედებაში, და ვმსჯელოთ მისი ფუნქციის შესახებ; განვსაზღვრავთ, რამდენად ვლინდება მასში მწერლის ქრისტიანული მსოფლმხედველობა.

ვაჟას მხატვრულ შემოქმედებაში განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს ჯვარ-ხატებს. ეს ორი მიზეზით უნდა აიხსნას: 1) მწერალი აღწერს ვინრო ეთნიკურ გარემოს – ფშავ-ხევსურეთს, რომლის მოაზრება ჯვარ-ხატების გარეშე შეუძლებელია, ეს იქნებოდა რეალისტური პრინციპების სრული უარყოფა. 2) მეორე მიზეზი კი, რა თქმა უნდა, მხატვრულობაში უნდა ვეძიოთ. სწორედ მხატვრულ სახეებში ვლინდება ქრისტიანობა-მითოსის ის კვეთა, რომელიც გამოარჩევს ვაჟას შემოქმედებაში განსაკუთრებულ პერსონაჟს, პიროვნებას, ზნეობრივი სიღრმით. ეს სიღრმე მას ქრისტიანულ რელიგიასთან აახლოებს, ხოლო ზოგადად ის მწერლის ქრისტიანული მსოფლმხედველობის გამოვლინებაა, რომელიც შეუძლებელია არ წარმოჩნდეს მხატვრული პერსონაჟის ბუნებაში. ლამარის, კოპალასა და გუდანის ჯვართან მიმართებაში განვიხილავთ პიროვნებათა – ლუხუმის, თავად კოპალას, ალუდას, ჯოყოლას, ალაზასა და აფშინას – სახეებს, რომელთა სულიერი სიღრმის ჩვენებას ვაჟა აღწევს ქრისტიანული მოტივის შემოტანით.

პუბლიცისტური წერილიდან – „ფიქრები „ვეფხისტყაოსნის“ შესახებ“ – გამომდინარე, ჩვენც იგივე შეიძლება ვთქვათ ვაჟას შემოქმედებაზე. რაკი მწერალმა მოქმედება ფშავ-ხევსურეთში დახატა და თანაც მითოსურ წარსულში, „რათა ჰარმონია არ დარღვეულიყო“, ყველას იმ კუთხისთვის შესაფერისად უნდა აღესრულებინა თავისი საქმე; მაგრამ ავტორის ქრისტიანული აზროვნება „მოპარულს მამალივით ბოლოს აჩენს“.

KETEVAN SIKHARULIDZE

Georgia, Tbilisi

International Black Sea University

Mythologema of Enchaining and Its Folkloric Diversity

The first result of conceptual-artistic thinking (which implies mythos thinking as well) is mythology which represented the picture of the world for the old society, explained the principles of nature and society and dictated the way of life. Mythos thinking does not have any ethnic and religious frames; it encompasses the whole universe (to the scale that every specific society with mythos thinking has) and by its logic attempts to explain the consequences of

reasons in it. That's why despite diversity of mythology, we often encounter universals there generated from homogenous perceptions, more specifically, they represent more or less different versions of development of one mythologema.

One of such images is an enchained character who has a rather long mythological biography full of metamorphoses. It was formed from the most dramatic story of mythology of old peoples. This is a myth related to cosmogony process about struggle of confronted forces where two origins (light and dark, kind and evil) fight each other. Punishment for the defeated character is homogenous: he is located in confined space and thus his destructive force is suppressed in order to save the world from destruction. All forms of punishment – enchaining, placement deep in the earth, confinement in mountains, placement in the circle - are meant for isolation of the negative character. These perceptions may have generated the means of punishment of criminals in real life (confinement, keeping in jail...).

The myth of struggle of the confronted gave rise to the folkloric motive of Struggling with God. It was widely spread in folklore of peoples of the world and created a gallery of punished-chained heroes. These are gods, zoomorphic or monstrous creatures, goliaths, heroes, even people. This kind of realization underwent multiple transformation in various epochs, various cultural traditions. Its biography starts by the character of god of the old generation being in confrontation with the new generation which later transformed into an evil spirit or a monster. The life of this character has become so diverse in folklore that it became an unfairly punished kind hero whose release was related to protection of people's wellbeing and national dignity.

ქეთევან სიხარულიძე

საქართველო, თბილისი

შავი ზღვის საერთაშორისო უნივერსიტეტი

მიჯაჭვის მითოლოგემა და მისი ფოლკლორული მრავალსახეობა

კონცეპტუალურ-მხატვრული აზროვნების (რაც მითოსურ აზროვნებასაც გულისხმობს) პირველი ნაყოფია მითოლოგია, რომელიც ძველი საზოგადოებისთვის წარმოადგენდა სამყაროს სურათს, განმარტავდა ბუნებისა და საზოგადოებისთვის დამახასიათებელ კანონზომიერებებს და კარნახობდა ცხოვრების წესს. მითოსურ აზროვნებას არ აქვს ეთნიკური და რელიგიური ჩარჩოები, ის მოიცავს მთელ სამყაროს (იმ დიაპაზონით, რაც გააჩნია მითოსური აზროვნების მატარებელ ყოველ კონკრეტულ საზოგადოებას) და თავისი ლოგიკით ცდილობს მასში არსებული მიზეზ-შედეგობრიობის ახსნას ამიტომაცაა,

რომ მიუხედავად მითოლოგიის მრავალსახეობებისა, მასში ხშირად გვხვდება უნივერსალიები, რომლებიც ერთგვაროვანი წარმოდგენებიდან მომდინარეობს, უფრო ზუსტად, ისინი ერთი მითოლოგიის გამლაგანვითარების მეტნაკლებად განსხვავებულ ვერსიებს წარმოადგენენ.

ერთ-ერთი ასეთი სახეა მიჯაჭვული / დამწყვედი პერსონაჟი, რომელსაც საკმაოდ ხანგრძლივი და მეტამორფოზებით აღსავსე მითოლოგიური ბიოგრაფია აქვს. იგი ჩამოყალიბდა ძველი ხალხების მითოლოგიის ყველაზე დრამატული მოთხრობის წიაღში. ეს არის კოსმოგონიის პროცესთან დაკავშირებული მითი დაპირისპირებულთა ბრძოლის შესახებ, რომელშიც ორი სანყისი (ნათელი და ბნელი, კეთილი და ბოროტი) ებრძვის ერთმანეთს. დამარცხებული პერსონაჟის სასჯელი ერთგვაროვანია: მას ათავსებენ ჩაკეტილ სივრცეში და ამით ბოროტს მის დამანგრეველ ძალას, რათა სამყარო გადაურჩეს დაღუპვას. სასჯელის ყველა ფორმა – მიჯაჭვა, მინის წიაღში მოთავსება, მთაში დამწყვევა, წრეში მოქცევა — უარყოფითი პერსონაჟის იზოლაციას გულისხმობს. ამ წარმოდგენებიდან უნდა მომდინარეობდეს რეალურ ყოფაში დამნაშავეის დასჯის საშუალებებიც (პატიმრობა, ციხეში ჩასმა...).

დაპირისპირებულთა ბრძოლის მითმა, თავის მხრივ, სათავე დაუდო ღმერთმებრძოლობის ფოლკლორულ მოტივს. იგი ფართოდ გავრცელდა მსოფლიოს ხალხთა ზეპირსიტყვიერებასა და ლიტერატურაში და დასჯილ-დაბოროტილ გმირთა მთელი გალერეა შექმნა. ესენი არიან ღმერთები, ზოომორფული თუ ურჩხულებრივი არსებები, გოლიათები, გმირები, ადამიანებიც კი. მრავალგვარი ტრანსფორმაცია განიცადა ამ სახის გააზრებამაც სხვადასხვა ეპოქაში, სხვადასხვა კულტურულ ტრადიციაში. მისი ბიოგრაფია იწყება ახალ თაობასთან დაპირისპირებული ძველი თაობის ღმერთის პერსონაჟით, რომელიც შემდგომში ავსულად ან ურჩხულად გარდაისახა. ზეპირსიტყვიერ შემოქმედებაში ამ სახის ცხოვრება იმდენად მრავალფეროვანი გახდა, რომ იგი უსამართლოდ დასჯილ კეთილ გმირადაც იქცა, რომლის გათავისუფლება უკვე ხალხის კეთილდღეობასა და ეროვნული ღირსების დაცვას დაუკავშირდა.

TIGRAN SIMYAN
Armenia, Yerevan
Yerevan State University

**“Top”/”Bottom” Binary Opposition as a Key to
the Description of Brotherhood Model
(By the example of “Journey to the East” by Herman Hesse (1932))**

We'll try to reveal the problem formulated in title by semiotic and typological methods.

By a semiotic method we'll try to reconstruct the encoded meaning of Hesse's text in semantic, syntagmatic and pragmatic aspects.

The typological method makes it possible to go beyond the scope of structuralism, with the aim of analysing Hesse's text not as a “closed”, but as an “open” system.

The concept of “service” is analysed through the “top”/”bottom” opposition, which enables us to see Hesse's implicit criticism against imminent Nazi regime.

As is known, totalitarian, authoritarian regimes are “close” systems (K. Popper), where inversion is not possible, that is “top” can never be found in the “bottom” in social and political meaning.

In “Journey to the East”, Herman Hesse describes the Brotherhood model as an “open” system, where inversion is possible (this model can be seen in a movie by Ch. Chaplin called “The Great Dictator”).

The “top”/”bottom” opposition is also typologically described in Fr. Kafka's (“The Castle”), A. Hitler's (Henry Piker's “Hitler's Table Talk”) and Th. Mann's (“Mario and the Magician”) texts.

ТИГРАН СИМЯН
Армения, Ереван
Ереванский государственный университет (ЕГУ)

**Бинарная оппозиция “верх”/”низ” как ключ описания
модели Братства (на примере повести Германа Гессе
“Паломничество в страну Востока” (1932))**

Семиотическим и типологическим методами попытаемся раскрыть вынесенную в заголовок проблему.

Семиотическим методом постараемся реконструировать закодированный смысл гессевского текста в семантическом, синтагматическом, прагматическом аспектах.

Типологический метод предоставляет возможность выйти за рамки структурализма, с целью анализа гессевского текста не как “закрытую” вторичную моделирующую систему, а как “открытую”.

Концепт “служба” анализируется оппозицией “верх”//”низ”. Это дает возможность увидеть имплицитную критику Гессе надвигающегося нацистского режима.

Известно, что тоталитарные, авторитарные режимы - это “закрытые” системы (К. Поппер), где невозможна инверсия, т.е. “верх” никогда не может оказаться “внизу” в социальном и политическом смыслах.

В повести Г. Гессе “Паломничество в страну Востока” автор описывает модель Братства, как “открытую” систему, где возможна инверсия (эту модель можно увидеть и в фильме Ч. Чаплина “Великий диктатор”).

Оппозиция “верх”// “низ” типологически описывается также на текстах Фр.Кафки (“Замок”), А.Гитлера (Пикер, Генри, Застольные разговоры Гитлера) и Т.Манна (“Марио и фокусник”)

ELEONORA SOLOVEY

Ukraine, Kiev

Shevchenko Institute of Literature of the National Academy of Sciences of Ukraine

A Myth on Poet

(Pushkin’s festivities of 1937: the Ukrainian variant)

Now it looks quite terrific that in memorable 1937, Alexander Pushkin’s 100 years of death, this event was celebrated in a pompous way. If the Soviet Russia and the Russian community abroad based their anniversary celebrations on the diametricly opposite ideological dominants, then „fraternal republics”, including Ukraine, submissively went along with the guidelines, planned by the special resolution in December 1935 by the Central Executive Committee of the Communist party of the Soviet Union. The Imperial character in politics of culture was evident in such an open way as these celebrations took place along the cruel political terror in the country. The great meeting, occured in Bolshoi Theatre, was obidiently copied in Kyiv and Kharkov. Then it was followed by the chain reaction, up „to the very remote districts”. The use of poet’s name was a sign of his accomodation to the epoch and its regime as well as to its needs – a creation of the certain ”version”, appropriate myth, according to Platon’s meaning of „the false history”. The formal style, the officious way of that „festive occasion”, which was named by the contemporaries as „a great funeral repast”, defined a character of mythologization: so, it was Pushkin as he suppose to be and all means were good for the creation of this myth.

ЭЛЕОНОРА СОЛОВЕЙ

Украина, Киев

Институт литературы им. Т.Г.Шевченко НАНУ

Миф о поэте

(Пушкинские торжества 1937 года: украинский вариант)

Есть нечто макабрическое в том, что именно в приснопамятном 1937 г. с размахом отмечалось столетие гибели Александра Пушкина. Если советская Россия и русское зарубежье основывали юбилейные торжества на диаметрально противоположных идеологических доминантах, то «братские республики», в их числе и Украина, послушно шли в фарватере, намеченном специальным постановлением ЦИК еще в декабре 1935 г. Имперский характер культурной политики был засвидетельствован тем откровеннее, что происходили торжества на фоне жестокого политического террора. В Киеве и Харькове прилежно копировали торжественное заседание, состоявшееся в Большом театре; далее все шло «по цепочке», – «до самых до окраин». *Присвоение* поэта означало приспособление его к эпохе и режиму, их нуждам, – создание определенной «версии», соответствующего мифа в платоновском значении «неправдивой истории». Казенный, официальный характер «праздника», который современники нарекли «большими поминками», определил и характер мифологизации: это Пушкин такой, каким ему надлежало быть, и для создания этого мифа годились все средства.

NESTAN SULAVA

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Akhaltshikhe State Education University

Two Ways of Obtaining Heaven's Citizenship in Byzantine and Georgian Hagiography

Core essence of heaven's place and heaven's citizenship in religious literature highlights the unity of two places – place on earth and place on heaven. It describes a spiritual image of these two worlds, while the heaven's habitant being truly sublime and elevated from earth, is joined to eternity. In religious doctrine the definitions “angel-like living” and “earth's man and heaven's angel” are given, by which hagiography describes the human beings being close to God. St. Grigol Noseli defines “angel-like living” in his work “For Human Structure”. Holy fathers base their anthropological visions on three steps of man-

kind's life: 1. Life in heaven – sinless, 2. Life on earth – sinner, and 3. Future sublimity – regenerated, resurrected, joined to eternal love. In St. Grigol Nosedli's opinion, spiritual life of human being, purified from sin and becoming close to preimage depends on his life on earth thus defining his future spiritual life. This opinion is reflected in hagiography, which highlights its approach to the second step, being reachable by human.

Byzantine and Georgian Hagiographies describe the highest step of saints' lives as obtaining heaven's citizenship due to merits gained on earth. Two images are highlighted here: "heaven's man and earth's angel" and "angel-like living". Hence, there are two types of monastic living: 1. "Heaven's man and earth's angel" can be attributed to those monks, who are involved in religious life and are carrying out practical activities parallel to that; 2. "Angel-like living" can be attributed to those living separately from everything, such as those living ascetic life in caves, deserts. The purpose of both types of monasticism is the same – obtaining heaven's citizenship.

ნესტან სულავა

საქართველო, თბილისი

*ივ. ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ახალციხის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი თბილისის
სასულიერო აკადემია*

ზეციური მოქალაქობის მოპოვების ორი გზა ბიზანტიურ და ქართულ ჰაგიოგრაფიაში

საღვთისმეტყველო ლიტერატურაში ზეციური ქალაქისა და ზეცათა მოქალაქობის საღვთისმეტყველო არსი წარმოაჩენს ორი სამყაროს, ორი ქალაქის – ზეციური და ამქვეყნიური ქალაქის ერთიანობას. მასში ასახულია ამ ორი სამყაროს მკვიდრის სულიერი ხატ-სახე, რომელთაგან ზესთასოფლის მკვიდრი, ყოველივე ამქვეყნიურისაგან და ამქვეყნიურზე ამაღლებული, დროსივრცულად მარადიულობასა და ზესთაქალაქშია. საღვთისმეტყველო მოძღვრებაში განმარტებულია „ანგელოზებრივი ცხოვრება“ და „ზეცისა კაცი და ქუეყანისა ანგელოზი“, რომლებითაც ჰაგიოგრაფია ღმერთს მიმსგავსებულ ადამიანებს წარმოაჩენს. „ანგელოზებრივ ყოფას“ თეორიული თვალსაზრისით განსაზღვრავს წმ. გრიგოლ ნოსელი თხზულებაში „კაცისა აგებულებისათვის“. წმინდა მამები თავიანთ საღვთისმეტყველო ანთროპოლოგიურ შეხედულებებს ამყარებენ კაცობრიობის არსებობის სამ საფეხურზე: 1. სამოთხისეული – უცოდველი, 2. ამსოფლური – ცოდვილი და 3. მომავალი ზესთასოფლური – განახლებული, აღდგომის შემდგომი, მარადიული სიყვარულის პერიოდი. წმ. გრიგოლ ნოსელის აზრით, ცოდვისაგან განწმენდილი და პირველსახეს მიმ-

სგავსებულ-მიახლოებული ადამიანის სულიერი ცხოვრება მის ამქვეყნიურ ცხოვრებაზეა დამოკიდებული, იგი განსაზღვრავს მის სულიერ მომავალს. ეს თვალსაზრისი ასახულია ჰაგიოგრაფიაში, რომელიც თავის დამოკიდებულებას ამჟღავნებს ადამიანის შესაძლებლობისათვის მისანვდომი, მეორე საფეხურისადმი.

ბიზანტიური და ქართული ჰაგიოგრაფიული თხზულებების სახის-მეტყველების მიმოხილვით წმინდანთა სულიერი ცხოვრების უმაღლეს საფეხურად წარმოჩნდება ზეცათა მოქალაქობის მოპოვება ამქვეყნიად განუღებელი ღვანლის შედეგად. მათში დამკვიდრდა ორი ტიპის ხატ-სახე: „ზეცისა კაცი და ქუეყანისა ანგელოზი“ და „ანგელოზებრივი ცხოვრება“. „ზეცისა კაცისა და ქუეყანისა ანგელოზის“ და წმინდანის „ანგელოზებრივი ცხოვრება“ ბერმონაზვნური ცხოვრება-მოღვაწეობის ორ ტიპი არსებობს: 1. „ზეცისა კაცისა და ქუეყანისა ანგელოზი“ იმგვარ ბერმონაზონთა სიმბოლურ ხატ-სახედ წარმოგვიდგება, რომლებიც საეკლესიო-სამონასტრო ცხოვრებაში არიან ჩართულნი და სულიერ ღვანლთან ერთად პრაქტიკულ საქმიანობასაც ეწევიან; 2. „ანგელოზებრივი ცხოვრება“ იმგვარ წმინდანთა სახეს წარმოაჩენს, რომლებიც განმარტოებით იმყოფებიან ღვანლში და რომელთა სხვადასხვაგვარი სახეობებია ცნობილი: უდაბნოში განმდგარი ბერმონაზვნები, მღვიმის მკვიდრნი, მძოვარნი... ორივე ტიპის ბერმონაზვნური ცხოვრება-მოღვაწეობის მიზანდასახულობა ერთია: ზეციური მოქალაქობის მოპოვება.

NANA TONIA

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

The Collapse of the Projects of the Ancient and Modern Multiculturalism

The analysis of humanitarian, in particular, special literature problems still remain as important purpose in modern times in a light of globalization and regionalization. Certain scholars call for refusal to comprehend “World Culture” based on “Unity of Sample Texts of all Nations and Times”. They believe, that “World Literature” should become dynamic concept, which shall describe the formation processes of “Crash of Discrete National Traditions and Birth of Global Literary market of Universal Multiculturalism”. Study of mankind culture made evident that plurality of scientific views within one period cases leads to radical transformation of comprehension system with results in raising of a wall of non-understanding and alienation between peoples of different nations.

Roman Empire shall serve as vivid example of this where opposition “Cesar and Galilean” emerged through different ideas. After the fall of Roman Empire mankind has undergone many mental cycles – “Episteme” as per words of M. Foucault. Each Episteme possessed its own code of esthetic comprehension, conditioning the reasoning of concrete individuals opinion. If we follow this theory, than it also should be recognized that there is so called “Cultural Subconscious” with its essence changing form time to time together with transitional dominated Episteme. Thus the idea of multiculturalism, as well as other ideas dominated in human reasoning, is not universal and it shall be imminently ignored as new mental period starts.

ნანა ტონია

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახ. უნივერსიტეტი

მულტიკულტურალიზმის ანტიკური და თანამედროვე პროექტების კრაზი

თანამედროვეობის აქტუალურ ამოცანად ჯერ კიდევ რჩება ჰუმანიტარულ, განსაკუთრებით ლიტერატურულ, პრობლემათა ანალიზი გლობალიზაციისა და რეგიონალიზაციის გაცნობიერებით. ლიტერატორთა ერთი ნაწილი მოგვიწოდებს უარი ვთქვათ „მსოფლიო ლიტერატურის“ სტატიკურ გააზრებაზე, რომელიც ეფუძნება „ყველა დროისა და ხალხების სანიმუშო ტექსტების ერთობლიობას“. მათი აზრით, „მსოფლიო ლიტერატურა“ უნდა იქცეს დინამიურ კონცეფციად, რომელმაც უნდა აღწეროს „დისკრეტულ ნაციონალურ ტრადიციათა რღვევისა და „გლობალური ლიტერატურული ბაზრის“ დაბადების, „უნივერსალური მულტიკულტურალიზმის“ ფორმირების პროცესები.¹ კაცობრიობის კულტურის ისტორიის შესწავლამ ცხადი გახადა, რომ რომელიმე ერთი ეპოქისათვის ახალ მეცნიერულ-მსოფლმხედველობრივ წარმოდგენათა და იდეათა სიმრავლე ინვევს აღქმათა სისტემის ისეთ რადიკალურ ტრანსფორმაციას, სხვადასხვა ეროვნების ხალხთა შორის გაუცხოვებისა და სრული ვერ-გაგების კედელს აღმართავს. ამის თვალსაჩინო ნიმუშად შეიძლება დაგვესახელებინა რომის იმპერია თავისი განვითარების იმ საფეხურზე, როდესაც იდეათა სიმრავლეში გამოიყო ოპოზიცია „კეისარი და გალილეველი“. რომის იმპერიის დამხობის შემდეგ კაცობრიობამ მრავალი მენტალური ციკლი, მ. ფუკოს ტერმინი რომ მოვიშველიოთ, ე. წ. „ეპისტემე“ განვლო. ყოველ ეპისტემეს გააჩნდა იდეოლოგიურ და ესთეტიკურ აღქმათა საკუთარი კოდი, რომელიც განსაზღვრავდა ცალკეულ ინდივიდუუმთა აზროვნებას. თუ ამ თეორიას გავიაზრებთ, მაშინ ისიც უნდა ვაღიაროთ, რომ არსებობს ე. წ. „კულტურული ქვეცნობიერი“, რომლის

არსიც იცვლება ეპოქიდან ეპოქაში გარდამავალ დომინირებულ ეპისტემეთა ცვალებადობასთან ერთად. აქედან გამომდინარე, მულტიკულტურალიზმის იდეა, ისევე როგორც ადამიანური აზროვნების ისტორიაში დომინირებული მრავალი სხვა იდეა, უნივერსალური არ არის და მისი უგულებელყოფაც ახალი მენტალური ეპოქის დადგომასთან ერთად გარდაუვალი აუცილებლობაა.

ANASTASIYA TOPUZ

Ukraine, Kiev

Borys Grinchenko Kiev University

The Image of Judas Interpretation in Ukrainian Literature of the 21st Century

Treachery complex as the eternal damnation of human nature finds the unrestricted handling of invention and conjecture definitions in the network of creative developed historical novel genre variety and is analysed in Valeriy Shevchuk story “Son of Judas”. Genre phenotype of the story is defined with certain documentary basis and built as heroes’ consciousness and subconsciousness demonstration that absolutely doesn’t lessen illusion of credibility, life similarity. Use of evangelic betrayer ancient archetype distinguishes with the interpretation novelty which foundation from the position of concealed and revived by writer’s concept archaic mentality arranges complex text systems. The ultimate goal is completion of Judas image of the XXI century in system of intellectual values.

АНАСТАСИЯ ТОПУЗ

Украина, Киев

Киевский университет имени Бориса Гринченка

Интерпретация образа Иуды в украинской литературе XXI ст.

Комплекс предательства, как одно из вечных проклятий человеческой природы, проанализированный в повести Валерия Шевчука «Сын Юды», дает основания говорить о свободном оперировании понятиями вымысла и домысла в рамках творчески сформированной жанровой разновидности исторического романа. Жанровая фенотипичность произведения отмечена определенной документальной основой, выстроенной как проявление соз-

нения и подсознания героев, что абсолютно не уменьшает иллюзии достоверности, жизнеподобности формы. Новизной интерпретации отличается обращение к стародавнему архетипу евангельского предателя, образование которого, с позиции скрытого и оживленного писательским замыслом архаического мировосприятия, создает сложные текстовые системы, конечной целью которых является завершение образа Иуды XXI ст. в системе духовных ценностей.

RUSUDAN TSANAVA

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Reflecting of Archaic Rituals in Vazha-Pshavela's Poems

Two main rituals are discussed in this paper: cutting off the right arm and leaving dead body without burial. The ritual of cutting off the right arm is described in Vazha Pshavela's following poems: "Aluda Keteleuri", "Host and Guest", "Bakhtrioni", "Guiglia", "Revenge (A Story from Circassians' Life)", "The Snake-Eater", "Ivane Kotorashvili's Story". According to the texts from above mentioned poems, cutting off the right arm of the killed enemy was widespread tradition in Caucasian society. This can also be supported by "Nart Epos". The scientific research of the topic reveals that cutting of the right arm is encountered in ancient sacrificial rituals in pagan times. In this article I discuss sacred function of the parts of the human body, and particularly the function of the right arm. According to those beliefs, the right arm had three functions: killer (the winner) gains the strength and power of the dead (killed) enemy; second: the arm becomes the defensive amulet, and lastly, killed enemy is not dangerous in the other world as well. For recreation of the archaic rituals together with the Georgian texts contributed Greek tragedy texts as well: Aeschylus' trilogy "*Oresteia*" and *Sophokles*' "Electra". For our research the greatest importance received the dream of Aluda from "Aluda Ketelaure" in which the writer explains to the reader the archaic origin of the ritual. According to the structure and composition, Vazha's poems "Aluda Keteleuri" and "Host and Guest" find more similarities with the dramas rather than poems. In those texts, as in the Greek tragedies, participate three main protagonists and the society, community (themi) as a chorus. In this article I discuss why sacrificial archaic ritual lost its function and became the tradition of the blood seeking.

Leaving the bodies of the dead enemies is reflected in the "Host and Guest". As appears, leaving the dead body without burial is one of the oldest traditions of the punishment. This is also supported by Homer's "Iliad" and antique

dramas. While studying this problem, it became clear that leaving the dead body without burial was tradition that was also widespread in Anatolia, Greece, Caucasus and in other peoples of the world.

რუსუდან ცანავა

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

არქაული რიტუალების ასახვა ვაჟა-ფშაველას პოემებში

სტატიაში განვიხილავ ორ რიტუალს, ესენია: მარჯვენა მკლავის მოკვეთა და დაუმარხავად დატოვება. მარჯვენა მკლავის მოკვეთის ადათი გვხვდება ვაჟა-ფშაველას პოემებში: „აღუდა ქეთელაური“, „სტუმარ-მასპინძელი“, „ზახტრიონი“, „გიგლია“, „სისხლის ძიება“, „გვე ლის მჭამელი“, „ივანე კოტორაშვილის ამბავი“. ამ ტექსტების მიხედვით, მოკლული მტრისთვის მარჯვენა მკლავის მოკვეთა გავრცელებული ყოფილა კავკასიის მთელ მოსახლეობაში. ამას ადასტურებს „ნართების ეპოსიც“. საკითხის მეცნიერული კვლევა ცხადყოფს, რომ მარჯვენა მკლავის მოკვეთის ადათს შორეულ წარმართობაში მსხვერპლშენიერვის რიტუალამდე მივყავართ. სტატიაში განვიხილავ ადამიანის სხეულის ნაწილების, და მათ შორის, მარჯვენა ხელის საკრალურ ფუნქციას. ამ წარმოდგენების მიხედვით, მტრის მოკვეთილ ხელს სამი ფუნქცია ეკისრებოდა: მოკლულის ძალა და სასიცოცხლო ენერჯია შეემატებოდა გამარჯვებულს (მკვლელს); მეორე: საკრალურ ნივთად ქცეული მოკვეთილი მარჯვენა ამულეტის (დამცავის) ფუნქციას იძენდა. და ბოლოს, ხელმოკვეთილი მტერი მარადიულ ქვეყანაშიც აღარ იქნებოდა საშიში. მარჯვენა მკლავის მოკვეთის არქაული რიტუალის აღდგენაში კავკასიურ მასალასთან ერთად დაგვეხმარა ძველი ბერძნული ტრადიციის ტექსტები: ესქილეს ტრილოგია „ორესტია“ და სოფოკლეს „ელექტრა“. ამ ფონზე ჩვენი კვლევისთვის განსაკუთრებული ფუნქცია დაეკისრა აღუდას სიზმარს („აღუდა ქეთელაურიდან“), რომელშიც მწერალი რიტუალის არქაულ სანყისს „უხსნის“ მკითხველს. კონკრეტული საკითხის კვლევისას ჩვენი ყურადღება მიიპყრო იმანაც, რომ ვაჟას პოემები „აღუდა ქეთელაური“, „სტუმარ-მასპინძელი“ სტრუქტურითა და კომპოზიციით უფრო დრამებია, ვიდრე პოემები. ამ ტექსტებში (ბერძნული ტრადიციის მსგავსად) მონაწილეობს რამდენიმე პროტაგონისტი და ქორო (ხალხი, თემი). სტატიაში განვიხილავ რატომ დაკარგა მსხვერპლშენიერვის არქაულმა რიტუალმა თავდაპირველი ფუნქცია და გადაიქცა სისხლის ძიების ტრადიციად.

მოკლული მტრის დაუმარხავად დატოვების ადათი აისახა „სტუმარ-მასპინძელში“. როგორც ირკვევა, დაუმარხავად დატოვება დას-

ჯის ერთ-ერთი უძველესი და საყოველთაოდ გავრცელებული ნესი იყო. ამას ადასტურებს ჰომეროსის „ილიადიდან“ და ანტიკური დრამიდან მოძიებული მასალა. აღნიშნული ადათის პირველწყაროს კვლევისას გაირკვა, რომ დაუმარხავად დატოვება დაკრძალვის ძველსძველი ფორმა იყო, რომელიც განრცელებული ყოფილა ანატოლიაში, საბერძნეთში, კავკასიასა და მსოფლიოს სხვა ხალხებში.

MARINE TURASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Modern Fabulative and Memorative Mythological Traditional Narratives

In oral histories, in experienced life stories of a person an important position is held by folklore genres, such as: legends, traditional narratives, proverbs, anecdotes, charms and etc. This fact demonstrates great interest and popularity of folklore among population.

Memorative and fabulative mythological traditional narratives, as independent specific genres of the folk prose, were introduced into the Georgian Folklore in the 90s of XIX century. It was time when in Europe and Russia a great attention was paid to these genres by folklorists.

86 year old story teller Simon Lomauri relates his personal experience in details, how he has been submitted to mysterious forces despite his will: “they approached that oak tree with a two-handed saw and I fell down and began speaking with them, it doesn’t happen now, but when it happened I did not know I was dead or alive, something made me speak. I got a habit of getting up while sleeping at night...” (Falk1em002vf002 T.K. 11:23).

Lena Tabatadze relates about her and her husband’s experience: “he is going and somebody is calling his name and asking: “where are you going? Where are you going?” My husband came home, went to bed. In a little while he began kicking the bed and quarreling with somebody: “why have you come here, why are you here?!” (Falk1em022vf022 T.K. 26:13).

These type of narratives keep traces of low mythological complex of beliefs and have universal character.

The investigation revealed that fabulative and memorative mythological narratives are well preserved in the modern society acquiring modern life elements.

5 minute film shot with the method of visual anthropology will be presented at the Conference.

მარინე ტურაშვილი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

თანამედროვე ფაბულატური და მემორატული მითოლოგიური გადმოცემები

ზეპირ ისტორიებში, ადამიანების ცხოვრებისეული გამოცდილებების მონაყოლში, მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს ფოლკლორულ ჟანრებს: ლეგენდებს, გადმოცემებს, ანდაზებს, ანექდოტებს, განმარტებებს, შელოცვებს და ა. შ. რაც თანამედროვე ხალხში ფოლკლორის პოპულარობასა და მისადმი დიდ ინტერესზე მეტყველებს.

ფაბულატური და მემორატული მითოლოგიური გადმოცემები, როგორც ხალხური პროზის სპეციფიკური ჟანრი, პირველად ქართულ ფოლკლორში თავისი ავტონომიური უფლებით XIX საუკუნის 90-იან წლებში შემოვიდა. ამ ჟანრის დიდ მნიშვნელობაზე სწორედ აღნიშნულ პერიოდში იქნა ყურადღება გამახვილებული როგორც ევროპულ, ისე რუსულ ფოლკლორისტიკაში.

მნ წლის მთხრობელი სიმონი ლომაური დაწვრილებით ყვება თავის უცნაურ ისტორიას. მისდა უნებურად როგორ მოხდა მისი დამორჩილება რაღაცა ძალისადმი: „იმ მუხას როგორც დაადგნენ ბირდაბირით და მე ნავექცეულიყავ შვილო. ნავექცეულიყავი და ვეპასუხები, ემსაც-შიაც, აღარ მემართება ის ამბავი, მაგრამ როდესაც მემართებოდა, არ ვიცოდი მკვდარი ვიყავი თუ ცოცხალი. თურმე რაღაც მალაპარაკებს. დამესართა მძინარე ადგომა შვილო...“ (ფა1კ1ემ002ვფ002 ტ.კ.11:23წთ.).

ლენა ტაბატაძე მოგვითხრობს როგორც საკუთარ თავზე, ასევე - ქმარზე: „ოდის ეს და მოსდევს ვიღაც უკან და უძახის სახელს: „სად მიდიხარ? სად მიდიხარ?“ უძახის თურმე სახელს. რო მოვიდა სახლში ხო, დანვა. პატარა ხანი გევიდა და ნიხლებს არტყავს სანოლს: „სად მოდიხარ აქაო, რაზე მოდიხარ აქაო?!“ ეჩხუბება ვიღაცას“ (ფა1კ1ემ022ვფ022 ტ.კ.26:13წთ.).

მასალის კვლევამ ცხადყო, რომ ამ ტიპის გადმოცემებში შემონახული ის უძველესი ნარმოდგენები, რომლებიც „დაბალ მითოლოგიურ“ რწმენათა კომპლექსითაა შეპირობებული და უნივერსალურ ხასიათს ატარებს.

განხილული მასალიდან ნათელია, რომ დღესაც, თანამედროვე ხალხის ყოფაშიც, შემონახულია ფაბულატური და მემორატული ტიპის მითოლოგიური გადმოცემები, რომელთაც თანამედროვე ყოფითი ელემენტები შეიძინეს.

კონფერენციაზე ნაჩვენები იქნება ვიზუალური ანთროპოლოგიის მეთოდის გამოყენებით მომზადებული 4-5 წუთიანი ფილმი.

GABRIELA VOJVODA-ENGSTLER

Saarbrücken, Germany

Universität des Saarlandes

**Serbian Nationalism, Myth and Folklore in Dževad Karahasan's
Novel *Noćno vijeće***

Focus of the consideration is the implementation of the ideas of Serbian nationalism in connection with Serbian mythology and folklore in the novel *Noćno vijeće* (2005, Night Council) by the Bosnian-Muslim writer Dževad Karahasan. The plot is situated on the eve of the war in Bosnia in 1991. Searching for his identity, the protagonist Simon, a Serbian doctor from Berlin, returns after 25 years to his home town Foča. The hero is accused of several murders of Muslim inhabitants, leading him into his past and a Bosnian history afflicted with nationalism and myth. Nationalistically-orientated Serbs subtly encourage Simon to join them as the only way to be protected by Serbian chief superintendent, his former teacher. In his narrative strategy Karahasan uses the myth of the Serbian nationalism, namely the battle on Kosovo field against the Ottoman Empire in 1389, which ended in a Serbian defeat and the martyrdom of Prince Lazar, and Serbian heroic epics and songs, recited on a meeting of his Serbian nationalist protagonists in a booth of a hotel. On the basis of the presentations of his characters Karahasan demonstrates how both myths and heroic epics have been inscribed in Serbian collective memory. Intensifying these myths with the religious imagination of the apocalypse he exploits and exhausts Serbian nationalism, especially hostility towards Muslims, which led to ethnic cleansing in Bosnia during the war. In the end, Karahasan's solution for peace in Bosnia is syncretism instead of nationalism, which he creates in the double codified third person narrator who is both Serb and Muslim and neither Serb nor Muslim and produces his own Bosnian identity.

JENIFFER WALLACE

Cambridge, UK

Cambridge University

Abraham, Agamemnon and the Myth of Tragic Sacrifice

The stories of Abraham and Agamemnon have frequently been compared. Both men were prepared to sacrifice their own child in obedience to their god. Both were prepared to place their duty to a higher cause over their personal love for their son or daughter. While Kierkegaard contrasted Agamemnon's ethical logic with Abraham's leap of faith, I argue that both stories raise questions

about the relative value we afford ethical or religious obligations and provoke us into trying to understand a mentality which could imagine killing an innocent person as a willing act of faith. In this paper, I examine the stories of Agamemnon and Abraham to consider the beliefs and assumptions behind the ritual of sacrifice, focusing, in particular, on the assumptions that sacrifice commands universal assent, that it re-establishes order and that it results in certain measurable rewards. I maintain that in questioning these assumptions, we become aware of the gap between belief and disillusion and it is to this gap that tragedy attends.

MARZIEH YAHYAPOUR, MARYAM SAMEI

Tehran, Iran

University of Tehran

Mythology of Ferdosi's Shahnameh and its influence on the Russian Literature

Myths originate from the nature and creative mind of human. Formation of myths is in accordance with internal beliefs and faith of nations which gradually have turned into national heroes of their countries, and some epic works shaped about them. Every man usually has unique cultural, social, political, historical and religious beliefs, which differentiate him/her from other people of different nationalities. Historical and social biographies of men in various folks have led to formation of various tales regarding national myths and heroes of their countries.

Myths are rooted in the mind and heart of people, so we can say that before literature, they are formed in society. They take shape in society, then literature gives them artistic color and make them more beautiful and mysterious in the eyes of people. Among all innovative and creative arts, literature is the most influential one in preserving mythic heritage of any nation. Ferdosi's Shahnameh, among Persian literary works, is considered the main written document of Iran to preserve country's myths. Every nation, according to its religious beliefs and social and historical conventions and traditions, creates myths in line with its own national culture, so in accordance with his Islamic and Iranian beliefs Ferdosi has created myths of Iranian specifications. In Shahnameh myths are expressed in the form of evil and good mythic characters and also mythic creatures. The end goal of good characters who mostly win the battles with evils is to save the homeland and protect the country and the king. Next to the mythic characters, mythic animals like Simorgh and Rakhsh have their own positions; like the other heroes and characters they also create extraordinary events (e.g.

Rakhsh kills a lion). Evil mythic characters like dragon and Div-e Sepid (the White Demon) are found in Shahnameh, as evil forces they are against heroes and fight them, of course in all these battles they are defeated.

Although Shahnameh is divided into three parts of mythic, heroic and historical, yet we can see tracks of Ferdosi's mythological view in heroic and historic parts. In heroic part of Shahnameh we come to legendry Simorgh, or in historical part we have mythic dreams as well.

Other than creation of legends, Ferdosi has tried to enhance his readers' knowledge, intellectuality and religious faith, through narration of various epic and mythic tales.

Studying literary works of ancient Russia, we face novels which with a few changes, have been borrowed from other works throughout the world including Ferdosi's Shahnameh. Russian scholars and literary critics like Bertols and Likhachev believe in such influence of eastern literature and Shahnameh stories, particularly its main hero Rostam, on the heroes of Russian novels, and they confess about this fact. Many of Rostam's characteristics are comparable with those of mythic heroes of Russian literature. The reason is that the two countries have been neighbors and Shahnameh stories have been taken to Russia from southern borders by the Turks and Kazaks.

МАРЗИЕ ЯХЪЯПУР, МАРЪЯМ САМЕИ

Иран, Тегеран

Тегеранский университет

Мифология в «Шахнаме» Фирдоуси и ее влияние на русскую литературу

Мифология берет свои начала в творческом сознании и натуре *древнего человека*, а формируются мифы и легенды согласно внутренним верованиям и убеждениям народов, постепенно превращаясь в фольклоре различных стран в главных героев эпических произведений, считаясь их источником.

Каждый человек обычно обладает особыми, присущими только ему, уникальными культурными, социальными, политическими, историческими и религиозными *особенностями* (характерными чертами), которые отграничивают его от других людей, иных народов. Исторические и социальные судьбы и жизнеописания представителей различных народов способствовали зарождению многообразных рассказов, национальных легенд о героях каждой страны.

Легенды рождаются в душах народов, следовательно, можно сказать, что легенда это такое явление, которое прежде чем появиться в литературе, формируется в обществе, а литература придает ей художественную

форму, делает ее более красивой, позволяя предстать в более таинственной форме. Особая роль присуща литературе в сохранении *мифов и легенд разных народов* (фольклора разных стран). Среди персидских литературных произведений «Шахнаме» Фирдоуси, в качестве основного письменного документа Ирана, считается хранительницей легенд. Каждый народ, исходя из своих религиозных убеждений, а также социальных и исторических традиций и обычаев, создает легенду (или мифы) согласно своей национальной культуре. Фирдоуси, исходя из своих исламских убеждений и иранских воззрений, создал легенду (или миф) с иранскими особенностями. Разные мифы «Шахнаме» представлены в виде легендарных личностей – персонификаций Добра и Зла и мифических существ. Возвышенная цель легендарных героев Добра, которые в большинстве сцен противостояния побеждают мифические прообразы Зла, заключается в спасении родины и царя. В свою очередь, не последнее место отводится мифическим существам, таким, как например, Симург и Рахш, которые, наряду с мифическими героями «Шахнаме», совершают необычные действия (убийство Рахшом льва). В «Шахнаме» есть и такие мифические воплощения Зла, как, например, Див и Дракон. Они противостоят главному мифическому герою в качестве сил Зла, борются с ним и, безусловно, терпят поражение.

Хотя «Шахнаме» делят на три части: мифологическую, героическую и историческую, но и в героической и в исторической частях обнаруживаются следы мифических воззрений Фирдоуси. В героической части «Шахнаме» мы сталкиваемся с мифическим Симургом, а в исторической – с мифическими снами. Фирдоуси в «Шахнаме», повествуя разнообразные эпические и мифологические рассказы, попытался пополнить багаж знаний читателя, передать ему мудрость и свои верования.

Когда мы изучаем ранние произведения русской литературы мы сталкиваемся с рассказами, которые, с частичным изменением, заимствованы из различных произведений инациональных литератур, в том числе и из «Шахнаме» Фирдоуси. Ученые и критики, такие как Е.Э. Бертельс и Лихачев, признают влияние Востока и рассказов «Шахнаме» на русскую литературу, особенно рассказов о Рустаме на героев русских произведений. Особенности некоторых русских мифических героев соответствуют многим качествам главного героя «Шахнаме» Рустама. Причинами этого можно назвать общие границы и переход рассказов «Шахнаме» в Россию через ее южные регионы: их приносили тюрки и казаки.

IA ZUMBULIDZE
Georgia, Kutaisi
Akaki Tsereteli State University

Existential Myth and the Art Concept of the Person in V. Makanin's Creativity

One of the main problems of literary criticism for today by right can name research of specificity of the art concept of the person in a context of uniform process of literary development.

The reference to a problem of the art concept of the person in creativity of Makanin, one of leaders of the modern Russian literature, is caused by that form and content of products B. Makanin differ so bright individuality that allow to identify without effort its style and a manner in a polichromatic palette of the modern Russian literature.

In 60-80th years V.Makanin has written products in which that ideological and spiritually-moral shift which has occurred in the person who losing or has lost representation about an ideal is represented. In prose of 1970-1980th years the author's position was expressed is hidden, by means of a complex composition, symbolics, in 1990th years this tendency has amplified. Makanin's person finds itself only in "interval" between two forms of mass consciousness – between current in itself external social, lives and between collectively-unconscious. Deepening in collectively-unconscious at Makanin isn't equivalent to dissolution in it. It always intense search of "voice" - equal to freedom finding. So there is Makanin's existential myth. In the early nineties Makanin's existential myth has undergone essential changes. Most brightly they were showed in the story "Manhole" in which over social grotesque about possible consequences of economic ruin and political instability especially philosophical plot develops.

Having considered a number of products of Makanin, we can talk that the art concept of the person in prose of the writer finds the display in evolution of his representations about the person.

The problem of the art concept of the person always was and remains actual in the literature. The concept of the person is a basis round which there are all elements not only one product of the writer, but also all its creativity.

ИЯ ЗУМБУЛИДZE

Грузия, Кутаиси

Кутаисский государственный университет им. А.Церетели

Экзистенциальный миф и художественная концепция личности в творчестве В. Маканина

Одной из главных проблем литературоведения на сегодняшний день по праву можно назвать исследование специфики художественной концепции личности в контексте единого процесса литературного развития.

Обращение к проблеме художественной концепции личности в творчестве В. Маканина, одного из лидеров современной русской литературы, обусловлено тем, что форма и содержание произведений В. Маканина отличаются настолько яркой индивидуальностью, что позволяют без труда опознать его стиль и манеру в многокрасочной палитре современной русской литературы.

В 60-80-е годы В.Маканин написал произведения, в которых изображен тот идейный и духовно-нравственный сдвиг, который произошёл в человеке, утрачивающем или утратившем представление об идеале. В прозе 1970-1980-х годов авторская позиция выражалась скрыто, опосредованно: с помощью сложной композиции, символики, курсивов; в 1990-е годы эта тенденция усилилась. Человек Маканина обретает себя только в «промежутке» между двумя формами массового сознания – между «самотечностью» внешней, социальной жизни и между коллективно-бессознательным. Углубление в коллективно-бессознательное у Маканина не равнозначно растворению в нем. Это всегда напряженный поиск своего «голоса» - равного обретению свободы. Так складывается экзистенциальный миф Маканина. В начале 1990-х годов экзистенциальный миф Маканина претерпел существенные изменения. Наиболее ярко они проявились в повести «Лаз», в которой поверх социального гротеска о возможных последствиях экономической разрухи и политической нестабильности развивается сугубо философский сюжет.

Рассмотрев ряд произведений Маканина, мы можем вести речь о том, что художественная концепция личности в прозе писателя находит свое проявление в эволюции маканинских представлений о человеке.

Проблема художественной концепции личности всегда была и остается актуальной в литературе. Концепция личности является основой, вокруг которой находятся все элементы не только одного произведения писателя, но и всего его творчества.